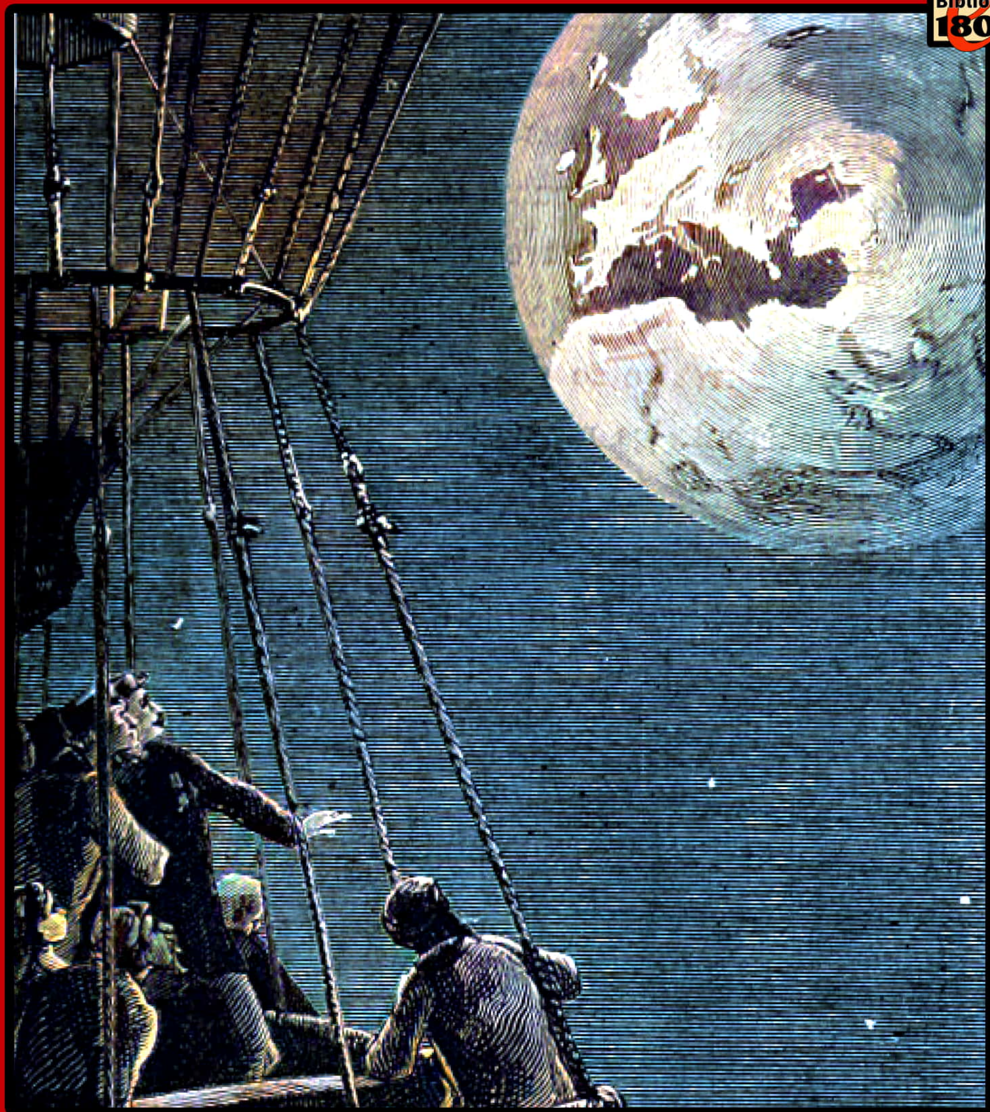


Hector Servadac

En rejse i verdensrummet

JULES VERNE

Jules Verne

Hector Servadac

En rejse gennem verdensrummet

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Første del

1 Greven: "Her et mit kort." – Kaptajnen: "Her er mit."

"Nej, kaptajn, det tilkommer ikke mig at vige for Dem."

"Det gør mig ondt, hr. greve; men Deres fordringer kan ikke forandre mine."

"Ikke det?"

"Nej."

"Men De vil dog ikke kunne benægte, at jeg er kommet først."

"Dertil kan jeg kun svare, at i slige tilfælde giver ancienniteten ingen ret."

"Så skal jeg vide at tvinge Dem til at vige pladsen, kaptajn."

"Det tror jeg ikke, hr. greve."

"Jeg tænker dog, at et kårdestød ..."

"Ikke mere end en pistolkugle ..."

"Her et mit kort!"

"Her er mit!"

Efter disse ord, der fulgte på hinanden som udfald og riposter, udvekslede de to modstandere kort.

På det ene stod:

Hector Servadac
Stabskaptajn
Mostaganem.

På det andet:

Grev Vassili Timascheff
ombord på krydseren
Dobryna.

Da de stod i begreb med at skilles, spurgte grev Timascheff:

"Hvor kan mine sekundanter træffe Deres?"

"Endnu i dag, klokken to, hvis det konvenerer Dem," svarede Hector Servadac, "i stabskvarteret."

"I Mostaganem?"

"Ja, i Mostaganem."

Med disse ord hilste kaptajn Servadac og grev Timascheff høfligt hinanden.

Men lige som de ville skilles, kom grev Timascheff med endnu en bemærkning:

"Kaptajn," sagde han, "jeg antager, det er rigtigst at holde den virkelige grund til vor strid hemmelig."

"Det antager jeg også," svarede Servadac.

"Intet navn må nævnes."

"Nej, intet."

"Men hvilket påskud?"

"Påskud? – Hvis De så synes, hr. greve, kan vi jo tage en disput om musik."

"Det er meget godt," svarede grev Timascheff. "Jeg har holdt på Wagner, – hvad der stemmer særdeles vel med min smag."

"Og jeg på Rossini, – hvad der stemmer med min," svarede kaptajn Servadac smilende.

Derpå hilste grev Timascheff og stabsofficeren endnu engang hinanden og skiltes endelig.

Denne scene foregik ved middagstid yderst ude på et fremspringende punkt af Algiers kyst mellem Tenez og Mostaganem, omtrent en halv mil fra Cheliffs udløb. Klippen trådte her et halvt hundrede alen ud fra strandbredden, og Middelhavets bølger spillede om dens fod og de jernholdige, røde stene. Det var den 31. december. Solen, hvis skrå stråler ellers faldt skinnende på sandet, var nu tilhyllet af skyer, og en tæt tåge lå over land og vand. Denne tåge, der, ubegribeligt nok, nu i mere end to måneder havde lejret sig omkring jordkloden, gjorde et temmelig betydeligt afbræk i forbindelsen mellem verdensdelene, men den sag var der nu ikke noget at gøre ved.

Da grev Vassili Timascheff forlod stabsofficeren, gik han hen imod en fireåret båd, der ventede på ham i en af de små indskæringer i kysten. Så snart han havde taget plads i den, stødte det lette fartøj fra land og roede ud til en lystkutter, der med brasede sejl lå i nogle kabellængders afstand.

Kaptajn Servadac vinkede ad en soldat, der stod en snes skridt længere tilbage. Denne soldat, der holdt en prægtig arabisk hest i grimen, nærmede sig uden at sig et ord. Kaptajn Servadac var hurtigt i sadlen og red hen mod Mostaganem, fulgt af ordonnansen, der red en lige så hurtig hest.

Klokken var halv et, da de to ryttere passerede Cheliff ad den bro, som ingeniørerne nylig havde anlagt, og kvart i to, da de skummende heste galoperede gennem Mascaraporten, en af de fem adgange til byen.

Mostaganem havde dengang femten tusinde indbyggere, hvoraf tre tusinde franskmænd. Den var endnu en af de vigtigste byer i provinsen Oran og havde militær besætning. Der var en temmelig betydelig tilvirkning af kostbare tøjer og

læderarbejde, og der udførtes til Frankrig korn, bomuld, figner og druer. Men man ville forgæves have søgt spor af den gamle ankerplads, hvor i ældre tid skibene aldrig kunne holde sig under vestlige og nordvestlige storme. Mostaganem havde nu en sikker havn, hvorfra omegnens rige produkter kunne udføres.

Det skyldtes også dette sikre tilflugtssted, at *Dobryna* turde risikere at overvintre på denne kyst, hvor der ellers ikke findes ly. Den havde nu allerede i to måneder vist det russiske flag her og på stormasten den franske yachtklubs vimpel med kendingsbogstaverne: M. C. W. T.

Så snart kaptajn Servadac var kommet ind i byen, red han til det militære kvarter. Der traf han straks en bataljonschef af 2. tiralleurregiment og en kaptajn af 8. artilleriregiment, – to kammerater, han kunne stole på.

Officererne hørte med alvor på Hector Servadacs anmodning til dem om at være hans sekundanter; men de kunne ikke skjule et svagt smil, da deres ven som grund til denne kamp angav en musikalsk disput imellem ham og grev Timascheff.

"Den sag lader sig dog måske bringe i orden?" bemærkede bataljonschefen.

"Det må der ikke engang gøres forsøg på," svarede Hector Servadac.

"Nogle uvæsentlige indrømmelser ..." sagde så artillerikaptajnen.

"Ingen indrømmelse er mulig i spørgsmålet Rossini og Wagner," svarede stabsofficeren med alvor. "Den forrykte Wagner har skrevet tåbeligheder om Rossini, og jeg vil hævne ham."

"Nå," sagde bataljonschefen, "et kårdestød er jo heller ikke altid dødeligt."

"Især ikke når man, som jeg, er fast bestemt på ikke at tage imod det," svarede kaptajn Servadac.

Efter dette svar havde de to officerer ikke andet at gøre end at begive sig til stabskvarteret, hvor de præcis klokken to skulle træffe grev Timascheffs sekundanter.

Her man vi dog bemærke, at hverken bataljonschefen eller artillerikaptajnen lod sig narre af deres kammerat. Hvad var da den egentlige grund til, at han ville slås? De havde måske en anelse om det, men kunne ikke gøre andet end gå ind på den skingrund, som kaptajn Servadac anførte.

To timer efter kom de tilbage, efter at have truffet grevens sekundanter og ordnet betingelserne for duellen. Grev Timascheff, adjudant hos kejseren af Rusland – hvilket mange russere er i udlandet – havde valgt kården, soldatens våben.

De to modstandere skulle mødes næste dag, den 1. januar; klokken 9 om morgenen, på et sted ved kysten, en halv mils vej fra Cheliffs udløb.

"Altså i morgen, med militær nøjagtighed," sagde bataljonschefen.

"Med strengeste militære nøjagtighed," svarede Hector Servadac.

Derefter trykkede de to officerer deres vens hånd og gik til Café Zulma for at spille et parti piquet.

Straks efter forlod kaptajn Servadac byen. I de sidste fjorten dage havde han ikke boet i sin lejlighed på Alarmpladsen. Han var udkommanderet med et topografisk hverv og opholdt sig i en gurbi en mil fra Cheliff, kun ledsaget af sin ordonnans. Det

var ikke synderlig morsomt, og enhver anden end stabskaptajnen ville have betragtet opholdet på den afsidesliggende post som en hård straf.

Han drog altså afsted til gurbien, og på vejen søgte han at fordrive tiden ved at lave nogle rim sammen til hvad han kaldte en serenade, der – det nytter ikke at skjule det – var bestemt til en ung enke, som han håbede engang at blive gift med.

"Ja, ja!" mumlede han, mens ordonnansen travede i tavshed ved siden af ham, "et digt gør altid god virkning. Digte er ikke hverdagskost på kysten af Algier, så meget desto bedre modtagelse vil mit få."

Men kaptajnens hoved arbejdede og arbejdede, og det ville slet ikke gå med rimene.

"Ben-Zouf!" kaldte han da.

Ben-Zouf var kaptajn Servadacs ordonnans.

"Kaptajn!" svarede Ben-Zouf.

"Har du nogensinde lavet vers?"

"Nej, kaptajn; men jeg har set folk lave dem."

"Hvem da?"

"En, der foreviste en søvngænger i et telt på Montmartre-markedet."

"Kan du huske hans vers?"

"Javel, kaptajn:"

"Værsgo' træd indenfor!
Her ser I både den, I elsker,
og den, der elsker jer!"

"Det var da pokker til vers?"

"Det er bare, fordi de ikke er så snirklede. Ellers kan de vel være lige så gode som så mange andre."

"Hold bøtte, Ben-Zouf!" råbte Hector Servadac. "Nu har jeg et rim:

Ifald du skænked mig din kærlighed,
Du skænked mig det skønneste, jeg ved ..."

Men videre kunne kaptajn Servadacs poetiske evne ikke drive det, og da han klokken seks kom til gurbien, var han ikke kommet længere i sin serenade.

2 Hvori der gøres et åndeligt og legemligt fotografisk billede af kaptajn Servadac og hans ordonnans Ben-Zouf.

Samme år og samme dag kunne man i krigsministeriets lister læse følgende om ham:

> "Servadac (Hector), født den 19. juli 18.. i St. Trelody, arrondissement Lesparre, departement Gironde.
>
> Formue: 1200 francs i årlig rente.
>
> Tjenestetid: 14 år 3 måneder 5 dage.
>
> Nærmere oplysninger vedkommende tjeneste og felttog: Skolen i St. Cyr: 2 år. Uddannelsesskolen: 2 år. Ved 87. linjeregiment: 2 år. Ved 3. jægerregiment: 2 år. Algier: 7 år. Felttoget i Sudan. Ekspeditionen til Japan.
>
> Stilling: Stabskaptajn i Mostaganem.
>
> Ordner: Ridder af Æreslegionen den 13. marts 18.."

Hector Servadac var tredive år. Forældreløs, uden familie, næsten uden formue, mere higende efter ære end efter rigdom, noget hidsig af naturen, i besiddelse af medfødt mod både til forsvar og til angreb, øjensynlig beskyttet af slagenes gud, kun i ringe grad stortalende af en gascogner at være, der i halvandet år var blevet opammet af en kraftig bondepige fra Medoc, en ægte ætling af hine helte, der glimrede i de ridderlige idrætters tid, – således var i åndelig henseende kaptajn Servadac, et af

disse elskværdige mennesker, der synes bestemt til at opleve noget mere end almindeligt, og ved hvis vugge eventyrenes og heldets fe har stået.

I legemlig henseende var Hector Servadac en smuk officer: Høj, smidig, elegant, med sort, krøllet hår, et dristigt snoet overskæg, blå, ærlige øjne, kort sagt skabt til at behage, uden selv at bemærke det.

Det må indrømmes, at kaptajn Servadac – og det indrømmede han selv særdeles villigt – ikke var mere lærd, end han behøvede; men han havde let ved at lære og optage alt i sig, og han havde forladt skolen med så god karakter, at han kunne træde ind i staben. Desuden tegnede han godt; han red udmærket, og den ubetvingelige springer i manegen i St. Cyr, den berømte *Onkel Tom*s efterfølger, havde i ham truffet sin overmand. Endelig var han flere gange blevet nævnt i dagsbefalingen, og det var ikke mere end rimeligt.

Man fortalte følgende træk om ham:

En dag skulle han føre et kompagni jægere igennem løbegravene. Et sted var brystværnet skudt sammen af granater, så at soldaterne ikke havde tilstrækkelig dækning mod kuglerne, der peb omkring dem. De trykkede sig. Da sprang kaptajn Servadac op på brystværnet; han lagde sig i åbningen, som hans legeme helt udfyldte, og sagde:

"Passér nu!"

Og kompagniet passerede under en regn af kugler, hvoraf ikke én traf kaptajnen.

Efter at have forladt officersskolen, havde kaptajn Servadac – med undtagelse af de to felttog i Sudan og Japan – stadig gjort tjeneste i Algier. For øjeblikket var han ansat som stabsofficer

ved afdelingen i Mostaganem. Da han havde fået et specielt hverv med topografiske arbejder på kysten imellem Tenez og mundingen af Cheliff, havde han opslået sin bolig i en gurbi, hvor han kun så nogenlunde havde ly. Men det generede ham ikke videre. Han holdt meget af at leve i frisk luft, med al den frihed, som en officer kan forlange. Snart strejfede han til fods om på strandbredden, snart passerede han til hest kystens højdedrag og skyndte sig ikke overdrevent med det ham pålagde arbejde.

Dette halvt uafhængige liv tiltalte ham. Han havde for øvrigt heller ikke mere at bestille, end at han et par gange om ugen kunne med jernbanen tage til generalens selskaber i Oran eller guvernørens baller i Algier.

Det var også ved en sådan lejlighed, at han havde truffet fru de L…, til hvem han digtede den berømmelige serenade, som han kun kunne overkomme de to første linjer af. Det var en ung kone, enke efter en oberst, meget smuk, meget tilbageholden, måske endog noget hovmodig, og som ikke lagde mærke til eller ikke ville lægge mærke til den hyldest, man viste hende. Af den grund havde kaptajn Servadac heller ikke endnu vovet at fri til hende. Han vidste, at han havde rivaler og blandt dem grev Timascheff. Det var netop dette medbejlerskab, som foranledigede de to modstandere til at ville mødes med våben i hånd, og det, uden at den unge enke i mindste måde havde anelse om det. For øvrigt respekterede, som man ved, begge hendes navn, der ikke var blevet nævnt.

Sammen med kaptajn Hector Servadac boede i gurbien hans ordonnans Ben-Zouf.

Denne Ben-Zouf var med liv og sjæl den officer hengiven, han havde den ære at "børste" for. Selv om han havde kunnet vælge imellem at være adjudant hos generalguvernøren i Algier og ordonnans hos kaptajn Servadac, ville han ikke have betænkt sig et øjeblik. Men om han end ikke havde nogen ærgerrighed for sit eget vedkommende, så var det dog en anden sag med hensyn til hans officer, og hver morgen så han efter, om der ikke om natten var vokset nogle guldtresser frem på stabskaptajnens venstre skulder.

Af navnet Ben-Zouf skulle man tro, at den tapre soldat var født afrikaner. Ingenlunde; det var kun et tilnavn. Men hvorfor kaldte man vel oppasseren Zouf, da han dog hed Laurent? Hvorfor Ben, da han dog var fra Paris, ja endog fra Montmartre? Det er en af disse gåder, som selv de lærdeste etymologer ikke kunne klare.

Og Ben-Zouf stammede ikke alene fra kvarteret Montmartre, men han hørte endog hjemme på den berømmelige høj af dette navn, idet han havde set dagens lys imellem Solferino-tårnet og Galette-møllen. Når man har haft det sjældne held at blive født på et sådant sted, er det ganske naturligt, at man nærer en uindskrænket ærbødighed før sin høje fødsel og ikke finder mage til dette sted på hele Jorden. Derfor var Montmartre i oppasserens øjne det eneste bjerg på hele Jorden, der var værd at tale om, og kvarteret af dette navn betragtede han som en samling af alle jordklodens herligheder. Ben-Zouf havde rejst. Efter hvad han sagde, havde han, hvor han så kom hen, kun set Montmartre, måske større, men sikkert nok mindre maleriske. Har Montmartre måske ikke en kirke, der er bedre end katedralen i Burgos, stenbrud, der ikke står tilbage for de

penteliske, et bassin, som Middelhavet kunne være jaloux på, en mølle, der ikke nøjes med at producere almindeligt mel, men berømte galette-kager, et Solferino-tårn, der holder sig mere lige end tårnet i Pisa, en levning af de skove, der var aldeles jomfruelige før kelternes indfald, og endelig et bjerg, et rigtigt bjerg, som kun den laveste misundelse havde givet det ydmygende navn "en høj"? Man kunne have hugget Ben-Zouf til plukfisk, før man fik ham til at indrømme, at dette bjerg ikke var sine femten tusinde fod højt.

Hvor i hele verden traf man en sådan samling af vidundere på ét sted?

"Ingen steder!" svarede Ben-Zouf, hvis nogen tillod sig at finde denne mening lidt overdreven.

Under alle betingelser vat det Ben-Zoufs eneste ærgerrige drøm, engang at vende tilbage til Montmartre og ende sine dage der, hvor han havde begyndt dem – selvfølgelig sammen med kaptajnen. Hector Servadac havde derfor også måttet høre så meget om alle disse herligheder, at han begyndte at føle en sand rædsel for dem.

Alligevel tvivlede Ben-Zouf ikke om, at han nok skulle så sin kaptajn omvendt, – idet han for øvrigt var aldeles bestemt på aldrig at ville forlade ham. Hans tjenestetid var udløbet. Han var endog blevet permitteret to gange og skulle være hjemsendt fra tjenesten i sit otteogtyvende år som menig af 1. klasse ved 8. ridende jægerregiment, da han blev ophøjet til stillingen som ordonnans hos Hector Servadac. Han gjorde felttoget med sammen med sin officer. Ved hans side sloges han ved flere lejligheder så tappert, at han blev indstillet til korset; men han afslog det, for at han kunne vedblive at være ordonnans hos sin

kaptajn. Hector Servadac frelste Ben-Zoufs liv i Japan; men til gengæld frelste Ben-Zouf hans i Sudan. Det er den slags ting, man aldrig glemmer.

Således hang det sammen, at Ben-Zouf stillede til stabskaptajnens rådighed to hærdede arme, et jernhelbred, der var vant til alle klimaer, en fysisk kraft, der kunne berettige ham til at kalde sig "Montmartres brystværn", et modigt hjerte, der var beredt til alt, og en hengivenhed uden lige.

Vi må tilføje, at om end Ben-Zouf lige så lidt som hans kaptajn var "digter", så var han i det mindste en levende encyklopædi og havde et uudtømmeligt oplag af brandere og vitser. Kom han ind på det kapitel, stod han ikke tilbage for nogen, og hans aldrig svigtende hukommelse ydede ham stof i rigelig mængde.

Kaptajn Servadac vidste, hvad manden var værd. Han satte pris på ham, han bar over med hans mange fikse ideer, som ordonnansens uforanderligt gode humor gjorde mere tålelige, og ved given lejlighed forstod han at tale til ham på den måde, der knytter tjeneren til herren.

Da således engang Ben-Zouf var kommet op at ride sin sædvanlige kæphest om Montmartres herligheder, sagde kaptajnen til ham:

"Ben-Zouf, ved du forresten, at Montmartre-højen kun mangler atten tusinde tre hundrede og tredive fod i at være lige så høj som Mont Blanc?"

Ved denne oplysning strålede Ben-Zoufs øjne af glæde, og fra den dag stod hans høj og hans kaptajn lige højt anskrevne hos ham.

3 Hvori man vil få at se, hvorledes kaptajn Servadacs poetiske udgydelser afbrydes af et slemt puf.

En gurbi er ikke andet end en ussel hytte med et stråtag, som de indfødte kalder "driss". Den er lidt mere end en nomadiserende arabers telt, men står langt under et hus af mur- og teglsten.

Den gurbi, kaptajn Servadac boede i, var altså et temmelig ynkeligt opholdssted og kunne ikke have optaget sine gæster, hvis den ikke havde stået i forbindelse med et gammelt skur, som Ben-Zouf og de to heste blev anbragt i. Det havde tidligere tjent til opholdssted for en afdeling ingeniører, og der fandtes endnu i det en del værktøj, såsom spader, skovle og lignende.

Der kunne have været mere komfortabelt; men det var jo også kun et midlertidigt opholdssted. Desuden var hverken kaptajnen eller hans ordonnans kræsne med hensyn til levemåde og ophold.

"Med filosofi og en god mave," plejede Hector Servadac at sige, "kan man have det godt over alt."

Hvad Ben-Zouf angik, så måtte han sikkert i en tidligere tilværelse have været struds og fra den tid have bevaret en mave, der kunne fordøje flintestene lige så let som æggeblommer.

Det må dog bemærkes, at gurbiens to beboere havde forsynet sig med mundforråd for en måned, at en cisterne gav dem rigeligt drikkevand, at der var fuldt op af foder til hestene, og at tilmed denne del af sletten var særdeles frugtbar. Vildt var ikke så aldeles sjældent, og det er ikke forbudt en stabsofficer at føre

et jagtgevær med sig, når han blot ikke glemmer sine stænger og sit målebord for det.

Da kaptajn Servadac var kommet til gurbien, spiste han med en glubende appetit sin middag. Ben-Zouf var en udmærket kok. Han lavede fin salat og kom eddike og peber på den som en gammel militær. Men han havde som sagt også at gøre med to maver, der kunne byde det stærkeste krydderi trods.

Efter middagen, og mens hans ordonnans omhyggeligt gemte levningerne af måltidet i, hvad han kaldte sit "madskab", forlod kaptajn Servadac gurbien for at nyde en cigar og trække frisk luft ved stranden.

Natten begyndte at falde på. Solen var for mere end en time siden forsvundet bag tætte skyer under horisonten, som sletten tegnede så skarpt på den anden side af Cheliff. Himlen havde et forunderligt udseende, der ville have været påfaldende for enhver kyndig iagttager. Imod nord viste der sig nemlig, uagtet det allerede var så mørkt, at man ikke kunne se fem hundrede meter frem, et rødligt lys, der trængte igennem det højere lag tåge i atmosfæren. Man så hverken regelmæssige lysbundter eller hurtigt opblussende stråler, der udgik fra et brændende centrum. Der var altså intet, der tydede på nordlys, som for øvrigt også kun viser sig under nordligere breddegrader. En meteorolog ville være kommet i stor forlegenhed ved at skulle sige, hvad der var grunden til denne prægtige illumination i årets sidste nat.

Men kaptajn Servadac var alt andet end meteorolog. Siden han havde forladt skolen, havde han vistnok aldrig stukket næsen i "Lærebog i Verdensbeskrivelse". Tilmed følte han sig hin aften kun lidet oplagt til at iagttage himlen. Han drev om, han

røg. Tænkte han på det møde, han næste dag skulle have med grev Timascheff? Hvis tanken på dette muligvis undertiden fo'r ham igennem hovedet, gjorde den i alle tilfælde ikke hans stemning mod greven fjendtligere, end det var passende. Det lader sig ikke benægte, at de to modstandere ikke hadede hinanden, skønt de var rivaler. Det drejede sig kun om at få ende på en situation, hvor to er én for mange. Hector Servadac betragtede også grev Timascheff som en meget ridderlig mand, og greven kunne kun have den største agtelse for officeren.

Klokken otte om aftenen trådte kaptajn Servadac igen ind i gurbiens eneste stue, der indeholdt hans seng, et lille arbejdsbord til at slå op og nogle kufferter, der blev brugt som skabe. I skuret derimod havde ordonnansen sit køkken, og der sov han også, som han selv sagde, "på de prægtigste egetræsmadrasser!" Men derfor kunne han godt sove sine tolv timer i træk og endda give et murmeldyr nogle points forud.

Kaptajn Servadac, der ikke følte stor trang til at sove, satte sig ved bordet, hvorpå hans instrumenter var bredt ud. Maskinmæssigt tog han sin røde og blå blyant i den ene hånd og passeren i den anden. Og så begyndte han at tegne på kalkérpapiret uregelmæssige og forskelligtfarvede linjer, der ikke havde fjerneste lighed med den strenge tegning i et topografisk rids.

Ben-Zouf, der endnu ikke havde fået ordre til at lægge sig, sad imidlertid i en krog og forsøgte at falde i søvn, hvilket faldt ham lidt svært på grund af kaptajnens forunderlige sindsstemning.

Det var nemlig ikke stabsofficeren, men Gascogne-digteren, der havde taget plads ved arbejdsbordet. Hector Servadac

anstrengte sig af alle kræfter for at fremkalde en inspiration, der lod forfærdeligt længe vente på sig. Svingede han måske passeren for at give sine vers et strengt matematisk tilsnit; brugte han den mangefarvede blyant for bedre at variere de rebelske rim? Man skulle næsten tro det. Det var i ethvert tilfælde et strengt arbejde.

"Å, for en ulykke," udbrød han, "hvorfor har jeg også valgt et versemål der nøder mig til at rende efter rimene som efter desertører under et slag? Men for pokker, verset skal laves! Det skal ikke kunne siges, at en fransk officer er veget tilbage for nogle usle rim. Et digt ... hvad er det andet end en bataljon? Første kompagni har allerede stillet ... nu frem med de andre."

Endelig mødte de så hårdnakket forfulgte rim ved appellen, thi en rød og en blå linje førtes hen over papiret.

"Hvad er dog det, kaptajnen sidder der og mumler om?" tænkte Ben-Zouf, der lå og vendte og drejede sig. "Der har han nu i en hel time siddet som en dreng, der ikke kan sin lektie."

Hector Servadac rejste sig igen og gik med lange skridt frem og tilbage i gurbien under trykket af den poetiske inspiration.

"Det er tydeligt, han laver vers," tænkte Ben-Zouf og rejste sig halvt op. "Det er just ingen lydløs forretning, det er ikke muligt at falde i søvn for ham."

Og han brummede ærgerlig.

"Hvad er der i vejen, Ben-Zouf?" spurgte Hector Servadac.

"Ingenting, kaptajn! Jeg har mareridt!"

"Gid Fanden havde dig."

"Ja, gid det var så vel," mumlede Ben-Zouf, "han laver i alt fald ikke vers."

"Der afbrød det fæ min tankegang," sagde kaptajn Servadac. "Ben-Zouf!"

"Her, kaptajn!" svarede ordonnansen og sprang op med den ene hånd ved huen og den anden langs buksesømmen.

"Rør dig ikke, Ben-Zouf! Rør dig ikke! Nu er jeg lige ved slutningen!"

Og med begejstret røst og store digtergestus deklamerede Hector Servadac:

Ifald du skænked mig din kærlighed,
du skænked mig det skønneste jeg ved.
Jeg elsker dig, dit øjes stolte blik,
de røde læber, hvorfra som musik
Så sødt berusende ...

Men i dette øjeblik blev kaptajn Servadac og Ben-Zouf pludselig med voldsom kraft kastet næsegrus mod jorden.

4 Hvor læseren har lov til at anbringe en uendelig række udråbs- og spørgsmålstegn.

Hvorfor var horisonten i dette øjeblik så pludselig og så forunderligt forandret, at en sømands øvede øje ikke kunne have kendt den runde linje, hvor himmel og vand støder sammen?

Hvorfor rejste havets bølger sig i en højde, som de lærde ville anse for umulig?

Hvorfor slog jorden store revner, og hvorfra hidrørte den forfærdelige larm, der lød som en voldsom knagen i jordens indre bygning, som vandenes brølen, der oprørtes i en ufattelig dybde og som stormens hyl i en rasende cyklon?

Hvorfor fo'r denne lysning, der var mere gennemtrængende end nordlysets stråler, over firmamentet og bragte for et øjeblik de største stjerner til at blegne?

Hvorfor syntes Middelhavets bassin i et nu at være udtørret og fyldtes så atter med forunderligt oprørte bølger?

Hvorfor syntes Månens skive at være uforholdsmæssig stor, som om denne nætternes stjerne i nogle sekunder var kommet Jorden en halv snes tusinde mile nærmere?

Og hvorfor viste der sig endelig på himmelhvælvingen en hidtil ukendt, uhyre, flammende klode, der straks efter forsvandt i tætte skylag?

Hvilket forunderligt fænomen havde dog fremkaldt denne forfærdelige forstyrrelse i jorden, havet, himlen, og hele verdensrummet?

Hvem var i stand til at sige det? Og var der nogen eneste af jordklodens beboere tilbage til at besvare disse spørgsmål?

5 Hvori der er tale om nogle afvigelser fra naturens orden, uden at man kan angive grunden til dem.

Imidlertid lod det ikke til, at der var sket nogen forandring på den del af Algiers kyst, der mod vest begrænsedes af Cheliffs højre bred og mod nord af Middelhavet. Skønt rystelsen havde været meget stærk, var der hverken på den frugtbare slette, der måske hist og her var blevet lidt ujævn, eller i klitternes lunefulde linjer eller i det voldsomt oprørte hav noget, der tydede på en forandring i deres fysiske udseende. Stenbygningen havde stået godt imod, når undtages nogle temmelig dybe revner i muren. Gurbien derimod havde lagt sig fladt hen ad jorden ligesom et korthus, der blæses omkuld af et barn, og dens beboere lå uden bevægelse under den omblæste hytte.

Først to timer efter katastrofen kom kaptajn Servadac igen til bevidsthed. Han havde i første øjeblik lidt ondt ved at samle sine tanker; men de første ord, han sagde – det vil vel ikke overraske nogen – var de sidste i den berømmelige serenade, der var blevet afbrudt på en så mærkværdig måde:

> … hvorfra som musik
> så sødt berusende …

Herved var han standset, og herved standsede han også nu. – "Hvad pokker er der gået for sig?" spurgte han forundret.

Dette spørgsmål havde han virkelig meget ondt ved at besvare. Han hævede armene i vejret, og det lykkedes ham at få

stråtaget skubbet til side, så han kunne stikke hovedet frem.

Kaptajn Servadac så sig om.

"Gurbien ligger på jorden!" udbrød han. "Det må være en skypumpe, der har passeret kysten."

Han følte på sig. Intet brud på lemmerne, ikke så meget som en rift.

"Men for Fanden, hvor er min oppasser?"

Han stod op og råbte:

"Ben-Zouf!"

Et hoved banede sig vej igennem strået.

"Her!" svarede Ben-Zouf.

Det var, som om ordonnansen kun ventede på denne appel for at melde sig på militær vis.

"Har du begreb om, hvad der er foregået, Ben-Zouf?" spurgte Hector Servadac.

"Jeg tror, kaptajn, det var lige ved at være på det sidste med os."

"Å, en skypumpe, Ben-Zouf, ikke andet end en skypumpe!"

"Javel, en skypumpe," svarede ordonnansen filosofisk. "Har De ingenting fået knust, kaptajn?"

"Nej, ingenting, Ben-Zouf."

Et øjeblik efter var begge kommet på benene; de ryddede stedet, hvor gurbien havde stået; de fandt deres instrumenter, deres husgeråd og deres våben næsten uskadte, og stabsofficeren sagde:

"Hvad er vel klokken nu?"

"Mindst otte," svarede Ben-Zouf og så på Solen, der var kommet helt op over horisonten.

"Otte!"

"Mindst, kaptajn!"

"Er det muligt?"

"Ja, og vi må afsted!"

"Af sted?"

"Ja vel, til Deres møde."

"Hvilket møde?"

"Deres møde med greven ..."

"Død og pine!" udbrød kaptajnen, "det var jeg lige ved at glemme."

Og han trak sit ur op af lommen og sagde:

"Men hvad er det, du siger, Ben-Zouf? Du er jo gal! Klokken er knap to!"

"To om morgenen eller to om eftermiddagen?" spurgte Ben-Zouf og så på Solen.

Hector Servadac holdt sit ur til øret.

"Det går," sagde han.

"Det gør solen også," svarede ordonnansen.

"Ja, efter dens højde over horisonten ... Men hvad Fanden er dog alt det her!"

"Hvilket, kaptajn?"

"Efter solen skulle klokken jo være otte om aftenen."

"Om aftenen?"

"Ja! Solen står jo i vest, den er åbenbart ved at gå ned."

"Gå ned? Nej, kaptajn," svarede Ben-Zouf; "den står jo op lige så nydeligt som en rekrut ved reveillen! ... Medens vi snakker, er den allerede kommet op over horisonten."

"Står Solen måske nu op i vest!" mumlede kaptajn Servadac. "Det var jo en rar historie."

Men alligevel. Sagen kunne ikke benægtes. Det strålende himmellegeme viste sig over Cheliffs vande og hævede sig højere op over den vestlige horisont.

Hector Servadac fattede uden besvær, at et hidtil aldeles ukendt fænomen, der i ethvert tilfælde var uforklarligt, havde forandret ikke alene Solens stilling i stjerneverdenen, men betydningen af Jordens roterende bevægelse om dens akse.

Det var til at blive gal over. Kunne det umulige da blive virkelighed? Hvis kaptajn Servadac kunne have fået fat i et medlem af Gradbestemmelsesbureauet, ville han have forsøgt at få noget at vide af ham. Men da han nu måtte holde sig til sig selv, sagde han:

"Nå, det bliver astronomernes sag! Jeg skal dog om en uges tid se efter, hvad bladene siger om det."

Og uden længere at spekulere på grunden til det forunderlige fænomen, sagde han til ordonnansen:

"Afsted! Hvad der end er sket, og om så hele Jordens og himlens mekanisme er kommet i uorden, så må jeg dog være første mand på pladsen for at vise grev Timascheff den ære ..."

"At spidde ham," fuldførte Ben-Zouf.

Hvis Hector Servadac og hans ordonnans havde været oplagte til at lægge mærke til de fysiske forandringer, der så pludseligt var indtrådt i natten mellem den 31. december og 1. januar, efter at de havde iagttaget omskiftningen i Solens tilsyneladende bevægelse, ville de sikkert være blevet meget overraskede af den utrolige forandring, der var foregået med luften. For at begynde med dem selv, følte de sig stakåndede, nødt til at trække vejret mere hurtigt, således som det går dem, der bestiger bjerge, som om den dem omgivende luft var

mindre rig på ilt. Også deres stemme bar blevet svagere. Et af to: enten var de pludselig blevet halvt døve, eller også måtte man antage, at luften pludselig var blevet mindre skikket til at forplante lyden.

Men hverken på kaptajn Servadac eller på Ben-Zouf gjorde disse fysiske forandringer i øjeblikket indtryk, og begge drog afsted i retning af Cheliff, idet de fulgte den stejle sti langs kysten.

Vejret, der dagen forud havde været meget tåget, havde nu forandret sig. Den forunderligt farvede himmel blev snart dækket med meget lave skyer, så at man ikke kunne se den lysende glans i horisonten efter Solen. Det så ud til at ville blive øsende regnvejr, måske endog en hel orkan. Alligevel ville dampene af mangel på tilstrækkeligt tryk ikke fuldstændig lade sig opløse.

For første gang på denne kyst syntes havet at være fuldstændigt øde. Ikke et sejl, ikke en røg viste sig på dets grålige flade. Men horisonten – var det et optisk bedrag? – syntes at være rykket uendelig nærmere, både havets og den, der omgav sletten bag kystlandet. Det uendelige fjerne var så at sige forsvundet, som om Jorden var blevet mere konveks.

Kaptajn Servadac og Ben-Zouf, der gik rask til uden at veksle et ord, måtte snart have tilbagelagt den halve mil imellem gurbien og stedet, hvor duellen skulle finde sted. Begge kunne denne morgen mærke, at der ligesom var foregået en hel forandring med deres organisme. Uden egentlig at kunne forklare sig det, følte de sig forunderligt lette, som om de havde fået vinger på fødderne. Skulle ordonnansen have givet sin

tanke udtryk, ville han have sagt, at han var "forbandet nøgtern".

"For ikke at tale om, at vi har glemt at få os en ordentlig rundtenom," mumlede han.

Og det må indrømmes, den slags forglemmelser plejede den tapre soldat ellers ikke at gøre sig skyldig i.

I dette øjeblik hørte de en egen ubehagelig gøen på venstre side af stien. Næsten i det samme smuttede en sjakal ud af et tæt mastixkrat. Dette dyr tilhørte en art, der er ejendommelig for Afrika; dets skind var regelmæssigt plettet med sorte stænk, og det havde ligeledes en sort stribe foran på brystet.

Sjakalen kan være farlig om natten, når den jager i store flokke; men når den er ene, er den ikke farligere end en hund. Ben-Zouf var ikke i mindste måde bange for den; men Ben-Zouf kunne ikke lide sjakaler – måske fordi der ikke findes en art, der er ejendommelig for Montmartre.

Da dyret var kommet ud af krattet, satte det sig ved foden af en klippe, der vel var af en snes alens højde. Den holdt med tydelig uro øje med de to fodgængere. Ben-Zouf lod, som om han sigtede på den, og ved denne truende bevægelse lettede dyret sig og var i et spring oppe på toppen af klippen.

"Det var da Fanden til spring!" råbte Ben-Zouf. "Det var jo mere end en snes meter lige i vejret!"

"Det er ganske rigtigt," sagde kaptajn Servadac eftertænksomt. "Jeg har aldrig set mage til spring."

Sjakalen satte sig oppe på klippen på sin bagdel og gloede nok så gemytligt på dem. Ben-Zouf tog en sten op for at jage den på flugt.

Det var en meget stor sten, og alligevel vejede den ikke mere i ordonnansens hånd, end om det havde været en forstenet svamp.

"Den Satans sjakal!" tænkte Ben-Zouf. "Den sten vil ikke genere den mere end en makron. Men hvor kan den dog på engang være så let og så stor?"

Da han nu imidlertid ikke havde andet ved hånden, kastede han af al kraft bemeldte makron.

Sjakalen traf han ikke. Men alligevel var Ben-Zoufs kast, der tydede på en mindre velvillig stemning, tilstrækkeligt til at forjage det forsigtige dyr, der satte afsted over buske og træer og forsvandt efter en række kæmpemæssige spring, som om det havde været en kænguru af gummi.

Stenen, der ikke traf det tilsigtede mål, fo'r derimod meget længere bort, til stor forbavselse for Ben-Zouf, der så den falde ned mere end fem hundrede skridt på den anden side af klippen.

"I alle beduiners navn! Nu tør jeg give en firepundig granat adskillige points forud!"

Ben-Zouf stod i dette øjeblik et lille stykke foran kaptajnen, tæt ved en tre-fire meter bred grøft, der var fuld af vand, og som man måtte sætte over. Han tog derfor tilløb og sprang til som en rigtig gymnastiker.

"Ben-Zouf, er du gal? Hvad går der af dig? Du brækker jo halsen."

Disse ord undslap pludselig kaptajn Servadac, og de fremkaldtes ved synet af ordonnansen, der var næsten femten meter oppe i luften.

Ved tanken om den fare, Ben-Zouf kunne løbe, når han faldt ned igen, sprang nu også Hector Servadac frem for at sætte over grøften. Men kraftanstrengelsen, han gjorde, bragte ham selv op til en højde, der ikke kunne være mindre end ti meter – han krydsede endog på opfarten Ben-Zouf, der fo'r ned. Derpå måtte også han adlyde tyngdens love, og han kom atter ned til jorden med voksende hastighed, men uden at få et stærkere stød, end om han havde gjort et spring på et par meter.

"Bravo!" råbte Ben-Zouf med en hjertelig latter, "vi er nok blevet akrobater, kaptajn."

Hector Servadac blev stående et øjeblik, derpå gik han hen til ordonnansen, lagde hånden på hans skulder og sagde:

"Flyv ikke oftere bort, Ben-Zouf, og se rigtigt på mig! Jeg er ikke vågen ... væk mig, knib mig i armen. Enten er vi blevet gale, eller også drømmer vi."

"Sikkert er det, kaptajn," svarede Ben-Zouf, "at sådan noget kun er tilstødt mig i drømmenes land, dengang da jeg drømte, jeg var en svale og sløj over Montmartre, som om det havde været min kepi, jeg sprang over. Det her går ikke naturligt til. Der er sket os noget, og det noget, som ikke sker for enhver. Er det, der foregår her, måske en ejendommelighed for kysten af Afrika?"

Hector Servadac stod aldeles fortabt.

"Det er til at blive forrykt over!" udbrød han. "Vi sover ikke, vi drømmer ikke ...!"

Men han var ikke den mand, der i det uendelige ville spekulere på et problem, det for øjeblikket var meget svært at klare.

"Ske, hvad der vil!" udbrød han, bestemt på for fremtiden ikke at blive forbavset over noget.

"Ja, kaptajn," svarede Ben-Zouf, "og lad os nu først og fremmest få ende på den historie med grev Timascheff."

På den anden side af grøften var der en lille slette af vel en halv tønde lands størrelse, beklædt med et blødt tæppe af græs og indfattet i en henrivende ramme af halvhundredårige træer, stedsegrønne ege, palmer, johannesbrødtræer og sycomorer, blandede med kaktus og aloe.

"Det er godt, vi er alligevel kommet først."

"Eller sidst," svarede Ben-Zouf.

"Hvad mener du – sidst? Klokken er jo ikke ni endnu," indvendte kaptajn Servadac og tog sit ur op, som han så nogenlunde havde stillet efter Solen, før de forlod gurbien.

"Kaptajn," spurgte ordonnansen, "ser De den hvidlige kugle, der skinner igennem skyerne?"

"Jeg ser den," svarede kaptajnen og så op på en meget tilsløret skive, der i dette øjeblik kom frem i zenit.

"Nuvel," vedblev Ben-Zouf, "den kugle må enten være Solen eller dens stedfortræder."

"Solen i zenit, i januar måned og under niogtredivte breddegrad?" udbrød Hector Servadac.

"Den selv, kaptajn, og med Deres tilladelse siger den, det er middag. Det lader til, den har travlt i dag, og jeg tør holde min kepi mod en skål suppe på, at den nok er gået ned inden tre timer."

Hector Servadac stod i nogle øjeblikke med korslagte arme uden at røre sig, derpå så han sig om til alle sider og mumlede:

"Tyngdens love ophævede, dagens længde reduceret med halvtreds procent! ... Det kan jo i det uendelige gøre forstyrrelse i mit møde med grev Timascheff. Noget er det galt fat med, og det er hverken med min eller med Ben-Zoufs hjerne."

Ben-Zouf, der ikke engang kunne komme i affekt over det ubegribeligste kosmiske fænomen, så roligt på officeren.

"Ben-Zouf!" sagde denne.

"Kaptajn?"

"Du ser ikke nogen?"

"Nej, jeg ser ikke nogen. Russeren man være gået sin vej."

"Sæt nu også, at han var gået, så ville dog sikkert mine sekundanter have ventet på mig, og så de, jeg ikke kom, ville de være gået hen til gurbien."

"Det er rigtigt, kaptajn."

"Deraf slutter jeg, at de ikke er kommet."

"Og at, når de ikke er kommet ...?"

"Så er det sikkert nok, fordi de ikke har kunnet komme. Hvad nu grev Timascheff angår ..."

I stedet for at tale ud, gik kaptajn Servadac nærmere hen til klipperne langs stranden og så efter, om *Dobryna* ikke skulle ligge opankret i nogle kabellængders afstand. Det kunne jo være, at grev Timascheff ligesom den foregående dag kom ad søvejen.

Havet var øde, og først nu lagde kaptajn Servadac mærke til, at det, uagtet det var aldeles stille, var i bevægelse som vand, der længe har stået på kog ved en stærk ild. Krydseren ville tydeligvis have haft svært ved at holde det gående i denne usædvanlige søgang.

Desuden bemærkede Hector Servadac også først nu med ikke mindre forundring, hvor meget havets omkreds, linjen imellem himlen og havet, var blevet mindre.

For en iagttager, der stod oppe på den høje skrænt, burde horisontens linje have målt omtrent fem til seks mile; men synsvidden var nu i det højeste to til tre mile, som om Jordens rumfang var blevet betydeligt mindre i løbet af nogle timer.

"Det her er mere end forunderligt!" sagde stabsofficeren.

Imidlertid var Ben-Zouf, der var så smidig som den smidigste abe, klatret op i toppen af et højt træ, og fra dette ophøjede stade kunne han se ud over hele egnen. Men da han kom ned igen, måtte han berette sin kaptajn, at sletten var aldeles øde.

"Til Cheliff!" sagde Hector Servadac. "Lad os gå til floden! Der kan vi måske komme på det rene med, hvorledes dette her hænger sammen."

"Til Cheliff!" svarede Ben-Zouf.

Der var knap en halv mil fra engen til floden, hvilken kaptajnen ville passere for at tage til Mostaganem. Han måtte skynde sig, hvis han ville nå byen før mørkets frembrud. Igennem det tætte skylag kunne man dog spore, at Solen gik hurtigt ned, og at den – atter en ubegribelighed! – i stedet for at beskrive en skrå linje, som på den tid af året følger med Algiers beliggenhed, faldt lodret mod horisonten.

Medens han gik, tænkte kaptajn Servadac på alle disse forunderlige omstændigheder. Om end Jordens roterende bevægelse ved et absolut ukendt fænomen var blevet forandret, ja om man end efter Solens stilling at dømme måtte antage, at Algiers kyst var blevet flyttet til den sydlige hemisfære på den

anden side af ækvator, så lod det dog ikke til, at Jorden, når undtages dens konveksitet, var undergået nogen gennemgribende forandring – i alt fald ikke i denne del af Afrika. Kyststrækningen var, hvad den altid havde været, en række af nøgne, rødlige klipper. Så langt øjet kunne nå, var der ikke spor af forandring, og i tre miles afstand sås endnu de første skråninger af Merjejah-bjergene, hvis skarpe linjers sædvanlige profil tydeligt trådte frem mod horisonten.

I dette øjeblik blev der en åbning i skylaget, og solens skrå stråler nåede ned til Jorden. Det par tydeligt, at den var stået op i vest og nu skulle gå ned i øst.

"Men for Fanden!" udbrød kaptajn Servadac, "jeg gad nok vide, hvad de i Mostaganem siger til alle de kunster! Og hvad vil man sige hjemme i krigsministeriet, når det pr. telegraf bliver meldt, at dets koloni i Afrika nu legemlig talt er blevet lige så forrykt, som den længe har været i moralsk henseende."

"Hele kolonien," svarede Ben-Zouf, "bliver slæbt på politikammeret."

"Og at solen i januar sender mig sine stråler lodret i hovedet!"

"I hovedet på en officer! Solen bliver skudt!"

Ben-Zouf tålte nemlig på ingen som helst måde den mindste krænkelse af disciplinen.

De skyndte sig imidlertid afsted, alt hvad de kunne. På grund af den overordentlige specifikke lethed, der var blevet deres egentlige væsen, og allerede vant til den luftfortyndelse, der gjorde deres åndedrag hurtigere, løb de bedre end harer og sprang som gemser. De fulgte ikke mere stien, der snoede sig langs klipperne, og hvis bugtninger ville have gjort vejen betydelig længere. De fo'r afsted i lige linje, og ingen hindring

kunne standse deres fart. Et krat hoppede de over, en bæk satte de over i et spring, en gruppe træer sprang de over med samlede ben. Selv Montmartre ville Ben-Zouf på den måde have kunnet skræve over. De var begge kun bange for en ting: at de skulle komme for højt op i lodret linje, mens de ville følge den horisontale, for de rørte næppe ved jorden, der syntes at være blevet et voldsomt elastisk springbræt.

Endelig fik de øje på Cheliff, og i nogle spring stod kaptajn Servadac og hans ordonnans på den højre bred.

Men der blev de nødt til at gøre holdt. Der var ingen bro mere.

"Ingen bro!" udbrød kaptajn Servadac. "Her må jo have været en oversvømmelse, en ny syndflod!"

"Puh!" sagde Ben-Zouf.

Og der var grund nok til at være forbavset.

Cheliff var forsvundet. Af dens venstre bred var der ikke spor. Dens højre bred, der i går snoede sig igennem den frugtbare slette, var blevet til en strandbred. Mod vest sås der, så langt man kunne øjne, i stedet for dens fredelige leje, oprørte bølger, brølende og ikke mere hviskende, blå og ikke mere gule. Det var, som om der var kommet et hav i stedet for floden. Dér endte det land, som endnu i går havde udgjort territoriet Mostaganem.

Hector Servadac ville have den sag på det rene. Han gik ned til strandbredden, tog vand i sin hånd og førte det til munden.

"Det er salt!" sagde han. "Havet har på nogle timer opslugt hele den vestlige del af Algier!"

"I så fald, kaptajn," sagde Ben-Zouf, "vil det vel vare længere end en almindelig oversvømmelse?"

"Det er den forkerte verden," svarede stabsofficeren, "og denne oversvømmelse kan have uberegnelige følger. Hvad er der dog blevet af mine venner, mine kammerater!"

Ben-Zouf havde aldrig set kaptajn Servadac så stærkt bevæget. Han lagde følgelig sit ansigt i samme folder som sin herres, skønt han endnu mindre end denne kunne tænke sig, hvad der var foregået. Han ville endog have taget sagen med stor ro, hvis det ikke havde været hans "militære pligt" at dele sin kaptajns følelser.

Den nye kyststrækning, der sluttede sig til Cheliffs højre bred, løb mod nord og syd i en let bøjet linje. Det lod ikke til, at den omvæltning, som denne del af Afrika havde gennemgået, i nogen henseende havde berørt den; den havde endnu sine grupper af store træer, sin lunefuldt indskårne kystlinje og sine sletters grønne tæppe. Kun var flodbredden blevet til et ubekendt havs strandbred.

Men kaptajn Servadac, der var blevet ganske alvorlig, fik ikke megen tid til at iagttage de store forandringer, der var foregået med hele egnen. Den strålende stjerne, der nu havde nået den østlige horisont forsvandt pludselig som en kugle, der falder i havet. Selv i de tropiske lande var overgangen fra dag til nat ikke mere brat den 21. september og 21. marts. Denne aften var der ikke noget tusmørke, og den følgende dag ville der efter al rimelighed ikke blive noget daggry. Jord, hav, himmel, alt var øjeblikkelig begravet i dybt mørke.

6 Der indbyder læseren til at følge kaptajn Servadac på hans første udflugt i hans nye rige.

Når man kender kaptajn Servadacs efter eventyr higende karakter, vil man sikkert kunne forstå, at han ingenlunde følte sig overvældet af så mange mærkværdige begivenheder. Men da han ikke ganske var af en så ubekymret natur som Ben-Zouf, ville han gerne komme på det rene med tingenes "hvorfor". Virkningen brød han sig kun lidt om, når han ikke kunne komme til bunds i årsagen. Han mente, at det at blive dræbt af en kanonkugle, ikke havde stort at sige, når det blot stod klart for én, i henhold til hvilke love for skudsikkerheden man fik den i livet. Det var nu hans måde at tage sagerne på. Efter at han derfor, så vidt hans temperament tillod ham det, havde tænkt en smule over følgerne af det passerede, gav han sig til at grunde på årsagen til det.

"For pokker!" udbrød han, da det så pludselig blev nat, "dette her må vi se nærmere på ved højlys dag, såfremt det da forresten nogensinde bliver dag igen, for jeg vil lade mig flå levende, om jeg kan begribe, hvor Solen er blevet af."

"Kaptajn," sagde nu Ben-Zouf, "undskyld jeg spørger, men hvad mener De, vi nu skal tage os til?"

"Vi bliver her, og i morgen – hvis der da forresten er et "i morgen" – tager vi tilbage til gurbien, efter at have undersøgt kysten mod vest og syd. Hovedsagen er at få at vide, hvor vi er, og hvorledes vi sidder i det. I det øjemed må vi først følge kysten mod vest og mod syd."

"Hvis der da er en kyst," indvendte ordonnansen.

"Ja, og hvis der er et syd," svarede kaptajn Servadac.

"Men nu må jeg måske lægge mig til at sove?"

"Ja, hvis du kan."

I henhold til denne bemyndigelse krøb Ben-Zouf, der som sagt ikke var blevet særdeles imponeret, selv af alle de passerede forunderlige begivenheder, sammen i et hul ved strandbredden, lagde sine hænder over øjnene og faldt snart i den uvidendes søvn, der undertiden er dybere end den retfærdiges.

Kaptajn Servadac drev om på bredden af det nye hav, mens det myldrede i hans hoved af spørgsmålstegn.

Der var nu først: af hvor stor betydning var vel katastrofen? Var det kun gået ud over en mindre del af Afrika? Var Algier, Oran, Mostaganem, byer, der dog lå så nær, blevet skånet? Måtte Hector Servadac antage, at hans venner, hans kammerater i garnisonen, var blevet opslugt tillige med alle beboerne af kystlandet, eller at Middelhavet, der på grund af en eller anden naturbegivenhed havde skiftet plads, kun havde oversvømmet den del af Algier, der lå ved Cheliffs munding? Det kunne til nød forklares, at floden var forsvundet; men de øvrige kendsgerninger forklaredes ikke af det.

En anden hypotese. Turde man antage, at Afrikas kyst pludselig var flyttet ned til zonen under ækvator? Det kunne nok udledes både af Solens nye bane og af den totale mangel på tusmørke, men ikke hvorfor dagens længde var forandret fra tolv til seks timer, eller hvad det kom af, at Solen stod op i vest og gik ned i øst.

"Og det er da i al fald sikkert nok," sagde kaptajn Servadac gentagne gange, "at vi kun har haft en seks timers dag, og at verdenshjørnerne er helt forandret, hvad Solens op- og nedgang angår. Nå, vi får at se i morgen, når Solen kommer frem igen, – hvis den da forresten kommer frem."

Kaptajn Servadac var begyndt at tabe troen på alt.

Det var unægtelig uheldigt, at himlen var skydækket, så at man ingen stjerner kunne se. Skønt ikke særdeles kyndig i kosmografien, kendte Hector Servadac dog de vigtigste stjernebilleder. Han kunne altså have set, om Polarstjernen var på dens plads, og, hvis ikke, om andre stjerner var kommet i dens sted, – hvilket uigendriveligt ville have bevist, at jordkloden drejede sig om en ny akse og måske i en modsat retning, hvad der ville have forklaret adskilligt. Men der blev ingen åbning i skyerne, der så ud til at være så tætte, som om de indeholdt en hel syndflod, og ikke en stjerne viste sig for den skuffede iagttagers øje.

Månen kunne man ikke vente at få at se, for det var netop nymåne, og følgelig var den sammen med Solen forsvundet under horisonten.

Men hvor stor var ikke kaptajn Servadacs overraskelse, da han efter en halvanden times vandring, i horisonten fik øje på en stærk glans, hvis stråler trængte igennem skydækket.

"Månen!" udbrød han. "Nej, den kan det jo ikke være! Eller skulle måske den kyske Diana også gå på gale veje og stå op i vest? Nej! Det er ikke Månen. Den kunne ikke kaste et så skarpt lys, med mindre den var kommet Jorden overordentlig nær."

Og virkelig var det lys, der udgik fra denne stjerne, hvad det nu også var for en, så stærkt, at det trængte igennem skylaget,

og at et svagt dagskær udbredte sig over landskabet.

"Skulle det da være Solen?" tænkte officeren. "Men det er jo ikke hundrede minutter siden, den er gået ned i øst. Men hvis det hverken er Solen eller månen, hvad er det da? Et ukendt monstrum i verdensrummet? For pokker, at de skyer ikke også vil skilles!"

Derpå henvendte han ligesom talen til sig selv og sagde:

"Min kære Servadac, havde du ikke gjort bedre i at anvende en del af den tid, du så tåbeligt har bortødslet, på at studere astronomi? Hvem ved – det er måske en meget simpel sag, det, du nu bryder dit hoved med at udspekulere."

Den nye himmels mysterier vedblev imidlertid at være uigennemtrængelige. Det stærke lys, der åbenbart udgik fra en blændende skive af kæmpemæssige dimensioner, kastede i omtrent en time sine stråler udover skyernes øverste rand. Men derpå syntes skiven – og det var atter et overraskende fænomen –, i stedet for at beskrive en bue som enhver anden stjerne, der fulgte den himmelske mekaniks love, i stedet for at forsvinde i den modsatte horisont, at fjerne sig i en linje lodret på ækvators plan.

Alt blev atter mørkt, og kaptajn Servadacs hjerne undgik ikke denne almindelige formørkelse. Kaptajnen forstod nu ikke det mindste. Mekanikkens mest elementære regler var overtrådt. Himmelhvælvingen lignede, et ur, hvis fjeder pludselig er kommet i uorden, planeterne trodsede alle tyngdens love, og der var ingen grund til at tro, at Solen nogensinde atter ville vise sig i denne klodes horisont.

Men tre timer efter kom dagens stjerne uden morgenrøde atter frem i vest, lyset farvede skyerne hvide. Dagen fulgte efter

natten, og kaptajn Servadac, der rådførte sig med sit ur, noterede, at denne nat nøjagtig havde varet seks timer.

Seks timer var imidlertid så lidt for Ben-Zouf, at det holdt grumme hårdt at få ham vækket.

Hector Servadac rystede ham godt.

"Halløj! stå op! vi skal afsted!" råbte han til ham.

"Ja vel, kaptajn!" svarede Ben-Zouf og gned sine øjne. "Men det er sært, det forekommer mig grangivelig, som om jeg kun akkurat lige var faldet i søvn."

"Du har sovet hele natten."

"Nå, skal det være en nat."

"En seks timers nat; men det må du vænne dig til."

"Som kaptajnen befaler."

"Og så afsted! Der er ingen tid at spilde. Lad os gå ad den korteste vej til gurbien og se, hvad der er blevet af vore heste, og hvad de siger til alt dette her."

"De synes sagtens kun dårligt om, at jeg ikke har tænkt på dem siden i går. Men jeg skal nu besørge dem et ordentligt måltid, kaptajn."

"Godt, godt. Skynd dig, det er det vigtigste. Så snart de er sadlet, vil vi tage ud på en rekognoscering. Vi må da i det mindste se at få at vide, hvad der er blevet tilbage af Algier."

"Og hvad så ...?"

"Kan vi så ikke komme til Mostaganem ad sydlig vej, så forsøger vi at nå Tenez mod øst."

Kaptajn Servadac og hans ordonnans slog igen ind på stien for at gå tilbage til gurbien. Da de var godt sultne, tog de på vejen godt for sig af de figner, dadler og oranger, de kunne nå med hånden. I denne egn af landet, der var aldeles øde,

behøvede de ikke at være bange for at blive tiltalt for brud på ejendomsretten.

Halvanden time efter at de havde forladt den strandbred, der havde været Cheliffs højre bred, kom de til gurbien. Der forefandt de alt, som de havde forladt det. Der havde åbenbart ikke været nogen i deres fraværelse, og den østlige del af territoriet syntes at være lige så øde som den vestlige.

Forberedelserne til afrejsen var snart gjort. Nogle biskuits og nogle dåser med henkogt vildt blev stukket i Ben-Zoufs taske. Hvad drikkevarer angik, så var der nok af det. En mængde bække med klart vand løb hen over sletten, og disse tidligere tilløb til en flod, der nu selv var blevet floder, strømmede til Middelhavet.

Zefyr – kaptajn Servadacs hest – og Galette (til erindring om møllen på Montmartre) – Ben-Zoufs hoppe – fik i en fart tøjet på. De to ryttere var hurtigt i sadlen og galoperede hen imod Cheliff.

Men ligesom de selv allerede havde følt virkningen af den formindskede tyngde og deres muskelkraft var blevet mindst fem gange større, således havde også hestene i samme forhold undergået lignende fysiske forandringer. Det var ikke mere almindelige firbenede heste, men sande hippogriffer, hvis fødder næppe berørte jorden. Heldigvis var både Hector Servadac og Ben-Zouf gode ryttere, og de snarere sporede end holdt deres dyr tilbage.

På tyve minutter tilbagelagde de den mil, der var imellem gurbien og Cheliffs munding; derpå red de i et noget langsommere trit mod sydøst, idet de fulgte flodens tidligere højre bred.

Denne strandbred havde bevaret det samme udseende, som den havde, da den kun var Cheliffs flodbred. Kun var, som man vil mindes, hele den øvrige del af floden forsvundet, og i dens sted var kommet et åbent hav. Altså måtte, i det mindste så langt man kunne se til horisonten, hele denne del af provinsen Oran være blevet opslugt af bølgerne i natten mellem den 31. december og 1. januar.

Kaptajn Servadac kendte godt denne egn, hvor han flere gange havde været. Han havde tidligere været med på opmåling der, så at han med lethed kunne orientere sig. Når han havde undersøgt landet i den størst mulige udstrækning, var det hans mening at indsende en rapport til – til hvem og hvornår? Ja, det vidste han rigtignok ikke.

I de fire timer af dagen, der endnu var tilbage, tilbagelagde de to ryttere omtrent fem mil fra Cheliffs munding. Da det blev nat, camperede de ved en lille svingning af hvad der havde været floden, på et sted, hvor dagen i forvejen et af dens tilløb, den nu udtørrede Mina, var faldet ud i den.

På denne udflugt havde man ikke mødt en levende sjæl, hvad der var temmelig påfaldende.

Ben-Zouf ordnede nattekvarteret så godt, som omstændighederne tillod. Hestene blev bundet om benene og kunne så søge deres foder i det tætte græs. Natten forløb aldeles roligt.

Den følgende dag, den 2. januar – det vil sige i det øjeblik, da efter den gamle jordiske almanak natten mellem den 1. og 2. januar skulle have begyndt – steg kaptajn Servadac og hans ordonnans til hest og fortsatte deres rekognoscering. De tog

afsked ved solopgang og tilbagelagde i løbet af dagens seks timer omtrent ni mile.

Den tidligere højre flodbred udgjorde stadig grænsen for landet. Kun var i et par miles afstand fra Mina en betydelig del af bredden forsvundet og med den Surkelmittu og de otte hundrede mennesker, som boede der. Og hvem kunne vide, om det ikke var gået på samme måde med andre betydeligere byer på den anden side af Cheliff, såsom Mazagran, Mostaganem, Orleansville?

Efter at have omgået den lille nyskabte bugt, fandt kaptajn Servadac igen flodens stejle bred, netop lige overfor det sted, hvor Ammi-Mussa skulle have ligget. Men der var ikke mindste spor tilbage af dette vigtige centralpunkt, ja ikke engang af det tre tusinde fod høje bjerg Mankura, ved hvis fod byen havde ligget.

Denne aften camperede de to rejsende på et fremspringende punkt, der på denne side begrænsede deres nye domæne. Det var omtrent på det sted, hvor den betydelige handelsplads Memounturroy skulle have ligget; men der var nu ikke mere noget spor af den.

"Og jeg, som gjorde regning på at spise til aften og sove i Orleansville!" sagde kaptajn Servadac, idet han stirrede ud over det mørke hav, der lå udbredt for hans blik.

"Det går ikke, kaptajn," svarede Ben-Zouf, "medmindre vi har en båd."

"Ved du hvad, Ben-Zouf, vi to har i grunden haft held med os."

"Det har vi, kaptajn, men det er jeg vant til. Og De skal se, vi finder nok på udveje til at komme over dette hav, så at vi atter

kan drive om ad Mostaganem til."

"Hvis vi er på en halvø, hvad vi må håbe, er det snarere i Tenez, vi må se at så noget at vide."

"Eller fortælle de andre noget!" svarede Ben-Zouf meget kløgtigt.

Da Solen seks timer efter atter kom frem, kunne kaptajn Servadac undersøge landets nye udseende.

Fra det sted, hvor han havde overnattet, gik strandbredden nu mod syd og nord, det var ikke en naturlig kyst, således som den tidligere var ved Cheliff. En nylig slået revne begrænsede den tidligere slette. På dette sted manglede som sagt handelspladsen Memounturroy. Tilmed kunne Ben-Zouf, der var sprunget op på en bagved liggende høj, ikke opdage det mindste på den anden side af havets horisont. Ikke spor af land var at se. Følgelig var der heller ikke noget Orleansville, der skulle have ligget en mil mod sydvest.

Kaptajn Servadac og han forlod altså deres rastested og fulgte den nye grænse over oprevne marker og mellem halvt løsrevne træer, der hang ud over vandet – blandt andre nogle gamle oliventræer, hvis fantastisk splintrede stammer så ud, som om de var hugget af med økser.

De to ryttere kom kun langsomt frem, for den uregelmæssige strandbred tvang dem til stadige omveje, så at de efter fire miles ridt først var nået til foden af Dj Merjejah-bjergene, som før katastrofen var det yderste punkt på denne side af de små Atlasbjerge.

På dette sted blev bjergkæden pludselig afbrudt med stejle skrænter mod havet.

Den følgende morgen passerede kaptajn Servadac og Ben-Zouf til hest en del af bjerget og besteg derpå til fods en af de højeste toppe, hvorfra de endelig fik et fuldstændigt overblik over denne indskrænkede del af Algier, hvis eneste beboere det lod til, at de selv var.

En ny kyst viste sig, fra foden af Merjejah til Middelhavets bredder, i en længde af omtrent fire mile. Ingen landtange forbandt denne strækning med Tenez, der var forsvundet. Det var altså en virkelig som de to rejsende havde undersøgt. Fra de høje udsigtspunkter blev kaptajn Servadac til sin store overraskelse nødt til at slå fast, at havet omgav dem på alle sider, og at han, så langt han kunne se, ikke kunne opdage spor af land.

Denne ø, der således var udhugget i Algiers jordbund, havde form af en uregelmæssig firkant, næsten en trekant, der kunne bestemmes således: femten mile af Cheliffs tidligere højre bred, fem mile fra syd til nord, i retning af de små Atlasbjerge; fire mile i en skrå linje, der endte ved havet, og tolv mile af Middelhavets tidligere kyst. I det hele seks og tredive kvadratmile.

"Det kan nu bære meget godt," sagde officeren; "men hvad kan det hjælpe?"

"Hvad det kan hjælpe?" svarede Ben-Zouf. "Det er nu engang sådan. Når det er den evige faders vilje, kaptajn, må vi indrette os efter det."

Begge steg igen ned fra bjerget og fik fat i deres heste, der græssede roligt. Den dag nåede de lige til Middelhavets kyst, uden at finde spor af den lille by Montenotte, der var forsvundet

ligesom Tenez, hvoraf man ikke kunne opdage så meget som ruinerne af et hus.

Den følgende dag, den 5. januar, gjorde de en forceret march langs Middelhavet. Denne kyststrækning var ikke sluppet så aldeles fri, som stabsofficeren havde troet. Fire mindre byer manglede: Callaat-Chimah, Agmiss, Marabut og Pointe-Basse. Forbjergene havde ikke kunnet modstå stødet, men var revet løs fra fastlandet. For øvrigt kom de rejsende på det rene med, at deres ø ikke havde andre beboere end dem selv, men at dyreverdenen dog var repræsenteret af nogle stykker drøvtyggere, der strejfede om på sletten.

Kaptajn Servadac og hans ordonnans havde til at undersøge deres ø brugt fem af de nye dage, altså to og en halv af de gamle. De havde følgelig været tres timer borte fra gurbien, da de kom tilbage til den.

"Nå, kaptajn?" sagde Ben-Zouf.

"Nå, Ben-Zouf?"

"De er altså blevet generalguvernør i Algier."

"Et Algier uden indbyggere!"

"Ja så! regner De da ikke mig for noget?"

"Du mener, at du er ...?"

"Indbyggerne, kaptajn, indbyggerne."

"Og min serenade?" sagde kaptajn Servadac, idet han lagde sig. "Det var også umagen værd at pine sig sådan for den."

7 Hvori Ben-Zouf tror at burde beklage sig over generalguvernørens forsømmelighed over for ham.

Ti minutter efter lå generalguvernøren og "indbyggerne" i dyb søvn i et af vagthusets kamre, da gurbien endnu ikke havde rejst sig af sine ruiner. Dog forstyrredes officerens søvn lidt ved tanken om, at han ganske vist havde konstateret mange nye virkninger, men derimod endnu stedse var ubekendt med den første årsag til dem. Uden at være i særegen grad kosmograf, mindedes han dog ved at anstrenge sin hukommelse visse almindelige love, som han troede at have glemt. Han opkastede derfor det spørgsmål, om dette fænomen ikke skyldtes en forandring i jordaksens stilling til Solens bane.

Men om end en sådan forandring kunne have forklaret havenes omflyttede leje og måske verdenshjørnernes omskiftning, så kunne den dog ikke være årsagen til, at dagenes længde var forkortet, eller til at tyngdens intensitet på Jordens overflade var blevet mindre. Hector Servadac måtte snart opgive denne hypotese, – hvilket forvirrede ham ikke så lidt, for han vidste så slet ikke, hvad han skulle tro. Men rækken af ubegribeligheder var vel ikke endt endnu, og det var muligt, at en eller anden mærkelig omstændighed kunne bringe ham på det rette spor. Det håbede han i det mindste.

Den næste dag var det første, Ben-Zouf tænkte på, at lave en god morgenmad. Man kunne nok trænge til at strammes lidt op. Han var så sulten som en ravn og kunne ikke nøjes med det par æg, som oversvømmelsen havde skånet. De kunne være

meget gode, men der måtte til dem yderligere føjes et stort fad af den couscous, som ordonnansen så fortræffeligt forstod at tillave.

Nå, ovnen fandtes jo endnu i vagthuset, kobberkasserollen skinnede, som om den lige var blevet poleret, og frisk vand piblede endnu frem af jorden. Ved at lade dem koge et par minutter skulle Ben-Zouf nok skaffe t dejlige blødkogte æg.

I en fart blev der gjort ild, og ordonnansen begyndte at synge den gamle soldaterkøkkenvise:

"Husker du nu også salt,
ellers bli'r det rigtigt galt?
Spar nu bare ej på kødet,
selv vi har jo nok af brødet!"

Kaptajn Servadac holdt også jævnt øje med disse kulinariske forberedelser. Han tænkte på, om der ikke her ville vise sig nye fænomener. Ville ovnen gøre tjeneste som sædvanlig? Kunne de forandrede luftforhold tilføre den det nødvendige kvantum ilt?

Jo, i ovnen blev der gjort ild, og under Ben-Zoufs lidt stakåndede pusten blussede en smuk flamme op af pinde og små stykker kul. I den henseende var der altså ikke noget usædvanligt.

Kasserollen blev fyldt med vand og sat over ilden, og Ben-Zouf ventede kun på, at vandet skulle komme i kog for at lægge æggene, som rigtignok lod til at være tomme, så lidt vejede de, ned i det.

Kasserollen havde ikke stået to minutter over ilden, før vandet kogte.

"Det var Fandens, som den ild kan varme," udbrød Ben-Zouf.

"Det er ikke ilden, der varmer mere end ellers," svarede kaptajn Servadac, efter at have tænkt sig lidt om; "det er vandet, der koger hurtigere."

Han tog et hundrede graders termometer, der hang på væggen, og stak det ned i det kogende vand.

Det viste kun halvfjerds grader.

"Rigtigt!" sagde officeren, "det er altså vandet, der kommer i kog ved halvfjerds grader i stedet for ved hundrede."

"Og så, kaptajn?"

"Så råder jeg dig til, Ben-Zouf, at lade æggene blive et godt kvarter i kasserollen, så vil de endda knap nok være kogte."

"Men så bliver de jo hårdkogte?"

"Nej, min ven, det vil du få at se, at du aldeles ikke behøver at være bange for."

Årsagen til dette fænomen var åbenbart en formindskelse af luftlagets højde, hvilket også stemmede med den allerede iagttagne formindskelse af luftens tæthed. Kaptajn Servadac tog ikke fejl. Luftsøjlen øver Jordens overflade var blevet omtrent en tredjedel mindre, og det var grunden til, at vandet, der nu var udsat for et mindre tryk, kom i kog ved halvfjerds grader i stedet for ved hundrede. Et lignende fænomen ville have vist sig på toppen af et 35.000 fod højt bjerg, og hvis kaptajn Servadac havde haft et barometer, ville han straks have bemærket forandringen i luftsøjlens højde. Det var den samme omstændighed, som havde gjort hans og Ben-Zoufs stemmer svagere og deres åndedrag hurtigere og foranlediget den udvidelse af blodkarrene, som de allerede var blevet vant til.

"Og dog," tænkte han, "forekommer det mig vanskeligt at tro, at vor lejrplads skulle være flyttet så højt op, da vi dog har havet

for vore fødder."

Men om end Hector Servadac ved denne lejlighed havde gjort ganske rigtige slutninger, så kunne han dog endnu ikke sige, hvad der var årsagen til det hele. *Inde iræ.*

Til sidst blev imidlertid æggene kogt og ligeledes couscoussen. Ben-Zouf bemærkede ganske rigtigt, at han for fremtiden var nødt til at begynde en time tidligere, og han serverede så maden for kaptajnen.

Og mens denne spiste med god appetit, trods sine bange anelser, sagde Ben-Zouf, der altid begyndte sine samtaler i den samme spørgende form:

"Nå, kaptajn?"

"Nå, Ben-Zouf!" sagde officeren, der aldrig undlod at svare sin ordonnans på denne måde.

"Hvad skal vi nu tage os til?"

"Vente."

"Vente ...?"

"Ja, indtil nogen henter os."

"Over havet?"

"Naturligvis, da vi foreløbig er på en ø."

"De tror altså, kaptajn, at kammeraterne ..."

"Jeg tror, eller rettere jeg håber, at katastrofen har indskrænket sin ødelæggelse til nogle enkelte punkter af Algeriets kyst, og at vore kammerater følgelig er i god behold."

"Ja, kaptajn, det vil vi håbe."

"Der kan fremdeles ikke være tvivl om, at generalguvernøren jo vil gøre, hvad han kan. Han må f. eks. udsende et skib for at undersøge kysten, og jeg tør antage, at han ikke har glemt os.

Hold derfor udkig med havet, Ben-Zouf, og så snart du får øje på et skib, må vi gøre signaler til det."

"Og hvis der nu ikke kommer noget skib?"

"Så bygger vi selv et fartøj, og så tager vi hen til dem, der ikke vil komme til os."

"Vel, kaptajn. De er altså også sømand?"

"Man er altid sømand, når det er nødvendigt at være det," svarede den urokkelige stabsofficer.

I de følgende dage spejdede Ben-Zouf med en kikkert for øjnene ud over havet. Men der viste sig ikke noget skib.

"Sikken kabyler!" udbrød han, "Hans Excellence generalguvernøren viser sig lidt forsømmelig imod os!"

Den 6. januar var de to øboeres stilling endnu ikke i mindste måde forandret. Denne 6. januar var den rigtige dato, det vil sige efter almanakken, som den var, dengang de rigtige gamle jordiske dage endnu ikke havde tabt tolv af deres fire og tyve timer. Kaptajn Servadac havde, ikke uden god grund og navnlig for bedre at kunne finde rede i tingene, foretrukket at holde sig til den gamle tidsregning. Skønt Solen var stået op og gået ned tolv gange, regnede han dog kun seks dage siden midnat den 1. januar, da det nye borgerlige år begyndte. Hans ur satte ham i stand til at holde nøjagtigt regnskab over timerne. Vistnok ville et pendulur under disse forhold kun have givet fejlagtige oplysninger på grund af den formindskede tyngde; men et ur, der sættes i bevægelse af en fjeder, påvirkes ikke af tiltrækningskraften, og hvis kaptajn Servadacs ur var godt, ville det gå nøjagtigt, selv efter så store forstyrrelser i naturens orden.

"Ved De hvad, kaptajn!" sagde nu Ben-Zouf, der ikke var ganske ubevandret i litteraturen, "jeg synes, det er, ligesom De er Robinson og jeg Fredag. Jeg er da vel ikke blevet til en neger ...?"

"Nej, Ben-Zouf," svarede kaptajn Servadac, "du er endnu rigtig kønt hvid ... det vil sige med lidt mørkt anstrøg."

"En hvid Fredag," udbrød Ben-Zouf, "det er nok ikke ganske korrekt; men det holder jeg dog mere af."

Da der altså den 6. januar endnu ikke havde vist sig noget, anså kaptajnen det for klogest at gøre, hvad alle Robinsoner havde gjort, det vil sige: undersøge øens hjælpekilder af dyre- og planteriget.

Øen Gurbi – det navn gav han den – var henved fire hundrede kvadratmile stor, det vil sige omtrent seks hundrede tusinde tønder land. Okser, køer, geder og får fandtes i temmelig stort antal. Vildt var der nok af, og man behøvede nu ikke at være bange for, at det skulle søge bort fra landet. Korn manglede heller ikke, og om tre måneder ville der kunne høstes både majs og ris. Guvernøren, indbyggerne og de to heste var altså rigeligt sikrede med hensyn til føden. Selv om der kom flere indvandrere til øen, var deres tilværelse fuldstændig betrygget.

Fra 6. til 13. januar faldt der uophørlig regn. Himlen var stadig overtrukket med tætte skyer, og undertiden indtraf stærke tordenvejr, der dog ellers er sjældne på denne årstid. Men det var ikke undgået Hector Servadacs opmærksomhed, at temperaturen havde en usædvanlig tilbøjelighed til at stige. Det var dog temmelig tidligt for sommeren at begynde i januar! Og hvad der var endnu mærkeligere, denne stigning i

temperaturen var ikke alene konstant, men endog jævnt tiltagende, som om Jorden uafbrudt kom Solen nærmere.

På samme tid som varmen, blev også lyset mere intensivt, og havde ikke det tætte skylag været, ville Solens stråler have belyst alle genstande på Jorden med en hidtil ukendt styrke.

Hvad der især ærgrede Hector Servadac, var, at han på grund af tågen hverken kunne iagttage solen eller månen eller stjernerne eller noget punkt af himmelhvælvingen, hvorved han måske ville have fået svar på sine spørgsmål. Ben-Zouf forsøgte et par gange at berolige kaptajnen ved at prædike den tålmodighed for ham, som han selv drev indtil ligegyldighed; men han kom så dårligt fra det, at han snart ikke vovede at sige noget. Han nøjedes derfor med at passe sin vagt. Trods regn og storm stod han dag og nat på udkig og undte sig kun nogle få timers søvn. Men det hjalp ikke, at hans blik stirrede spejdende ud over den stedse øde horisont. Hvilket skib kunne desuden have udholdt alle disse uvejr og storme? Havet hævede sine bølger til en uhyre højde, og stormen rasede med utrolig heftighed. Sikkert nok kunne, i jorddannelsens anden periode, da de første vande, forflygtigede af den indre varme, hævede sig op som dampe i rummet, for atter at falde i store strømme ned på Jorden, syndflodstidens fænomener ikke have været af en voldsommere natur.

Men den 13. standsede denne syndflod som ved trolddom. Vindens sidste kraft spredte resten af skyerne natten mellem den 13. Og 14. Hector Servadac ilede nu også til havskrænten. Hvad mon han dog ville få at læse i stjernerne? Ville han atter få den store skive at se, som han et øjeblik havde skimtet natten

mellem den 31. december og 1. januar? Skulle hans skæbnes hemmelighed endelig blive ham afsløret?

Himlen var strålende klar. Ingen tåge tilhyllede stjernebillederne. Firmamentet lå for hans blik som et uendelig stort stjernekort, og nogle tågepletter trådte frem hist og her, hvor ellers astronomens øje kun kunne opdage dem gennem en kikkert.

Officeren lod sig det først være magtpåliggende at iagttage Polarstjernen, for det var nu hans stærke side.

Den var der, men stod meget lavt i horisonten, og det var indlysende, at den ikke mere gjorde tjeneste som støttepunkt for hele stjernesystemet. Med andre ord, Jordens akse ville ved at forlænges i det uendelige ikke mere skære det faste punkt, hvor denne stjerne ellers fandtes i rummet. Og ganske rigtigt, en time senere havde den tydeligt flyttet sig og var nærmere ved horisonten, som om den hørte til et eller andet af dyrekredsens stjernebilleder.

Det gjaldt altså nu om at finde, hvilken stjerne der var trådt i dens sted, det vil sige, hvilket punkt af himlen Jordens forlængede akse nu skar. Flere timer ofrede Hector Servadac udelukkende på denne observation. Den nye polarstjerne måtte være ubevægelig ligesom den tidligere, midt imellem de andre stjerner, som i deres tilsyneladende bevægelse foretog deres daglige omdrejning omkring den.

Kaptajn Servadac opdagede snart, at en af disse stjerner, der stod meget nær ved den nordlige horisont, havde denne ubevægelighed og syntes at være den mest stillestående af alle. Det var stjernen Vega i Lyrens billede – netop den stjerne, som på grund af jævndøgnenes fremrykning vil indtage

Polarstjernens plads om tolv tusinde år. Men da der nu ikke kunne være gået tolv tusinde år på fjorten dage, måtte man drage den slutning, at jordaksen ved en voldsom naturbegivenhed var blevet forrykket.

Og i så fald, bemærkede kaptajnen, måtte ikke alene aksen være blevet forrykket; men da den passerede et punkt så nær ved horisonten, måtte man antage, at Middelhavet nu var flyttet hen under ækvator.

Han faldt i dybe tanker, mens hans blik svævede fra den Store Bjørn, der nu var blevet et stjernebillede i Dyrekredsen, og hvoraf kun halen var synlig over vandet, til den sydlige halvkugles nye stjerner, der for første gang viste sig for hans blik.

Et udbrud af Ben-Zouf førte ham tilbage til Jorden.

"Månen!" råbte ordonnansen.

"Månen?"

"Ja! Månen!" gentog Ben-Zouf, henrykt over atter at skue "de jordiske nætters ledsagerinde", som det hedder i digternes sprog.

Og han pegede på en rund skive, der hævede sig på den modsatte side af det sted, hvor Solen i dette øjeblik burde findes.

Var det Månen eller en mindre planet, som på grund af nærheden så så stor ud? Det havde kaptajn Servadac meget ondt ved at afgøre. Han tog en temmelig stærk kikkert som han plejede at bruge ved sine landmålinger, og rettede den på stjernen.

"Hvis det er Månen," sagde han, "så kan det ikke nægtes, at den har fjernet sig et godt stykke fra os. Dens nuværende

afstand kan så ikke mere regnes i tusinder, den må regnes i millioner af mile."

Efter en omhyggelig iagttagelse troede han dog at være på det rene med, at det ikke var månen. Han fandt ikke på denne blege skive den afveksling af lys og skygge, der giver Månen en vis lighed med et menneskeligt ansigt. Han fandt heller ikke spor af de sletter eller have, eller af den strålekrans af revner, der udgår fra bjerget Tycho.

"Nej, det er ikke Månen!" sagde han.

"Og hvorfor er det ikke Månen?" spurgte Ben-Zouf, der holdt på sin opdagelse.

"Fordi denne stjerne selv har en lille måne, der tjener den som drabant."

Et lysende punkt, omtrent som en af Jupiters drabanter, set gennem instrumenter af middelstørrelse, viste sig virkelig ganske tydeligt i kikkerten.

"Men når det ikke er Månen, hvad er det da?" udbrød kaptajn Servadac og stampede i jorden. "Det er ikke Venus, det er ikke Merkur, da disse planeter ikke har drabanter. Og dog må det være en planet, siden dens bane stemmer med Jordens, da den følger Solen i dens tilsyneladende bevægelse. Men for en ulykke, når det hverken er Venus eller Merkur, kan det jo ikke være andet end Månen; men hvis det er Månen, hvor Fanden har den da stjålet den drabant fra?"

8 Hvori der er tale om Venus og Merkur, der truer med at løbe mod hinanden

Solen kom snart frem igen, og vrimlen af stjerner blegnede for dens mægtige stråler. Observationer var nu ikke mere mulige; de måtte henlægges til de påfølgende nætter, såfremt himlens udseende tillod det.

Den skive, hvis glans var trængt igennem skylaget, havde kaptajn Servadac forgæves søgt at finde igen. Den var forsvundet, hvad enten det nu var en større afstand eller en uregelmæssig banes afvigelser, der havde bragt den udenfor synskredsen.

Vejret var blevet ganske prægtigt. Vinden havde næsten fuldstændigt lagt sig, efter at være sprunget om til vest igen. Med upåklagelig punktlighed stod Solen stadig op i dens nye horisont og gik ned aldeles nøjagtigt på den modsatte side. Dagene og nætterne var med matematisk nøjagtighed seks timer lange, – hvoraf fulgte, at Solen ikke fjernede sig fra det nye ækvator, hvis cirkel gik over øen Gurbi.

På samme tid vedblev temperaturen at stige. Kaptajn Servadac så flere gange om dagen til termometret, der hang i hans kammer, og den 15. januar optegnede han, at det i skyggen viste halvtreds grader celsius.

Da gurbien endnu lå i ruiner, havde kaptajn Servadac og Ben-Zouf selvfølgelig indrettet sig så hyggeligt som muligt i det største værelse i vagthuset. Efter at de i de første dage havde søgt læ og ly imod regnskyllene, beskyttede murene dem nu

også mod dagens uudholdelige varme. Heden begyndte at blive utålelig, så meget mere som ingen sky dæmpede Solens brand, og aldrig havde der hverken i Senegal eller i Afrikas egne lige under ækvator været så brændende hedt. Hvis denne temperatur holdt sig, måtte hele plantevæksten på øen uundgåeligt gå til grunde.

Sine grundsætninger tro ville Ben-Zouf ikke vise sig besværet af denne usædvanlige varme; men sveden, der trillede ned ad ham, protesterede tilstrækkeligt. Han havde heller ikke, trods kaptajnens råd, villet opgive sin observationspost på toppen af skrænten. Der blev han hver dag gennemstegt mens han spejdede ud over havet, der lå så stille som en indsø, men stadig aldeles øde. Han måtte have dobbelt hud og et dobbelt beslag på hjerneskallen for således ustraffet at kunne trodse Solens lodrette stråler.

Kaptajnen sagde også en dag til ham:

"Du er nok født under troperne?"

"Nej, kaptajn," svarede han, "på Montmartre; men det kommer ud på et!"

Når først den gode Ben-Zouf påstod, at der var lige så varmt på hans yndlingssted som under vendekredsene, var det ingen nytte til at tale mere om den sag.

Denne stegende hundedagsvarme måtte nødvendigvis vise sin virkning på øen Gurbis vegetation. I løbet af få dage var saften trængt helt op i træernes øverste grene, knopperne sprang ud, bladene udfoldede sig, blomsterne kom frem, og frugterne modnedes. Det samme var tilfældet med kornet. Man kunne ligefrem se massen vokse, og engene dækkedes af en tæt

grønsvær. På en og samme tid skulle høet slås, kornet høstes og frugterne indsamles. Sommer og høst blev til én årstid.

Men hvorfor var kaptajn Servadac ikke stærkere i kosmografien? Han ville da have sagt sig selv:

"Hvis jordaksens retning er blevet forrykket, og hvis den, hvad alt tyder på, danner en ret vinkel med Solens bane, så må alt nu blive her som på Jupiter. Der vil ingen årstider blive, men uforanderlige bælter, for hvilke vinter, forår, sommer og efterår er evige."

Denne ligesom forhastede sommertid satte kaptajnen og hans ordonnans i stor forlegenhed. Det var aldeles tydeligt, at deres arme ikke forslog til så mange arbejder på én gang. Selv om man havde lagt beslag på hele øens "befolkning", kunne det ikke have hjulpet. Den forfærdelige varme umuliggjorde vedholdende arbejde. Men der var i alt fald for øjeblikket ingen fare på færde. Forrådene fra gurbien var jo til stede i rigelig mængde, og da havet nu var blevet roligt, og det var udmærket vejr, turde man også håbe, at der ville komme skibe forbi øen. Denne del af Middelhavet bliver nemlig meget besøgt både af krigsskibe, der er stationeret ved kysten, og af fragtfarere af alle nationer, der står i hyppig forbindelse selv med de mindre betydelige byer.

Dette ræsonnement var ganske vist rigtigt; men af den ene eller anden grund sås alligevel ingen skibe på havet, og Ben-Zouf ville til ingen nytte være blevet stegt på sin udkigspost, hvis han ikke havde fået sig lavet en slags parasol.

Imidlertid søgte kaptajn Servadac, men rigtignok forgæves, at opfriske sin skolelærdom. Han indlod sig på de mest fortvivlede beregninger for at klare sig den nye forandring af

Jordens forhold, men uden held. Og dog burde han have betænkt, at hvis Jordens omdrejende bevægelse om dens akse var blevet forandret, så måtte dens bevægelse omkring Solen også være blevet det, og følgelig kunne årets længde ikke være uforandret, men måtte enten være blevet større eller mindre.

Jorden kom åbenbart nærmere til det strålende himmellegeme. Dens bane var tydelig nok forandret, og denne forandring stemte ikke alene med temperaturens stigende varme; men nye observationer ville også have sat kaptajn Servadac i stand til at fastslå, hvor meget Jorden blev ført nærmere til dens tiltrækningscentrum.

Solens skive viste sig nemlig nu med et tværmål, der var dobbelt så stort som det, den før disse overordentlige begivenheder trådte frem med for det uvæbnede øje. Iagttagere, der stod på Venus, det vil sige i en middelafstand af fem og tyve millioner mile, ville have set den, således som den nu viste sig i forstørret omfang. Følgelig kunne Jorden ikke være længere fjernet fra Solen end 12 ½ millioner mile i stedet for de tidligere 20 millioner. Der stod tilbage at undersøge, om denne afstand ikke blev endnu mindre, i hvilket tilfælde man kunne frygte, at jordkloden som følge af brud på ligevægten uimodståeligt blev draget ind til Solens overflade, hvad der ville være dens fuldstændige tilintetgørelse.

Medens de vedvarende smukke dage gav kaptajn Servadac lejlighed til at iagttage Solen, frembød de ikke mindre skønne nætter et prægtigt skue af hele stjerneverdenen. Fiksstjerner og planeter stod der som led i en uhyre bogstavrække, som han var fortvivlet over ikke at kunne tyde. Vistnok ville fiksstjernerne ikke have vist nogen forandring, hverken i størrelse eller i

indbyrdes afstand. Man ved jo, at Solen, der nærmer sig stjernebilledet Herkules med en hastighed af tres millioner mile om året, endnu ikke har skiftet så meget stilling, at det kan spores; så stor er dens afstand fra disse stjerner. På samme måde går det med Arcturus, der bevæger sig gennem verdensrummet med en hastighed af elleve mile i sekundet, eller tre gange så hurtigt som Jorden.

Men om end fiksstjernerne ikke kunne give nogen oplysning, var dette dog ikke tilfældet med planeterne, i det mindste ikke med dem, hvis bane ligger indenfor Jordens.

Med to planeter er dette tilfældet: Venus og Merkur. Den førstes middelafstand fra Solen er seksten millioner mile, den andens ni millioner. Venus' bane går altså uden om Merkurs, og Jordens uden om begges. Efter langvarige observationer og dybsindige overvejelser kom kaptajn Servadac til det resultat, at den mængde varme og lys, som Jorden nu modtog, var omtrent lige så stor som den, Venus modtager fra Solen, eller det dobbelte af, hvad Solen sendte den før katastrofen. Når han af dette drog den slutning, at Jorden måtte være kommet Solen betydeligt nærmere, så blev han endnu mere overbevist om det, når han iagttog den glimrende Venus, som selv de mest ligegyldige mennesker må beundre, når den om aftenen eller om morgenen viser sig ufordunklet af Solens stråler.

Fosforus eller Lucifer, Hesperus eller Vesper, som de gamle kaldte den. Aftenstjernen, Morgenstjernen, Hyrdernes Stjerne – aldrig har en stjerne haft så mange navne, måske med undtagelse af nattens stjerne – kort sagt: Venus, viste sig for kaptajn Servadacs blik som en forholdsvis stor skive. Den så ud som en lille måne, og man kunne tydeligt med blotte øjne

skelne dens forskellige faser. Snart fuld, snart i kvadratur, var alle partier af den tydeligt synlige. Indsnittene i den, når den var i tiltagende, viste, at solstrålerne, som blev kastet tilbage af dens atmosfære, trængte ind i egne, hvor den dog allerede måtte være gået ned. Det var et bevis for, at Venus havde en atmosfære, at virkningerne af tilbagekastningen viste sig på overfladen af dens skive. Visse lysende punkter var bjerge, der efter Schröders beregning er ti gange så høje som Mont-Blanc.

Kaptajn Servadac troede nu omtrent at være på det rene med, at Venus ikke var mere end en million mile fra Jorden, og det sagde han til Ben-Zouf.

"Godt, kaptajn," svarede ordonnansen, "ja ja, det er altid noget at have en million mile imellem sig!"

"Det ville ikke være så lidt for to kæmpende armeer," svarede kaptajn Servadac, "men for to planeter er det ikke noget."

"Hvad kan der da ske?"

"Ih, for Fanden, at vi støder mod Venus!"

"Ja så, kaptajn! Er der luft der?"

"Ja."

"Og vand?"

"Javel."

"Godt! lad os så engang besøge fru Venus!"

"Men det vil blive et forfærdeligt sammenstød, for de to planeter synes for øjeblikket at bevæge sig i modsat retning, og da deres masser er omtrent lige store, vil det blive en skrækkelig kollision."

"Javel! to jernbanetog, der render lige mod hinanden," svarede Ben-Zouf i så rolig en tone, at det var nær ved at bringe kaptajnen ud af sit gode skind.

"Ja, to jernbanetog, dit fæ!" udbrød Hector Servadac, "men to tog, der går tusinde gange hurtigere end iltog, hvoraf følger, at enten den ene eller også begge planeterne bliver knust, og lad os så se, hvad der bliver af din jordklump fra Montmartre!"

Det var et stik i hjertet på Ben-Zouf. Han bed hænderne sammen og knyttede næverne; men han betvang sig, og da han endelig godt og vel havde fordøjet "jordklumpen", sagde han:

"Kaptajn, her er jeg ... Befal! ... Og hvis der gives noget middel til at forhindre dette sammenstød ..."

"Men det gives der ikke, dumrian ... og gå nu Fanden i vold!"

Efter dette svar sjokkede Ben-Zouf af aldeles flad og uden at sige et ord.

I de næste dage blev afstanden imellem de to stjerner endnu mindre, og det var klart, at Jorden ved at følge en ny bane måtte komme til at skære Venus'. På samme did havde den også nærmet sig stærkt til Merkur. Denne planet, der sjældent er synlig for det blotte øje, undtagen når den er nær ved sine største østlige eller vestlige afvigelser, viste sig nu i sin fulde glans. Dens faser, der svarer til Månens, dens tilbagekasten af Solens stråler, som tildeler den et lys og en varme, der er syv gange så stærk som Jordens, dens isbælter og hede zoner, der næsten støder sammen på grund af dens omdrejningsakses betydelige hældning, dens ækvatorialbånd, dens to mil høje bjerge – alt gjorde, at den fortjente den nøjagtigste iagttagelse.

Men faren kom endda ikke fra Merkur. Det var Venus, hvis stød truede Jorden. Den 18. januar var afstanden mellem de to kloder indskrænket til omtrent en halv million mile. Planetens stærke lys kastede en betydelig skygge over alle genstande på Jorden. Man så den dreje sig om sig selv i tre og tyve timer og ni

og tyve minutter, hvilket viste, at *dens* dages længde ikke var forandret. Man kunne skelne skyerne, hvormed den med dampe overmættede luftkreds fordunklede dens skive. Man iagttog de syv pletter, som efter Bianchinis mening er virkelige have, der står i indbyrdes forbindelse. Endelig blev den prægtige planet synlig ved højlys dag, et syn, der ikke smigrede kaptajn Servadac nær så meget, som det havde smigret general Bonaparte, da han i Direktoriets tid opdagede Venus midt om dagen og gerne så, at den blev kaldt "hans stjerne".

Den 20. januar var den "reglementerede" afstand mellem de to stjerner blevet endnu mindre.

"I hvilken angst går nu ikke mine kammerater i Afrika, mine venner i Frankrig og alle beboerne af de to verdensdele!" tænkte undertiden kaptajn Servadac. "Hvilke artikler står der nu ikke i bladene! Hvilken masse mennesker er der ikke i kirkerne! Man må antage, at verdens yderste dag er kommet! Jeg tror. Gud forlade mig, den har aldrig været så nær. Ja, under sådanne omstændigheder skulle det rigtignok gå underligt til, om der viste sig et skib, der kunne føre os hjem. Har måske generalguvernøren eller krigsministeriet nu tid til at tænke på os? Inden to dage er Jorden knust i tusinde stykker, og stumperne farer rundt i rummet."

Således gik det imidlertid ikke.

Tværtimod syntes fra denne dag de to planeter lidt efter lidt at fjerne sig fra hinanden. Heldigvis faldt Venus' og Jordens bane ikke sammen, og der blev følgelig ikke noget af det frygtelige sammenstød.

Ben-Zouf gav et lettelsens suk fra sig, da hans kaptajn bragte ham denne gode efterretning.

Den 25. januar var afstanden allerede så stor, at enhver frygt for sammenstød var forsvundet.

"Nå," sagde kaptajn Servadac, "denne nærhed har i alt fald vist os, at Venus ikke har nogen måne."

Og dog har Dominico Cassini, Short, Montaigne, Montbarron og endnu flere astronomer været fuldt overbeviste om tilværelsen af en sådan drabant.

"Og det er ærgerligt nok," vedblev Hector Servadac, "for den måne havde vi måske fanget i forbigående, og så havde vi haft to i vor tjeneste. Men, for pokker, jeg har jo ikke fået en forklaring af al denne forstyrrelse i hele den himmelske mekanik."

"Kaptajn!" sagde Ben-Zouf.

"Hvad vil du?"

"Ligger der ikke i Paris, tæt ved Luxembourg, et hus med en stor kalot på hovedet?"

"Observatoriet?"

"Netop. De herrer, som bor i den kalot, er det ikke deres sag at finde rede i sådan noget?"

"Ganske vist."

"Lad os så vente på deres forklaring, kaptajn, og tage den med filosofisk ro."

"Ved du, Ben-Zouf, hvad det er at være filosof?"

"Naturligvis, jeg er jo soldat."

"Hvad er det da?"

"Det er at lystre, når man ikke kan blive fri for det, og det passer netop her, kaptajn."

Hector Servadac svarede ikke sin ordonnans; men der er grund til at tro, at han opgav, i det mindste foreløbig, at forklare

ham, hvad der var ham selv uforklarligt.

Desuden mødte der straks efter en uventet begivenhed, hvis følger måtte blive af stor betydning.

Den 27. januar, henad klokken ni om formiddagen, trådte Ben-Zouf ganske sindigt ind i officerens værelse.

"Hr. kaptajn?" sagde han med den største ro.

"Hvad er der?" svarede kaptajn Servadac.

"Et skib!"

"Og det siger du så roligt, som om du meldte, at suppen stod på bordet!"

"Vi er jo filosoffer," svarede Ben-Zouf.

9 Hvori kaptajn Servadac fremsætter en række spørgsmål, der forbliver ubesvarede.

Hector Servadac styrtede ud af vagthuset og skyndte sig op på skrænten.

Et skib var i sigte, det kunne der ingen tvivl være om, og det var ikke stort mere end en mil fra kysten, men Jordens nuværende udbuede form, der indskrænkede synskredsen, bevirkede, at man kun kunne se toppen af en mast over vandfladen.

Men skønt skibets skrog ikke var synligt, kunne man dog af sejlføringen slutte sig til, hvad slags fartøj det var. Det var åbenbart en kutter, og to timer efter at Ben-Zouf havde opdaget den, kunne man da også tydeligt se alle dens enkelte dele.

Kaptajn Servadac havde med kikkerten for øjet uafbrudt iagttaget den.

"*Dobryna*!" udbrød han.

"*Dobryna*?" gentog Ben-Zouf. "Det er ikke muligt. Man ser jo ingen røg."

"Den fører sejl," sagde kaptajn Servadac, "men det er sikkert nok grev Timascheffs kutter."

Det var ganske rigtigt *Dobryna*, og hvis greven var ombord, ville et højst mærkeligt tilfælde føre ham sammen med hans modstander.

Selvfølgelig så kaptajn Servadac i den mand, som krydseren førte til øen, kun sin næste og ikke en modstander, og han tænkte ikke et øjeblik på den forestående duel mellem greven

og ham eller på anledningen til den. Forholdene havde i den grad forandret sig, at han følte den inderligste længsel efter at gense grev Timascheff og tale med ham om de forefaldne mærkelige begivenheder. I de forløbne syv og tyve dage kunne jo *Dobryna* have undersøgt den nærmeste kyst af Afrika, måske have været i Spanien, i Italien, endog i Frankrig, og have befaret det så pludseligt forandrede Middelhav; den bragte rimeligvis nyt fra alle disse lande, som øen Gurbi nu var skilt fra. Hector Servadac ville således ikke blot få at vide, hvor stor udstrækning ødelæggelsen havde haft, men også, hvad der kunne være grunden til den. Desuden var jo grev Timascheff en hædersmand, der ville betragte det som sin pligt at føre ham og hans ordonnans tilbage til deres fædreland.

"Men hvor skal kutteren lægge til land," sagde Ben-Zouf, "nu Cheliff-mundingen ikke mere findes?"

"Den lægger ikke til land," svarede kaptajnen. "Greven sender en båd ind, og med den tager vi derud."

Dobryna kom nærmere, men kun langsomt, for den havde modvind og kunne kun krydse sig frem. Det var underligt nok, at den ikke brugte sin maskine, for man måtte dog ombord længes efter at få at vide, hvad det var for en ø, der dukkede op i horisonten. Men det var jo muligt, at der manglede brændsel, og at skibet af den grund måtte indskrænke sig til at føre sejl. Heldigvis var det nu smukt vejr og luftede lidt op, så at kutteren skød god fart.

Hector Servadac var ikke et øjeblik i tvivl om, at *Dobryna* søgte en landingsplads. Grev Timascheff måtte være i stor vildrede, for der, hvor han ventede at træffe Afrikas fastland, fandt han kun en ø. Måtte han ikke frygte for, at der ikke var

noget sikkert punkt på denne nye kyst? Måske gjorde kaptajn Servadac bedst i at søge efter en ankerplads og, når han havde fundet den, give signal om det.

Det var snart klart, at *Dobryna* styrede hen imod Cheliffs gamle munding. Kaptajn Servadac fattede derfor rask en beslutning. Zefyr og Galette blev sadlet, og med deres ryttere på ryggen fløj de afsted til øens vestligste punkt.

Tyve minutter efter steg stabsofficeren og hans ordonnans af hestene og undersøgte denne del af strandbredden.

Hector Servadac opdagede snart en lille indskæring i kysten, hvor et skib af middelstørrelse trygt kunne ankre op. Denne havn var dækket af nogle større skær, mellem hvilke der fandtes et smalt indløb. Selv i stormvejr måtte her være temmelig smult. Men mens kaptajn Servadac opmærksomt undersøgte klipperne, blev han helt overrasket ved at se spor af et meget stærkt højvande, der tydeligt betegnedes ved en lang bræmme af tang.

"Hvad er nu det!" sagde han, "er der nu så stor ebbe og flod i Middelhavet?"

Det var åbenbart en ny overraskelse til de mange andre, for ellers er forskellen imellem højvande og lavvande i Middelhavet kun højst ubetydelig.

Man kunne imidlertid se, at efter den højeste flod, der formodentlig stod i forbindelse med det vældige himmellegemes nærhed natten imellem den 31. december og 1. januar, havde fænomenet været i jævnt aftagende, og nu var det indskrænket til de beskedne forhold, som det havde før omvæltningen.

Men efter at have gjort denne iagttagelse tænkte kaptajn Servadac kun på *Dobryna*.

Krydseren var nu kun en kvart mils vej fra land. Den måtte følgelig kunne se og forstå signalerne. Den ændrede også kurs og førte nu kun storsejl og nogle kryds- og stagsejl, så at den var let at manøvrere. Endelig passerede den øens vestside og stod dristigt ind i den kanal, som stabsofficeren ved bevægelser med hånden henledte dens opmærksomhed på. Nogle minutter efter faldt dens anker, båden blev sat ud, og grev Timascheff gik i land.

Kaptajn Servadac ilede ham i møde.

"Hr. greve," råbte stabsofficeren, "sig mig, før enhver nærmere forklaring, hvad er der foregået?"

Grev Timascheff, en mand af et koldt temperament, hvis ubøjelige flegma stod i en forunderlig modsætning til den franske officers livlighed, bukkede let og svarede med russernes ejendommelige accent:

"Tillad mig, hr. kaptajn, først og fremmest at forsikre Dem, at jeg ikke ventede at have den ære at træffe Dem her. Jeg forlod Dem på et fastland og finder Dem nu på en ø ..."

"Uden at jeg dog har forladt stedet, hr. greve."

"Jeg ved det, hr. kaptajn, og jeg beder Dem undskylde, at jeg ikke mødte efter aftale; men ..."

"Å, hr. greve," svarede kaptajn Servadac hurtigt, "det kan vi jo altid tale om."

"Jeg er fremdeles til Deres tjeneste."

"Og jeg til Deres. Men tillad mig at gentage mit spørgsmål: Hvad er der foregået?"

"Det ville jeg spørge Dem om, hr. kaptajn."

"Hvorledes? De ved ikke noget?"

"Nej."

"De kan ikke sige mig, hvorledes det er gået til, at denne del af Afrika er blevet en ø?"

"Nej, det kan jeg ikke."

"Heller ikke, hvor langt ødelæggelsen har strakt sig?"

"Det ved jeg ikke mere om end De, hr. kaptajn."

"Men De kan da i alt fald sige mig, om der på kysten af Middelhavet ..."

"Er der endnu et Middelhav?"

"Det ved De vel bedre end jeg, hr. greve, eftersom De lige kommer derfra."

"Jeg har ikke været der."

"Har De da ikke været i land nogetsteds?"

"Ikke en dag, ikke en time, jeg har ikke engang set spor af land."

Stabsofficeren stirrede aldeles forbavset på ham.

"Men, hr. greve," sagde han, "De må dog have lagt mærke til, at siden den 1. januar er øst og vest skiftet om?"

"Ja."

"At dagen kun er seks timer lang?"

"Javel."

"At tyngden er formindsket?"

"Ganske rigtigt."

"At vi har mistet vor måne?"

"Fuldstændigt."

"At vi har været lige ved at støde sammen med Venus?"

"Aldeles, som De siger."

"Og at der følgelig må være foregået en forandring med Jordens bevægelse?"

"Det er sikkert nok."

"Hr. greve," sagde kaptajn Servadac, "undskyld min forbavselse. Jeg vidste nok, jeg ikke kunne fortælle Dem noget nyt, men jeg troede, De kunne sige mig en hel del."

"Jeg ved ikke mere end De, hr. kaptajn," svarede grev Timascheff, "kun det, at jeg natten mellem den 31. december og 1. januar var undervejs for at træffe Dem, da mit fartøj pludselig af en forfærdelig bølge blev slynget ubegribelig højt til vejrs. Det var, som om elementerne af en ubekendt årsag var blevet aldeles forstyrrede. Fra det øjeblik af har vi sejlet om på lykke og fromme, da der var kommet brud på maskinen, og er blevet tumlet om af den skrækkelige orkan, der rasede i nogle dage. Det var et rent vidunder, at *Dobryna* holdt det ud, og jeg antager, det hidrører ene fra, at vi var i hvirvelstormens midtpunkt. Vi har derfor heller ikke set land, og Deres ø er det første, vi har fået øje på."

"Men i så fald, hr. greve," udbrød kaptajn Servadac, "må De igen søge ud på havet, gennemstrejfe Middelhavet og undersøge, hvor vidt ulykken har strakt sig."

"Det er også min hensigt."

"Vil De tage mig med som passager, hr. greve?"

"Ja, hr. kaptajn, og jeg skal gerne sejle hele Jorden rundt, hvis det er nødvendigt for vore undersøgelser."

"Å, Middelhavet rundt kan gøre det!"

"Hvem ved," svarede grev Timascheff, "om en tur Middelhavet rundt ikke er det samme som en rejse omkring Jorden?"

Kaptajn Servadac svarede ikke, men faldt i tanker.

Der var imidlertid ikke andet at gøre, end hvad der var blevet bestemt, det vil sige undersøge, eller vel snarere opsøge, hvad der var blevet tilbage af Afrikas kyst, i Algier søge oplysning om resterne af den beboede verden og, hvis sydkysten af Middelhavet var totalt forsvundet, sejle nord på for at sætte sig i forbindelse med kystbefolkningen i Europa.

Man måtte imidlertid vente, indtil det havari, som *Dobryna* havde lidt på maskinen, var udbedret. Flere rør i kedlen var sprunget, og vandet strømmede ud over ildristen; man kunne altså ikke fyre under den, før den var repareret. At indskrænke sig til sejl var både langsomt og vanskeligt, hvis havet blev uroligt, og man fik modvind. Og da *Dobryna*, der var udrustet til et længere togt til Levanten, endnu havde kul til mere end to måneder, var det bedre at bruge dette brændsel til en hurtig overfart og proviantere i den første den bedste havn, man kom til.

I så henseende var der altså ikke noget at betænke sig på.

Heldigvis kunne skaden snart blive udbedret, idet der ombord i damperen fandtes tilstrækkeligt mange reserverør. Tre dage efter ankomsten til øen Gurbi var *Dobryna*s kedel atter i god orden.

Under opholdet på øen havde Hector Servadac sat grev Timascheff ind i, hvad han havde iagttaget med hensyn til sit snævert begrænsede område. Begge havde gennemstrejfet øen til hest, og anså sig efter denne undersøgelse berettiget til at søge anledningen til alle de her forekommende særsyn uden for denne del af Afrika.

Den 31. januar var damperen klar til afgang. Der var ikke indtrådt nogen forandring i forholdet til Solen. Kun viste

termometret en nedgang i varmegraden; men det havde også i den sidste måned været overordentlig varmt. Kunne man deraf drage den slutning, at Jorden bevægede sig omkring Solen i en ny kurve? Det lod sig endnu ikke afgøre.

Vejret forblev uforandret smukt, skønt der atter ophobede sig dampe i luften, hvorfor barometret også faldt noget. Men det var ingen gyldig grund til at opsætte afrejsen.

Der stod nu kun tilbage at tage bestemmelse om, hvorvidt Ben-Zouf skulle følge med kaptajnen eller ikke. Han havde navnlig én grund, der bestemte ham til at blive på øen. Man kunne nemlig ikke tage hestene med, da skibet ikke var indrettet til det, og Ben-Zouf ville aldrig have samtykket i at skilles fra Zefyr og Galette, – navnlig ikke fra Galette. Desuden var der opsynet med det nye domæne, muligheden af, at fremmede gjorde landgang, omsorgen for en del af hjordene, som man ikke turde overlade aldeles til sig selv for det usandsynlige tilfældes skyld, at de måske blev de overlevendes eneste hjælpekilde, – alle disse forskellige grunde bestemte ordonnansen til at blive tilbage, og kaptajn Servadac til at give sit samtykke, skønt han kun gjorde det grumme nødigt. For øvrigt var det ikke rimeligt, at den modige unge mand udsatte sig for fare ved ikke at forlade øen. Når man først havde undersøgt forholdene, ville man komme tilbage og afhente Ben-Zouf.

Den 31. januar sagde Ben-Zouf, lidt bevæget, som han selv indrømmede, og "udrustet med en guvernørs fulde myndighed", farvel til kaptajn Servadac. Han bad ham om, hvis han tilfældigvis skulle komme til Montmartre, at se efter, om

"bjerget" ikke var blevet flyttet, og *Dobryna* løb for sin skrue ud fra den snævre ankerplads og flød snart ude på det åbne hav.

10 Hvori man med kikkerten for øjet og loddet i hånden søger at finde nogle spor af provinsen Algier.

Dobryna, der var udmærket solidt bygget på øen Wights værfter, var et fortrinligt fartøj på to hundrede tons, der godt kunne have været brugt til en jordomsejling. Columbus og Magellan havde ikke nær så store og godt udrustede skibe, da de vovede sig ud over Atlanterhavet og det Stille Hav. Desuden havde *Dobryna* proviant til flere måneder, så at det om galt skulle være, kunne sejle hele Middelhavet rundt, uden at lægge til land for at proviantere. Det havde heller ikke været nødvendigt at forøge hendes ballast på øen Gurbi, for vel var dens vægt som alle andre materielle genstandes blevet mindre efter katastrofen, men også vandets vægt var aftaget. Forholdet var derfor aldeles uforandret, og *Dobryna* sejlede lige så godt som før.

Grev Timascheff var ikke sømand, hvorfor skibets førelse også nærmest var overdraget til løjtnant Prokop.

Denne løjtnant var en mand på tredive år. Født på grevens godser, søn af en livegen, der var frigivet længe før kejser Alexanders berømte ukas, havde han både af taknemmelighed og venskab inderligt sluttet sig til sin forhenværende herre. Han var en udmærket sømand, der havde gjort tjeneste både på krigs- og handelsflåden og fået sin løjtnantsbestalling, forinden han overtog kommandoen over *Dobryna*. Ombord på dette fartøj tilbragte grev Timascheff den største del af året med at sejle, om vinteren i Middelhavet og om sommeren i de nordlige have.

Løjtnant Prokop var en meget kundskabsrig mand, også i hvad der lå udenfor hans fag, og *Dobryna* kunne ikke være i bedre hænder. Desuden havde den en udmærket besætning, der bestod af maskinmesteren Tiglew, de fire matroser Niegoch, Tolstoj, Etkef, Panoska samt kokken Mochel, alle sønner af grev Timascheffs fæstebønder, hvorfor han også til søs optrådte over for dem, som det var skik i de gamle russiske adelsfamilier. Disse sømænd brød sig ikke i mindste måde om de skete afvigelser fra naturens orden, når de blot stadig havde deres tidligere herre hos sig. Løjtnant Prokop var derimod meget urolig og vidste godt at grev Timascheff i grunden var lige så bekymret.

Dobryna styrede altså mod øst både under sejl og damp, for vinden var gunstig, og den ville sikkert have gjort elleve knob i timen, hvis den stærke søgang ikke havde stoppet den lidt i farten.

Thi uagtet vinden, der blæste fra vest, – nu det nye øst – kun var en frisk kuling, var havet ikke desto mindre, om ikke oprørt, få dog i stærk bevægelse. Det var ganske forståeligt, for de flydende vanddele, der nu var mindre tunge på grund af jordmassens mindre tiltrækning, kom lettere i svingninger og hævede sig derved til en betydelig højde. Arago, der i sin tid satte højdegrænsen for bølgernes stigning til mellem otte og ni og en halv meter, ville være blevet meget overrasket ved at se dem med en højde af seksten til tyve meter. Men *Dobryna*, der, efter at tiltrækningskraften var blevet mindre, også var mindre tung, hævede sig med større lethed på dem, og havde kaptajn Servadac været tilbøjelig til søsyge, ville han være blevet meget angrebet.

Men disse forandringer i skibets stilling kom dog ikke stødvis, eftersom bølgerne tillige var meget lange. Sejladsen var derfor ikke mere trættende end ellers på Middelhavets korte og brudte bølger. Den eneste ulempe var, at fartøjets hurtighed var blevet mindre.

Dobryna fulgte i en fjerdingvejs afstand den linje, hvor Algiers kyst skulle have været. Der var nu ikke spor af land mod syd. Skønt løjtnant Prokop nu ikke var i stand til at bestemme skibets plads ved at observere planeterne, hvis indbyrdes stilling var forandret, og skønt han ikke kunne gøre sit bestik, det vil sige tage længden og bredden ved at beregne Solens højde over horisonten, da resultatet af hans beregning ikke med nytte kunne afsættes på kortene, der var tegnet forinden det nye kosmografiske system, kunne *Dobryna*s vej dog tilnærmelsesvis beregnes. På den ene side fik man ved loggemaskinen den tilbagelagte vej, og på den anden side angav kompasset nøjagtigt retningen, hvilket var tilstrækkeligt for denne lille sejlads.

Heldigvis var kompasset ikke et øjeblik kommet i uorden. De kosmiske fænomener havde ikke påvirket nålen, der fremdeles pegede mod den magnetiske nordpol. Om end altså vest og øst var ombyttet, i den forstand at Solen stod op i vest og gik ned i øst, havde nord og syd dog beholdt deres gamle stilling. Man kunne altså holde sig til kompassets og loggemaskinens angivelser i mangel af sekstanten, som det, i det mindste foreløbig, var umuligt at benytte.

Under den første dags fart forklarede løjtnant Prokop, der var mere inde i disse sager end stabsofficeren, denne instrumenternes brug i nærværelse af grev Timascheff. Han

talte som de fleste russere flydende fransk. Samtalen faldt ganske naturligt på disse fænomener, som løjtnant Prokop lige så lidt som kaptajn Servadac kunne opdage grunden til.

"Det er tydeligt nok, hr. kaptajn," sagde løjtnant Prokop, "at Jorden ikke følger sin sædvanlige bane omkring Solen, som den af en eller anden ubekendt grund er kommet betydelig nærmere."

"Ja, det er jeg fuldt overbevist om," svarede kaptajn Servadac, "og nu gælder det at komme på det rene med, om vi, efter at have krydset Venus' bane, ikke også skærer Merkurs."

"For til sidst at falde lige ind i Solen og blive knust der," tilføjede grev Timascheff.

"Det ville unægtelig være et halsbrækkende fald!" udbrød kaptajn Servadac.

"Nej," svarede løjtnant Prokop, "jeg tror at turde påstå, at det ikke er et fald, der for øjeblikket truer Jorden; den farer ikke frem mod Solen; der kan ikke være tvivl om, at det er en ny bane, den beskriver omkring den."

"Kan du da fremføre noget til støtte for denne antagelse?" spurgte grev Timascheff.

"Ja, fa'er," svarede løjtnant Prokop, "jeg kan anføre noget, som vil overbevise dig. Hvis der var tale om et fald af Jorden, så ville slutningskatastrofen snart indtræde, og vi ville allerede være meget nær ved tiltrækningscentret. Hvis det var et fald, ville den midtpunktsflyende kraft, centrifugalkraften, der i forening med Solens virksomhed gør, at planeterne bevæger sig i elliptiske baner, pludselig være ophørt, og i dette tilfælde ville Jorden kun behøve fire og tres dage til at falde ned på Solen."

"Og deraf slutter De …?" spurgte kaptajn Servadac.

"At det ikke er noget fald," svarede løjtnant Prokop. "Nu har dens bane været forandret i mere end en måned, og dog har jordkloden næppe nok passeret Venus. Den har altså i den tid ikke nærmet sig Solen mere end seks millioner mile af de tyve billioner, som jordbanen omfatter. Vi har altså ret til at antage, at her ikke er tale om et fald, og det er en meget heldig omstændighed. For øvrigt har jeg grund til at formode, at vi nu fjerner os fra Solen, for temperaturen er efterhånden dalet, og der er nu ikke varmere på øen Gurbi, end der ville være i Algier, hvis Algier endnu lå under den seks og tredivte breddegrad."

"De har sikkert ret i Deres bevisførelse, hr. løjtnant," svarede kaptajn Servadac. "Nej, Jorden styrter ikke ned på Solen, men bevæger sig endnu omkring den."

"Men det er ikke mindre klart," genmælede løjtnant Prokop, "at på grund af den oversvømmelse, som vi endnu forgæves søger årsagen til, er Middelhavet ligesom også Afrikas kyst pludselig blevet flyttet ned til ækvator."

"Såfremt der endnu findes en Afrikas kyst," sagde kaptajn Servadac.

"Og et Middelhav," tilføjede grev Timascheff.

Det var mange spørgsmål at klare. I ethvert tilfælde syntes det sikkert, at Jorden nu lidt efter lidt fjernede sig fra Solen, og at et fald mod dette tiltrækningscentrums overflade ikke mere var at befrygte.

Men hvad var der da blevet af Afrikas fastland, som krydseren søgte at finde resterne af?

Fire og tyve timer efter at have forladt øen havde *Dobryna* sikkert nok passeret de steder, hvor Tenez, Cherchell, Koleah og Sidi-Ferruch skulle have ligget. Men man havde ikke igennem

kikkerten kunnet opdage en eneste af disse byer. Man så kun det udstrakte hav, selv der, hvor landet ellers skulle have standset dets bølger.

Løjtnant Prokop kunne imidlertid ikke have taget fejl af, hvilken kurs han gav *Dobryna*. Ved at sammenholde, hvad kompasset, den stadige vind, skibets fart og det gennemløbne antal mile udviste, kunne han den dag – den 2. februar – beregne skibets plads til 36° 37' nordlig bredde og 0° 44' østlig længde, det vil sige, det punkt, hvor Algiers hovedstad skulle have ligget.

Og Algier var, ligesom Tenez, Cherchell, Koleah, Sidi-Ferruch, forsvundet i Jordens indre.

Med rynkede øjenbryn og sammenbidte læber stirrede kaptajn Servadac på det uendelige hav, der strakte sig ud over den ubegrænsede horisont. Alle gamle minder trådte frem for hans blik, og hans hjerte bankede heftigt. I byen Algier, hvor han havde levet i flere år, så han sine kammerater, sine venner, der ikke mere var i live. Hans tanker fløj derpå til hans fædreland, til Frankrig. Havde den forfærdelige syndflod ikke også der anrettet sin ødelæggelse? Og derpå søgte han i det dybe vand at opdage spor af den opslugte hovedstad.

"Nej!" udbrød han. "En sådan katastrofe er umulig. En by forgår ikke således med mand og mus. Der måtte dog være spor af den. De høje punkter ville have raget frem. Af kasbaen, kejserfortet, der er bygget i en højde af næsten to hundrede meter, måtte enkelte partier endnu hæve sig over bølgerne, og medmindre hele Afrika er sunket ned i Jordens indre, må vi kunne finde spor af det."

Det var i alt fald en mærkelig omstændighed, at ikke det mindste vraggods svømmede om på bølgerne, ikke et af de knækkede træer, ikke et stykke tømmer fra de skibe, der havde ligget på rheden.

Men man kunne jo ty til loddet og forsøge, om man ikke med det kunne fiske noget op fra den forsvundne by. Grev Timascheff ville ikke have, at kaptajn Servadac skulle forblive i uvished, og gav derfor ordre til at lodde. Loddet blev indsmurt med talg og sænket.

Til alles overraskelse og især til stor forundring for løjtnant Prokop viste loddet, at der over alt var omtrent lige dybt, kun fire til fem favne. I to timer loddede man på en større strækning; men der viste sig end ikke antydning af de forskellige dybder, som man kunne vente, da Algier jo var bygget amfiteatralsk. Måtte man da antage, at vandene ved katastrofen havde jævnet hele hovedstaden?

Det var dog temmelig usandsynligt.

Havbunden bestod hverken af klipper eller dynd eller sand eller muslingeskaller. Blyet havde fået fat i en slags metallisk støv, der så ud, som om det var blandet med guld, men hvis rette natur det var umuligt at bestemme. Det lignede i alt fald ikke, hvad man ellers får op fra Middelhavets bund.

"Der kan De se, løjtnant," sagde Hector Servadac, "vi er meget længere fra Algiers kyst, end De tror."

"Hvis vi var det," svarede løjtnant Prokop, idet han rystede på hovedet, "ville vi ikke have fem favne vand, men to-tre hundrede."

"Hvad mener De da?" spurgte grev Timascheff.

"Jeg ved ikke, hvad jeg skal tro."

"Hr. greve," sagde kaptajn Servadac, "vis mig den velvilje at gøre et slag mod syd, og lad os se, om vi der kan finde, hvad vi forgæves søger her."

Grev Timascheff vekslede nogle ord med løjtnant Prokop, og da vejret var heldigt, blev det bestemt, at skibet i seks og tredive timer skulle gå mod syd.

Hector Servadac takkede sin vært, og styrmanden fik den fornødne ordre.

I seks og tredive timer – altså til den 4. februar – undersøgte man nu farvandet på det omhyggeligste. Man nøjedes ikke med at bruge loddet, der over alt viste en jævn bund af fire-fem favnes dybde. Man lod store jernriver gå hen over den, uden at man dog nogensinde stødte på sten eller metaller eller stykker af knækkede grene, ja ikke engang på en eneste af de skabninger af dyre- og planteriget, som havbunden ellers er så rig på. Hvad var det da for en bund, der var kommet i stedet for Middelhavets gamle bund?

Dobryna gik helt ned til seks og tredivte breddegrad. Ved at rådføre sig med kortet fik man ud, at skibet sejlede der, hvor tidligere Sahel fandtes, et højdedrag, der skilte havet fra den frugtbare Mitidja-slette, og hvor det tre tusinde fod høje bjerg Buzareah lå. Denne bjergtop i det mindste burde dog endnu have vist sig som en ø i havet.

Dobryna sejlede videre, forbi Duera, den vigtigste by i Sahel, forbi Bussavik med dens brede gader med de skyggefulde plataner og forbi Blidah, hvoraf man ikke engang så fortet, der dog lå et tusinde fod over Ued-el-Kebir.

Løjtnant Prokop, der ikke holdt af at vove sig for langt ud på dette aldeles ubekendte hav, ville nu gerne styre mod nord eller

øst; men efter kaptajn Servadacs indtrængende anmodning lod de dog stå endnu længere mod syd.

Man fortsatte således rejsen lige til Muzaia-bjergene, hvor kabylerne tidligere havde deres tilhold, og som var dækkede med skove og fulde af løver, hyæner og sjakaler … Deres øverste top, som for seks uger siden måtte have vist sig i en betydelig højde, så man nu ikke det mindste til.

Endelig måtte de vende om, og *Dobryna* var snart atter i det tidligere Middelhav, uden at have fundet mindste spor af, hvad der engang havde været provinsen Algier.

11 Hvori kaptajn Servadac genfinder en af katastrofen skånet lille ø, der dog kun er en grav.

Der kunne således ikke længere være tvivl om, at en betydelig del af Algier pludselig var blevet opslugt af havet. Og ikke blot landet var forsvundet, men det lod til, at Jordens indre, der ødelæggende havde åbnet sig, atter havde lukket sig over et ganske nyt territorium. Provinsens lange bjergrygge var nemlig ikke blot sunket i dybet, uden at efterlade noget spor; men et nyt underlag af et ubekendt stof var trådt i stedet for havets gamle sandbund.

Men årsagen til denne forfærdelige katastrofe var endnu stedse ufattelig. Man ville derfor undersøge, hvor langt ødelæggelsen strakte sig.

Efter en langvarig rådslagning blev det bestemt, at skibet skulle fortsætte rejsen mod øst og følge den linje, der tidligere betegnede Afrikas kyst. Denne sejlads var ikke forbundet med særlige vanskeligheder, og man burde benytte de gunstige vejr- og vindforhold.

Men man så hverken spor af kysten fra Kap Matifu til Tunis' grænse eller af søstaden Dellys, og heller ikke så man i horisonten antydning af Jura-bjergene trods deres otte tusinde fod høje toppe eller staden Bougie eller Gurayas skråninger eller Didjela eller Collo, Constantines tidligere havn, eller Stora, Philippevilles nye havn, eller Bona ved den to mile brede bugt. Man så ikke det mindste, hverken Kap Garde efter Kap Rosa, hverken bjerget Edusg eller kystens sandbanker, hverken

Mafrag eller det for sine koralarbejder berømte Calla; og uagtet man mere end hundrede gange undersøgte bunden med loddet, bragte det dog ikke det mindste eksemplar af Middelhavets dyreverden op med sig.

Grev Timascheff besluttede da at følge den breddegrad, der tidligere skar Tunis' kyst, til Afrikas nordligste punkt. På dette sted ville havet, der indsnævredes mellem Afrikas fastland og Sicilien, måske frembyde noget, som det kunne være af interesse at undersøge.

På den tid var nemlig – skønt man længe havde måttet opgive foretagendet – det nye Sahara-hav blevet skabt ved franskmændenes ihærdighed. Dette store værk havde totalt forandret landets klimatiske forhold og gjort Frankrig til eneherre over handelen mellem Sudan og Europa.

Hvilken indflydelse havde genoplivelsen af dette gamle hav haft på den nye tingenes orden? Det var det, man ville undersøge.

På højden af Gabes-bugten, under fire og tredive graders bredde, ledede nu en bred kanal Middelhavets vande ind i den vidtstrakte lavning. Landtangen tre mile nord for Gabes var blevet skåret over, og vandet havde atter udfyldt sit gamle leje i Sahara.

Kunne det nu ikke tænkes, at det netop var på dette sted, hvor overskæringen var foregået, at der var sket et brud, der var grunden til, at en betydelig del af Afrika var forsvundet? Ville *Dobryna*, efter at have passeret den fire og tredivte breddegrad, ikke træffe på kysten af Tripolis, der i dette tilfælde ville have været en uovervindelig hindring for ødelæggelsen?

"Hvis vi ved vor ankomst dertil," sagde løjtnant Prokop ganske rigtigt, "endnu ser havet strække sig i det uendelige mod syd, så står der ikke andet tilbage for os end at undersøge Europas kyster for der at finde løsningen af en gåde, der alle andre steder er uløselig."

Dobryna styrede nu for fuld kraft mod Kap Blanc, uden at få hverken Kap Negro eller Kap Serrat i sigte. På højden af Bizerta, denne smukke, helt orientalske by, så man hverken den indenfor havet liggende sø eller de af prægtige palmer beskyggede marabuter. Loddet, der blev sænket ned i det gennemsigtige vand, traf kun på den jævne og nøgne bund, der nu uforanderligt viste sig under Middelhavet.

Kap Blanc eller, rettere sagt, det sted, hvor dette forbjerg fem uger i forvejen havde ligget, passeredes den 7. februar. Kutteren gennemskar nu det vand, der skulle have været bugten ved Tunis; men der var ikke spor af denne prægtige havkyst, lige så lidt som af den amfiteatralsk byggede by eller af Arsenals-fortet eller af La Goulette og Bu-Kurnein-bastionerne. Kap Bon, nordspidsen af Afrika overfor Sicilien, var lige så vel som det øvrige land forsvundet i Jordens indre.

Tidligere, forinden disse mærkelige forandringer, fandtes på dette sted en stærk stigning i Middelhavets bund med brat affaldende dybe sænkninger. Løjtnant Prokop, der var så godt kendt med dette farvand, havde derfor lyst til at undersøge, om dette forhold nu var forandret.

Grev Timascheff, kaptajn Servadac og løjtnanten var alle tre til stede ved denne pejling. På kommando kastede en matros blyloddet ud.

"Hvor mange favne?" spurgte løjtnant Prokop.

"Fem," svarede matrosen.

"Bunden?"

"Jævn."

Det gjaldt nu at undersøge, hvor stort faldet var på begge sider af den underjordiske bjergryg. *Dobryna* gik derfor en halv mil til højre og til venstre for at pejle i begge retninger.

Stadig fem favne! Uforanderligt jævn bund! Den undersøiske bjergryg mellem Kap Bon og Kap Furina fandtes ikke mere. Det var tydeligt, at vandfloden havde jævnet hele bunden af Middelhavet. Og denne bund bestod over alt af det samme metalliske støv af en ubekendt sammensætning. Ingen af de svampe og koraller, der ellers pryder de underjordiske klipper.

Dobryna vendte og fortsatte sin opdagelsesrejse.

Blandt mærkelighederne ved denne sejlads må også anføres, at havet stedse var aldeles øde. Man mødte ikke et fartøj, der kunne have bragt efterretninger fra Europa. *Dobryna* syntes at være ganske ene på dette forladte hav, og enhver følte det uhyggelige ved denne ensomhed og spurgte sig selv, om ikke krydseren måske var det eneste beboede sted på hele Jorden, en ny Noahs ark, der indesluttede de eneste mennesker, som havde overlevet katastrofen.

Den 9. februar sejlede *Dobryna* hen over Didos by, det gamle Byrsa, der nu var mere ødelagt, end det puniske Karthago nogensinde havde været det af Scipio, eller det romerske Karthago af gassaniden Hassan.

Da Solen denne aften forsvandt under den østlige horisont, stod kaptajn Servadac ved skibets ræling, hensunket i dybe tanker. Hans blik svævede adspredt fra himlen, hvor nogle stjerner skinnede frem imellem de drivende skyer, til havet,

hvis langstrakte bølger begyndte at falde samtidigt med den aftagende brise.

Pludselig var det, som om han så et fjernt lys.

Han troede først, det var et optisk bedrag, og holdt derfor skarpt øje med det.

Han så nu aldeles bestemt et lys, og en matros, han kaldte på, så det ligeledes tydeligt.

Han meldte straks denne mærkelige hændelse til grev Timascheff og løjtnant Prokop.

"Er det land?" spurgte kaptajn Servadac.

"Er det ikke snarere et skib med dets signallanterner?" spurgte grev Timascheff.

"Inden en time må vi vide det!" udbrød kaptajn Servadac.

"Kaptajn, vi får det først at vide i morgen," svarede løjtnant Prokop.

"Vi styrer da ikke efter det lys?" spurgte grev Timascheff ham noget overrasket.

"Nej, fa'er. Jeg vil holde det gående her for små sejl og afvente dagen. Hvis her findes nogen kyst, ville jeg være bange for at komme den for nær om natten."

Greven nikkede bekræftende, og *Dobryna* mindskede sejl for hele natten.

En seks timers nat er ikke lang, og dog forekom denne dem som et århundrede. Kaptajn Servadac, der ikke havde forladt dækket, frygtede hvert øjeblik for, at det svage lys skulle udslukkes. Men det vedblev at brænde i mørket, omtrent som når man langt borte ser et fyr af anden klasse.

"Og stadig på samme sted," bemærkede løjtnant Prokop. "Det er altså højst rimeligt, at det er et land, vi har for os, og ikke et

skib."

Ved solopgang blev alle kikkerter rettet mod det punkt, hvor lyset havde skinnet om natten. Skinnet forsvandt snart for dagslyset; men nu fik man i dets sted i seks miles afstand øje på en forunderligt afskåren klippe. Det var som en lille ø midt i det øde hav.

"Det er ikke andet end en klippe," sagde grev Timascheff, "eller rettere sagt toppen af et opslugt bjerg."

Det kunne imidlertid være af vigtighed at undersøge denne klippe, for den var jo et farligt skær, som skibe måtte tage sig i agt for. Man styrede derfor hen imod øen, og tre kvarter efter var *Dobryna* kun et par kabellængder fra den.

Den lille ø var ligesom en stejl, tør og nøgen høj, der kun hævede sig en fyrre fod over havet. Adgangen til den spærredes ikke af andre skær, hvoraf man drog ven slutning, at den under den uforklarlige katastrofe lidt efter lidt var sunket ned, indtil den havde truffet et støttepunkt, der holdt den oppe over bølgerne.

"Men der er jo en bygning på øen," udbrød kaptajn Servadac, der hele tiden så igennem kikkerten på den; "måske der endnu findes mennesker ..."

Men løjtnant Prokop besvarede denne antagelse med en meget betegnende hovedrysten. Øen syntes at være aldeles øde, og et kanonskud, der blev affyret, bragte heller ikke nogen til at komme frem.

Der lå imidlertid ganske rigtigt en slags stenbygning øverst oppe på øen. Den lignede noget en marabut, et arabisk gravmæle.

*Dobryna*s båd blev sat ud. Kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop gik i den, og fire matroser roede den rask ind.

Kort efter var de ved land og klavrede straks op ad øens stejle sider; men på toppen standsedes de af en mur med antikke vaser, søjler og støtter, der var anbragt uden bestemt orden og uden kunstneriske hensyn.

Grev Timascheff og hans ledsagere gik rundt om muren og kom til en lille dør, der stod åben, og som de straks gik ind ad.

Igennem en anden dør, der ligeledes stod åben, kom de ind i det indre af marabuten. Væggene var dækket med arabisk skulpturarbejde, der dog var uden værd.

Midt i marabutens eneste rum fandtes en simpel grav. Ovenover den brændte en stor sølvlampe, der endnu indeholdt flere potter olie, og hvori der var stukket en lang væge. Det var dette lys, som kaptajn Servadac havde set i nattens mørke.

Marabuten var ubeboet. Opsynsmanden – hvis der havde været nogen – var sandsynligvis flygtet, da katastrofen indtrådte. Nogle søravne havde nu taget ophold der, og disse sky fugle fløj hurtigt bort mod syd, da de rejsende trådte ind.

En gammel bønnebog lå i et hjørne af graven. Den var skrevet på fransk og lå opslået ved ritualet for den 25. august.

Der gik straks et lys op for kaptajn Servadac. Det punkt i Middelhavet, hvor den lille ø lå, denne nu så ensomme grav midt ude i havet, tiden, læseren af bogen var standset ved, alt sagde ham, hvor han og hans ledsagere befandt sig.

"Ludvig den Helliges grav, mine herrer," sagde han.

Det var ganske rigtigt der, hvor kongen af Frankrig var død. Der havde i seks århundreder franske hænder røgtet og værnet

om hans grav med from ærefrygt.

Kaptajn Servadac bøjede sig for den ærværdige grav, og hans ledsagere fulgte hans eksempel.

Denne lampe, der brændte på en helgens grav, var måske det eneste fyr, der nu oplyste Middelhavets bølger, og også det skulle snart slukkes!

De tre rejsende forlod marabuten og den øde klippe. Båden bragte dem ombord igen, og *Dobryna* vendte stævnen mod syd og tabte snart af syne Ludvig den Niendes grav, det eneste sted i provinsen Tunis, som den uforklarlige katastrofe havde skånet.

12 Hvori løjtnant Prokop, efter at have gjort, hvad en sømand formår, befaler sig Gud i vold.

De opskræmmede søravne havde på deres flugt fra marabuten taget vejen mod syd. Dette tydede på, at der måske i denne retning fandtes land i ikke alt for stor afstand. Det var altid et håb, som *Dobryna*s besætning kunne klynge sig til.

Nogle timer efter at de havde forladt den lille ø, sejlede skibet i et nyt farvand, der kun havde en ringe dybde, og som nu skjulte hele halvøen Dakhul, der tidligere skilte bugten ved Tunis fra Hammamet-vigen.

Efter forgæves at have søgt den tunesiske Sahel-kyst, nåede skibet to dage efter den fire og tredivte breddegrad, der på dette punkt skulle skære Gabes-bugten.

Der var ikke spor af den kanal, som seks uger i forvejen førte til Sahara-havet, og der var aldeles åbent hav mod vest.

Men denne dag – den 11. februar – hørtes endelig råbet: "Land!" fra udkiggen og man fik øje på en kyst, hvor der efter geografien ikke skulle have været nogen.

Dette land kunne ikke være kysten af Tripolis, der er lav, sandet og vanskelig at opdage i nogen afstand. Desuden skulle den også findes to grader længere mod syd.

Det nye land strakte sig fra vest til øst over hele den sydlige horisont. Til venstre overskar det Gabesbugten i to dele, så at man ikke kunne se øen Derba, der var dens yderske spids.

Dette land blev omhyggeligt afsat på kortet, og man kom til den slutning, at Sahara-havet til dels var blevet fyldt af dette

nye fastland.

"Vi har altså," bemærkede kaptajn Servadac, "hidtil sejlet på et Middelhav, hvor der tidligere var et fastland, og nu træffer vi et fastland, hvor Middelhavet skulle være."

"Og på dette strøg," tilføjede løjtnant Prokop, "træffer man ikke en eneste af de levantinske chebeker, som ellers er så almindelige der."

"Nu må vi tage en beslutning," sagde grev Timascheff, "om vi skal følge denne kyst mod øst eller mod vest."

"Hvis De tillader det, hr. greve, så mod vest," tog den franske officer hurtigt til orde. "Jeg vil dog gerne vide, om der på den anden side af Cheliff ikke er blevet noget tilbage af vor algierske koloni. Vi kan jo også når vi sejler forbi optage min kammerat, som jeg har efterladt på øen Gurbi og derefter gå lige til Gibraltar, hvor vi dog måske kan få efterretninger fra Europa."

"Kaptajn Servadac," svarede grev Timascheff på sin sædvanlige afmålte måde, "krydseren er til Deres rådighed. Prokop, giv dine ordrer i overensstemmelse med dette."

"Fa'er, jeg har en ting at bemærke," sagde løjtnanten efter at have betænkt sig et øjeblik.

"Tal."

"Vinden kommer fra vest, og det lader til at kule op, svarede Prokop. Under damp kan vi nok vinde op imod den, men ikke uden stort besvær. Går vi derimod både for sejl og damp mod øst, så kan vi på nogle dage nå kysten af Ægypten, og vi kan i Alexandria eller hvilket som helst andet sted få lige så pålidelige efterretninger som i Gibraltar."

"Forstår De, kaptajn?" sagde grev Timascheff og vendte sig om mod Hector Servadac.

Hvor gerne denne end ville have været ind til provinsen Oran og genset Ben-Zouf, fandt han dog løjtnantens bemærkning ganske rigtig. Vestenvinden kom til, og imod den kunne *Dobryna* kun komme langsomt frem, mens den med god vind snart kunne være ved Ægypten.

Man styrede altså mod øst. Det så ud til at blive en halv storm; men de lange bølger gik heldigvis i samme retning som skibet.

I de sidste dage havde man lagt mærke til, at temperaturen, der var faldet betydeligt, i gennemsnit kun var femten til tyve grader. Men denne nedgang, der kom lidt efter lidt, havde en ganske naturlig årsag, nemlig at Jorden på dens nye bane fjernede sig mere og mere fra Solen. Der kunne ikke være tvivl i så henseende. Efter at Jorden først havde nærmet sig så meget til sit tiltrækningscentrum, at den endog havde skåret Venus' bane, fjernede den sig efterhånden derfra og var nu længere borte end nogensinde. Det syntes, at den den 1. februar igen var tre og tyve millioner mile fra Solen, hvilket den også havde været den 1. januar, og at den derefter havde fjernet sig endnu en tredjedel mere. Det fremgik ikke alene af den lavere temperatur, men også af solskivens udseende, idet den var blevet betydelig mindre. Set fra Mars ville dens gennemsnit netop have været af samme størrelse. Man kunne deraf slutte, at Jorden nu var kommet ind på samme bane som denne planet, hvis fysiske sammensætning næsten er den samme. Deraf fulgte, at den nye bane, som den nu måtte gennemløbe i solsystemet, havde form af en noget aflang ellipse.

Men *Dobryna*s passagerer grundede dengang ikke meget over disse kosmiske fænomener. De brød sig ikke meget om

jordklodens uregelmæssige bevægelse i verdensrummet, men kun om forandringerne på dens overflade, hvis betydning de endnu ikke kunne fatte.

Krydseren fulgte altså den nye kyst i en afstand af to mile. Der var ikke en eneste sikker ankerplads ved dette nye fastland. Søerne brødes voldsomt imod det, og kysten var stejl og flere hundrede fod høj. Klipperne gik som en fæstningsmur lodret ned i vandet, og der fandtes ikke et sted, hvor man kunne sætte foden. Foroven var der en formelig skov af spidse tinder, obelisker og pyramider, hvoraf mange havde en højde af over tusinde fod.

Men det var ikke det mærkeligste ved disse massive blokke. Hvad der mest satte de rejsende i forbavselse, var, at alt så ud, som om det var ganske nyt.

Luftens påvirkning syntes ikke at have forstyrret hverken omridsenes renhed eller linjernes skarphed eller stenenes farve. Alt trådte frem mod himlen med uforlignelig klarhed. Alle klippeblokkene var afglattede og skinnende, som om de lige var udgået fra et stensliberi, og deres metalglans med de isprængte guldkorn mindede om svovlkis. Man kom uvilkårligt til at tænke på, om ikke et særegent metal – noget lignende som det, loddet havde hentet op fra havbunden – var den eneste bestanddel af disse klipper, som de plutoniske kræfter havde hævet op over vandet.

En anden iagttagelse støttede den første. I almindelighed er de goldeste klipper gennemfurede med fugtige striber, der fremkaldes ved, at dampene fortættes på deres overflade, og som løber ned ad de forskellige skråninger. Desuden findes der ikke så nøgen en klippe, uden at den jo bærer nogle planter,

som kan gro på stengrund, og skjuler i revnerne nogle nøjsomme buskvækster. Men her fandtes ikke spor af grønt. Heller ikke en eneste fugl oplivede ensomheden. Ikke spor af liv, ikke spor af bevægelse.

*Dobryna*s besætning undrede sig derfor heller ikke over, at havets fugle, albatrosser, måger og terner lige så vel som klippens duer søgte tilflugt på fartøjet. Geværskud skræmte ikke alle disse vingede skabninger, som dag og nat holdt ræerne besatte. Så snart der blev kastet lidt føde til dem på dækket, styrtede de sig straks over det, sloges som rasende om det og fortærede forslugent alt. Når man så dem så forsultne, skulle man tro, at der på hele kysten ikke var et eneste punkt, hvor de kunne skaffe sig nogen føde. På dette sted var der i alt fald intet, da der hverken syntes at være planter eller fersk vand.

Således var beskaffenheden af denne forunderlige kyst, som *Dobryna* sejlede langs med i flere dage. Dens profil forandredes undertiden og var da på en strækning af flere mile så glat og jævn, som om den var høvlet. Så kom der igen vilde partier af uregelmæssigt ophobede klipper. Men aldrig fandtes der ved foden af disse stenformationer hverken en jævn sandflade eller en strandbred fuld af småsten og muslingeskaller, kun hist og her nogle små indskæringer i kysten, men ikke det mindste vandløb, hvor et skib kunne tage fersk vand ind.

Dobryna fulgte denne kyst i en strækning af omtrent halvtreds mile; da forandredes retningen pludselig. Løjtnant Prokop, der uafbrudt aflagde det nye fastland på kortet, meddelte, at kysten nu gik fra syd til nord. Middelhavet var altså lukket på dette sted, der svarede til den 22. meridian? Strakte denne dæmning sig måske lige til Italien og Sicilien?

Det ville man snart komme på det rene med, og hvis det var tilfældet, ville det uhyre bækken mellem Europa, Asien og Afrika være blevet indskrænket til den halve størrelse.

Krydseren, der også ville undersøge denne nye kyst, satte kurs mod nord, lige mod Europa. Ved at gå et halvt hundrede mile i den retning ville man komme til Malta, om ellers denne gamle ø, der i tidernes løb har tilhørt fønikerne, karthagenienserne, sicilianerne, romerne, vandalerne, grækerne, araberne og Rhodos-ridderne, var blevet holdt i ære af vandfloden.

Men der var ikke noget Malta, og på det sted, hvor øen havde ligget, hentede loddet den 14. februar kun det sædvanlige metalliske støv af ukendt sammensætning.

"Ødelæggelsen har strakt sig ud over Afrika," sagde Timascheff.

"Ja," svarede løjtnant Prokop, "og vi kan ikke engang sige, hvor grænsen er for denne forfærdelige ulykke. Men hvilken plan har du nu, fa'er? Til hvilken del af Europa skal *Dobryna* afgå?"

"Til Sicilien, til Italien, til Frankrig," udbrød kaptajn Servadac, "hvor vi dog engang kan få at vide ..."

"Om ikke *Dobryna* har hele Jordens befolkning ombord!" tilføjede grev Timascheff alvorligt.

Kaptajn Servadac sagde ikke et ord, for hans mørke anelser stemte med greb Timascheffs. Imidlertid havde man ændret kurs, og skibet sejlede bort fra den forsvundne ø.

Kysten gik stadig i retning fra syd til nord og forhindrede enhver forbindelse med Sydra-bugten, oldtidens Store Syrte, der engang strakte sig lige til Ægypten; og lige så lidt stod havet

i forbindelse med Grækenland og Tyrkiet, så det var umuligt at gå igennem øhavet, strædet ved Dardanellerne, Marmarahavet, Bosporus og det Sorte Hav til sydkysten af Rusland.

Krydseren havde kun én vej at slå ind på, nemlig mod vest, for at komme til den nordlige side af Middelhavet, hvilket den også forsøgte den 16. februar. Men som om elementerne havde sammensvoret sig imod den, gjorde både vind og strøm alt for at standse den. Der rejste sig en forrygende storm, som gjorde det meget vanskeligt for et mindre skib at holde søen. Faren blev endog meget stor, da vinden kom sidelæns.

Løjtnant Prokop var meget urolig. Han havde måttet beslå alle sejl og tage stængerne ned; men udelukkende ved maskinens kraft kunne han ikke holde op imod stormen. De vældige bølger hævede skibet hundrede fod i vejret og sænkede det atter ned i et gabende svælg. Skruen svævede ofte i luften, så at den var uden magt. Skønt der blev sat al mulig kraft på, måtte *Dobryna* dog vige for orkanen.

Hvor skulle man søge en beskyttende havn? Der fandtes ikke en eneste på den utilgængelige kyst. Ville løjtnant Prokop da blive nødt til på lykke og fromme at sætte skibet på land? Men hvad skulle der så blive af de skibbrudne, selv om de også kunne redde sig op på den stejle kyst? Hvilke hjælpekilder kunne de håbe at træffe mellem de nøgne klipper? Når deres forråd var spist op, hvorledes skulle de så forny dem? Turde man håbe, at der indenfor den ugæstfri kyst fandtes noget af det tidligere land?

Dobryna forsøgte at holde op imod stormen, og den modige og selvopofrende besætning arbejdede med største koldblodighed. Ikke en af matroserne viste et øjeblik frygt, men

stolede trygt på deres dygtige fører og på deres solide skib. Men maskinen var snart overanstrengt, og da skibet således ikke mere blev drevet frem af skruen, og stormen splittede hver stump sejl, man ville sætte op, blev det ufortøvet ført ind imod kysten.

Hele besætningen var på dækket og havde klart begreb om den fortvivlede stilling. Man var nu kun fire mil fra land, og skibet drev ind imod det med en fart, der ikke gav håb om frelse.

"Fa'er," sagde løjtnant Prokop til grev Timascheff, "der er grænser for menneskets kræfter. Jeg kan ikke forhindre, at vi driver på land."

"Har du gjort alt, hvad en sømand kan gøre?" spurgte grev Timascheff, hvis ansigt ikke røbede nogen uro.

"Alt," svarede løjtnant Prokop. "Men inden en time står skibet fast."

"Inden en time," sagde grev Timascheff, så at alle kunne høre det, "kan Gud have frelst os."

"Han frelser os kun, hvis landet hist inde åbner sig og gør plads for *Dobryna*."

"Vi står i den Almægtiges hånd!" svarede grev Timascheff og blottede sit hoved.

Hector Servadac, løjtnanten og matroserne fulgte i tavs ærefrygt hans eksempel.

Prokop, der mere og mere anså det for umuligt at klare kysten, gjorde nu alt for at sætte skibet på land på den mindst farlige måde. Han tænkte også allerede på at sørge for, at de skibbrudne, såfremt nogen reddede sig fra de rasende bølger, ikke i de første dage skulle være aldeles uden hjælpekilder. Han

lod bringe op på dækket levnedsmidler og vandtønder, bundet til tomme fade, så at de efter strandingen kunne drive i land, og tog i det hele taget alle de forholdsregler, en sømand kunne tage.

I virkeligheden var der ikke længere noget håb om at frelse skibet. Der var ikke et åbent sted i den uigennemtrængelige mur, ikke en flodmunding, hvor man kunne søge ly. *Dobryna* kunne kun frelses ved, at vinden pludselig sprang om, eller, som løjtnant Prokop sagde, hvis Gud ved et mirakel åbnede en vej.

Men vinden sprang ikke om.

Snart var krydseren kun en mil fra kysten. Man så klipperne blive større, og ved et optisk bedrag så det ud, som om det var dem, der styrtede frem for at knuse skibet. Et øjeblik efter var *Dobryna* kun tre kabellængder fra land. Alle troede, at deres sidste time var kommet.

"Farvel, grev Timascheff," sagde kaptajn Servadac og rakte ham hånden,

"Gud være med Dem, kaptajn!" svarede greven og pegede mod himlen.

I dette øjeblik var *Dobryna* lige ved at blive kastet på land.

Pludselig lød en røst:

"Rask, gutter! Op med storfokken! Stormstagsejl op! Roret lige!"

Det var Prokop, der stående forude gav sine ordrer. Hvor uventede de end kom, udførte mandskabet dem dog øjeblikkelig, mens løjtnanten løb agter ud og selv tog roret.

"Pas på!" råbte han igen. "Pas godt på!"

I samme nu lød et skrig fra alle ... men ikke et skrig af angst.

Der havde vist sig en fyrre fod bred åbning imellem klippemurene. Det var et tilflugtssted, om ikke en gennemfart. Styret af løjtnantens hånd blev *Dobryna* af vinden og bølgerne slynget derind … Måske skulle den aldrig mere komme ud derfra.

13 Hvori der er tale om brigadegeneral Murphy, major Oliphant, korporal Pim og om et projektil, der forsvinder hinsides horisonten.

"Med Deres tilladelse tager jeg Deres løber," sagde brigadegeneral Murphy, der efter to dages betænkning endelig bestemte sig til at gøre dette så grundigt overvejede træk.

"Jeg må vel tillade, hvad jeg ikke kan forhindre," svarede major Oliphant, fordybet i betragtning af skakspillet.

Dette foregik om morgenen den 17. februar – gammel stil – og det blev aften, før major Oliphant havde besvaret brigadegeneral Murphys træk.

For øvrigt kan vi lige så godt her meddele, at dette parti skak var begyndt for fire måneder siden, og at de to modstandere endnu kun havde gjort tyve træk. Begge var for resten elever af den berømte Philidor, der påstår, at ingen er "stærk" i dette spil, hvis han ikke forstår at bruge sine bønder, – som han kalder "sjælen i skakspillet". Derfor var heller ikke en eneste bonde letsindigt blevet ofret.

Brigadegeneral Henage Finch Murphy og major sir John Temple Oliphant overlod nemlig aldrig noget til tilfældet, men handlede altid efter modent overlæg.

Brigadegeneral Murphy og major Oliphant var to højvelbårne officerer af den engelske armé, som skæbnen havde ført sammen på en fjerntliggende station, hvor de fordrev tiden med at spille skak. Begge fyrre år gamle, begge høje, begge rødhårede og prydet med de prægtigste bakkenbarter, som et

langt overskæg sluttede sig til, altid i uniform, altid flegmatiske, meget stolte af at være englændere, og af medfødt hovmod fjender af alt, hvad der ikke var engelsk, var de fuldt overbeviste om, at angelsakseren er lavet af en særlig slags ler, hvis sammensætning den kemiske analyse endnu ikke har kunnet påvise. De gode officerer var måske to fugleskræmsler, men i så fald af den slags, som fuglene har respekt for, og som fortræffeligt forstår at forsvare den mark, der er betroet til deres varetægt. Disse englændere føler sig altid som hjemme, selv når skæbnen sender dem nogle tusinde mile bort fra deres fædreland, og de er så dygtige kolonister, at de endog ville kolonisere Månen, når de blot kunne komme til at plante det engelske flag der.

Vandfloden, der så grundigt havde omskabt en del af jordkloden, havde ikke gjort noget synderligt overvældende indtryk på major Oliphant og brigadegeneral Murphy, to ikke helt almindelige typer. De havde pludselig med elleve mand fundet sig afskåret fra omverdenen på den vagtpost, de i katastrofens øjeblik holdt besat, og af den vældige klippe, hvor dagen forud flere hundrede officerer og soldater havde været kasernerede, var der nu kun en lille ø tilbage, omgivet af det uendelige hav.

"Det kan man i sandhed kalde et løjerligt tilfælde," havde majoren indskrænket sig til at sige.

"Ja, løjerligt nok," havde brigadegeneralen svaret.

"Men England er endnu til."

"Det er det."

"Og dets skibe henter os nok hjem."

"Det gør de."

"Så bliver vi roligt på vor post."

"Det følger af sig selv."

Forresten ville det være faldet de to officerer og deres elleve mand lidt vanskeligt at forlade denne post, selv om de havde villet, for de var kun i besiddelse af en båd. Fra fastlandsboere var de ligesom deres ti soldater og deres tjener Kirk blevet øboer og ventede nu med største tålmodighed på det øjeblik, da et forbisejlende skib ville bringe dem efterretninger fra deres fædreland.

Sulte ihjel behøvede de gode folk i alt fald ikke at være bange for. Der fandtes i øens underjordiske forrådskamre fødevarer nok til tretten maver – endog til tretten engelske maver – for hele ti år. Og er der fuldt op af salt oksekød, ale og brandy, så er "all right", som de siger.

De forrykkelser i naturens orden, der havde vist sig, såsom at øst var blevet til vest, at tyngdekraften var blevet mindre på Jordens overflade, at dage og nætter var blevet kortere, at omdrejningsaksen var forandret, og at der var kommet en ny jordbane, – det interesserede ikke synderlig de to officerer og deres soldater. Brigadegeneralen og majoren havde igen stillet brikkerne, der var væltet ved stødet, op på skakbrættet og derpå med endnu større iver fortsat spillet. Måske stod løberne, springerne og bønderne, der var blevet lettere, nu mindre sikkert på brættet end før – og navnlig var kongerne og dronningerne på grund af deres størrelse mere udsatte for at vælte; men med lidt forsigtighed fik dog Oliphant og Murphy deres lille elfenbensarmé sikkert stillet op.

De ti soldater, der blev holdt fanget på øen, brød sig som sagt ikke meget om begivenhederne i verdensrummet. Men

sandheden tro, må det dog bemærkes, at et af disse særsyn foranledigede dem til at stille to fordringer.

Tre dage efter katastrofen udbad korporal Pim sig som soldaternes ordfører en samtale med de to officerer.

Da denne var tilstået ham, trådte han, fulgt af de ni soldater, ind i brigadegeneral Murphys værelse. Med hånden til felthuen, der sad dygtigt på snur og blev holdt fast med en rem lige under munden, indsnøret i den tætsluttende røde trøje, mens der var rigelig plads i de grågrønne bukser, ventede korporalen, indtil officererne var færdige.

Disse afbrød deres skakparti.

"Hvad vil korporal Pim?" spurgte brigadegeneral Murphy, idet han med værdighed så på ham.

"Gøre brigadegeneralen opmærksom på en ting vedkommende folkenes lønning," svarede korporal Pim, "og gøre majoren opmærksom på en anden ting vedkommende forplejningen."

"Korporalen kan fremsætte den første bemærkning," svarede Murphy med et nådigt nik.

"Det angår lønningen, hr. brigadegeneral," sagde korporal Pim. "Nu da dagene kun er halvt så lange, vil der så også blive trukket af lønningen i samme forhold?"

Brigadegeneral Murphy var åbenbart ikke forberedt på dette spørgsmål; han tænkte sig et øjeblik om, og hans nikkende hoved tydede på, at han fandt korporalens opfattelse meget tidssvarende. Derpå så han på major Oliphant og sagde, efter at have vekslet et blik med sin kollega:

"Korporal Pim, lønningen er beregnet for tiden mellem to solopgange; derfor, enten den tid er lang eller kort, bliver

lønningen den samme. England er rigt nok til at betale sine soldater."

"Hurra!" svarede de ti mænd, men ikke højere, end om de havde sagt: Tak!

Korporal Pim vendte sig derpå om mod major Oliphant.

"Korporalen kan fremsætte sin anden forespørgsel," sagde majoren og så på sin underordnede.

"Det angår forplejningen, hr. major," sagde korporal Pim. "Nu, da dagene blot er seks timer, har vi så også kun ret til to måltider i stedet for fire?"

Majoren tænkte et øjeblik efter og sendte brigaden general Murphy et bifaldende nik, der antydede, at han fandt, at korporal Pim var en mand med særdeles sund fornuft og god logik.

"Korporal," sagde han, "omvæltninger i naturen gælder ikke overfor de militære reglementer. De og Deres folk skal have deres fire måltider med halvanden times mellemrum. – England er rigt nok til at kunne rette sig efter naturens love, når reglementet fordrer det!" tilføjede majoren med et let buk for general Murphy, lykkelig over at kunne benytte sin overordnedes udtryk.

"Hurra!" sagde soldaterne igen, dog med lidt mere eftertryk på dette nye udbrud af deres tilfredshed.

Derpå gjorde de omkring og forlod med korporal Pim i spidsen officerernes værelse, mens disse straks fortsatte deres afbrudte parti.

Disse englændere havde ganske ret i at stole på England, for England forlader aldrig sine sønner. Men formodentlig var det på den tid stærkt optaget [Note 1)], for den forresten med stor

tålmodighed ventede hjælp kom ikke. Måske vidste man ikke i det nordlige Europa, hvad der var foregået i syden.

Imidlertid var der siden hin mindeværdige nat imellem den 31. december og 1. januar gået ni og fyrre af de gamle fireogtyve timers døgn, og endnu havde ikke noget engelsk skib vist sig i horisonten. Skønt det strøg af havet, hvor den lille ø lå, ellers var meget befærdet, var det dog nu aldeles øde. Men hverken officerer eller soldater var i mindste måde urolige eller forundrede og altså endnu mindre modløse. De udførte deres tjeneste som sædvanlig og trak regelmæssigt på vagt. Og lige så regelmæssigt holdt generalen og majoren revue over garnisonen. Alle befandt sig i det hele særdeles vel ved en levevis, som de åbenbart blev tykke og fede af, og når officererne modstod disse tilløb til en overdreven fyldighed, så var det, fordi deres høje militære rang forbød dem at møde med en mave, der ville kompromittere uniformen.

Kort sagt, tiden gik særdeles godt for de gode englændere. De to officerer havde samme karakter og tilbøjeligheder og stemte i alle henseender godt overens. En englænder keder sig forresten aldrig, undtagen når han er hjemme i sit eget land, – og selv da gør han det egentlig kun for at rette sig efter, hvad han kalder "*cant*".

Uden tvivl beklagede de dem af deres kammerater, der var forsvundet, men med ægte britisk tilbageholdenhed. Når det var givet, at de var atten hundrede fem og halvfems mand før katastrofen, og bagefter kun tretten, så var det et simpelt regnestykke, at der manglede atten hundrede to og firs ved appellen, hvilket også var anført i rapporten.

Det er ovenfor sagt, at den lille ø – alt, hvad der var tilbage af et stort klippeland, der hævede sig ni tusinde fod over havets overflade –, som nu var beboet af tretten englændere, var det eneste faste punkt, der sås i dette farvand. Det er imidlertid ikke ganske rigtigt, idet der et par mil længere mod syd lå en næsten aldeles lignende lille ø. Det var resten af et land, der tidligere lå lige over for englændernes. Den samme vandflod havde reduceret dem begge til to næsten ubeboelige klipper.

Var denne anden ø øde, eller havde mennesker, som havde overlevet katastrofen, søgt tilflugt der? Dette faldt de engelske officerer ind, og det var ikke mere end rimeligt, at de grundigt afhandlede dette spørgsmål mellem to træk i deres skakparti. Det forekom dem endog at være så vigtigt at få det fuldstændigt oplyst, at de en dag benyttede det gode vejr til i deres båd at sejle over det stræde, der skilte de to øer, og de kom først tilbage efter femogtredive timers forløb.

Var det menneskekærlighed, der drev dem til at undersøge denne klippe? Var det en interesse af ganske anden natur? De sagde ikke noget om udbyttet af deres udflugt, ikke engang til korporal Pim. Var øen beboet? Det vidste korporalen intet om. I hvert tilfælde var de to officerer taget alene afsted, og de kom alene tilbage. Alligevel troede korporal Pim trods deres indesluttethed at kunne mærke, at de var tilfredse. Major Oliphant opsatte endog et stort tjenestebrev, der blev underskrevet af general Murphy og forseglet med det 33. regiments segl, så at det øjeblikkelig kunne afleveres til det første skib, der passerede øen. På konvolutten blev skrevet følgende adresse:

Admiral Fairfax,

Første admiralitetslord.

Storbritannien.

Men der havde ikke vist sig noget skib, og endnu den 18. februar var der ikke tilvejebragt forbindelse imellem øen og moderlandets regering.

Da general Murphy denne dag vågnede, henvendte han sig således til major Oliphant:

"Det er i dag," sagde han, "en højtidsdag for ethvert ægte engelsk hjerte."

"En stor højtidsdag," genmælede majoren.

"Jeg antager ikke," vedblev generalen, "at de særegne omstændigheder, vi befinder os under, skal forhindre to engelske officerer og ti soldater af Storbritanniens armé at fejre en kongelig fødselsdag."

"Det antager jeg heller ikke," svarede major Oliphant.

"Når Hds. Majestæt endnu ikke har sat sig i forbindelse med os, så er det, fordi hun ikke endnu har anset det for rigtigt at gøre det."

"Ganske vist."

"Et glas portvin, major Oliphant?"

"Gerne, general Murphy."

"Og lad os så," sagde generalen, "hilse dagen med den sædvanlige salut."

"Aldeles, som reglementet påbyder," tilføjede majoren.

Der blev kaldt på korporal Pim, og han mødte med læberne endnu ganske fugtige af morgensnapsen.

"Korporal Pim," sagde generalen, "det er i dag den 18. februar, når vi, hvad enhver god englænder gør, regner efter den gamle engelske almanak."

"Vel, Deres Herlighed," svarede korporalen.

"Det er i dag dronningens fødselsdag."

Korporalen tog til huen.

"Korporal Pim," vedblev generalen, "enogtyve kanonskud efter reglementet."

"Som Deres Herlighed befaler."

"Ja, og så, korporal," tilføjede generalen, "sørg så vidt muligt for, at ingen får en arm skudt af."

"Så vidt muligt," svarede korporalen, der ikke ville indestå for mere end højst nødvendigt.

Af de talrige kanoner, fæstningen tidligere havde været monteret med, fandtes der endnu kun en stor forladningskanon, en firspundiger, og skønt man ellers plejede at give salut med mindre skyts, måtte man nu bruge denne kanon til det, da den, som sagt, var den eneste på hele øen.

Efter at have givet sine folk fornøden ordre, begav korporal Pim sig til den dækkede redoute, hvorfra kanonen stak mundingen ud. Man hentede de nødvendige ladninger til de enogtyve skud. Selvfølgelig skulle der kun skydes med løst krudt.

Kanonen blev ladet efter reglerne i *Artilleri-Skolen*, og glædessalverne begyndte.

Overensstemmende med, hvad der var ham pålagt, sørgede korporalen efter hvert skud for, at fænghullet blev omhyggeligt renset, for at ikke skuddet ved at gå af i urette tid skulle forvandle artilleristernes arme til projektiler, hvad der undertiden hænder. Men denne gang skete der ingen ulykke.

Det må også bemærkes, at ved denne lejlighed kom luftlagene, som nu var mindre tætte, ikke i så stor rystelse ved

den af kanonen udspyede krudtgas, og at knaldene følgelig ikke var så stærke, som de ville have været for seks uger siden, – hvad officererne også ytrede deres mishag over. Der hørtes ikke de vældige ekkodrøn i klippehulerne, som ellers gjorde knaldene til en rullende torden, og det er let at forstå, at dette krænkede de to englændere, der var i færd med at fejre en kongelig fødselsdag.

Der var affyret tyve skud.

Da kanonen skulle lades for enogtyvende gang, standsede general Murphy med en håndbevægelse artilleristen.

"Læg et projektil i," sagde han. "Jeg kunne nok have lyst til at se, hvor langt kanonen kan række."

"Det er nok værd at vide," sagde majoren. "Korporal, har De forstået?"

"Javel, Deres Herlighed," svarede korporal Pim.

Der blev nu hentet et projektil, som vejede ikke mindre end to hundrede pund, og som kanonen i almindelighed kunne skyde to mile med. Ved at følge kuglens bane gennem en kikkert kunne man med lethed se, hvor den faldt ned i havet, og følgelig tilnærmelsesvis beregne distancen.

Kanonen blev ladet, man stillede den under en vinkel af to og fyrre grader for at gøre banen længere, og under majorens kommando gik skuddet af.

"Ved St. George!" udbrød generalen.

"Ved St. George!" gentog majoren.

Officererne blev stående med åben mund og ville ikke tro deres egne øjne.

Det var plat umuligt at følge projektilet, som tiltrækningskraften havde endnu mindre virkning på end på

selve Jordens overflade. Selv med kikkert kunne man ikke se, at det faldt i havet, så at man måtte antage, at det var gået langt ud over horisonten.

"Mere end to mile," sagde generalen.

"Mere ... Ja ... sikkert nok!" svarede majoren.

Og – eller var det et sansebedrag? – det engelske skud syntes at blive besvaret af et svagt knald i det fjerne.

Officererne og soldaterne lyttede opmærksomt. Der hørtes endnu tre skud i samme retning.

"Et skib!" sagde generalen. "Og er det et skib, så må det være et engelsk skib!"

En halv time efter dukkede de to master af et fartøj op over horisonten.

"England kommer til os," sagde general Murphy som en mand, hvem begivenhederne har givet ret.

"Det har hørt knaldet af vor kanon," svarede major Oliphant.

"Når blot ikke vor kugle har ramt skibet!" mumlede korporal Pim ved sig selv.

En halv time endnu, og skibets skrog var helt synligt over horisonten. En lang røgsky viste, at det var en damper. Snart så man, at det var en dampyacht, der nærmede sig, åbenbart for at lægge til ved øen. Den havde flag oppe; men det var endnu umuligt at se, til hvilken nation den hørte.

Murphy og Oliphant holdt uafbrudt øje med skibet gennem kikkerten og spejdede ivrigt efter at opdage dets flag.

Men pludselig sank samtidigt de to kikkerter, og begge officererne stirrede forbavsede på hinanden og udbrød:

"Russisk flag!"

Og det var ganske rigtig Ruslands hvide flag med det blå kors, der vajede fra mastetoppen.

14 Der indtræder et vist spændt forhold i international henseende og endes med et geografisk uheld.

Damperen lagde snart til ved øen, og englænderne kunne på dens bagstavn læse navnet *Dobryna*.

På øens sydside veg klipperne noget tilbage og dannede en lille havn, hvor der ikke kunne have ligget fire fiskerbåde; men damperen fandt dog tilstrækkelig plads, og der var sikkert nok, undtagen ved sydlig og vestlig vind. Den sejlede altså ind i denne havn. Der blev kastet anker, og en båd med fire årer førte snart grev Timascheff og kaptajn Servadac til øen.

General Murphy og major Oliphant stod stive og stramme og ventede.

Det var Hector Servadac, der hurtigt som en ægte franskmand først tog ordet.

"Ah, mine herrer," udbrød han, "Gud være lovet! De har ligesom vi undgået ødelæggelsen, og det glæder os ret at kunne trykke to af vore medmennesker i hånden."

De engelske officerer havde ikke gjort et skridt fremad og rørte sig heller ikke nu.

"Men sig mig," vedblev Hector Servadac, der ikke engang bemærkede denne imponerende holdning, "har De efterretninger fra Frankrig, Rusland efter England? Hvor langt har ulykken strakt sig? Står De i forbindelse med moderlandet?"

"Med hvem har vi den ære at tale?" spurgte general Murphy.

"Det er sandt," sagde kaptajn Servadac med et umærkeligt skuldertræk, "vi er endnu ikke blevet forestillet for hinanden."

Han vendte sig om mod sin ledsager, hvis russiske afmålthed var lige så stor som de to officerers engelske kulde, og sagde:

"Hr. grev Vassili Timascheff."

"Major sir John Temple Oliphant," svarede generalen og præsenterede sin kollega.

Russeren og englænderen bukkede for hinanden.

"Generalstabskaptajn Hector Servadac," sagde nu grev Timascheff.

"Brigadegeneral Henage Finch Murphy," genmælede major Oliphant i en højtidelig tone.

Ny bukken af de præsenterede.

Etikettens love var således strengt fyldestgjorte. Nu kunne man tale med hinanden uden anstød.

Selvfølgelig blev der talt fransk, hvilket sprog englænderne lige så vel som russerne er fortrolige med, – et resultat, som kaptajn Servadacs landsmænd har opnået ved at gennemføre den fikse idé, aldrig at lære hverken russisk eller engelsk.

General Murphy gjorde en bevægelse med hånden og gik foran sine gæster, der ledsagedes af major Oliphant. Han førte dem til det værelse, som han og hans kollega beboede. Det var en slags kasemat, der var gravet ud i klippen, men ikke uden en vis hyggelighed.

Man tog plads, og samtalen kunne nu begynde.

Hector Servadac, der var lidt ærgerlig over de mange ceremonier, lod grev Timascheff føre ordet. Denne forstod godt at de to englændere måtte lade som om de aldeles ikke havde hørt noget af, hvad der var blevet sagt før den gensidige præsentation, og han begyndte følgelig med begyndelsen.

"Mine herrer," sagde han. "De ved uden tvivl, at der natten mellem den 31. december og 1. januar er indtruffet en katastrofe, om hvis årsag og udstrækning vi endnu ikke har nogen klar forestilling. Når De ser, hvad der nu er tilbage af det land, De tidligere har beboet – kun en lille ø –, er det indlysende, at De også har mærket den voldsomme ødelæggelse."

De to engelske officerer bukkede bekræftende.

"Min ledsager, kaptajn Servadac," vedblev greven, "har selv lidt meget ved denne ulykke. Han var som stabsofficer sendt i et hverv til kysten af Algier ..."

"Det er jo en fransk koloni?" afbrød major Oliphant med halvtlukkede øjne.

"Så fransk som noget," svarede kaptajn Servadac.

"Det var ved mundingen af Cheliff," vedblev grev Timascheff flegmatisk. "I hin ulykkelige nat er en del af Afrikas fastland pludselig blevet til en ø, og resten synes at være fuldstændig forsvundet fra Jordens overflade."

"Ja så!" sagde general Murphy.

"Men De, hr. greve," spurgte major Oliphant, "hvor var De hin sørgelige nat?"

"På havet, hr. major, ombord på min lystkutter, og jeg anser det for et under, at vi ikke forgik med mand og mus."

"I den anledning ønsker jeg Dem til lykke, hr. greve," sagde general Murphy.

Grev Timascheff vedblev:

"Da tilfældet havde ført mig tilbage til Algiers kyst, var jeg så heldig dér på den nye ø at træffe kaptajn Servadac og hans ordonnans Ben-Zouf."

"Ben ...?" spurgte major Oliphant.

"Zouf!" tilføjede kaptajn Servadac, som om han havde råbt: "Uf!" for at lette sig.

"Kaptajn Servadac," vedblev grev Timascheff, der længtes efter at indhente nærmere efterretninger, "gik ombord på *Dobryna*, og vi sejlede mod øst – det vil sige mod hvad der tidligere var øst – og søgte at opdage, hvad der var blevet af den algierske koloni ... Der var ikke noget tilbage af den."

General Murphy fik en lille trækning ved munden, der skulle antyde, at en koloni, det ville da sige en fransk koloni, aldrig var meget sikker. Og kaptajn Servadac rejste sig halvt op for at svare på dette, men betvang sig dog.

"Mine herrer," sagde grev Timascheff, "det er en forfærdelig ødelæggelse. I den østlige del af Middelhavet har vi ikke fundet mindste spor af de gamle lande, hverken af Algier eller Tunis, undtagen et eneste punkt, en klippe, der ragede op af havet og hvor en fransk konge ligger begravet ..."

"Ludvig den Niende, tror jeg?" sagde generalen.

"Mere bekendt under navnet Ludvig den Hellige!" indskød kaptajn Servadac, og general Murphy sendte ham et medlidende, beroligende smil.

Derpå fortalte grev Timascheff, hvorledes kutteren var gået mod syd indtil højden af Gabes-bugten, at Sahara-havet ikke mere eksisterede – hvilket englænderne fandt ganske i sin orden, da det jo skyldtes et fransk foretagende –, at en ny, mærkelig kyst var kommet i stedet for Tripolis, og at den fulgte den tolvte meridian nordpå omtrent til Malta.

"Og denne engelske ø," skyndte kaptajn Servadac sig at tilføje, "Malta med dens by, dens La Valletta, dens forter, dens soldater,

dens officerer, er gået samme vej som Algier."

Englænderne så et øjeblik noget bistre ud, men straks efter udtrykte deres ansigt en bestemt udpræget tvivl med hensyn til, hvad den franske officer havde berettet.

"Det er vanskeligt at tro på en så fuldstændig undergang," tillod general Murphy sig at bemærke.

"Hvorfor det?" spurgte kaptajn Servadac.

"Malta er jo en engelsk ø," svarede major Oliphant, "og som sådan ..."

"Den er forsvundet lige så godt, som om den havde været kinesisk!" udbrød kaptajn Servadac.

"De tager dog måske fejl."

"Nej, mine herrer," sagde grev Timascheff, "her er ingen fejltagelse mulig. Og England har sikkert lidt store tab ved denne vandflod. Ikke alene eksisterer øen Malta ikke mere; men et nyt fastland har fuldstændig lukket den inderste del af Middelhavet. Havde vi ikke fundet en snæver gennemgang, var vi aldrig kommet hertil. Og lige så sikkert som det er, at der ikke mere findes noget Malta, lige så sikkert er der kun lidt tilbage af de joniske øer, som jo i de sidste år igen har stået under engelsk protektorat."

"Og jeg tror ikke," tilføjede kaptajn Servadac, "at den ædle lord, Deres chef, som residerede der, har synderlig grund til at ønske sig til lykke med følgerne af denne katastrofe."

"Den ædle lord, vor chef?" svarede general Murphy og lod, som om han aldeles ikke forstod meningen.

"Ikke mere, end De har grund til at ønske Dem til lykke," vedblev kaptajn Servadac, "med det, der er tilbage af Korfu."

"Korfu?" spurgte major Oliphant. "Sagde hr. kaptajnen Korfu?"

"Ja, Kor-fu!" gentog Hector Servadac.

De to englændere var ganske forbavsede og kunne et øjeblik ikke finde på svar, mens de grundede på, hvad der egentlig gik af den franske officer; men de blev endnu mere overraskede, da grev Timascheff ville vide, om de for nylig havde hørt fra England, enten ved engelske skibe eller gennem den undersøiske telegraf.

"Nej, hr. greve, for kablet er itu," svarede general Murphy.

"Men, mine herrer, har De da heller ikke forbindelse med fastlandet gennem de italienske telegraflinjer?"

"Italienske?" sagde major Oliphant. "De mener vel de spanske?"

"Italienske eller spanske," sagde kaptajn Servadac, "det er jo ligegyldigt, mine herrer, når De blot har fået efterretninger fra hovedstaden."

"Vi har ikke hørt noget nyt," svarede general Murphy. "Men vi er ikke urolige, for det kan ikke vare længe ..."

"Med mindre der ikke mere findes nogen hovedstad!" sagde kaptajn Servadac i en alvorlig tone.

"Ingen hovedstad?"

"Ja naturligvis, hvis der ikke findes noget England."

"Intet England?"

Englænderne sprang uvilkårligt op, som om de havde en fjeder i livet.

"Det forekommer mig," sagde general Murphy, "at snarere end England måtte Frankrig ..."

"Frankrig er vistnok mere betrygget, da det ligger på fastlandet!" afbrød kaptajn Servadac, der begyndte at blive varm.

"Mere betrygget end England?"

"England er jo ikke andet end en ø, og det en ø af meget løs og usikker sammensætning, så at den let kan være gået til bunds!"

Det tegnede til at udarte til et heftigt optrin. De to englændere var yderst fornærmede, og kaptajn Servadac var fast bestemt på ikke at vige et skridt for dem.

Grev Timascheff ville mægle imellem modstanderne, der var kommet i fyr og flamme over et tomt nationalitetsspørgsmål; men det lykkedes ham ikke.

"Mine herrer," sagde Servadac koldt, "jeg tror, vi gør bedre i at fortsætte denne samtale i fri luft. De er jo hjemme her, og hvis det behager Dem at træde med udenfor?"

Hector Servadac forlod værelset, og grev Timascheff og de to englændere fulgte straks efter. Alle mødtes på en jævn plads øverst oppe på øen, som kaptajnen tænkte sig som neutral jord.

"Mine herrer," sagde kaptajn Servadac til de to englændere, "om Frankrig end er blevet nok så føleligt ramt ved tabet af Algier, er det dog endnu i stand til at besvare enhver udfordring, hvorfra den så end kommer. Jeg har nu som fransk officer den samme ret til at repræsentere det på denne ø, som De har til at repræsentere England."

"Ganske rigtigt," svarede general Murphy.

"Og jeg vil ikke tåle ..."

"Jeg heller ikke," sagde major Oliphant.

"Og da vi her står på neutralt område ..."

"Neutralt?" udbrød general Murphy. "De står her på engelsk grund, min herre."

"Engelsk?"

"Ja, på en grund, der dækkes af det engelske flag."

Og generalen pegede på Storbritanniens flag, der vajede på øens højeste top.

"Å!" sagde kaptajn Servadac ironisk; "fordi det har behaget Dem at hejse dette flag efter katastrofen ..."

"Det var der forinden."

"Et flag til tegn på protektorat, ikke på besiddelse."

"Protektorat?" udbrød de to officerer.

"Mine herrer," sagde Hector Servadac og stampede med foden, "denne ø er alt, hvad der er tilbage af en republiks territorium, som England aldrig har haft anden ret til end et ligefremt protektorat."

"En republik!" svarede general Murphy med vidtopspilede øjne.

"Og oven i købet," vedblev kaptajn Servadac, "kan der siges meget imod denne så ofte tabte og så ofte tilbagevundne ret, som England vil hævde over de joniske øer!"

"De joniske øer!" udbrød major Oliphant.

"Og her, på Korfu ..."

"Korfu?"

De to englænderes forbavselse var så øjensynlig, at grev Timascheff, der hidtil havde holdt sig tilbage, hvor gerne han end ville tage parti for franskmanden, troede at burde blande sig i samtalen. Han ville netop henvende nogle ord til general Murphy, da denne i en langt mere rolig tone sagde til kaptajn Servadac:

"Min herre, jeg kan ikke længere lade Dem forblive i en vildfarelse, som jeg forresten ikke kender grunden til. De står her på en jordbund, som ifølge erobringens og besiddelsens ret har været engelsk siden 1704, da den blev vor ved traktaten i Utrecht. Flere gange har unægtelig både Frankrig og Spanien søgt at gøre os den stridig, i 1727, i 1779 og i 1782, men uden held. De er derfor her, på denne lille ø, lige så godt i England, som om De stod på Trafalgar Square i London."

"Er vi da ikke på Korfu, i selve de joniske øers hovedstad?" spurgte grev Timascheff i en yderst forbavset tone.

"Nej, mine herrer, nej," svarede general Murphy. "Her er De på Gibraltar."

Gibraltar! Dette ord lød som torden for russeren og franskmanden. De troede at være på Korfu, i den østlige del af Middelhavet, og de var i Gibraltar, den allervestligste del, til trods for at *Dobryna* dog aldrig var gået baglæns.

Her var en ny kendsgerning, som måtte tages med i betragtning. Det tænkte netop grev Timascheff på, da han blev opmærksom på en stærk skrigen og råben. Han vendte sig om, og til hans store forbavselse så han folkene fra *Dobryna* i slagsmål med de engelske soldater.

Hvad var årsagen til dette spektakel? Ikke andet end et skænderi mellem matros Panoska og korporal Pim. Og hvad var det skænderi opstået af? Fordi det af kanonen udskudte projektil, efter at have knust en af kutterens stænger, havde slået piben ud af munden på Panoska – og med det samme lidt ublidt berørt hans næse, der var usædvanlig lang af en russisk næse at være.

Og således var, mens grev Timascheff og kaptajn Servadac havde ondt nok ved at komme ud af det med de engelske officerer, *Dobryna*s besætning lige ved at komme i slagsmål med øens garnison.

Hector Servadac tog naturligvis parti for Panoska og pådrog sig derved det svar af major Oliphant, at England ikke var ansvarligt for sine projektiler, at det var den russiske matros' egen fejl, at samme matros ikke skulle stille sig i vejen for kuglen, at det ikke ville være sket, hvis han havde været lidt mere stumpnæset, osv.

Så blev grev Timascheff vred, og efter at have udtalt sig i en temmelig hoven tone overfor officererne, gav han sit mandskab ordre til straks at gå ombord.

"Vi ses igen, mine herrer," sagde kaptajn Servadac til englænderen.

"Når De behager!" svarede major Oliphant.

Men overfor dette nye særsyn, at Gibraltar lå der, hvor efter geografien Korfu skulle ligge, kunne grev Timascheff og kaptajn Servadac kun nære én tanke: at komme hjem, den ene til Rusland, den anden til Frankrig.

Derfor lettede også *Dobryna* ufortøvet anker, og to timer efter så man ikke mere noget til det, der var tilbage af Gibraltar.

15 Hvori man bestræber sig for at opdage en sandhed, som man måske nærmer sig.

De første timer af sejladsen benyttede man til at udtale sig om, hvilke følger vel den nyopdagede og uventede kendsgerning ville medføre. Om de end ikke kunne komme helt til bunds i sagen, ville greven, kaptajnen og løjtnant Prokop i alt fald trænge længere ind i denne forunderlige gåde.

Hvad vidste de nu egentlig, således at der ikke kunne være tvivl om det? At *Dobryna* var sejlet ud fra øen Gurbi, det vil sige, fra den første grad vestlig længde, og havde først truffet den nye kyst under tretten grader østlig længde. Det var i alt en strækning af femten grader. Føjedes hertil længden af det snævre stræde, ad hvilket de havde fundet vej igennem det ubekendte fastland, omtrent tre og en halv grad, endvidere afstanden imellem dette og Gibraltar, der vel kunne være fire grader, og endelig vejen imellem Gibraltar og øen Gurbi, omtrent syv grader, så blev det i alt niogtyve grader.

Altså, når *Dobryna* var gået ud fra øen Gurbi og kommet tilbage til sit udgangspunkt, efter at have fulgt den samme breddekreds, med andre ord efter at have beskrevet en hel cirkel, så havde skibet tilnærmelsesvis gennemsejlet niogtyve grader eller omtrent tre hundrede mile.

Når de nu i stedet for at lægge ind til Korfu var kommet til Gibraltar, så lå det i, at hele resten af jordkloden, i alt tre hundrede og enogtredive grader, fuldstændigt manglede. For ulykken skete, måtte man for at komme fra Malta til Gibraltar

ad østlig vej have gennemsejlet den anden østlige halvdel af Middelhavet, Suez-kanalen, Det røde Hav, Det indiske Hav, Sunda-havet, Det stille Hav og Atlanterhavet. I stedet for denne forfærdelig lange rejse havde et otte mile langt smalt stræde sat skibet i stand til at komme til Gibraltar ved en sejlads på firs mile.

Det var udbyttet af løjtnant Prokops beregninger, og selv med tilbørligt hensyn til mulige fejlregninger, var det dog tilnærmelsesvis rigtigt nok til at kunne bruges som grundlag for et klart overblik over forholdene.

"Altså," sagde kaptajn Servadac, "af det, at *Dobryna* er kommet tilbage til sit udgangspunkt uden at have ændret kurs, skulle man jo antage, at Jorden nu kun har en omkreds af to hundrede og halvfems mile."

"Ja," svarede løjtnant Prokop, "og følgelig vil dens tværmål kun være halvfems mile, eller seksten gange mindre end før omvæltningen. Vi har uimodsigeligt gjort rejsen rundt om det, der er tilbage af Jorden."

"Det ville også forklare flere af de særsyn, vi har iagttaget," sagde grev Timascheff. "På et kugleformigt legeme, hvis størrelse er formindsket, må også tyngden være blevet mindre, og jeg kan også godt forstå, at dets omdrejende bevægelse om aksen er blevet hurtigere, i samme forhold som tiden imellem to solopgange er blevet kortere. Og hvad angår Jordens nye bane omkring Solen ..."

Grev Timascheff standsede, da han ikke rigtig vidste, hvorledes han skulle få dette fænomen til at passe ind i det nye system.

"Ja, hr. greve?" spurgte kaptajn Servadac, "Jordens nye bane?"

"Hvad mener du om den ting, Prokop?" sagde greven til løjtnanten.

"Fa'er," svarede Prokop, "der gives ikke to måder at forklare Jordens forandrede bane på, men kun én, en eneste."

"Og det er?" spurgte kaptajn Servadac med stor interesse, som om han havde en anelse om løjtnantens svar.

"Det er," sagde Prokop, "at antage, at et brudstykke har revet sig løs fra Jorden og taget en det af atmosfæren med sig, og at dette nu omkredser solverdenen i en bane, der ikke var Jordens oprindelige."

Efter denne ganske rimelige forklaring blev grev Timascheff, kaptajn Servadac og løjtnant Prokop stående tavse i nogle øjeblikke. De kunne ikke lade være at tænke på de uundgåelige følger af denne omvæltning. Hvis virkelig et uhyre stykke havde revet sig løs fra jordkloden, hvor blev denne selv så af? Hvilken betydning måtte der tillægges den nuværende elliptiske bane? Hvor langt ville den blive draget bort fra Solen? Hvor længe ville vel dens bevægelse om tiltrækningscentret fortsættes? Ville den ligesom kometerne fare millioner af mile igennem rummet, eller ville den snart blive ført tilbage til varmens og lysets kilde? Og ville endelig dens kredsløbs plan falde sammen med solbanens, og kunne man have håb om, at den engang ville møde den klode, den på en så voldsom måde var blevet skilt fra?

Kaptajn Servadac brød først tavsheden, idet han ligesom mod sin vilje udbrød:

"Nej, for Fanden! Deres forklaring, løjtnant Prokop, passer vel på meget; men den kan dog ikke gælde."

"Hvorfor ikke, hr. kaptajn?" svarede løjtnanten. "Det forekommer mig netop, at den imødegår enhver indvending."

"Nej, der et i alt fald en, som Deres antagelse ikke afkræfter."

"Og det er?" spurgte Prokop.

"Lad os forstå hinanden ret," svarede kaptajn Servadac. "De holder på, at et stykke af jordkloden, der nu er blevet til den nye asteroide, som vi befinder os på, og som indbefatter en del af Middelhavs-bækkenet fra Gibraltar til Malta, kredser om igennem solverdenen."

"Det tror jeg fuldt og fast."

"Nuvel, hr. løjtnant, hvorledes vil De da forklare fremkomsten af det forunderlige fastland, der for tiden omgiver dette hav, og dets kysters ejendommelige sammensætning? Hvis vi befandt os på et brudstykke af jordkloden, ville dette sikkert have bevaret det tidligere underlag af granit og kalk og ikke på overfladen have de mineralske forbindelser, hvis sammensætning end ikke er os bekendt."

Det var unægtelig en alvorlig indvending mod løjtnantens teori. Man kunne nemlig gerne, når det skulle være, gå ind på, at et brudstykke havde løsrevet sig fra jordkloden og nu førte med sig en del af atmosfæren og et parti af Middelhavet; man kunne endog gerne antage, at dets bevægelse i rummet ikke faldt sammen med Jordens; men hvorfra kom, i stedet for de frugtbare landstrækninger, der mod syd, og vest omgav Middelhavet, den stejle mur uden spor af plantevækst og af en så fuldstændig ubekendt natur?

Løjtnant Prokop kom i stor forlegenhed ved at skulle besvare denne indvending, og han måtte indskrænke sig til at sige, at fremtiden upåtvivlelig ville klare meget, som nu var dunkelt. I ethvert tilfælde troede han ikke at burde opgive muligheden af

et system, der dog forklarede så meget af det hidtil uforklarlige. Derimod kunne han ikke komme på det rene med den oprindelige årsag. Skulle man antage, at en sprængning hidrørende fra kræfterne i Jordens indre havde kunnet løsrive et sådant stykke af jordkloden og kaste det ud i rummet? Det var meget usikkert. Hvor mange ubekendte forhold var der ikke at finde rede i, før dette indviklede problem kunne løses.

"I alt fald," sagde kaptajn Servadac til sidst, "har jeg ikke noget mod en rejse i solsystemet på en ny stjerne, når kun Frankrig følger med."

"Frankrig ... og Rusland," tilføjede grev Timascheff.

"Og Rusland," svarede stabsofficeren, der skyndte sig at gå ind på grevens berettigede fordring.

Men hvis det nu virkelig kun var et stykke af jordkloden, der bevægede sig i en ny bane, og hvis dette stykke havde kugleform, måtte man så ikke befrygte, at en del af Frankrig og i det mindste den største del af det russiske rige var blevet tilbage på den gamle Jord? Det samme kunne være tilfældet med England, og den omstændighed, at der i seks uger ikke havde været forbindelse mellem Gibraltar og Storbritannien, syntes at tyde på, at ingen forbindelse mere var mulig, hverken ad land- eller søvejen, hverken med post eller telegraf. Og hvis øen Gurbi, som man måtte antage – i betragtning af dagenes og nætternes lige længde –, nu lå ved den nye klodes ækvator, så måtte nord- og Sydpolen være i lige så stor afstand fra øen som den halvkreds, *Dobryna* havde gennemsejlet, eller omtrent et hundrede og fyrre mile. Nordpolen skulle altså være halvfjerds mile nord for øen Gurbi, og Sydpolen lige så mange mile syd for den. Blev disse to punkter afsat på kortet, ville det vise sig, at

Nordpolen ikke kom til at ligge højere oppe end Provence, og at Sydpolen ville være at søge i den afrikanske ørken.

Havde løjtnant Prokop nu ret i at holde på dette nye system? Var virkelig et stort stykke revet løs fra Jorden? Det var umuligt at afgøre. Dette problems løsning tilhørte fremtiden; men det tør dog måske antages, at om løjtnant Prokop end ikke endnu havde opdaget den fulde sandhed, havde han dog gjort et godt skridt henimod den.

Dobryna havde atter fået prægtigt vejr på den anden side af det snævre stræde, der satte de to dele af Middelhavet i forbindelse med hinanden. Også vinden var god, og skibet fjernede sig for sejl og damp rask imod nord.

Vi siger nord og ikke øst, fordi den spanske kyst var fuldstændig forsvunden med undtagelse af landet fra Gibraltar til Alicante. Hverken Malaga eller Almeria eller Kap de Gata eller Kap de Palos eller Carthagena lå på deres gamle plads. Havet havde oversvømmet hele denne del af den spanske halvø, og kutteren måtte helt op på højden af Sevilla for at genfinde, ikke Andalusiens kyst, men en lignende strandbred som hinsides Malta.

Fra dette punkt skar havet sig dybt ind i det nye fastland i en spids vinkel, hvis toppunkt Madrid skulle have været. Derpå gik kysten igen mod syd, trængte ind i det gamle havbækken og forlængedes som en truende klo ud over de Baleariske Øer.

Ved at fjerne sig lidt fra deres vej for om muligt at finde spor af denne vigtige øgruppe gjorde de rejsende et højst uventet fund.

Den 21. februar klokken otte om morgenen råbte pludselig den matros, der stod på udkig:

"Der driver en flaske i søen!"

Denne flaske kunne muligvis indeholde et vigtigt dokument, og alle løb derfor straks forud.

Bemeldte genstand var snart fisket op; det var imidlertid ikke en flaske, men futteralet til en temmelig stor kikkert. Låget var omhyggeligt tillukket, og hvis det ikke var alt for længe siden, futteralet var kastet ud, kunne vandet ikke være trængt ind i det.

Løjtnant Prokop undersøgte sammen med greven og stabsofficeren nøje etuiet. Det havde intet fabriksmærke, lakken var ubeskadiget, og der kunne endnu ses indtrykket af et signet med de to bogstaver:

P. R.

Futteralet blev åbnet, og løjtnanten tog et ubeskadiget papir ud. Det var et kvartblad, udrevet af en lommebog, og indeholdt nogle ord, efterfulgte af spørgsmåls- og udråbstegn, – det hele skrevet med en temmelig plump hånd:

"Gallia???
Ab sole, den 15. febr., afst.: 59.000.000 m.!
Gennemløbet vej fra jan. til febr.: 82.000.000 m.
Va bene! All right! Udmærket!!!"

"Hvad skal det sige?" spurgte grev Timascheff, efter at have vendt og drejet papiret.

"Det ved jeg ikke," svarede kaptajn Servadac; "men sikkert er det i alt fald, at den, der har skrevet disse linjer, var i live den 15. februar, eftersom de bærer denne dato."

"Ja, det er tydeligt nok," sagde grev Timascheff.

Dokumentet var ikke underskrevet. Heller ikke stod der, fra hvilket sted det kom. Det indeholdt latinske, italienske, engelske og franske ord, – flest af de sidste.

"Det kan ikke ret vel være bare løjer," sagde kaptajn Servadac. "Det er indlysende, at dette dokument sigter til den nye tingenes orden, som vi nu lider under. Etuiet, hvori det er forvaret, har tilhørt en eller anden iagttager ombord på et skib ..."

"Nej, kaptajn," svarede løjtnant Prokop, "for så ville han have stukket dokumentet i en flaske, hvor det ikke var nær så udsat for at blive ødelagt af vandet som i et læderfutteral. Jeg vil snarere tro, at en eller anden videnskabsmand, der er blevet ene tilbage på et ikke oversvømmet sted ved kysten, og som ville bringe udbyttet af sine iagttagelser videre, har benyttet dette futteral, der måske ikke har været af så stor værdi for ham som en flaske."

"Lige meget!" sagde grev Timascheff. "For øjeblikket er det af større betydning for os at udfinde meningen af dette besynderlige dokument end at opdage, hvem der har skrevet det. Lad os derfor undersøge sagen grundigt. Hvad er nu for det første dette Gallia?"

"Jeg kender ikke nogen planet, hverken stor eller lille, af dette navn," svarede kaptajn Servadac.

"Kaptajn," tog nu løjtnant Prokop til orde, "inden vi går videre, tillad mig så et spørgsmål."

"Gerne, løjtnant."

"Er De ikke af den mening, at dette dokument synes at bestyrke den antagelse, at et brudstykke af jordkloden er slynget ud i rummet?"

"Jo ... måske ..." svarede Hector Servadac, "skønt vor asteroide til dels består af et andet stof."

"I så fald," bemærkede grev Timascheff, "kan den pågældende lærde have givet vor stjerne navnet Gallia."

"Så skulle det altså have været en fransk videnskabsmand?" sagde løjtnant Prokop.

"Det er rimeligt nok," svarede kaptajn Servadac. "Læg mærke til, at af de atten ord, som dokumentet indeholder, er der elleve franske ord, mod tre italienske og to engelske. Det tyder også på, at den lærde, da han ikke vidste, i hvilke hænder hans optegnelser kunne falde, har villet bruge ord af flere sprog for at skabe større mulighed for at blive forstået."

"Lad os så antage, at Gallia er navnet på den nye asteroide, der svæver i rummet," sagde grev Timascheff, "og lad os gå videre. *Ab sole,* afstand den 15. februar, ni og halvtreds millioner mile."

"Det svarer åbenbart til den afstand, der var mellem Solen og stjernen Gallia på den tid, da den overskar Mars' bane," svarede løjtnant Prokop.

"Godt," svarede grev Timascheff. "Det er det første punkt i dokumentet, der stemmer med vore iagttagelser."

"Nøjagtigt," sagde løjtnant Prokop.

"Gennemløbet fra januar til februar," vedblev grev Timascheff, idet han fortsatte oplæsningen, "to og firs millioner mile."

"Her er øjensynligt tale om den vej, som Gallia har gennemløbet på sin nye bane," sagde Hector Servadac.

"Ja," svarede løjtnant Prokop, "og i henhold til Kepplers lov har Gallias hastighed eller, hvad der kommer ud på ét, den i

samme tid gennemløbne vej måttet være jævnt aftagende. Nu havde vi netop den højeste varmegrad den 15. januar. Det er derfor sandsynligt, at Gallia den dag var Solen nærmest, og at dens hastighed var dobbelt så stor som Jordens, der kun er noget over sytten tusinde mile i timen."

"Meget vel," svarede kaptajn Servadac, "men det siger os ikke, hvor langt Gallia vil fjerne sig fra Solen, og heller ikke, hvad vi har at håbe eller at frygte af fremtiden."

"Nej, kaptajn," svarede løjtnant Prokop, "men ved gode iagttagelser, anstillet på forskellige punkter af Gallias bane, kunne det sikkert lykkes os at bestemme dens elementer ved på den at anvende de almindelige love for tiltrækningskraften ..."

"Og følgelig dens vej i solverdenen," sagde kaptajn Servadac.

"Ja," bemærkede grev Timascheff, "hvis Gallia er en asteroide, må den som alle andre bevægelige stjerner lyde mekanikkens love, og Solen styrer dens vandring lige så vel som planeternes. I samme nu som det store stykke har revet sig løs fra Jorden, er det blevet fanget af tiltrækningens usynlige bånd, og dets bane er nu uforanderligt fastslået."

"Med mindre," indvendte løjtnant Prokop, "en eller anden stjerne senere griber forstyrrende ind i denne bane. Gallia er kun meget lille i sammenligning med de andre stjerner i solsystemet, og planeterne kan udøve en uimodståelig indflydelse på den."

"Det er ganske vist," vedblev kaptajn Servadac, "at Gallia er udsat for ubehagelige møder og let kan komme bort fra den rette vej. Men læg nu vel mærke til, mine herrer, at vi her taler, som om det var bevist, at vi er blevet beboere af Gallia. Hvem

indestår os for, at denne Gallia, dokumentet taler om, ikke blot er en nyopdaget planet, nummer et hundrede og halvfjerds?"

"Nej," svarede løjtnant Prokop, "det er ikke muligt. De teleskopiske planeter bevæger sig kun i et begrænset bælte mellem Mars' og Jupiters baner. Følgelig kommer de aldrig Solen så nær, som Gallia har været. Og denne kendsgerning kan ikke være tvivl underkastet, da dokumentet stemmer med vore egne gisninger."

"Uheldigvis," sagde grev Timascheff, "mangler vi instrumenter til at anstille observationer, og vi kan ikke beregne vor asteroides elementer."

"Hvem ved?" svarede kaptajn Servadac.

"Hvad de sidste ord i dokumentet angår," vedblev grev Timascheff, "*Va bene! All right! Udmærket!!!* så har de vel ingen betydning ..."

"Det skulle da være," svarede Hector Servadac, "at dokumentets forfatter er henrykt over den nye tingenes orden og finder, at alt er indrettet på bedste måde i denne den bedste af alle mulige verdener."

16 Hvori man vil se kaptajn Servadac holde i hånden alt, hvad der er tilbage af et stort fastland.

Efter at være kommet uden om det vældige forbjerg, der spærrede vejen mod nord, styrede *Dobryna* nu mod det punkt, hvor Kap Creus skulle ligge.

De rejsende talte, man kunne gerne sige dag og nat, sammen om alle disse mærkelige forhold. Navnet Gallia forekom ofte i deres ordveksling, og umærkeligt, næsten ubevidst, kom det for dem til at betyde et geografisk navn, nemlig den asteroides, de rejste rundt i solverdenen på.

Men over disse samtaler glemte de ikke, at det var deres agt at foretage en uafviselig rekognoscering af Middelhavets kyster: damperen fulgte derfor også fremdeles, så nær som muligt inde ved land, omkredsen af det bassin, der efter al rimelighed var det eneste hav på Gallia.

Nordsiden af det vældige forbjerg nåede op til det sted, hvor Barcelona skulle have ligget; men både den spanske kyst og selve den store by var forsvundet og formodentlig gået til bunds i det hav, hvis brænding piskede stranden lidt længere borte. Derpå drejede kystlinjen mod nordost i retning af Kap Creus.

Men Kap Creus var der ikke spor af.

Der begyndte den franske grænse, og man fatter let kaptajn Servadacs tanker, da han så, at et nyt land var kommet i stedet for hans fædrene jord. En uoverstigelig skranke rejste sig foran den franske kyst, som man ikke kunne se noget til. En lodret, over tusinde fod høj mur uden mindste åbning, lige så

ufrugtbar, lige så stejl, lige så ny som den, man havde opdaget i den anden ende af Middelhavet, strakte sig over den linje, hvor man skulle have truffet Sydfrankrigs henrivende kyst.

Hvor nær kutteren end gik denne kyst, opdagedes der dog intet af, hvad der tidligere havde været grænsen for departementet Østpyrenæerne, hverken Kap Bearn eller Port-Vendres eller mundingen af Tech eller St. Nazaire-søen eller udløbet af Tet eller Salces-sumpen. På grænsen af departementet Andre, der tidligere var så malerisk gennemskåret af vandløb og øer, traf man ikke så meget som en stump af distriktet Narbonne. Af landet fra Kap d'Agde til Aigues-Mortes-bugten var der ikke spor tilbage, ikke heller af Cette eller Frontignan og lige så lidt af Craus og Camargues sletteland og Rhône-mundingerne. Marseille var forsvundet. Efter al sandsynlighed ville man ikke træffe på et eneste af de punkter af Europas fastland, som engang kaldtes Frankrig.

Skønt Hector Servadac var forberedt på alt, blev han dog aldeles overvældet af denne virkelighed, og han spurgte sig selv, om der da muligvis ikke var andet tilbage af hans fædreland end det lille stykke af Algiers kyst, øen Gurbi.

"Men det er jo umuligt," sagde han flere gange til grev Timascheff, "fastlandet Gallia kan ikke ende med denne utilgængelige kyst. Hvad er der bag denne mur? Den sag må vi have på det rene. Om det alligevel, trods alle de særsyn, vi har været vidner til, er jordkloden, vi sætter foden på, om det er den, der fører os bort i en ny retning i planetsystemet, om Frankrig, om Rusland, om hele Europa endnu eksisterer, – den sag må vi have opklaret. Er det da ikke muligt at finde et sted, hvor vi kan lande? Gives der da ikke midler til at komme op på

denne ubestigelige klippekyst, så at vi, om end kun en eneste gang, kan få det land at se, som den skjuler for os? Lad os dog endelig komme i land."

Men uagtet *Dobryna* vedblev at sejle langs med den høje mur, opdagedes der ikke den mindste havn, hvor skibet kunne lægge ind, eller en eneste tilgængelig klippe. Kysten bestod stadig af en lodret, flere hundrede fod høj klippeskrænt, foroven med forunderlige spidser og tinder.

Dobryna stod derfor med fuld kraft mod øst. Det var vedblivende smukt vejr. Luften, der allerede var betydeligt koldere, var mindre skikket til at mættes af dampe. Der sås kun hist og her nogle få, næsten gennemsigtige skyer. Om dagen udsendte Solens tilsyneladende formindskede skive nogle blege stråler, der kun svagt oplyste genstandene. Om natten tindrede stjernerne med usædvanlig glans; men enkelte planeter lyste dog svagere på grund af afstanden, således Venus, Mars og den ubekendte stjerne af størrelse som de mindre planeter, der gik foran Solen, snart ved dens nedgang, snart ved dens opgang. Derimod tog den kolossale Jupiter, den prægtige Saturn til i glans, fordi Gallia kom dem nærmere, og løjtnant Prokop gjorde opmærksom på, at man nu med blotte øjne kunne se Uranus, der tidligere kun kunne findes gennem kikkert. Gallia trængte således længere ud i planetverdenen, mens den fjernede sig fra sit tiltrækningscentrum.

Efter at have fulgt den bugtlinje, der før vandfloden begrænsede departementet Var, og efter forgæves at have søgt at opdage spor af de Hyeriske Øer, af halvøen St. Tropez, af Levini-øerne, af Cannes-bugten og Juan-bugten, nåede *Dobryna* endelig højden af Kap Antibes.

På dette sted viste der sig til stor overraskelse, men også til stor glæde for de rejsende en snæver åbning, der fra øverst til nederst gennemskar den høje klippekyst. Ved foden af den og lige i vandlinjen strakte der sig en smal strandbred, hvor en båd med lethed kunne lande.

"Endelig kan vi da komme i land!" udbrød kaptajn Servadac, der ikke kunne styre sig længere.

Han behøvede for øvrigt ikke at rette opfordringer til grev Timascheff om at skynde sig med landgangen, da denne og løjtnant Prokop var lige så utålmodige efter den som kaptajnen. Måske kunne man gennem denne kløft nå op til toppen af klipperne, hvorfra man ville få en vid udsigt over det forunderlige land.

Klokken syv om morgenen roede greven, kaptajnen og løjtnanten ind til kysten.

For første gang fandt de her noget, der syntes at være levninger af den gamle strandbred. Det var de gulagtige kalksten, som Provences kyst i almindelighed er så fuld af. Men denne smalle strandbred – åbenbart en rest af den tidligere jordklode – var kun nogle få alen bred, og de rejsende trængte straks videre frem i kløften.

Denne var aldeles tør, og det var let at se, at intet vandløb nogen sinde var flydt igennem den. Klipperne bestod af de samme stenarter, som de hidtil havde set, og en geolog ville sandsynligvis nok kunne have henført dem til deres rette plads i stenlæren; men hverken grev Timascheff eller stabsofficeren eller løjtnant Prokop kunne bestemme deres natur.

Men om kløften end ikke viste spor af fugtighed, kunne man dog komme på det rene med, at den engang under forandrede

klimatiske forhold ville tjene til udløbsrende for betydelige vandmasser. Der fandtes også allerede små snedriver på flere punkter af skråningerne, og de blev større, jo højere man kom op. Det var ikke urimeligt, at alle toppene og måske hele egnen på den anden side af klippemuren var skjult af gletsjernes hvide snedække.

"Her," sagde grev Timascheff, "er altså det første spor af fersk vand, som vi har fundet på Gallia."

"Ja," svarede løjtnant Prokop, "og sandsynligvis vil der højere oppe findes ikke alene sne, men også is på grund af den uophørligt tiltagende kulde. Lad os huske på, at hvis Gallia er kugleformet, så er vi her meget nær ved dens polaregne, hvor Solens stråler kun falder i en meget skrå retning. Vistnok vil her aldrig blive fuldstændig nat, således som ved jordens poler, da Solen på grund af omdrejningsaksens svage hældning ikke forlader ækvator; men kulden vil sandsynligvis blive meget streng, i særdeleshed hvis Gallia fjerner sig betydeligt fra dens varmecentrum."

"Hr. løjtnant," spurgte kaptajn Servadac, "kan vi ikke frygte, at kulden her bliver så stærk, at intet levende væsen kan udholde den?"

"Nej, kaptajn," svarede løjtnant Prokop. "Hvor langt vi end fjerner os fra Solen, vil kulden dog aldrig overstige grænserne for temperaturen i stjernebanerne, det vil sige, de steder i verdensrummet, hvor luften aldeles mangler."

"Og disse grænser er?"

"Omtrent tres grader, efter en franskmands, den lærde fysiker Fouriers, teori."

"Tres grader!" udbrød grev Timascheff, "tres grader under nulpunktet! Men det er jo en temperatur, der vil forekomme endog russere uudholdelig."

"En sådan kulde," svarede løjtnant Prokop, "har allerede engelske søfarende udholdt i Polarhavet, og hvis jeg ikke tager fejl, har Parry på øen Melville set termometret falde til seks og halvtreds grader Fahrenheit under frysepunktet."

De rejsende var standset et øjeblik for at puste, for åndedraget blev besværligt, som altid ved bjergbestigninger. Desuden mærkede de allerede, skønt de kun var kommet seks-syv hundrede fod til vejrs, at kulden blev betydelig stærkere. Heldigvis lettede det riflede, ujævne, stenede lag, bunden bestod af, deres gang, og omtrent halvanden time efter, at de havde begyndt opstigningen, nåede de toppen.

Herfra havde man udsigt, ikke blot over havet mod syd, men også over en helt ny egn, der skrånede brat ned.

Kaptajn Servadac kunne ikke tilbageholde et skrig.

Der var intet Frankrig! Klipper i det uendelige fulgte efter hinanden til horisontens yderste grænse, dækkede med sne og i en uhyggelig ensformighed. Det var en forfærdelig ophobning af sten i sekskantede prismer. Hele Gallia syntes at være produktet af en ensartet og ukendt mineralsk formation. Når toppen af den klippemur, der indfattede Middelhavet, ikke var lige så ensformig, så måtte det hidrøre fra, at dens sammensætning var blevet forandret ved vandfloden.

I ethvert tilfælde var der ikke spor af noget europæisk land. Over alt var det nye stof trådt i stedet for den gamle jordbund. Heller ikke fandtes der det ringeste planteliv, da ikke engang polaregnenes lavarter kunne gro i denne stenede bund; og lige

så lidt var dyreriget repræsenteret, da ikke engang de højnordiske fugle ville have fundet føde her for en eneste dag.

Det var mineraliernes rige i hele dets forfærdelige stivnede livløshed.

Kaptajn Servadac var betaget af en følelse af fortvivlelse, som man ikke skulle tro, at hans rolige karakter ville have givet efter for. Uden at røre sig af stedet så han fra toppen af en klippe, med fugtige øjne, ud over det nye land, der viste sig for hans blik. Han ville ikke tro, at Frankrig nogensinde havde været der.

"Nej!" udbrød han, "nej! Vi må have taget fejl. Vi er ikke kommet til Søalpernes breddegrad. Det land, vi søger, må være længere tilbage. Denne mur har måske rejst sig op af bølgerne; men længere borte vil vi genfinde Europas fastland. Greb Timascheff, kom, kom! Lad os trænge igennem dette isens land og søge videre, stedse videre!"

Med disse ord var Hector Servadac gået en snes skridt frem for om muligt at bane sig vej mellem de sekskantede klipper.

Pludselig standsede han.

Hans fod var under sneen stødt imod en tilhugget sten, der i form og farve var forskellig fra alle omliggende.

Kaptajn Servadac tog den op.

Det var et stykke gult marmor, hvorpå man endnu kunne læse nogle indgraverede bogstaver, blandt andre:

Vil ...

"Villa!" udbrød kaptajn Servadac, idet han tabte stenen, der gik i tusinde stykker.

Hvad var der nu tilbage af denne villa, der sikkert havde været en overdådig bolig yderst ude på Kap Antibes, i den skønneste egn af verden, hvad af det prægtige forbjerg, der som

en grøn gren er kastet ud i havet mellem Juan-bugten og Nizza-bugten, af det glimrende panorama med Søalperne i baggrunden, der strækker sig fra de maleriske Esterellebjerge forbi Eza, Monaco, Roquebrune, Mentona og Vintimille til Bordighera på italiensk grund?

Kaptajn Servadac kunne ikke tvivle om, at Kap Antibes var forsvundet i det nye fastlands indre. Han blev stående i dybe tanker.

Grev Timascheff trådte hen til ham og sagde i en alvorlig tone:

"Kaptajn, kender De familien Hopes valgsprog?"

"Nej, hr. greve," svarede Hector Servadac.

"Nå, så hør det da:

Orbe fracto, spes illæsa! Note 2)"

"Det er det modsatte af Dantes fortvivlede ord."

"Ja, kaptajn, og fra nu af skal det være vort."

17 Der uden skade kunne have til overskrift: Fra samme til samme.

Dobryna havde nu ikke andet at gøre end at vende tilbage til Gurbi. Denne lille ø var efter al rimelighed det eneste punkt af den gamle jord, der kunne optage og føde dem, som den nye stjerne førte med sig rundt i solverdenen.

"I alle tilfælde," tænkte kaptajn Servadac, "er den jo dog et stykke af Frankrig."

Man overvejede altså denne plan og var lige ved at vedtage den, da løjtnant Prokop gjorde opmærksom på, at Middelhavets nye omkreds endnu ikke var fuldstændig undersøgt.

"Vi har endnu tilbage at undersøge nordkysten," sagde han, "fra det tidligere Kap Antibes til indløbet til Gibraltarstrædet og den sydlige kyst fra Gabes-bugten til samme stræde. Vi har rigtignok mod syd fulgt den linje, der tidligere betegnede Afrikas kyst, men ikke den nye kystlinje. Hvem kan vide, om der ikke findes en udgang mod syd, og om ikke en eller anden frugtbar oase i den afrikanske ørken har undgået ødelæggelsen? Desuden har måske Italien, Sicilien, de Baleariske Øer og de store øer i Middelhavet kunnet stå imod, og det turde være rigtigst at lade *Dobryna* gå dertil."

"Du har fuldkommen ret," svarede grev Timascheff, "og det forekommer også mig, at vi nødvendigvis må tage dette nye bækken med."

"Jeg slutter mig ganske hertil," sagde kaptajn Servadac. "Spørgsmålet er nu kun, om vi straks skal fortsætte vor

opdagelsesrejse eller først gå til øen Gurbi."

"Det forekommer mig," svarede løjtnant Prokop, "at vi bør benytte *Dobryna*, mens den endnu kan gøre tjeneste."

"Hvad mener du med det, Prokop?" spurgte grev Timascheff.

"Jeg mener, at temperaturen er i stadig aftagende, at Gallia beskriver en bane, der fjerner den mere og mere fra Solen, og at der snart vil indtræde stærk kulde på den. Havet vil da fryse til, og dermed er det forbi med sejladsen. Og De ved selv, med hvilke besværligheder en rejse over ismarker er forbundet. Var det derfor ikke bedst at fortsætte vor opdagelsesrejse, mens der endnu er åbent vande?"

"Du har ret, Prokop," svarede grev Timascheff. "Lad os opsøge, hvad der endnu er tilbage af det gamle fastland, og hvis nogle stykker af Europa er skånet, hvis der endnu findes nogle ulykkelige mennesker, som vi kan bringe hjælp, så er det bedst at vide det, før vi går i vinterkvarter."

Det var en ædel følelse, der besjælede grev Timascheff, under disse omstændigheder først at tænke på sin næste. Men hvem ved? At tænke på de andre, var det ikke også at tænke på sig selv? For dem, som Gallia nu førte gennem det uendelige rum, var ingen raceulighed, ingen nationalitetsforskel tænkelig. De var repræsentanter for samme folk, efter snarere for samme familie, for der var grund til at frygte, at kun enkelte personer havde overlevet katastrofen. Men så burde også alle samles, for med forenede kræfter at arbejde for den fælles frelse, og for, hvis alt håb var tabt om nogensinde at komme tilbage til jordkloden, da at forsøge at skaffe den ny stjerne en ny menneskeslægt.

Den 25. januar forlod damperen den lille nødhavn, hvor den for en kort tid havde fundet ly. Den fulgte den nordlige kyst og gik for fuld kraft mod øst. Kulden begyndte at blive bidende; endnu mere, da det blæste temmelig stærkt. Termometret holdt sig stadig et par grader under frysepunktet. Heldigvis lægger havet ikke så hurtigt til som fersk vand, og der var ingen hindring for *Dobryna*s sejlads. Men man måtte skynde sig.

Nætterne var smukke. Det syntes allerede at være vanskeligere for skyerne at danne sig i atmosfærens efterhånden afkølede lag. Stjernebillederne tindrede på himmelhvælvingen med uforlignelig klarhed. Om end løjtnant Prokop som sømand savnede månen, der for stedse var forsvundet fra horisonten, så ville til gengæld en astronom have været lykkelig over dette de galliske nætters mørke.

Men, om end *Dobryna*s besætning måtte undvære månen, så kunne den i alt fald glæde sig ved en sand sværm af stjerneskud, – ganske anderledes talrige end de, som Jordens astronomer kunne holde øje med i august og november. Og hvis der – for at holde os til Olmsted – i 1833 har vist sig henved fire og tredive tusinde af denne slags asteroider over Bostons horisont, så kunne man her dristigt sætte antallet til det tidobbelte.

Gallia skar nemlig den ring, der er så godt som koncentrisk med jordbanen og tillige løber udenom den.

Disse små meteorer syntes at have til udgangspunkt Algol, en af stjernerne i billedet Perseus, og de kom ved at gennemfare Gallias atmosfære i heftig brand, som deres overordentlige hastighed gjorde ligefrem vidunderlig. En ildregn af millioner raketter kunne ikke tåle sammenligning med denne meteorpragt. Kystens klipper, der på deres metalliske overflade

genspejlede disse smålegemer, syntes at være overdryssede med lys, og havet blændede øjet, som om det blev pisket af skinnende hagl.

Men dette skue varede næppe fire og tyve timer, så hastigt fjernede Gallia sig fra Solen.

Den 26. februar standsedes *Dobryna* ved, at kysten skød langt ud i havet, og man blev nødt til at holde helt ned mod det tidligere Korsika, som der nu ikke var spor tilbage af. Men den 27. blev der pejlet en ø mod øst i nogle miles afstand, og dens beliggenhed gjorde det rimeligt, at den hørte til den nordlige del af øen Sardinien, medmindre den var af ganske ny oprindelse.

Dobryna sejlede nærmere til denne ø. Båden blev sat ud. Lidt efter steg grev Timascheff og kaptajn Servadac i land på en grøn slette af omtrent to tønder lands størrelse. Nogle myrtebuske og gamle oliventræer stod hist og her. Det lod ikke til, at der fandtes en eneste levende skabning.

De rejsende ville derfor igen forlade øen, da de pludselig hørte en brægen og straks efter fik øje på en ged, der sprang rundt imellem klipperne.

Det var det eneste eksemplar af de tamme geder, der med rette kaldes "de fattiges køer", en ung hun med sort skind og små, regelmæssigt bøjede horn, og som, i stedet for at flygte for de fremmede, løb hen til dem og ved sin brægen og sine spring syntes at opfordre dem til at følge med.

"Denne ged er ikke ene her på øen!" udbrød Hector Servadac. "Lad os følge efter den."

Det gjorde de da, og nogle hundrede skridt derfra kom kaptajn Servadac og grev Timascheff til en jordhytte, der halvt

var skjult af slyngplanter.

Der stod et syv-otte års barn og tittede frem mellem grenene med store, sorte øjne og langt mørkt hår, smuk som en af Murillos yndige engle i hans *Marias Himmelfart* og ikke meget forskrækket.

Efter et øjeblik at have set på de to fremmede, hvis udseende formodentlig beroligede hende, rejste den lille pige sig, løb hen til dem, strakte hænderne ud imod dem og sagde i en rigtig tillidsfuld tone og i det bløde, italienske sprog:

"I er ikke slemme? I vil ikke gøre mig noget? Jeg behøver ikke at være bange?"

"Nej," svarede greven på italiensk. "Vi vil netop være gode venner med dig."

Og efter at have set et øjeblik på den nydelige lille pige, spurgte han:

"Hvad hedder du, min pige?"

"Nina."

"Nina, kan du sige os, hvor vi er?"

"På Madalena," svarede den lille pige. "Der var jeg, da alt på engang blev forandret."

Madalena var en ø i nærheden af Caprera, ved den nordlige kyst af øen Sardinien, der nu var forsvundet i den almindelige ødelæggelse.

Ved nogle spørgsmål, der besvaredes meget forstandigt, fik grev Timascheff at vide, at den lille Nina var ganske ene på øen, at hun var uden forældre, at hun vogtede en flok geder for en rig mand, at i ødelæggelsens øjeblik alt omkring hende pludselig var blevet opslugt med undtagelse af denne lille plet jord, at hun og Marzy, hendes kæledægge, var de eneste, der var

blevet frelst, at hun havde været meget bange, men var snart blevet roligere og, efter at have takket Gud for, at jorden ikke mere rystede, havde indrettet sig på at leve her sammen med Marzy. Hun havde heldigvis nogle fødevarer, der hidtil havde holdt ud, og havde stadig håbet på, at der nok kom en båd og tog hende op. Og da nu båden var kommet, ville hun gerne snart afsted, men på den betingelse, at geden fulgte med hende, og at man snarest muligt bragte hende til hendes husbonds gård.

"Det var jo en herlig lille forøgelse af Gallias befolkning," sagde kaptajn Servadac, idet han kyssede den lille pige.

En halv time efter var Nina og Marzy ombord på damperen, hvor alle, som man nok kan tænke sig, modtog hende på bedste måde. Det var et lykkeligt varsel at møde et sådant barn. De russiske matroser, der var religiøse folk, betragtede hende som en slags god engel, og mere end én af dem så virkelig efter, om hun ikke havde vinger. Lige fra den første dag kaldte de hende imellem sig "den lille Madonna".

Nogle timer efter havde *Dobryna* tabt Madalena af syne og traf så igen, ved at sejle mod sydøst, den nye kyststrækning, der lå et halvt hundrede mile uden for den tidligere italienske kyst. Der var således kommet et andet fastland i stedet for halvøen, som der ikke mere var spor af. Men på højde med Rom fandtes en stor bugt, der gik meget længere ind end til det sted, hvor den evige stad havde ligget. Derpå stødte den nye kyst ikke sammen med det gamle hav før på højden af Calabrien, hvorfra den gik helt ned til støvlens yderste spids. Men der sås ikke mere noget fyr ved Messina, intet Sicilien, ikke engang toppen af det store Ætna.

Og tres mile længere mod syd så *Dobryna* atter indløbet til det stræde, der så heldigt havde åbnet sig for skibet under stormen, og hvis østlige del førte ud til Gibraltar-havet.

Fra dette punkt og indtil Gabes-bugten havde de rejsende allerede undersøgt Middelhavets nye omkreds. Løjtnant Prokop, der med god grund ville benytte tiden på bedste måde, styrede nu i lige linje mod den breddegrad, hvor der fandtes endnu ikke undersøgte kyststrækninger.

Man skrev den 3. marts.

Fra dette punkt gik kysten igennem den tidligere provins Konstantine til højden af Ziban-oasen; derpå trådte den tilbage i en skarp vinkel og dannede en uregelmæssig havbugt, der omsluttedes af de kolossale mineralske klippelag. Derfra gik den i en længde af omtrent hundrede og halvtreds mile igennem det tidligere algierske Sahara, således at den mod syd nærmede sig til øen Gurbi med en pynt, der kunne have været den naturlige grænse for Marokko, hvis Marokko endnu havde eksisteret.

Man måtte altså uden om denne pynt, og her blev de rejsende vidner til et vulkansk fænomen, som de nu for første gang iagttog på Gallia.

Et ildsprudende bjerg hævede sig her til en højde af henved tre tusinde fod. Det kunne ikke betragtes som udslukket, da der fra dets krater udgik røg, om ikke flammer.

"Gallia har altså også sin indre ild!" udbrød kaptajn Servadac, da udkiggen varskoede en vulkan.

"Hvorfor ikke, kaptajn?" svarede grev Timascheff. "Da Gallia jo ikke er andet end et stykke af den gamle jordklode, hvorfor skulle så ikke vor asteroide have medtaget en del af den

underjordiske ild, lige så vel som den har medtaget en del af atmosfæren, af havet og af fastlandet?"

"Desværre kun en ringe del," ytrede kaptajn Servadac, "men forhåbentlig stor nok til at afhjælpe dens nuværende befolknings tarv."

"Der falder mig noget ind, kaptajn," vedblev grev Timascheff, "vor rejse fører os dog igen hen i nærheden af Gibraltar, tror De så ikke, det vil være muligt at underrette englænderne om alle de skete forandringer?"

"Til hvad nytte?" svarede kaptajn Servadac. "Disse englændere ved jo, hvor øen Gurbi ligger, og har de lyst, kan de jo tage derhen. De lider jo ingen mangel. Tvært imod, de er godt forsynet for lang tid. De har højst hundrede og tyve mile til vor ø, og når havet først lægger til, kan de komme over til os, når de selv vil. Vi har ingen grund til at prise den modtagelse, vi fik hos dem, og kommer de hertil, så vil vi hævne os ..."

"Ved at tage bedre imod dem, end de tog mod os?" ytrede grev Timascheff.

"Ja naturligvis, hr. greve," svarede kaptajn Servadac, "for oprigtigt talt er her nu hverken franskmænd eller englændere eller russere."

"Jo," sagde grev Timascheff og rystede på hovedet, "en englænder er og bliver dog en englænder, hvor han så kommer hen."

"Ganske vist," svarede Hector Servadac, "det er både deres styrke og deres svaghed."

På den måde blev det ordnet, hvorledes man skulle forholde sig overfor den lille garnison i Gibraltar. Men selv om man havde taget den beslutning at forny bekendtskabet med disse

englændere, havde det dog for øjeblikket ikke været muligt, da *Dobryna* ikke uden stor fare kunne vende tilbage til deres ø.

Temperaturen sank nemlig mere og mere. Løjtnant Prokop så ikke uden en vis ængstelse, at havet snart ville lægge til. Desuden begyndte kulkasserne at blive tomme, og der måtte spares på kullene. Løjtnanten fremhævede disse to vægtige grunde, og man besluttede derfor foreløbig at afbryde rejsen i nærheden af vulkanen. Kysten gik derfra mod syd og tabte sig i et uendeligt hav. At lade *Dobryna* med en ringe kulbeholdning vove sig ind i et hav, der snart ville fryse til, ville være en uforsigtighed, der kunne drage sørgelige følger efter sig. Efter al sandsynlighed ville man desuden på hele denne del af Gallia, som engang havde været den afrikanske ørken, ikke træffe andet end denne grund, der var fuldstændig blottet for vand og muld, og som aldrig lod sig opdyrke. Man kunne derfor gerne foreløbig standse her, når man blot holdt sig rede til atter at fortsætte rejsen under gunstigere forhold.

Det blev altså – den 5. marts – bestemt, at *Dobryna* ikke skulle omsejle forbjerget, men vende tilbage til Gurbi, der lå i det højeste tyve mile derfra.

"Min stakkels Ben-Zouf," sagde kaptajn Servadac, der på denne fem ugers rejse tit havde tænkt på sin gamle krigsfælle. "Blot der ikke er tilstødt ham noget!"

På den korte overfart fra vulkanen til øen Gurbi indtraf der kun én begivenhed af interesse. Det var atter en meddelelse fra den gådefulde videnskabsmand, der åbenbart havde kunnet beregne Gallias elementer og fulgte den dag for dag på dens nye bane.

Ved solnedgang så man noget flyde på havet. Det blev fisket op. Denne gang var det i stedet for den traditionelle flaske en lille tønde, der ligesom forrige gang var godt tillakket med et signet, der havde de samme bogstaver som sidst.

"Fra samme til samme!" sagde kaptajn Servadac.

Man åbnede forsigtigt tønden og fandt i den et dokument af følgende indhold:

"Gallia (?)
Ab sole, den 1. marts, afst.: 78.000.000 m.!
Gennemløbet fra febr. til marts: 59.000.000 m.!
Va bene! All right! Nil desperandum!
Henrykt!"

"Hverken adresse eller underskrift!" udbrød kaptajn Servadac. "Det begynder jo at se ud som en hel række løjer."

"De måtte så være affattet i et stort antal eksemplarer," svarede grev Timascheff, "for når vi allerede to gange har fundet et sådant besynderligt dokument, må dets forfatter jo have kastet en masse tønder og futteraler i havet."

"Men hvem kan dog denne forrykte videnskabsmand være, der ikke engang tænker på at opgive sin adresse?"

"Sin adresse? Han bor på bunden af astrologens brønd!" svarede grev Timascheff med hentydning til en af Lafontaines fabler.

"Det er nok muligt; men hvor er brønden?"

Dette spørgsmål måtte foreløbig henstå ubesvaret. Boede dokumentets forfatter måske på en lille ø, der var blevet skånet, men som *Dobryna* ikke havde set noget til? Eller var han ombord på et skib, der også sejlede rundt i det nye Middelhav? Det var umuligt at afgøre.

"I ethvert tilfælde," sagde løjtnant Prokop, "kan man af dette dokument, hvis det er alvorligt ment – og det tyder tallene på – drage to vigtige slutninger. Først den, at Gallias hastighed er aftaget med tre og tyve millioner mile, fordi den fra januar til februar gennemløbne vej, der var to og firs millioner mile, fra februar til marts kun har været ni og halvtreds millioner mile; og dernæst den, at Gallias afstand fra Solen, der den 15. februar kun var ni og halvtreds millioner mile, den 1. marts er otte og halvfjerds millioner, eller en forøgelse på nitten millioner. Altså, efterhånden som Gallia fjerner sig fra Solen, aftager dens hastighed, hvilket også stemmer med de hidtil gældende love."

"Og deraf slutter du, Prokop?" spurgte grev Timascheff.

"At vi, som tidligere sagt, beskriver en elliptisk bane, hvis excentricitet det imidlertid er os umuligt at beregne."

"Jeg ser endvidere," vedblev grev Timascheff, "at dokumentets forfatter atter bruger navnet Gallia. Jeg foreslår derfor, at vi definitivt antager dette navn for vor nye stjerne, og at vi kalder havet "det galliske hav."

"Ja," svarede Prokop, "jeg vil aflægge det under dette navn på det nye kort, som jeg gør udkast til."

"Også jeg," sagde endelig kaptajn Servadac, "har en bemærkning at gøre, den nemlig, at denne brave videnskabsmand bliver mere og mere henrykt over de nuværende forhold, og jeg vil, hvorledes det end går, evig og altid sige med ham: *Nil desperandum!*"

Nogle få timer efter meldte udkiggen, at øen Gurbi var i sigte.

18 Der handler om den modtagelse, som generalguvernøren over øen Gurbi fik, og hvad der var hændet under hans fraværelse.

Damperen havde forladt øen den 31. januar og vendte tilbage den 5. marts efter en rejse på femogtredive dage, – det jordiske år var nemlig et skudår. Til disse femogtredive dage svarede halvfjerds Gallia-dage, da Solen halvfjerds gange havde passeret øens meridian.

Hector Servadac følte sig meget bevæget, da han nu nærmede sig til denne eneste plet af Algiers jordbund, der var undgået ødelæggelsen. Flere gange havde han under den lange fraværelse tænkt på, om han nogensinde skulle gense øen og med den hans trofaste Ben-Zouf. Denne tvivl var fuldt berettiget under de mange kosmiske fænomener, der havde frembragt så store omvæltninger på Gallia.

Men stabsofficerens frygt viste sig ugrundet. Øen Gurbi lå der endnu, og – underligt nok – endnu inden han var kommet til rheden ved Cheliff, fik kaptajn Servadac øje på en ganske ejendommelig sky, der svævede henved lidt over 50 meter over Jorden. Da kutteren kun var nogle kabellængder fra kysten, viste denne sky sig som en tæt masse, der svævede snart højere, snart lavere i luften. Kaptajn Servadac så nu, at det ikke var en sky, men en uendelig mængde fugle, der var lige så tæt sammenpakkede som sildestimer i havet. Fra den store sky udgik øredøvende skrig, der for øvrigt besvaredes af hyppige knald.

Dobryna tilkendegav sin ankomst ved et kanonskud og ankrede op i den lille havn ved Cheliff.

I samme nu kom en mand løbende med geværet i hånden og var i en fart ude på de yderste klipper.

Det var Ben-Zouf.

Ben-Zouf blev først stående, "uden at røre sig og i femten skridts afstand," som reglementet byder, og med alle ydre tegn på respekt. Men den flinke soldat kunne ikke lægge bånd på sig ret længe; han ilede kaptajnen i møde og kyssede henrykt hans hænder.

Men i stedet for de sædvanlige velkomstord: "Hvor jeg er glad over at se Dem igen! Hvor jeg har været urolig! Hvor De dog har været længe borte!" udbrød Ben-Zouf:

"Hu! de slyngler! de banditter! Hu! det er rigtignok godt, De kommer, kaptajn! De tyveknægte! de sørøvere! de fordømte beduiner!"

"Hvem mener du, Ben-Zouf?" spurgte Hector Servadac, der fik den idé, at en bande røveriske arabere havde hjemsøgt øen.

"Naturligvis de satans fugle!" råbte Ben-Zouf. "Nu har jeg i en hel måned ødslet mit krudt på dem; men jo flere jeg skyder, des flere kommer der igen. Ja, fik disse kabylere med næb og fjer lov til at råde, så var der snart ikke et korn på hele øen."

Grev Timascheff og løjtnant Prokop, der imidlertid havde sluttet sig til kaptajn Servadac, kunne med ham bevidne, at Ben-Zouf ikke overdrev. Høsten, der ved den stærke varme i januar hurtigt modnedes, var nu udsat for at blive ødelagt af fugle i tusindvis. Hvad der ikke endnu var indhøstet, var stærkt truet af disse forslugne fjerkræ. Vi siger udtrykkelig, "hvad der endnu ikke var indhøstet," for Ben-Zouf havde ikke ligget på

den lade side, og man så en mængde kornneg på de til dels nøgne marker.

Disse skarer af fugle var netop alle dem, som Gallia tilfældigvis førte med sig, da den skiltes fra jordkloden. Det var ganske naturligt, at de søgte tilflugt på øen Gurbi, fordi de kun der traf marker, enge, fersk vand – et bevis på, at ingen anden del af asteroiden kunne forsyne dem med føde. Men det var rigtignok på øboernes bekostning, de havde i sinde at leve – et forsæt, man måtte modsætte sig ved alle mulige midler.

"Vi vil vise dem vintervejen," sagde Hector Servadac.

"Ja det håber jeg, hr. kaptajn!" sagde Ben-Zouf, "men vore kammerater i Afrika, hvad er der blevet af dem?"

"Vore kammerater i Afrika er stadig i Afrika," svarede Hector Servadac.

"Raske folk!"

"Ja vel; men der findes uheldigvis ikke mere noget Afrika!" tilføjede kaptajn Servadac.

"Ikke noget Afrika? ... Men Frankrig da?"

"Frankrig! Det er langt fra os, Ben-Zouf!"

"Og Montmartre?"

Det kom fra hjertet. Med nogle få ord forklarede kaptajn Servadac sin ordonnans, hvad der var foregået, og hvorledes det var gået til, at Montmartre, og med Montmartre Paris, og med Paris Frankrig, og med Frankrig hele Europa, og med Europa hele jordkloden var mere end firs millioner mile fra øen Gurbi. Selvfølgelig var der ikke stort håb om nogensinde at komme tilbage dertil.

"Hvad behager?" Udbrød ordonnansen. "Laurent, kaldet Ben-Zouf, skulle ikke mere komme tilbage til Montmartre!

Dumheder, kaptajn, dumheder, med Deres tilladelse."

Og Ben-Zouf rystede på hovedet som en mand, der ikke på nogen måde vil lade sig overbevise.

"Godt, min ven!" svarede kaptajn Servadac. "Håb du kun! man skal aldrig opgive håbet. Det er endog vor anonyme korrespondents valgsprog. Men lad os nu foreløbig indrette os på øen Gurbi, som om vi altid skulle blive her."

Under denne samtale var Hector Servadac gået foran grev Timascheff og løjtnant Prokop hen til gurbien, som Ben-Zouf havde fået sat i bedre stand. Også vagthuset var udbedret, og der var sørget for rigelig strøelse til Zefyr og Galette. Her, i denne beskedne hytte, bød Hector Servadac sine gæster tage til takke, deriblandt også den lille Nina, der var fulgt med tillige med sin ged. Undervejs havde ordonnansen fundet det passende at give Nina og Marzy hver et rigtig godt kys, som disse kærlige væsner rigeligt havde gengældt ham.

Derpå blev der i gurbien holdt råd om, hvad der nu først og fremmest var at gøre.

Det vigtigste spørgsmål gjaldt den fremtidige bolig. Hvorledes skulle man indrette sig på øen for at trodse den skrækkelige kulde, som Gallia på sin bane ville komme til at udholde, og det i et uberegneligt tidsrum? Det kom til at afhænge af excentriciteten af den bane, som asteroiden gennemløb, og der kunne måske gå mange år, inden den atter kom Solen nærmere. Der var just ikke overflødighed på brændsel. Ingen kul, kun få træer, og ikke megen udsigt til, at noget ville skyde op, så længe den forfærdelige kulde herskede. Hvad skulle man da gøre? Hvorledes værge sig mod denne

truende skæbne? Det var nødvendigt at finde på udveje, og det snarest muligt.

Koloniens forsyning med levnedsmidler frembød færre øjeblikkelige vanskeligheder. For drikkevarer behøvede man ikke at nære frygt: flere bække løb gennem sletterne, og vandet fyldte cisternerne. Desuden ville det galliske hav snart være frosset til, og isen ville da skaffe vand i rigelig mængde, som ikke ville indeholde den mindste saltdel.

Hvad de egentlige fødevarer angik, var der også nok af dem for lang tid. Både kornet, der nu snart kunne bringes i hus, og hjordene, der var spredte over øen, ville afgive rigeligt forråd. Men det var ganske vist, at jorden i den kolde tid ikke ville frembringe noget, og høbjergning til husdyrene var der følgelig ikke at tænke på så længe. Man måtte altså tage nogle forholdsregler i så henseende, og hvis det lykkedes at beregne, hvor længe Gallia ville være om at bevæge sig omkring sit tiltrækningscentrum, måtte man i forhold dertil formindske det antal dyr, man ville holde i live.

Gallias nuværende befolkning bestod, fraregnet de tretten englændere på Gibraltar, som man ikke for øjeblikket behøvede at tage hensyn til, af otte russere, to franskmænd og en lille italienerinde. Øen Gurbi skulle altså føde elleve mennesker.

Men da nu Hector Servadac fastslog dette tal, udbrød Ben-Zouf pludselig:

"Nej, nej, kaptajn. Det gør mig ondt, at jeg må sige Dem imod; men det stemmer ikke."

"Hvad mener du?"

"Jeg mener, at vi er tre og tyve indbyggere!"

"På øen?"

"Ja, på øen."

"Forklar dig nærmere, Ben-Zouf!"

"Det kommer af, at jeg endnu ikke har haft tid til at fortælle Dem det, kaptajn. Under Deres fraværelse har vi fået fremmede til middag."

"Fremmede til middag?"

"Ja, ja ... men kom blot," sagde Ben-Zouf, "og De også, mine herrer russere. Som De ser, er høstarbejdet gået godt fra hånden; men til alt det arbejde har mine to arme ikke været tilstrækkelige."

"Det kunne man næsten slutte sig til," sagde løjtnant Prokop.

"Kom nu. Det er ikke så langt herfra, kun en et par kilometer. Lad os tage bøsserne med."

"For at forsvare os?" spurgte kaptajn Servadac.

"Ikke mod mennesker," svarede Ben-Zouf, "men mod de forbandede fugle."

Nysgerrige fulgte kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop med ordonnansen, mens den lille Nina og geden blev tilbage i gurbien.

Undervejs vedligeholdt kaptajn Servadac og hans ledsagere en velrettet ild mod fugleskyen over deres hoveder. Der var flere tusinde vildænder, bekkasiner, lærker, ravne, svaler osv., foruden søfugle, terner og måger, og fuglevildt som agerhøns, vagtler, snepper osv. Ethvert skud traf, og fuglene faldt i snesevis. Det var ikke en jagt, men en udryddelse af disse plyndrende skarer.

I stedet for at følge øens nordkyst skød Ben-Zouf genvej skråt over sletten. Efter ti minutters gang havde kaptajn Servadac og hans ledsagere tilbagelagt de to kilometer, som Ben-Zouf havde

opgivet. De var nu kommet til et sycomorekrat, der lå malerisk ved foden af en klippe. Her standsede de.

"Uh, de pjalte! de banditter! de beduiner!" råbte Ben-Zouf og stampede i jorden.

"Mener du igen fuglene?" spurgte kaptajn Servadac.

"Nej, vist ikke, Kaptajn. Jeg mener de satans driverter, der atter er løbet fra deres arbejde. Se blot."

Og Ben-Zouf pegede på nogle leer, river og høtyve, der lå spredt rundt på jorden.

"Hør nu, mester Ben-Zouf, vil du nu endelig engang sige mig, hvad alt det her betyder?" sagde kaptajn Servadac, der begyndte at tabe tålmodigheden.

"Stille, kaptajn, hør efter, hør efter!" svarede Ben-Zouf, "jeg tog ikke fejl."

Ved at lytte efter hørte Hector Servadac og hans ledsagere tydeligt en syngende stemme, en klimprende guitar og kastagnetter, der sloges i udmærket takt.

"Spaniere!" udbrød Hector Servadac.

"Ja, hvad skulle det ellers være?" svarede Ben-Zouf. "De folk bruger deres kastagnetter, om de så stod for mundingen af en ladt kanon."

"Men hvorledes går det dog til?"

"Hør nu blot! Nu kommer turen til den gamle!"

En anden stemme, der ikke sang, bandede og tordnede af alle kræfter.

Som gascogner forstod kaptajn Servadac lidt spansk, og mens den ene stemme sang:

Tu sandungo y cigarro,
Y una cana de Jerez,
Mi jamelgo y un trabuco,
Que mas gloria puede haver. Note 3)

gentog den anden stemme idelig:

"Mine penge! mine penge! nå, vil I endelig betale, hvad I skylder mig, I elendige *majos*!"
og sangen fortsatte:

Para alcarrazas, Chiclana,
Para trigo, Trebujena,
Y para niñas bonitas,
San Lucar de Barrameda Note 4).

"Ja, betal, hvad I skylder mig, I slyngler!" gentog stemmen under kastagnetternes klapren, "betal mig, i Abrahams, Isaks og Jakobs navn! i Jesu Kristi navn og Muhammeds oven i købet."

"Hvad Fanden, det er jo en jøde!" udbrød kaptajn Servadac.

"En jøde, det var nu ikke så farligt endda," svarede Ben-Zouf; "jeg har kendt dem, der ikke trykkede sig ved at gøre godt; men han der, det er en tysk jøde, og det fra den værste egn af Tyskland, det er en renegat fra alle lande og alle religioner."

Men lige som de to franskmænd og de to russere ville trænge ind i krattet, standsede et forunderligt syn dem. Spanierne havde begyndt en ægte national fandango. Da de nu var aftaget i vægt, som alt, hvad der befandt sig på Gallia, sprang de tredive-fyrre fod op i luften. Man kunne ikke tænke sig et mere pudsigt syn end disse dansere, der således kom til syne oven over træerne. Det var fire kraftige *majos*, der trak en gammel mand med sig op til denne uvante højde. Man så ham komme

og forsvinde, ligesom det gik Sancho Pansa, da de lystige vævere i Segovia legede himmelspræt med ham.

Hector Servadac, grev Timascheff, Prokop og Ben-Zouf trængte nu ind i krattet og kom til en lille åben plads. Der lå en guitarspiller og en kastagnetspiller mageligt henstrakte og var nær ved at le sig fordærvet, mens de opmuntrede danserne.

Ved synet af kaptajn Servadac og hans ledsagere holdt de musicerende pludselig op, og danserne svævede sagte ned til jorden, idet de førte deres offer med sig.

Men forpustet og ude af sig selv styrtede renegaten straks hen imod stabsofficeren og råbte på fransk, skønt med stærk tysk accent:

"Ak, hr. generalguvernør! de slyngler vil snyde mig. Men, i den Eviges navn, De vil være retfærdig imod mig!"

Kaptajn Servadac så på Ben-Zouf, som om han ville spørge ham, hvad meningen var med den fine titel som han blev beæret med, men ordonnansen nikkede fiffigt, som om han ville sige:

"Ja vel, kaptajn, det er netop Dem, der er generalguvernør! Det har jeg lavet!"

Kaptajn Servadac gav renegaten tegn til, at han skulle tie, og denne bøjede ydmygt hovedet og lagde hænderne over kors på brystet.

Nu kunne man i ro mønstre ham nærmere.

Det var en mand på et halvt hundrede år, der dog så ud til at være de tres. Lille, skrøbelig, med livlige, men falske øjne, krøllet, rødgult skæg, uordentligt hår, krum næse, store fødder, lange og krogede hænder, var han en let kendelig typus på en tysk jøde, en nedrig, snæverhjertet ågerkarl og blodsuger.

Penge måtte nødvendigvis tiltrække en sådan person, som magneten jernet, og hvis det var lykkedes denne Shylock at få sin debitor til at betale, havde han sikkert gerne udhøkret sit kød. Forresten agerede han, skønt født jøde, muhamedaner i muhamedanske lande og kristen over for katolikker, og han var gerne blevet hedning for profittens skyld.

Denne jøde hed Isak Hakhabut, og han var fra Køln, altså først og fremmest preusser og dernæst tysker. Efter hvad han fortalte kaptajn Servadac, rejste han på handelens vegne den største del af året. Hans egentlige håndtering var at sejle om i Middelhavet med sin flydende butik, der var fyldt med tusinde forskellige varer, lige fra tændstikker til simple kolorerede billeder.

Isak Hakhabut havde i virkeligheden ikke andet hjem end sin tartan *Hansa*. Da han hverken havde kone eller børn, levede han altid ombord. En skipper og en besætning på tre mand var nok til at manøvrere det lette fartøj, der fo'r på kysterne af Algier, Tunis, Ægypten, Tyrkiet, Grækenland og næsten alle de lilleasiatiske havne. Isak Hakhabut var altid godt forsynet med kaffe, sukker, ris, tobak, stoffer, krudt osv.; han solgte og sjakrede og tjente gode penge.

Hansa lå netop i Ceuta, det nordligste punkt af Marokko, da katastrofen skete. Skipperen og hans tre mand, der ikke var ombord på skibet natten mellem den 31. december og 1. januar, var som så mange andre forsvundet. Men, som man vil mindes, var Ceutas yderste klipper, lige overfor Gibraltar, blevet skånet – hvis man ellers kan benytte dette ord under disse omstændigheder – og med dem en halv snes spaniere, som ikke havde mindste forestilling om, hvad der var foregået.

Disse spaniere, andalusiske *majos*, uvidende af natur, lade af tilbøjelighed, lige villige til at spille *navaja* og guitar, agerdyrkere af næringsvej, havde til høvding en vis Negrete, der var den kløgtigste af banden, fordi han havde set sig lidt mere om i verden. Da de stod ene og forladte på Ceutas klipper, kom de i stor forlegenhed. Rigtignok var *Hansa* og dens ejermand der, og de ville ingenlunde have gjort sig en samvittighed af at tage skibet i besiddelse for at sejle hjem med det; men der var ikke en eneste sømand iblandt dem. Dog kunne de jo ikke til evig tid blive på klippen, og da de havde opbrugt deres levnedsmidler, nødte de Hakhabut til at tage dem ombord.

Imidlertid fik Negrete besøg af de to engelske officerer fra Gibraltar. Hvad der blev aftalt mellem englænderne og spanierne, var Isak uvidende om, men i hvert tilfælde var det en følge af dette besøg, at Negrete tvang Hakhabut til at gå til søs for at føre ham og hang mænd til den nærmeste marokkanske kyst. ~ Isak, som var nødt til at adlyde, men også vant til at drage nytte af alt, stipulerede, at spanierne skulle betale ham for overfarten, hvilket disse også såre villigt gik ind på, da de i virkeligheden ikke havde i sinde at betale ham en eneste real.

Hansa afgik den 3. februar. Ved den stadige østenvind var det let at manøvrere skibet; de havde hele tiden medvind. De improviserede sømænd kunne omtrent lade sejlene skøtte sig selv og alligevel, uden at vide af det komme hen imod det eneste punkt på jordkloden, hvor de kunne blive frelst.

Og således hang det sammen, at Ben-Zouf en morgen opdagede i horisonten et skib, der ikke lignede *Dobryna*, og som vinden i ro og mag førte hen til Cheliffs havn, på flodens tidligere højre bred.

Det var Ben-Zouf, som fortalte slutningen på Isaks historie, og han tilføjede, at *Hansa*s ladning, som var ret vel forsynet, ville være til stor nytte for øens beboere. Vistnok var det en vanskelig sag at komme tilrette med Isak Hakhabut, men som forholdene nu engang var, ville det åbenbart ikke være for nærgående at lægge beslag på varerne til fælles bedste, da han jo dog ikke kunne sælge dem.

– Med hensyn til stridsspørgsmålene imellem ejeren af *Hansa* og hans passagerer, tilføjede Ben-Zouf, var det blevet vedtaget, at de skulle afgøres i mindelighed af Hs. Excellence generalguvernøren, "der netop var på en inspektionsrejse".

Hector Servadac kunne ikke lade være at smile ad denne forklaring. Derefter lovede han Isak Hakhabut, at ham skulle vederfares retfærdighed, hvilket gjorde ende på den uopholdelige påkaldelse af "Israels, Abrahams og Jakobs gud".

"Men," sagde grev Timascheff, da Isak havde fjernet sig, "hvorledes skal de folk kunne betale?"

"Å, de har penge!" svarede Ben-Zouf.

"Spaniere?" sagde grev Timascheff. "Det er ikke rimeligt."

"Jo de har," gentog Ben-Zouf; "jeg har set det med mine egne øjne, og det oven i købet engelske penge."

"Ja så!" sagde kaptajn Servadac, der kom til at tænke på de engelske officerers besøg i Ceuta. "Nå, lige meget. Den sag kan vi senere bringe i orden. – Ved De hvad, grev Timascheff, nu har Gallia adskillige repræsentanter for folkeslagene i det fordums Europa."

"Ja, kaptajn," svarede grev Timascheff, "på denne stump af vor gamle klode er der nu franskmænd, russere, italienere,

spaniere, englændere og tyskere. Men de sidste er rigtignok mindre heldigt repræsenterede af denne jøde."

"Vi må ikke være alt for nøjeregnende," svarede kaptajn Servadac.

19 Hvori kaptajn Servadac med alle stemmer, hans egen medindbefattet, bliver anerkendt som generalguvernør over Gallia.

De spaniere, der var kommet ombord på *Hansa*, var i alt ti, iberegnet en dreng på tolv år ved navn Pablo, der også var blevet frelst. De hilste ærbødigt på den mand, hvem Ben-Zouf havde betegnet som provinsens generalguvernør, og efter at han havde forladt den åbne plads, fortsatte de deres arbejde.

Imidlertid gik kaptajn Servadac og hans ledsagere, i ærbødig afstand efterfulgt af Isak Hakhabut, hen imod den del af kysten, hvor *Hansa* lå.

Situationen, man befandt sig i, var nu fuldstændig kendt. Af den gamle jord fandtes endnu kun øen Gurbi i behold og endvidere fire småøer: Gibraltar, som englænderne holdt besat, Ceuta, der var forladt af spanierne, Madalena, hvor man havde fundet den lille italienske pige, og Ludvig den Helliges grav ved kysten af Tunis. Rundt omkring disse punkter strakte sig det galliske hav, som omfattede omtrent halvdelen af det tidligere Middelhav og var omgivet af utilgængelige klipper af ukendt oprindelse.

Kun to af disse punkter var beboede, nemlig Gibraltar-klippen, der holdtes besat af tretten englændere, som var rigeligt forsynet for lang tid, og øen Gurbi med to og tyve indbyggere, som den selv måtte forsyne med føde. Måske levede der endnu på en eller anden ukendt ø et af den gamle jords mennesker, nemlig den gådefulde forfatter af de

optegnelser, der var fundet på *Dobryna*s rejse. Hele befolkningen på den nye asteroide var altså seks og tredive.

Selv om nu også hele denne lille verden engang blev samlet på Gurbi, kunne denne ø dog godt optage dem, da den for øjeblikket med dens hundrede og tredive tønder land god jord var opdyrket og holdt i god stand. Spørgsmålet var kun, til hvilken tid jorden atter ville kunne give afgrøde, med andre ord, hvor lang tid der ville gå, før Gallia, befriet fra himmelrummets kulde, atter ved at komme Solen nærmere fik evne til at frembringe en ny plantevækst.

Gallierne havde altså to problemer at løse: 1) Fulgte deres stjerne overhovedet en kurve, der atter engang ville føre den i retning af dens lysklode, altså en elliptisk kurve? 2) Hvis dette var tilfældet, hvor lang tid ville der så medgå, før Gallia atter nærmede sig Solen?

Uheldigvis kunne gallierne for øjeblikket slet ikke besvare dette.

De måtte altså udelukkende stole på de hjælpekilder, de kunne råde over, nemlig: Beholdningerne i *Dobryna*, sukker, vin, brændevin, henkogte sager osv., der kunne holde ud i to måneder, og som grev Timascheff overlod til fælles bedste, endvidere *Hansa*s betydelige ladning, som Isak Hakhabut før eller senere, med det gode eller med det onde, ville blive nødt til at udlevere, og endelig øens egne frembringelser af dyre- og planteriget, der ved en fornuftig sparsommelighed kunne sikre befolkningen levnedsmidler for mange år.

Kaptajn Servadac, grev Timascheff, løjtnant Prokop og Ben-Zouf talte naturligvis om disse vigtige spørgsmål, mens de gik ned til havet. Grev Timascheff sagde allerførst til stabsofficeren:

"Kaptajn, De er nu engang blevet forestillet for disse folk som øens guvernør, og jeg mener, at De bør hævde denne stilling. De er franskmand, vi befinder os her i, hvad der endnu er tilbage af en fransk koloni, og da ethvert samfund må have et overhoved, anerkender jeg og mine folk Dem som sådant."

"Vel. hr. greve," svarede kaptajn Servadac uden tøven, "jeg overtager stillingen og med den også ansvaret. Jeg håber for øvrigt, at vi skal komme særdeles godt ud af det sammen og ufortrødent arbejde for det fælles bedste. I grunden synes jeg det værste er overstået, og jeg tænker, at vi skal nok klare os, selv om vi for stedse er skilt fra vore medmennesker."

Med disse ord rakte Hector Servadac grev Timascheff hånden. Denne tog den med et næsten umærkeligt nik. Det var første gang, disse to mænd trykkede hinanden i hånden siden den dag, da de stod som modstandere over for hinanden. For øvrigt blev der ikke og skulle der heller aldrig blive hentydet til deres tidligere mellemværende.

"Først og fremmest," sagde kaptajn Servadac, "må vi tage bestemmelse med hensyn til et temmelig vigtigt spørgsmål. Skal vi sætte disse spaniere ind i stillingen, som den virkelig er?"

"Nej, guvernør!" udbrød Ben-Zouf, der pludselig gik af som et ladt gevær, "de folk er allerede af naturen mere end tilstrækkeligt pjalte. Fik de at vide, hvorledes vi egentlig sidder i det, ville de blive helt fortvivlede, og der ville ikke være noget at stille op med dem."

"Tilmed," tilføjede løjtnant Prokop, "er de vistnok meget uvidende, og jeg tror ikke, de ville forstå et eneste ord af, hvad vi sagde dem om de kosmografiske forhold."

"Å!" sagde kaptajn Servadac, "selv om de forstod dem, ville det ikke ængste dem i nogen overdreven grad. Spanierne er lige så store fatalister som østerlænderne, og den slags folk tager alt med en vis ro. En sang til guitaren, en smule fandango og kastagnetter, – så tænker de ikke mere på den sag. Hvad mener De, grev Timascheff?"

"Jeg mener," svarede grev Timascheff, "det er bedst at sige sandheden, således som jeg har gjort over for *Dobryna*s besætning."

"Det er også min mening," svarede kaptajn Servadac, "jeg tror ikke, vi overfor dem, der skal dele farerne, bør skjule, hvorledes vor stilling er. Hvor uvidende disse spaniere end er, må de dog have lagt mærke til visse forandringer i omverdenen, såsom at dagen er blevet kortere, at Solen beskriver en ny bane, og at tyngden er aftaget. Lad os derfor lige så godt først som sidst forklare dem, at de nu er ude i verdensrummet og langt borte fra Jorden, som der kun er denne ø tilbage af."

"Nu, så er den sag afgjort," sagde Ben-Zouf. "Lad os sige det hele. Intet hemmelighedskræmmeri. Men det vil gøre godt at se Isak, når han hører, at han er nogle hundrede millioner mile borte fra den gamle Jord, hvor sådan en ågerkarl naturligvis har efterladt adskillige skyldnere. Efter Dem, go'e herre!"

Isak Hakhabut var et halvt hundrede skridt bag de andre og kunne følgelig ikke høre, hvad der blev sagt. Han gik krumbøjet og duknakket og anråbte alle guder; men undertiden skød et lynglimt frem af hans små, stikkende øjne, og han bed læberne sammen, så at hans mund kun blev til en smal linje.

Også han havde lagt mærke til omvæltningerne i naturen, og han havde mere end en gang talt om det med Ben-Zouf, som

han søgte at gøre sig behagelig for. Men Ben-Zouf nærede tydeligt nok uvilje imod denne vanslægtede ætling af Abraham og svarede kun i en spottende tone på Hakhabuts alvorlige tale. Således sagde han, at en person af hans slags kunne kun vinde ved det nuværende system, at han i stedet for at leve hundrede år, hvad jo enhver af Israels børn, der har nogen agtelse for sig selv, gør, ville leve mindst to hundrede år, og at han på grund af enhver tings formindskede tyngde på Jordens overflade ikke ville mærke synderligt til årenes vægt. Han sagde endvidere, at om også Månen var stukket af, så kunne det være sådan en gnier det samme, da han dog efter al sandsynlighed alligevel ikke ville have lånt noget på den. Han påstod, at når Solen nu gik ned, hvor den ellers plejede at stå op, så var det rimeligvis, forbi den havde skiftet seng. Og når Isak Hakhabut blev ham for nærgående, svarede han uafladeligt:

"Vent kun på generalguvernøren, gamle. Han ved det, han kan forklare dig det hele."

"Og vil han tage mine varer under sin beskyttelse?"

"Ja, det kan du bande på, Naftali! Han konfiskerer den hellere, end han lader nogen stjæle den."

Og med disse lidet trøsterige svar måtte jøden, som Ben-Zouf efterhånden tillagde alle mulige israelitiske navne, lade sig nøje og så for resten afvente guvernørens komme.

Imidlertid var Hector Servadac og hans ledsagere nået ned til kysten, hvor *Hansa* lå for anker. Da skibet kun var utilstrækkeligt beskyttet af nogle klipper og temmelig udsat, ville en nogenlunde stærk vestenvind sikkert sætte det på land, hvor det snart ville blive knust. Det kunne åbenbart ikke blive

liggende på rheden, og man måtte jo før jo hellere føre det til mundingen af Cheliff, i nærheden af den russiske kutter.

Da Isak fik øje på sit skib, begyndte han igen at hyle i den grad, at kaptajn Servadac måtte anmode ham om at holde mund. Han lod nu grev Timascheff og Ben-Zouf blive i land; selv gik han tilligemed løjtnant Prokop ombord i *Hansa*s båd og tog ud til den flydende butik.

Tartanen var i udmærket stand, og følgelig havde dens ladning ikke lidt noget. Det så man også snart. I lastrummet fandtes sukkertoppe i hundredvis, tekasser, kaffesække, tobak, vintønder, brændevinsankre, sildefjerdinger, silke- og bomuldsstoffer, uldne klæder, støvler i alle størrelser, værktøj, husholdningsgenstande, glas og fajance, papir, blækflasker, svovlstikker, salt, peber og krydderier, hollandsk ost – i alt til en værdi af over hundrede tusinde francs. Tartanen havde netop nogle dage før katastrofen i Marseille indtaget en ny ladning, der skulle afsættes i havnene fra Ceuta til Tripolis, kort sagt over alt, hvor den fiffige og snu handelsmand troede at kunne gøre gode affærer.

"Den ladning er jo en hel guldgrube for os," sagde kaptajn Servadac.

"Ja, hvis ejermanden overlader os den," svarede løjtnant Prokop og rystede på hovedet.

"Men, kære løjtnant, hvad skal Isak vel gøre med al sin rigdom? Når han får at vide, at der hverken findes marokkanere eller franskmænd eller arabere, som han kan trække op, bliver han jo nødt til at sælge sine sager for, hvad han kan få for dem."

"Jeg ved ikke; men han vil i alt fald nok forlange en ordentlig betaling."

"Godt, det får han jo også, løjtnant, vi betaler ham med veksler på Europa."

"I værste tilfælde, kaptajn, havde De jo ret til at gøre rekvisitioner ..."

"Nej, løjtnant. Netop fordi manden er en tysker, foretrækker jeg at behandle ham på en mindre tysk måde. Men for øvrigt vil han komme til at trænge mere til os, end vi til ham. Når han erfarer, at han er på en ny klode og sandsynligvis uden håb om at komme tilbage til den gamle, bliver der nok godt køb på hans rigdomme."

"I ethvert tilfælde," svarede løjtnant Prokop, "kan vi ikke lade tartanen blive liggende her på rheden. Der ville den gå til grunde i den første storm, og den ville ikke engang kunne modstå trykket af isen, når havet lægger til, – hvilket ikke kan vare ret længe."

"Vel, løjtnant. Så kan De og Deres folk jo føre den til Cheliffs havn."

"Ja, allerede i morgen den dag, kaptajn," svarede løjtnant Prokop, "for der er ingen tid at give bort."

Efter at der var optaget en liste over, hvad der fandtes på *Hansa*, gik kaptajn Servadac og løjtnanten fra borde. Det blev derefter bestemt, at hele den lille koloni skulle samles ved gurbien, og at man på vejen skulle tage spanierne med. Isak Hakhabut blev anmodet om at følge med guvernøren, og han adlød, om end med et ængsteligt blik på sit skib.

En time efter var øens to og tyve beboere samlet i vagtbygningens store værelse. Der gjorde for første gang den unge Pablo bekendtskab med den lille Nina, der lod til at være rigtig glad over i ham at træffe en jævnaldrende kammerat.

Kaptajn Servadac tog ordet og sagde, således at både jøden og spanierne forstod ham, at han ville forklare dem den alvorlige stilling, de befandt sig i. Han tilføjede, at han stolede på deres hengivenhed og mod, og at alle nu måtte arbejde for det fælles bedste.

Spanierne hørte roligt på ham uden at svare, da de endnu ikke vidste, hvad man forlangte af dem. Dog troede Negrete at burde gøre en bemærkning, og idet han henvendte sig til kaptajn Servadac, sagde han:

"Hr. guvernør, jeg og mine kammerater ville gerne vide, før vi forpligter os til noget, til hvilken tid det vil være Dem muligt at føre os tilbage til Spanien?"

"Føre Dem tilbage til Spanien, hr. generalguvernør!" udbrød Isak på godt fransk. "Nej, ikke før de har betalt mig, hvad de skylder mig! De slyngler har lovet mig tyve realer hver for deres rejse med *Hansa*. De er ti i alt; det er altså to hundrede realer, de skylder mig, og jeg sværger ved ..."

"Vil du tie stille, Mardochæus!" råbte Ben-Zouf.

"De skal blive betalt," sagde kaptajn Servadac.

"Det er ikke mere end simpel retfærdighed," svarede Isak Hakhabut. "Enhver sit, og hvis den nådige russiske herre vil låne mig et par matroser til at føre min tartan til Algier, skal jeg også nok betale dem ... javel ... jeg skal betale dem ... når de da ikke er alt for dyre."

"Algier!" udbrød Ben-Zouf, der ikke kunne dy sig længere, "men så hør da ..."

"Lad mig, Ben-Zouf, forklare disse folk, hvad der er dem ubekendt," sagde kaptajn Servadac.

Derpå fortsatte han på spansk:

"Hør mig, mine venner. Et særsyn, som vi hidtil ikke har kunnet forklare os, har skilt os fra Spanien, Italien, Frankrig, kort sagt fra hele Europa. Der er ikke andet tilbage af de andre verdensdele end denne ø, hvor I har fundet et tilflugtssted. Vi er ikke mere på Jorden, men rimeligvis på et brudstykke af jordkloden, der fører os med sig, og det er umuligt at forudsige, om vi nogensinde vil få vor gamle verden at se igen!"

Havde spanierne forstået denne kaptajn Servadacs forklaring? Det var vel tvivlsomt. Negrete bad ham i alt fald gentage, hvad han havde sagt.

Hector Servadac gjorde sit bedste, og ved at benytte billeder, som de uvidende spaniere var fortrolige med, lykkedes det ham at gøre dem stillingen begribelig. I ethvert tilfælde talte Negrete og hans kammerater en kort tid sammen og lod derpå til at tage sagen med største ro.

Isak Hakhabut sagde ikke et ord, men kneb munden sammen som for at skjule et smil.

Hector Servadac vendte sig derpå om imod ham og spurgte ham, om han endnu, efter hvad han havde hørt, tænkte på at gå til søs og føre tartanen til Algiers havn, som der ikke var spor tilbage af.

Denne gang smilede Isak Hakhabut virkelig, men dog således, at spanierne ikke kunne se det. Derpå henvendte han sig til grev Timascheff og hans folk på russisk, for kun at blive forstået af dem, og sagde:

"Alt det her er ikke sandt; Hs. Excellence generalguvernøren spøger kun."

Grev Timascheff vendte ham ryggen uden at skjule sin væmmelse.

Isak Hakhabut kom så igen hen til kaptajn Servadac og sagde på fransk;

"De historier kan være gode nok for spanierne; men det går ikke med mig."

Derpå gik han hen til den lille Nina og sagde på italiensk:

"Ikke sandt, min snut, der er jo ikke et sandt ord af det hele?"

Og han trak på skuldrene og forlod vagthuset.

"Det var som Fanden, han taler jo alle mulige sprog, det bæst!" udbrød Ben-Zouf.

"Ja, Ben-Zouf," svarede kaptajn Servadac, "men hvad enten han taler fransk, russisk, spansk, italiensk eller tysk, er det dog jøden, der taler ud af ham."

20 Der leverer bevis for, at når man blot ser sig godt om, opdager man altid lys i horisonten.

Den næste dag – den 6. marts – gav kaptajn Servadac, uden at bryde sig om, hvad Isak Hakhabut mente eller ikke mente om det, ordre til at bringe *Hansa* ind i Cheliffs havn. Forresten gjorde jøden heller ikke indvendinger, for denne flytning syntes netop at stemme med hans interesser. Men i sit stille sind håbede han, at han nok i al hemmelighed skulle kunne bestikke et par af de russiske matroser, så at han kunne sejle til Algier eller hvilken som helst anden havn på kysten.

Man tog straks fat på at indrette alt til vinterkvarter.

Spanierne såvel som russerne blev sat i arbejde, og man begyndte med at indrette vagtbygningen efter den lille kolonis tarv; der skulle spanierne bo, mens russerne forblev ombord på kutteren, og jøden på sin tartan.

Men skibene og stenhusene kunne dog kun være midlertidige boliger. Inden vinterens komme måtte man se at finde tilflugtssteder, der bedre kunne beskytte mod den forventede kulde, og som selv kunne holde sig varme, da man af mangel på brændsel ikke kunne forøge temperaturen i dem.

Kun *silos*, nogle dybe, underjordiske gange, kunne yde tilstrækkeligt ly og læ. Når overfladen af Gallia blev dækket af et tykt lag is, der jo er en slet varmeleder, turde man håbe, at varmegraden i disse silos ville holde sig så høj, at det blev muligt at leve der. Kaptajn Servadac og hans fæller måtte så

føre en rigtig huleboer-tilværelse; men de havde jo ikke noget valg.

Heldigvis var deres stilling ikke ganske den samme som nordpolsfarernes eller hvalfangernes; for når disse må overvintre, have de sjældent fast grund under sig. De må leve på det islagte hav og kan ikke i dettes dyb søge tilflugt mod kulden. Enten forbliver de på deres skibe, eller også bygger de hytter af træ og sne, og de er i ethvert tilfælde uheldigt stillede overfor vinterens strenghed.

Her derimod, på Gallia, var der fast bund, og selv om gallierne blev nødt til at grave sig et godt stykke ned i Jorden, kunne de dog have håb om, der at kunne trodse den strengeste kulde.

Man tog altså straks fat. Skovle, hakker, spader og lignende redskaber var der jo ingen mangel på, og med Ben-Zouf til formand gav spanske *majos* og russiske matroser sig rask i færd med gravningen.

Men ingeniøren, kaptajn Servadac, og hans arbejdere gjorde snart en uventet, ubehagelig opdagelse.

Stedet, de havde valgt til at grave siloen, lå på højre side af vagthuset. Den første dag var udgravningen ikke forbundet med nogen vanskelighed; men da arbejderne var kommet henved otte fod ned, stødte de på en grund, der var så hård, at deres værktøj ikke kunne trænge igennem den.

Hector Servadac og grev Timascheff, der af Ben-Zouf blev underrettet om sagen, så snart, at det var den samme ukendte masse, som både det galliske havs kyster og dets søbund bestod af. Uheldigvis havde man ikke midler til at trænge tilstrækkelig dybt ned i dette lag. Almindeligt krudt ville rimeligvis ikke

forslå overfor denne stenart, der var hårdere end granit, og man måtte have haft dynamit til at sprænge den.

"For Fanden! Hvad kan det dog være for en stenart?" udbrød kaptajn Servadac, "og hvorledes kan et stykke af vor gamle jord være dannet af dette stof, som vi ikke engang kan give et navn?"

"Det er aldeles uforklarligt," svarede grev Timascheff; "men lykkes det os ikke at grave os en bolig i denne grund, så venter os inden kort tid den visse død."

Var nemlig de i dokumentet opførte tal rigtige, og var afstanden mellem Gallia og Solen efterhånden blevet større, så måtte Gallia nu være omtrent hundrede millioner mile borte fra Solen. Det er følgelig let at forstå, at varmen måtte være blevet mindre i samme forhold som sollyset. Vistnok gik Solen aldrig bort fra Gallias ækvator, og øen Gurbi, der lå under 0°, nød godt af dette. I dette bælte var der altid sommer; men det kunne ikke opveje den tiltagende afstand fra Solen, og temperaturen ville dale mere og mere. Der viste sig allerede is i klipperevnerne til stor sorg for den lille pige, og havet ville snart blive helt tillagt.

Kunne man altså ikke skaffe sig en sikker bolig mod den forfærdelige kulde, der kunne ventes, så måtte døden snart indfinde sig. Imidlertid holdt termometret sig endnu på omtrent seks grader under nul, og ovnen, der var opstillet i vagthuset, slugte alt det brænde, der kunne skaffes til veje, uden dog rigtig at varme. Den kunne man altså ikke sætte sin lid til; der måtte findes på andre udveje.

Dobryna og *Hansa* ydede ikke længere tilstrækkelig beskyttelse mod kulden. Der kunne man følgelig ikke tænke på at blive boende. Det var heller ikke godt at vide, hvorledes det ville gå skibene, når isen tårnede sig op omkring dem.

Såfremt kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop havde haft let ved at tabe modet, så havde der visselig været god grund til det her.

For hvad skulle de egentlig finde på, når jordlagene var så hårde, at man ikke kunne grave i dem?

De turde imidlertid ikke spilde tiden. Solen blev på grund af den tiltagende afstand mindre og mindre. Når den stod i zenit, udbredte dens lodrette stråler endnu en vis varme; men om natten var kulden allerede meget følelig.

Kaptajn Servadac og grev Timascheff gennemstrejfede til hest øen i alle retninger for at opdage et beboeligt sted. Zefyr og Galette fløj afsted, som om de havde vinger. Men dette strejftog var til ingen nytte. Man anstillede boringer på forskellige punkter; men over alt mødte de den uigennemtrængelige grund nogle fod under overfladen. De måtte altså opgive at søge sig en bolig under Jorden.

Man bestemte sig derfor til at flytte ind i vagthuset og beskytte det på bedste måde mod kulden. Der blev givet ordre til at indsamle alt det brænde, både vådt og tørt, der fandtes på øen, og omhugge alle træerne på sletten. Det var ingen nytte til at opsætte sagen, og man tog straks fat.

Og dog – det vidste kaptajn Servadac og de andre meget godt – ville det kun forslå lidt. Brændslet ville hurtigt være forbrugt. Stabsofficeren, der, uden at lade sig mærke med det, var i høj grad ængstelig i så henseende, strejfede om på kysten og tænkte idelig:

"Hvor skal jeg dog få en god idé fra?"

Og til sidst sagde han en dag til Ben-Zouf:

"For Fanden, har du da ikke en god idé?"

"Nej, kaptajn," svarede ordonnansen. "Ja, var vi blot på Montmartre! Der er de prægtigste stenbrud fikse og færdige!"

"Å, din dumrian," svarede kaptajn Servadac, "hvis vi var på Montmartre, ville jeg ikke have brug for dine stenbrud."

Imidlertid sørgede naturen selv for at skaffe kolonisterne det uundværlige tilflugtssted, hvorfra de kunne trodse kulden i verdensrummet. Dette gik således til:

Den 10. marts havde løjtnant Prokop og kaptajn Servadac undersøgt den sydvestlige del af øen. Alt som de gik, talte de sammen om den forfærdelige tid, der forestod dem, og forfægtede deres meninger med en vis iver, da de ikke var enige om midlerne til at undgå ulykken. Den ene ville have, at man skulle blive ved at søge, den anden grundede på et nyt middel til at opvarme den bolig, de allerede havde. Dette sidste holdt løjtnant Prokop på, og han udviklede netop sine tanker nærmere, da han pludselig standsede midt i talen. Han stod i dette øjeblik vendt mod syd, og kaptajn Servadac så ham holde hånden for øjnene, som for bedre at se, og derpå atter stirre frem med spændt opmærksomhed.

"Nej, jeg tager ikke fejl!" udbrød han. "Det er et lysskær, jeg ser derhenne."

"Et lysskær?"

"Ja, i den retning."

"De har ret," svarede kaptajn Servadac, som nu også havde fået øje på det af løjtnanten betegnede punkt.

Der kunne ikke være tvivl om, at sagen forholdt i sig rigtigt. Der viste sig et lys over den sydlige horisont; det så ud som et skinnende punkt, der blev mere strålende, efterhånden som mørket faldt på.

"Skulle det monstro være et skib?" spurgte kaptajn Servadac.

"Det måtte så være et brændende skib," svarede i løjtnant Prokop, "for en skibslanterne ville ikke kunne ses i den afstand."

"Desuden," tilføjede kaptajn Servadac, "forbliver ilden på samme sted; det forekommer mig endog, at der begynder at udbrede sig ligesom et genskin af den i aftentågen."

De to iagttagere stirrede endnu nogle øjeblikke med spændt opmærksomhed i samme retning.

Men pludselig kom stabskaptajnen på en idé og udbrød:

"Vulkanen! Det er den vulkan, vi passerede på hjemturen med *Dobryna*." Og som inspireret vedblev han:

"Løjtnant Prokop, der er den bolig, vi søger. Den opvarmes naturligt, uden at det koster noget. Ja, vi må kunne benytte den uudtømmelige og glødende lavastrøm, der flyder ned fra bjerget. Løjtnant, Vorherre har ikke forladt os. Kom! Kom! Endnu i morgen den dag må vi være der, på denne kyst, og vi skal finde varmen, det vil sige livet, om vi så skal hente den fra Gallias indre!"

Medens kaptajn Servadac talte med overbevisningens varme, søgte løjtnant Prokop at tænke sig nærmere om. At vulkanen skulle ligge i denne retning, forekom ham sikkert nok. Han mindedes, at på ®*Dobryna*s hjemrejse, da de sejlede langs med det galliske havs sydkyst, havde et langt udskydende forbjerg spærret dem vejen og tvunget skibet til at gå op mod det punkt, hvor Oran tidligere havde ligget. Der havde man omsejlet et højt, enestående bjerg, fra hvis top en røgsøjle flod i vejret efter denne røg var der åbenbart fulgt flammer og glødende lava, og det var dette udbrud, der nu oplyste horisonten og gav genskin i skyerne.

"De har ret, kaptajn," sagde løjtnant Prokop. "Ja, det er vulkanen, og allerede i morgen må vi undersøge den."

Hector Servadac og løjtnant Prokop vendte ilsomt tilbage til gurbien og meddelte der foreløbig kun grev Timascheff det fornødne om deres påtænkte udflugt.

"Jeg følger med," sagde greven, "og *Dobryna* står til Deres tjeneste."

"Jeg synes," indvendte løjtnant Prokop, "at damperen godt kan blive liggende. Dens dampchalup er i dette gode vejr tilstrækkelig til en tur på højst otte mile."

"Gør, som du anser det rigtigst," svarede grev Timascheff.

Som så mange andre rigtudstyrede lystfartøjer havde også *Dobryna* en meget hurtigsejlende dampbarkasse, hvis skrue blev sat i gang af en kraftige lille maskine. Løjtnant Prokop, som ikke kendte kysten nøjere, foretrak dette lette fartøj for kutteren, da man med det uden fare kunne gå ind til de smalleste anløbssteder.

Den følgende dag, den 11. marts, blev altså den halve snes tønder kul, der endnu fandtes ombord i *Dobryna*, bragt over i dampbarkassen. Kaptajnen, greven og løjtnanten gik ombord, og båden forlod havnen til ikke ringe overraskelse for Ben-Zouf, der ikke var blevet indviet i hemmeligheden. Men til gengæld blev ordonnansen tilbage med fuldmagt som generalguvernør, hvad han ikke var så lidt stolt af.

De fire mile til vulkanen tilbagelagde det hurtige fartøj på mindre end tre timer. Toppen af det høje forbjerg stod nu helt i flammer. Det lod til at være et betydeligt udbrud.

Chaluppen dampede langs med kysten for at finde et sted, hvor den kunne lægge til. Efter en halv times søgen fandt de

endelig en halvmåneformet åbning mellem klipperne, hvor der også ville være plads nok til kutteren og tartanen, i fald omstændighederne tillod at bringe dem derhen.

De landede på et punkt lige overfor det sted, hvor lavaen strømmede ned ad bjerget og ud i havet, og da de kom nærmere, mærkede kaptajn Servadac og hans ledsagere til deres store tilfredshed, at temperaturen steg ganske betydeligt. Måske skulle stabsofficerens håb gå i opfyldelse. Måske ville gallierne her kunne finde en beboelig hule og således undgå den store fare, som de var udsatte for.

De søgte nu efter en sådan over alt på bjerget, og til sidst kronedes deres bestræbelser med held. Bag en klippevæg, hvis top hævede sig som en pyramide op mod himlen, fik de øje på et smalt galleri eller snarere en mørk gang, der førte ind i bjerget. I en fart var de ved indgangen, der lå en tredive alen over havets overflade.

Kaptajn Servadac og hans ledsagere trængte frem i det dybe mørke, idet de følte sig for langs tunnelens vægge. Af den tiltagende larm kunne de skønne, at hovedkrateret ikke var langt borte; men de var dog mest bange for, pludselig at blive standset af en uoverstigelig klippevæg.

Men kaptajn Servadac havde en i sandhed urokkelig tillid og rev uvilkårligt grev Timascheff og løjtnant Prokop med sig.

"Fremad!" råbte kaptajnen. "Under overordentlige omstændigheder må man gribe til overordentlige midler. Ilden er tændt. Ovnen er ikke langt herfra. Naturen leverer brændsel. Vi kommer til at varme os for billig betaling."

Temperaturen var nu mindst femten grader over frysepunktet. Holdt man hånden på væggen, var denne ganske

varm. Det lod til, at den masse, bjerget bestod af, var i stand til at forplante varmen, som om den havde været metallisk.

Endelig oplystes den mørke gang af et stærkt lysskær, og der viste sig en uhyre hule, glimrende belyst. Temperaturen derinde var vel meget høj, men dog endnu til at udholde.

Hvoraf kom det da, at denne hule midt inde i bjerget både var lys og varm? Ganske simpelt af, at en lavastrøm flød igennem den og styrtede derfra ud i havet. Det var som Niagara-faldet og den berømte Vindenes Hule; kun var det her ikke vand, men ildmasser, der styrtede ned igennem hulens store åbning.

"Himlen være lovet!" udbrød kaptajn Servadac, "det er mere, end jeg har bedt den om."

21 Hvori læseren erfarer, hvilken behagelig overraskelse naturen en skøn aftenstund bereder Gallias beboere.

Hulen afgav virkelig en godt opvarmet og belyst bolig, hvor Gallias lille befolkning havde rigelig plads. Og ikke alene kunne Hector Servadac og "hans undersåtter", som Ben-Zouf udtrykte sig, bo bekvemt der; men også kaptajnens to heste og et temmelig stort antal husdyr kunne finde ly derinde imod kulden, indtil den galliske vinter var overstået, – såfremt denne vinter da overhovedet fik ende.

Denne vældige hule var, som man snart opdagede, egentlig kun udløbskanalen for en snes rør, der forgrenede sig i bjergets indre og mødtes her. Temperaturen i den var meget høj. Det var, som om varmen sivede ud igennem bjergets porer. Under disse høje hvælvinger, i ly for en polarzones barske klima, ville alle levende skabninger på den nye stjerne kunne finde et tilflugtssted, – så længe vulkanen var i virksomhed. Men, som også grev Timascheff ganske rigtigt bemærkede, på hele *Dobryna*s rejse over det nye hav havde man ikke opdaget noget andet ildsprudende bjerg, og hvis dette således var den eneste udførselskanal for Gallias underjordiske ild, kunne udbruddet åbenbart fortsættes igennem århundreder.

Det gjaldt nu om ikke at lade en dag gå tabt, ja ikke engang en time. Medens *Dobryna*s barkasse endnu kunne sejle, måtte man tage tilbage til øen Gurbi, i en fart "holde flyttedag" og ufortøvet bringe mennesker og dyr til det nye hjem, indrette et

magasin til korn og hestefoder, kort sagt fuldstændigt nedsætte sig på "Varmelandet" – hvilket meget betegnende navn man gav denne vulkanske del af forbjerget.

Chaluppen vendte altså samme dag tilbage til Gurbi, og den næste dag tog man sat på de nødvendige arbejder.

Det var en lang overvintring, man skulle forberede sig på, ja, en lang, måske uendelig vinter, ganske anderledes truende end den seks måneders nat og vinter, som polarfarerne må trodse. Hvem kunne i virkeligheden sige, hvornår Gallia ville blive befriet for islænkerne? Hvem kunne sige, om denne klode nogensinde mere ville bevæge sig hen imod Solen?

Kaptajn Servadac underrettede alle folkene om den heldige opdagelse. Navnet "Varmeland" hilstes især af spanierne med bravoråb. Man takkede efter fortjeneste Forsynet, der sørgede så godt for alt.

I de næste tre dage gjorde *Dobryna* tre rejser. Fuldtlastet afgik skibet med kornet og foderstofferne, som stuvedes ind i de dybe klipperum, der skulle bruges som magasiner. Den 15. marts optog klippestaldene de husdyr, køer, får og svin, i det hele et halvt hundrede stykker, som man ville søge at holde i live; de andre, som kulden alligevel snart ville få bugt med, skulle slagtes, da det i det strenge vejrlig var en let sag at bevare kødet så længe det skulle være og gallierne havde altså en meget stor reservebeholdning af dette.

Spørgsmålet om drikkevarer var meget let at besvare. Man måtte naturligvis nøjes med vand; men det ville der heller aldrig blive mangel på, hverken om sommeren, da der jo fandtes bække og cisterner på øen Gurbi, eller om vinteren, da kulden påtog sig at levere det i form af is.

Medens man således arbejdede på øen, havde kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop travlt med at bringe deres bolig på Varmelandet i orden. Man måtte skynde sig, for isen modstod allerede midt på dagen Solens lodrette stråler. Derfor burde man helst benytte havet, mens det var frit, i stedet for at færdes på det, når dets overflade var stivnet.

Man indrettede sig nu i de forskellige huler på en meget sindrig måde. Nye undersøgelser havde ført til opdagelsen af nye gallerier. Der var både god plads og tilstrækkelige bekvemmeligheder for kolonisterne, som til ære for den lille pige kaldte deres bolig "Nina-kuben".

Først og fremmest tænkte kaptajn Servadac nu på at drage den størst mulige fordel af den vulkanske varme, som man i så rigeligt mål kunne råde over. Ved at åbne nye veje for den flydende lava førte man den hen til de punkter, hvor man ville drage nytte af den. Således blev der i *Dobryna*s køkken, der var blevet anbragt i en dertil passende klippehule, for fremtiden altid kogt ved lava, og Mochel, kutterens mesterkok, var snart vant til denne nye metode.

"Nå!" sagde Ben-Zouf, "det var rigtignok et fremskridt, når hvert hus oppe på den gamle jord blev opvarmet af en lille vulkan, som det ikke kostede en skilling at holde ved lige."

Den største hule, midtpunktet for gangene i bjerget, blev udset til at være en fælles sal og møbleret med det bedste bohave fra gurbien og *Dobryna*. Kutterens sejl var taget ned og bragt til Nina-kuben, hvor de kunne bruges på forskellig måde. Skibsbiblioteket, der var godt forsynet med franske og russiske bøger, blev naturligvis opstillet i den store sal. Bord, lamper og

stole fuldstændiggjorde bohavet, og væggene prydedes med søkortene fra *Dobryna*.

Som allerede bemærket ydede den ildstrøm, der dækkede udsigten til havet, både varme og lys. Dette lavafald styrtede ned i et lille af rev omgivet bækken, der ikke syntes at stå i forbindelse med havet. Det var øjensynlig åbningen til en meget dyb afgrund, hvis vand uden tvivl ville blive holdt flydende, selv når kulden havde dækket hele det galliske hav med is. En anden hule, til venstre for den fælles sal, blev kaptajn Servadacs og grev Timascheff værelse. Løjtnant Prokop og Ben-Zouf flyttede ind i et rum i klippen til højre, og man fandt endog længst tilbage en lille grotte, der afgav et fortræffeligt sovekammer for den lille Nina. De russiske matroser og spanierne slog sig ned i gallerierne, der førte til den store sal, og som på grund af den indre varme meget godt kunne bebos. Den lille koloni kunne således uden frygt imødese den lange og strenge vinter, der snart ville holde dem fængslet.

Men hvad var der imidlertid blevet af Isak Hakhabut, som var ladt tilbage på Gurbis ankerplads? Stadig vantro, døv for alt, hvad der blev sagt ham, for at fjerne hans mistro, var han forblevet ombord på sin tartan for at våge over sine varer, som den gerrige over sin skat, og sukkende og hylende stirrede han forgæves ud i horisonten for at få øje på et skib. I Nina-kuben var man altså fri for denne ubehagelige person, hvilket man ikke beklagede sig over. – Isak havde højtideligt erklæret, at han ikke ville udlevere sine varer uden mod gangbar mønt. Derfor havde kaptajn Servadac også forbudt at handle med ham. Det ville snart vise sig, om det forrykte menneske ikke ville blive

nødt til at give efter for den virkelighed, han inden lang tid skulle blive overbevist om.

Det var for øvrigt tydeligt, at Isak Hakhabut aldeles ikke opfattede forholdene som de andre. Han troede stadig, at han befandt sig på Jorden, som på grund af en vandflod var blevet noget forandret, og han stolede på, at han nok, før eller siden, skulle finde på udveje til at forlade øen Gurbi og derpå fortsætte sine handelsrejser langs Middelhavets kyster. Med sin mistro til alt og alle indbildte han sig, at man havde stiftet et komplot imod ham for at plyndre hans ejendom. Og da han nu ikke ville være til nar, forkastede han den af de andre opstillede gisning om det store stykke af jordkloden, der skulle være ført ud i verdensrummet, og da han heller ikke ville plyndres, vågede han dag og nat.

Imidlertid havde Isak jo ikke kunnet undgå at høre om den påtænkte overvintring; men som sædvanlig ville han først ikke tro på det. Dog, da han så *Dobryna* gentagne gange gøre rejser mod syd og medtage både kornet og husdyrene, blev han nødt til at indrømme, at det så ud til, at kaptajn Servadac og hans venner beredte sig til at forlade øen Gurbi. Hvad skulle der så blive af den ulykkelige Hakhabut, hvis det nu viste sig, at det, han ikke ville tro, alligevel var sandt? Han skulle altså ikke være i Middelhavet, men i det galliske hav? Han skulle aldrig gense sit kære tyske fædreland? Han skulle aldrig mere snyde de dumme mennesker i Tunis og Tripolis? Men det var jo den rene ødelæggelse!

Man så ham da oftere forlade tartanen og indlade sig med russerne og spanierne, der ikke sparede på spydigheder. Han

søgte atter at gøre sig behagelig for Ben-Zouf ved at byde ham snus af sin dåse, men ordonnansen betakkede sig og sagde:

"Nej, gamle Zabulon. Ikke en pris! Sådan lyder parolen! Du skal selv komme til at æde og drikke og snuse din ladning op ganske alene, du Sardanapal!"

Da Isak Hakhabut så, at der ingen hjælp var at vente hos "helgenerne", ville han gå lige til "Gud", og en dag bestemte han sig til at spørge kaptajn Servadac selv, om det da virkelig var sandt alt sammen, idet han antog, at en fransk officer ikke ville bedrage en fattig stakkel som ham.

"Ja, for Fanden! Ja, vel er det sandt!" svarede Hector Servadac, der blev utålmodig over hans hårdnakkede tvivlen, "og De må skynde Dem at søge tilflugt i Nina-kuben."

"Himlens Gud og Muhammed være mig nådig," mumlede Isak, der som en ægte renegat søgte hjælp på to steder.

"Vil De have tre-fire mand til at føre *Hansa* til Varmeland?" spurgte kaptajn Servadac.

"Jeg ville hellere til Algier," svarede Isak Hakhabut.

"Jeg siger Dem endnu en gang, der findes ikke mere noget Algier."

"Ved Allah, er det muligt?"

"For sidste gang, vil De følge med til vort vinterkvarter?"

"Barmhjertige Himmel, det går ud over min ejendom!"

"De vil altså ikke. Godt, vi bringer så, mod Deres vilje og uden Dem, *Hansa* til et sikkert sted."

"Imod min vilje, hr. guvernør?"

"Ja, for jeg vil ikke have, at den kostbare ladning på grund af Deres tåbelige stivsindethed skal blive ødelagt, uden at nogen får gavn af den."

"Men det er jo min ruin!"

"Det ville langt sikrere blive Deres ruin, hvis vi lod Dem råde," svarede Hector Servadac og trak på skuldrene. "Og gå så Fanden i vold!"

Isak Hakhabut vendte tilbage til tartanen med armene hævede mod himlen og under høje protester mod de slette menneskers rovlyst.

Den 20. marts var alle arbejder færdige på øen Gurbi. Man skulle altså afsted. Termometret viste nu otte grader under frysepunktet, og cisternen var allerede bundfrossen. Det blev altså aftalt, at alle den næste dag skulle gå ombord på *Dobryna* og sejle til Nina-kuben. Man besluttede også at føre tartanen dertil trods ejerens protest. Løjtnant Prokop havde erklæret, at hvis *Hansa* blev liggende ved Cheliff, kunne den ikke modstå trykket af ismasserne, men ville uundgåeligt blive knust. Ved Varmeland lå skibet mere sikkert, og skulle det virkelig blive ødelagt, kunne man dog i det mindste redde ladningen.

Kort efter at kutteren var afsejlet, lettede altså også *Hansa* anker trods Isak Hakhabuts skrig og indsigelser. Den blev besat af fire russiske matroser under løjtnantens kommando, og med storsejlet oppe forlod nu "butiksbåden", som Ben-Zouf kaldte den, øen Gurbi og sejlede mod syd.

Selvfølgelig skældte renegaten ud på hele vejen og blev ved at gentage, at man handlede imod hans vilje, at han ikke trængte til nogens hjælp, og at han heller ikke havde anmodet nogen om den. Han hylede og tudede, men så sig dog hele tiden om med sine små, stikkende øjne. Men tre timer efter, da han lå i god behold i havnen ved Varmeland, ville man kunne være blevet

overrasket af hans tilfredse udtryk, og man ville have kunnet høre ham mumle:

"Gratis! De fæhoveder! De idioter! de har lodset mig gratis herhen!"

Det var betegnende nok for manden. Gratis! Man havde vist ham en tjeneste "gratis"!

Øen Gurbi var nu fuldstændigt forladt af menneskene. Der fandtes på den kun de vilde dyr og fugle, der havde undgået fælderne, og dem ville kulden snart gøre det af med. Fuglene, der først havde søgt at nå en lykkeligere egn, var vendt tilbage til øen, det bedste bevis for, at der ikke fandtes noget andet land, hvor de kunne få føden.

Samme dag tog kaptajn Servadac og hans rejsefæller højtideligt den nye bolig i besiddelse. Alle var tilfredse med ordningen i Nina-kuben, og var inderligt glade over at bo så hyggeligt og navnlig så varmt. Kun Isak Hakhabut delte ikke den almindelige tilfredshed. Han ville ikke engang ind i gallerierne, men forblev ombord på sin tartan.

"Han er nok bange for," sagde Ben-Zouf, "at han skal komme til at betale for sit logis. Men vent bare. Kulden skal nok jage den gamle ræv ud af hans hule!"

Om aftenen samledes hele den lille besætning i den store sal til et godt måltid, der var tilberedt ved vulkansk ild. Der blev holdt taler og drukket skåler i god fransk vin fra *Dobryna*s kælder for guvernøren og hans "administrerende råd". Ben-Zouf tog naturligvis broderparten.

Det gik rigtig muntert til, og navnlig udmærkede spanierne sig ved deres livlighed. En tog sin guitar, en anden sine kastagnetter, og alle sang i kor. Så kom Ben-Zouf med sine

zouav-viser, og til slutning blev der improviseret et bal – vistnok det første på Gallia. De russiske matroser opførte deres nationaldanse, som gjorde megen lykke, selv oven på spaniernes vidunderlige fandangoer. Og så udførte til sidst Ben-Zouf en Montmartre-dans med en sådan elegance og kraft, at Negrete bevidnede den elskværdige danser sin udelte beundring.

Først klokken ni sluttedes denne indvielsesfest. Ved den tid følte man trang til at trække frisk luft, da man begyndte at få det temmelig lummert i den store sal.

Ben-Zouf gik i spidsen for selskabet ud i galleriet, der førte til havet. Kaptajn Servadac. Grev Timascheff og løjtnant Prokop kom langsommere gående efter ham, da de pludselig hørte et højt råb og derfor ilede frem. Det var imidlertid ikke råb om hjælp, de havde hørt, men tvært imod bravo'er og hurra'er, der lød som geværsalver i den tørre og rene luft.

Da kaptajn Servadac og hans venner kom til enden af galleriet, så de allerede folkene stå rundt omkring på klipperne. Ben-Zouf hævede i overstrømmende begejstring hånden mod himlen.

"Se, hr. generalguvernør! Se engang, Deres Højhed!" udbrød ordonnansen i en uendelig glad tone.

"Hvad er der da?" spurgte kaptajn Servadac.

"Månen!" svarede Ben-Zouf.

Og ganske rigtigt, Månen trådte frem i nattens tåge og viste sig for første gang over Gallias horisont.

22 Der ender med et lille, ganske morsomt eksperiment i den underholdende fysik.

Månen! Hvis det var Månen, hvorfor havde den da været borte? Og når den nu viste sig igen, hvorfra kom den så? Hidtil havde ingen drabant fulgt Gallia på dens bevægelse omkring Solen. Havde da den troløse Diana forladt Jorden for at træde i den nye stjernes tjeneste?

"Nej, det er umuligt," sagde løjtnant Prokop. "Jorden er flere millioner mile borte fra os, og Månen følger fremdeles med den."

"Ja, det ved vi jo egentlig ikke," bemærkede Hector Servadac. "Hvorfor kan Månen ikke være blevet tiltrukket af Gallia og være blevet dens drabant?"

"Så ville den allerede tidligere have vist sig over vor horisont," sagde grev Timascheff, "og vi havde ikke behøvet at vente tre måneder på at få den at se."

"Hvor dog alt, hvad der har hændet os, er forunderligt," ytrede kaptajn Servadac.

"Hr. Servadac," vedblev løjtnant Prokop, "vi kan slet ikke antage, at Gallias tiltrækning skulle være så stærk, at den kunne berøve Jorden dens drabant."

"Godt, løjtnant," svarede kaptajn Servadac. "Men hvem ved, om ikke det samme fænomen, der har revet os bort fra jordkloden, også har skilt Månen fra den? Når den så vildfarende har svævet om i rummet, kan den jo være blevet tiltrukket af os ..."

"Nej, kaptajn, nej, og det af en uomstødelig grund."

"Og det er?"

"Det er den, at da Gallias masse åbenbart ikke er så stor som Jordens drabants, så måtte Gallia være blevet *dens* måne og ikke omvendt."

"Det indrømmer jeg, løjtnant. Men det kan jo også godt tænkes, at det er os, der er Månens måne, og at Jordens drabant er slynget ind på en ny bane, hvor vi må følge den."

"Vil De have, at jeg skal gendrive denne nye hypotese?" spurgte løjtnant Prokop.

"Nej," svarede kaptajn Servadac smilende, "for, sandt at sige, hvis vor asteroide kun var en underdrabant, ville den ikke bruge tre måneder til at gå halvt omkring Månen, og vi ville allerede have set denne flere gange efter katastrofen."

Under denne samtale var Gallias drabant – hvad det så var for en – hurtigt kommet op over horisonten, hvilket jo tydede på, at kaptajn Servadacs sidste argument var rigtigt. Man kunne således nøjere iagttage den. Kikkerterne blev hentet, og man var snart enige om, at det ikke var de jordiske nætters følgesvend.

Thi uagtet denne drabant syntes at være nærmere ved Gallia end Månen ved Jorden, så den dog meget mindre ud, og den havde vel kun en tiendedel af jorddrabantens størrelse. Det var altså kun en miniaturudgave af Månen, der temmelig svagt genspejlede Solens lys og ikke ville have fordunklet stjerner af ottende rang. Den var i øvrigt stået op i vest, netop stik modsat Solens nuværende stilling, og den måtte i dette øjeblik være fuld. Det var ikke muligt at tage fejl af den og Månen. Kaptajn Servadac måtte indrømme, at man på den hverken så hav eller

revner efter kratere eller bjerge eller noget som helst af, hvad man ellers så tydeligt ser på et månekort. Det var ikke Dianas ansigt, der, efter nogles mening frisk og ungt, efter andres gammelt og rynket, i så mange århundreder roligt har skuet ned på Jordens børn.

Det måtte jo da være en anden måne, og, som grev Timascheff bemærkede, var det vel en lille stjerne, som Gallia havde draget til sig på sin fart gennem de teleskopiske planeters bane. Var det nu en af de et hundrede ni og tres små planeter, som man på den tid kendte, eller en ganske ny, som astronomerne endnu ikke havde opdaget? Det ville man måske senere få at vide. Der findes blandt disse asteroider nogle så små, at en fodgænger med lethed kunne gå dem rundt i fire og tyve timer. Deres rumfang var i dette tilfælde betydeligt mindre end Gallias, der godt kunne tiltrække en af disse miniatureverdener.

Den første nat, man tilbragte i Nina-kuben, forefaldt der ikke noget af interesse. Den næste dag fastslog man, hvorledes man ville ordne det fælles liv. "Hs. Højhed guvernøren", som Ben-Zouf sagde, ville ikke have, at man skulle drive tiden bort. Mest af alt frygtede han lediggang og dens følger. Man fastsatte derfor nøjagtigt de daglige beskæftigelser, og der var nok at tage fat på. Husdyrene skulle passes, køkkenet besørges; så længe havet var åbent, skulle man drive fiskeri; gallerierne måtte på enkelte steder udvides, og der var tusinde andre småting, så at man aldrig fik tid til at gå ledig.

Der var et ypperligt sammenhold i den lille koloni. Russere og spaniere kom særdeles godt ud af det med hinanden og begyndte at forstå lidt fransk, der var Gallias officielle sprog.

Pablo og Nina var blevet kaptajn Servadacs elever og læste hos ham. Ben-Zouf havde derimod påtaget sig at sørge for deres adspredelser. Ordonnansen lærte dem ikke alene fransk, men endog parisisk, og det er endnu finere. Og så lovede han dem, at han nok engang skulle tage dem med til en by, "der lå ved foden af et bjerg", som der ikke var mage til på hele Jorden, og hvoraf han gav dem en glimrende beskrivelse. Man gætter vel nok, hvad det var for en by, som den begejstrede lærer sigtede til.

Et etikettespørgsmål blev ligeledes i. Denne tid bragt til endelig afgørelse.

Man vil mindes, at Ben-Zouf havde præsenteret sin kaptajn som koloniens generalguvernør. Han nøjedes imidlertid ikke med at give ham denne titel, men kaldte ham ved enhver lejlighed "monseigneur". Det ærgrede til sidst Hector Servadac, som derfor forbød ordonnansen at bruge denne glimrende titel.

"Men, monseigneur ...?" svarede Ben-Zouf ufravigeligt.

"Å, ti dog stille, dit fæ!"

"Jo, monseigneur!"

Da han nu aldeles ikke kunne få ham til at lystre, sagde endelig kaptajnen en dag til Ben-Zouf:

"Vil du nu holde op med at kalde mig monseigneur!"

"Som monseigneur befaler," svarede Ben-Zouf.

"Men, menneske, ved du egentlig, hvad det er, du siger?"

"Nej, monseigneur."

"Kender du ikke den egentlige betydning af det ord, du altid bruger?"

"Nej, monseigneur."

"Ser du, det er latin og betyder: "gamle kammerat", og du viser altså ikke din overordnede behørig respekt, når du kalder ham gamle kammerat."

Og fra den dag forsvandt den stolte titel fra Ben-Zoufs ordbog.

Imidlertid var den stærke kulde endnu ikke indtrådt i den sidste halvdel af marts, og Hector Servadac og hans venner lukkede sig følgelig ikke inde endnu. Man foretog endog nogle udflugter langs kysten, op på bjerget og undersøgte den nærmeste omegn. Det var stadig den samme klippefulde ørken uden spor af planteliv. Nogle frosne vandpytter og hist og her nogle små snedriver tydede dog på, at der kunne findes vand på klippen. Men der ville vel nok gå århundreder, før en bæk kunne danne sig et leje i den stenhårde grund og derfra falde i havet. Og nu selve dette bjerg, som gallierne havde døbt Varmeland, var det et fastland, eller var det en ø, strakte det sig lige til Sydpolen eller ikke? Det var umuligt at afgøre, og en ekspedition igennem dette af krystaller og metaller bestående land måtte man opgive som umulig.

For øvrigt fik kaptajn Servadac og grev Timascheff dog en forestilling om egnen ved en dag at betragte den fra vulkanens top. Dette bjerg hævede sig yderst ude på Varmeland til en højde af omtrent tre tusinde fod over havfladen i form af en afbrudt kegle. Øverst oppe fandtes krateret, der altid var indhyllet i en sky af damp.

Havde denne vulkan stået på den gamle jord, ville den ikke have været let at bestige. Men her, hvor tyngden var formindsket og muskelkraften større, kunne Hector Servadac og grev Timascheff udføre sande vidundere af kraft og

behændighed. En gemse kunne ikke med større lethed springe fra klippe til klippe, end de gjorde. De var næppe en time om at nå toppen af bjerget, og da de kom til kraterets rand, var de ikke mere trætte, end om de havde gået en halv mils vej ad en god landevej. Det lod sig ikke nægte, at selv om der var visse ulemper forbundet med opholdet på Gallia, så havde det også sine gode sider.

Fra bjergets top kunne man i kikkerten overse hele horisonten, men over alt havde asteroiden samme karakter. Mod nord strakte sig det uendelige galliske hav, glat som et spejl, og kun svagt kunne man igennem tågen skimte øen Gurbi. Mod øst og vest var vandfladen lige så stille og øde.

Mod syd tabte Varmeland sig i horisonten. Det så ud til at danne en stor trekant med vulkanen til toppunkt, mens man ikke kunne se dens grundlinje. Selv fra denne højde, hvor dog ujævnheder i terrænet til dels måtte forsvinde, så dette ubekendte land dog ud til at være aldeles uigennemtrængeligt. Den masse firkantede klippeblokke, der fandtes, gjorde det fuldstændigt umuligt for en fodgænger at komme frem.

"Vinger eller en ballon!" sagde kaptajn Servadac, "en af delene måtte vi have for at kunne undersøge dette nye land."

"Har De lagt mærke til, kaptajn," spurgte grev Timascheff, "hvor konveks Gallia her viser sig for vort blik, og hvor ringe afstanden forholdsvis er imellem os og horisonten?"

"Ja, grev Timascheff," svarede Hector Servadac. "Ja, det er i det store og hele det samme, som jeg allerede lagde mærke til fra øens skrænter. For en iagttager, der på vor gamle Jord havde stået i en højde af tre tusinde fod, ville horisonten have været meget større."

"Gallia er unægtelig kun en meget lille klode i sammenligning med Jorden," sagde grev Timascheff.

"Det er den ganske vist. Men den er dog mere end stor nok til dens befolkning. Og det til trods for, at alt hvad der kan opdyrkes af den, indskrænker sig til de få tønder land på øen Gurbi."

"Ja, kaptajn, og denne del er endda kun frugtbar i et par sommermåneder, men ufrugtbar i måske tusinder af vinterår."

"Hvad skal vi sige til det?" svarede kaptajn Servadac smilende. "Vi blev ikke taget med på råd på denne rejse, og det er derfor bedst at tage sagen med filosofisk ro."

"Ikke alene det, kaptajn, men også med taknemmelighed mod Ham, hvis hånd har tændt denne vulkans lava i brand. Uden denne ild ville vi sikkert snart omkomme af kulde."

"Og jeg har det faste håb, grev Timascheff, at denne ild ikke vil slukkes før enden ..."

"Hvilken ende, kaptajn?"

"Den, Gud vil! Han ved det, og kun han ved det!"

Efter endnu engang at have kastet et blik ud over land og hav, ville kaptajn Servadac og grev Timascheff tiltræde tilbagevejen. Men først ville de dog undersøge vulkanens krater. De lagde straks mærke til, at udbruddet foregik med en påfaldende ro. Det var ikke ledsaget af den øredøvende larm og torden, som ellers følger med vulkanske udbrud. Man hørte ikke engang lavaens syden; den hævede sig tvært imod jævnt op over kraterets rand og flød roligt ud af det som et stille vandløb, der er blevet overfyldt.

Denne omstændighed var, som også kaptajn Servadac bemærkede, et godt varsel om, at det vulkanske udbrud ville

vedblive i det uendelige. Både i moralsk og fysisk henseende er voldsomhed altid kun af kort varighed. De heftigste orkaner og de stærkeste udbrud af lidenskab står aldrig længe på. Her hævede ildmasserne sig på en så rolig og regelret måde, at kilden til dem vistnok måtte være uudtømmelig.

Samme dag foregik en forandring med det ene af Gallias elementer; men det var rigtignok kolonisterne, der selv fremkaldte den.

Da nemlig hele kolonien nu var anbragt i Varmeland, fandt man det rigtigst at gøre det galliske hav til en mere solid vej. Når havet var tillagt, var det lettere at holde forbindelse med øen, og jægerne ville få også få et større jagtområde. Kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop lod derfor hele befolkningen møde på en klippe, der ragede ud over havet.

Trods den lave temperatur var søen endnu åben. Dette beroede på vandets ubevægelighed, for ikke et vindpust krusede dets overflade. Under sådanne omstændigheder kan vand som bekendt tåle flere graders kulde uden at fryse, men et svagt stød tilstrækkeligt til at dække det med is.

Den lille Nina og hendes ven Pablo var naturligvis også mødt.

"Hør, min pige," sagde kaptajnen, "kan du kaste et stykke is ud i havet?"

"Javel," svarede den lille pige; "men min ven Pablo kan kaste meget længere end jeg."

"Prøv alligevel," sagde Hector Servadac og gav Nina et stykke is i hånden.

Og derpå tilføjede han:

"Pas nu godt på, Pablo! Nu skal du se, hvilken fe Nina er!"

Nina svingede armen et par gange og kastede så isstykket ud i det stille vand …

I samme nu knitrede det som af hagl over hele vandfladen.

Det galliske hav var fuldstændig tillagt!

23 Der handler om en tildragelse af største betydning, som sætter hele kolonien i bevægelse.

Den 23. marts, tre timer efter solnedgang, stod Månen op over den østlige horisont, og gallierne kunne se, at den allerede var i sidste kvarter. Tre dage efter stod den i konjunktion med Solen og blegnede for dennes glans.

"Mon den kommer igen?" sagde Ben-Zouf, der som første opdager af drabanten interesserede sig meget for den.

Og efter så mange kosmiske fænomener, som man endnu ikke havde fundet ud af grunden til, var den gode Ben-Zoufs ytring ikke så enfoldig endda.

Den 26., da det var klart vejr og luften meget tør, faldt termometret til tolv grader under frysepunktet.

Hvor langt var Gallia nu fra Solen? Det kunne ingen af Varmelandets beboere sige. Solskivens tilsyneladende fortsatte formindskelse kunne ikke engang bruges som grundlag for en endog blot tilnærmelsesvis rigtig beregning. Det var beklageligt, at den unavngivne lærde ikke havde fundet lejlighed til at aflevere udbyttet af sine sidste observationer. Især beklagede kaptajn Servadac, at denne forunderlige korrespondance med en landsmand – for som sådan betragtede han ham – var ophørt.

"Det er dog højst rimeligt," ytrede han til sine venner, "at vor astronom har fortsat korrespondancen, men at de senere meddelelser ikke er kommet os i hænde. Og nu, da havet er tillagt, kan vi gerne opgive håbet om brev fra denne original."

Havet var nemlig, som vi allerede ved, fuldstændig islagt. Denne forandring var foregået i ganske stille vejr, og overfladen var derfor aldeles jævn som på en sø eller på en skøjteløberbane. Da der nu ombord i *Dobryna* fandtes adskillige par skøjter, blev disse uddelt til dem, der havde lyst til at forsøge sig. Russerne gav spanierne undervisning, og når vejret var godt, når kulden vel var streng, men ikke bidende, fordi ikke en vind rørte sig, så man alle gallierne bevæge sig i de eleganteste svingninger. Navnlig udmærkede sig den lille Nina og den unge Pablo og høstede stormende bifald. Kaptajn Servadac, der var vant til al slags gymnastik, blev snart lige så dygtig som hans lærer grev Timascheff. Og Ben-Zouf gjorde de vidunderligste kunststykker, da han jo oftere havde løbet på den umådeligt store Montmartre-dam, "et helt hav, hvad behager!"

Denne i og for sig meget sunde legemsøvelse var også en gavnlig adspredelse for beboerne af Varmeland og ville i påkommende tilfælde sætte dem i stand til at komme hurtigere afsted. Løjtnant Prokop, der var en af Gallias bedste skøjteløbere, var således allerede flere gange løbet over til øen Gurbi, en halv snes mile på to timer.

"Det skal træde i stedet for den gamle verdens jernbaner," sagde kaptajn Servadac. "Egentlig er jo en skøjte ikke andet end en bevægelig jernbaneskinne, der bliver fastgjort til foden."

Imidlertid tiltog kulden jævnt og termometret faldt indtil femten-seksten grader. Samtidig med at varmen aftog, blev også lyset svagere, som når Solen til dels er skjult under en delvis solformørkelse. Alle genstande viste sig i en slags halvlys, der gjorde et ubehageligt indtryk på øjet og tillige virkede nedtrykkende på stemningen. Det kunne så ikke undgås, at

disse landflygtige mennesker kom til at tænke på deres ensomhed; de kunne ikke glemme Jorden, der fjernede sig mere og mere fra dem. Var der mulighed for, at de nogensinde skulle få den at se igen, når deres lille klode kom længere og længere bort i rummet?

Der var jo ikke engang sikkerhed for, at Gallia ikke senere forlod sin nuværende bane og blev behersket af en ny sols tiltrækningskraft.

Grev Timascheff, kaptajn Servadac og løjtnant Prokop var åbenbart de eneste medlemmer af kolonien, der kunne tænke på disse eventualiteter. Men alligevel led deres folk, uden at kunne trænge så dybt ind i fremtidens truende udsigter, under påvirkningen af en stilling, der aldrig havde haft noget tilsvarende, så længe verden havde stået. Man måtte derfor se at adsprede dem, enten ved at skaffe dem alvorlig beskæftigelse eller ved at finde på underholdning for dem, og i denne henseende var skøjteløbningen en heldig afveksling fra de ensformige, daglige arbejder.

Når vi har sagt, at alle Varmelands beboere tog mere eller mindre del i den gavnlige idræt, var der selvfølgelig en undtagelse, nemlig Isak Hakhabut. Han havde trods kulden ikke vist sig siden sin ankomst fra øen Gurbi. Da kaptajn Servadac strengt havde forbudt folkene at have noget med ham at gøre, havde ingen aflagt ham besøg på *Hansa*. Men en svag røg øver kabyssen viste, at han fremdeles var ombord i tartanen. Det pinte ham uden tvivl hårdt at skulle bruge sit eget brændsel, hvor meget han end kneb på det, når han kunne have fri vulkansk varme i Nina-kuben. Men han foretrak dog denne ekstraudgift frem for at skulle blive nødt til at forlade *Hansa*.

Hvem skulle i hans fraværelse have passet på den kostbare ladning?

For øvrigt var både tartanen og kutteren nu indrettet til at kunne udholde en lang vinter. Det havde løjtnant Prokop sørget for. Begge skibe lå godt fortøjede i havnen og kunne ikke røre sig i isen. Man havde dog været så forsigtig at hugge den nærmeste is i stykker, for at der ikke skulle blive udøvet for stort tryk på skibssiderne.

Det galliske hav var altså fuldstændigt tillagt, og på sit sidste besøg på øen Gurbi havde løjtnant Prokop overbevist sig om, at isdækket nåede, så langt man kunne se, mod nord, øst og vest.

Kun ét sted havde der holdt sig åbent vande, nemlig på den lille dam neden for den store hule, langs hvilken den brændende lava styrtede ned. Der kunne fiskerne ikke uden held have fortsat deres idræt; men uheldigvis var, som Ben-Zouf sagde, "fiskene allerede så kogte, at de ikke kunne bide!"

I de første dage af april indtrådte et omslag i vejret. Himlen blev overtrukken, uden at dog luften derfor blev mildere. Ganske vist faldt der hverken regn eller sne, men stormen rasede med ukendt vælde. Vinden trængte endog igennem den ildstrøm, der lukkede for den store sal, så at man måtte tage sig godt i agt for de glohede lavastykker, der blev slynget derind. Man behøvede dog ikke at være bange for, at stormen skulle slukke ilden; denne blussede tvært imod stærkere op, som om den havde været udsat for en stor blæsebælg. Undertiden var vindstødene endog så stærke, at de for et øjeblik fuldstændigt drev den flydende masse bort, så at en kold luftstrøm trængte ind i salen; men åbningen lukkede sig straks igen, og denne fornyelse af luften var snarere til gavn end til skade.

Den 4. april viste månen sig igen, og den frygt, nogle måske havde næret for, at den ikke skulle komme tilbage, var altså ugrundet, hvilket navnlig Ben-Zouf var særdeles glad over. Den nye drabant lod således til at have bestemt sig til at gøre regelret tjeneste hos Gallia.

Man vil mindes, at fuglene som følge af, at alt andet opdyrket land var forsvundet, havde slået sig ned på øen Gurbi. Der havde de fundet rigelig føde i den gode årstid, og de havde i tusindvis alle vegne fra besat øen.

Men da den strenge kulde indtrådte, var markerne straks blevet dækket med sne, der snart frøs sammen til en fast ismasse, som de stærkeste næb ikke kunne gennembore. Følgen heraf var en almindelig udvandring af fuglene, der i massevis fløj over til Varmeland.

På dette sted fandtes der rigtignok heller ikke føde før dem; men det var beboet. I stedet for at flygte for menneskene, opsøgte fuglene dem netop. Alt det affald, der blev kastet uden for gallerierne, forsvandt øjeblikkelig. Men der skulle meget til at ernære disse tusinder. Og det varede ikke længe, før flere hundrede af dem, drevet både af kulde og af sult, vovede sig endnu nærmere og opslog deres bolig inde i Nina-kuben.

Man måtte derfor begynde at gøre jagt på dem, da de ellers blev alt for nærgående. Det var jo altid en adspredelse, og den lille kolonis jægere lå ikke på den lade side. De stakkels dyr var så forsultne og som følge deraf så dristige, at de ofte rev kød og brød ud af hænderne på folkene. Man forfulgte dem med stenkast, med stokkeslag, endog med geværskud; men først efter en række hårdnakkede kampe lykkedes det til dels at blive

af med disse ubudne gæster, efter at man først havde holdt nogle par tilbage for at forplante slægten.

Ben-Zouf var overjægermester ved disse jagter. Hvor han havde travlt, og hvor han skreg! Hvor overdængede han ikke de ulykkelige fugle med soldatereder og skældsord! Og hvor mange blev der ikke i de få dage spist af dem, der kunne spises, såsom vildænder, agerhøns, bekkasiner osv.

Endelig begyndte der igen at komme orden i tingene. Der var nu kun nogle hundreder tilbage, som opslog deres boliger i klipperevnerne, hvorfra det ikke var let at fordrive dem. De betragtede sig næsten som hjemme og tillod ikke de andre fugle at komme ind. De ligesom kæmpede for deres arne, og efter stiltiende overenskomst lod man dem selv agere politi. Og det forstod de. De ulykkelige fugle, der uberettiget kom ind i galleriet, blev snart jaget ud eller hugget sønder og sammen af det ubarmhjertige broderskab.

En dag – den 15. april – hørtes der skrig fra det store galleri. Det var Nina, der råbte om hjælp.

"Kom, kom!" skreg hun, "de dræber mig!"

Pablo styrtede ud og fik øje på en halv snes store måger, der angreb den lille pige. Væbnet med en stok kastede han sig ind i kampen og var så heldig at fordrive de grådige søfugle, dog ikke uden selv at få nogle rifter af deres næb.

"Hvad har du der, Nina?" spurgte ham

"Se, Pablo!" svarede den lille pige og viste ham en fugl, hun havde skjult ved sit bryst.

Ben-Zouf, der i det samme kom til, tog fuglen ud af hænderne på den lille pige og udbrød:

"Det er jo en due!"

Det var ganske rigtigt en due, og oven i købet en vandredue med lidt stækkede vinger.

"Men ved alle Montmartres helgener," udbrød Ben-Zouf, "den har jo en pose om halsen!"

Et øjeblik efter havde han afleveret duen til kaptajn Servadac, og dennes venner, der var samlet omkring ham, så med spændt opmærksomhed på ham.

"Det må være efterretninger fra vor astronom!" udbrød kaptajn Servadac. "Da havet ikke mere er frit, bruger han fuglene som brevpost. Gid han denne gang må have skrevet sit navn og især sin adresse."

Den lille pose var delvis sønderrevet under kampen. Man åbnede den og fandt i den følgende lakonisk affattede seddel:

> "Gallia.
> Gennemløbet fra 1. marts til 1. april 39.700.000 m.!
> I forbigående fanget Nerina.
> Der vil blive mangel på levnedsmidler, og ... –"

Resten havde fuglenes næb gjort ulæseligt.

"Det er da et forbistret uheld!" udbrød kaptajn Servadac. "Der har åbenbart stået underskrift og dato og afgangssted. Denne gang er det hele på fransk, og det er bestemt en franskmand, der har skrevet det. Og så er vi nu ude af stand til at komme den ulykkelige til hjælp!"

Grev Timascheff og løjtnant Prokop gik tilbage til valpladsen i håb om at finde en stump papir, der måske kunne bringe dem på sporet. Men de fandt ikke noget.

"Skal vi da aldrig få at vide, hvor denne sidste beboer af Jorden opholder sig!" udbrød kaptajn Servadac.

"Ah!" udbrød pludselig den lille pige. "Zouf, se her!"

Og hun viste Ben-Zouf duen, som hun forsigtigt holdt i hænderne.

På fuglens venstre vinge kunne man tydeligt se aftrykket af et fugtigt stempel, og nederst på dette stod det ord, som det navnlig kom an på:

"Formentera".

24 Hvori kaptajn Servadac og løjtnant Prokop endelig finder opløsningen på denne kosmografiske gåde.

"Formentera!" udbrød næsten i samme nu grev Timascheff og kaptajn Servadac.

Dette navn på en af de Baleariske Øer i Middelhavet angav med bestemthed stedet, hvor meddelelsernes forfatter dengang befandt sig. Men hvad tog denne franskmand sig for der, og levede han endnu?

Det var åbenbart fra Formentera, at denne videnskabsmand fra tid til anden udsendte de forskellige oplysninger om de vekslende stillinger, som Gallia, dette brudstykke af jordkloden, indtog.

Men i ethvert tilfælde beviste den af duen bragte meddelelse, at han d. 1. april, altså for omtrent fjorten dage siden, endnu var på sin post. Dog var der den forskel mellem dette og de tidligere dokumenter, at han i det sidste slet ikke lod et ord falde om, at han havde det godt. Der stod hverken "*Va bene*" eller "*All right!*" eller "*Nil desperandum!*" Tilmed tydede den udelukkende på fransk affattede depeche på, at han trængte til hurtig hjælp, da levnedsmidlerne begyndte at slippe op.

Efter disse bemærkninger af kaptajn Servadac tilføjede han:

"Mine venner, vi må straks se at hjælpe denne ulykkelige ..."

"Eller disse ulykkelige," sagde grev Timascheff. "Kaptajn, jeg er rede til at følge Dem."

"Det er klart nok," sagde løjtnant Prokop, "at *Dobryna* må have passeret Balearerne i temmelig ringe afstand. Når vi alligevel

ikke har set land, så er det, fordi der ligesom ved Gibraltar og Ceuta endnu kun findes en ubetydelig lille ø af hele denne gruppe."

"Hvor lille den så end er, skal vi nok finde den," svarede kaptajn Servadac. "Løjtnant Prokop, hvor langt er der fra Varmeland til Formentera?"

"Å, henved hundrede og tyve mile, kaptajn. Hvorledes har De tænkt Dem at komme derover?"

"Til fods naturligvis," svarede Hector Servadac, "da havet ikke mere er åbent, men på vore skøjter. Kan det ikke nok gå, grev Timascheff?"

"Lad os komme afsted, kaptajn," sagde greven, der aldrig var rådvild eller ligegyldig, når det gjaldt om at hjælpe sin næste.

"Fa'er," sagde løjtnant Prokop hurtigt, "jeg vil tillade mig en bemærkning, ikke for at afholde dig fra at opfylde en pligt, men tværtimod for at sætte dig bedre i stand til det."

"Tal, Prokop."

"Kulden er steget betydeligt, termometret viser allerede to og tyve grader, og der kommer en bidende kold vind fra syd. Selv om du kan tilbagelægge tyve mile om dagen, vil du dog være ti dage om at nå Formentera. Desuden er det nødvendigt at have levnedsmidler, ikke alene for jer selv, men også for den eller dem, der trænger til hjælp ..."

"Vi tager tornystret på ryggen som soldater," svarede kaptajn Servadac rask. Han ville hverken høre tale om vanskeligheder eller umuligheder.

"Lad gå," svarede løjtnant Prokop roligt. "Men der må dog også gøres flere ophold undervejs for at hvile. Nu er isfladen ganske jævn, og der kan ikke rejses noget telt på den."

"Så løber vi dag og nat, løjtnant Prokop, og i stedet for ti dage bruger vi kun tre eller to."

"Det kan være, kaptajn Servadac. Jeg sætter nu, at De kan gøre rejsen på to dage, – hvad der i virkeligheden er umuligt. Men hvad vil De så gøre med dem, De træffer på øen, og som er lige ved at dø af kulde og sult? Tager De dem døende med, er de lig, inden de kommer hertil."

Løjtnant Prokops ord gjorde et dybt indtryk, for alle indså, at den påtænkte rejse var umulig. Men Hector Servadac ville dog ikke opgive tanken og blev ivrig overfor Prokops koldt forstandige ræsonnement.

"Nå, hvad mener De, hr. greve?" spurgte han.

"Jeg gør som De, hr. kaptajn."

"Vi kan dog ikke således lade vore medmennesker i stikken."

"Det kan vi ikke," svarede grev Timascheff.

Derpå vendte han sig om mod Prokop og sagde:

"Finder du ikke andet middel til at nå Formentera end det, du fraråder, så må vi alligevel forsøge det, og Gud vil stå os bi!"

Løjtnanten blev stående i tanker, uden at svare greven.

"Havde vi blot en slæde!" udbrød Ben-Zouf.

"En slæde var det let nok at lave," svarede grev Timascheff, "men hvorfra skulle vi få hunde eller rensdyr til at trække den?"

"Kunne vi ikke bruge vore heste, når de blev skærpet?" spurgte Ben-Zouf.

"De ville ikke kunne udholde kulden, men snart styrte," svarede greven.

"Det får være," sagde nu kaptajn Servadac. "Der er ikke noget at betænke sig på. Lad os lave en slæde."

"Den er lavet," sagde løjtnant Prokop.

"Godt, lad os så spænde for."

"Nej, kaptajn. Vi har en sikrere og hurtigere drivkraft end de to heste, der heller ikke ville kunne udholde rejsens besværligheder."

"Hvad da?" spurgte grev Timascheff.

"Vinden," svarede løjtnant Prokop.

Ja vinden! Den forstår amerikanerne udmærket at bruge til deres sejl-slæder, der kappes i hurtighed med jernbanetog og kan drive det til en hastighed af over halvtreds meter i sekundet eller hundrede og firs kilometer i timen. Det blæste for øjeblikket stærkt fra syd, og man kunne med dette befordringsmiddel således godt tilbagelægge over tolv mile i timen. Det var følgelig muligt mellem to solopgange at nå hen til Balearerne eller den lille ø, som endnu var tilbage af dem.

Drivkraften havde man altså. Men Prokop havde sagt, at man også havde slæden. Ja, en af *Dobryna*s både, der var seks alen lang og kunne rumme fem-seks personer, var det ikke en slæde fiks og færdig? Var det ikke tilstrækkeligt at anbringe to jernkøle på siderne, der ville støtte båden og gøre, at den gled frem som på skøjter? Hvor lang tid behøvede vel maskinmesteren til dette? Højst et par timer. Og dette lette fartøj ville kunne skyde en umådelig fart. Når man så dækkede båden med et tag af brædder og sejldug, ville der være godt læ under det. Den skulle endvidere forsynes med pelse, spise- og drikkevarer og en lille transportabel ovn til at opvarme ved sprit, og den ville således være meget skikket til at nå Formentera og føre dem tilbage, som endnu fandtes der.

Der var kun ét at indvende imod dette. Vinden var god, når man skulle nordpå, men når man nu skulle tilbage igen mod

syd ...

"Den tid den sorg!" udbrød kaptajn Servadac, "lad os nu først se at komme afsted!"

*Dobryna*s maskinmester og nogle matroser tog straks fat på arbejdet, og hen ad aften var alt i orden. Men nu bad løjtnant Prokop om at måtte tage med i stedet for grev Timascheff. Dels kunne der kun være to passagerer i båden, for det tilfælde at der blev flere at føre med på hjemvejen, og dels var en sømands sikre og erfarne hånd bedre i stand til at manøvrere fartøjet.

Grev Timascheff ville først ikke indlade sig på dette, men måtte dog til sidst give efter. Det var en farlig rejse; og kom kaptajn Servadac ikke tilbage, måtte greven være den lille kolonis naturlige overhoved.

Om selv at træde tilbage og opgive rejsen, ville kaptajn Servadac ikke høre det mindste. Det var efter al rimelighed en franskmand, der trængte til hjælp, og den var han som fransk officer nærmest til at yde.

Ved solopgang den 16. april gik kaptajnen og løjtnanten ombord. De sagde farvel til deres rejsefæller, som var meget bevægede ved at se dem drage bort over den uendelige isfladen i over tyve graders kulde. Ben-Zouf var tung om hjertet. De russiske matroser og spanierne ville alle trykke kaptajnen og løjtnanten i hånden. Grev Timascheff omfavnede den modige officer og den trofaste Prokop. Lille Nina fik det sidste kys; sejlet blev hejst, og båden fløj afsted som en kæmpefugl og forsvandt nogle minutter efter i horisonten.

Båden førte storsejl og fok, og for disse løb den snart tolv mile i timen. Gennem en åbning i agterruffet kunne løjtnant Prokop stikke hovedet frem, uden at være alt for meget udsat

for kulden, og derfra ved hjælp af kompasset styre i lige linje mod Formentera.

Bådens bevægelse var jævn og sikker, og man mærkede ikke tit den ubehagelige rysten, som er uundgåelig selv på de bedste jernbaner. Da dens vægt ikke var så stor på Gallia, som den ville have været på Jorden, gled den frem uden stød og slingren og ti gange så hurtigt som i dens naturlige element vandet. Kaptajn Servadac og løjtnant Prokop havde undertiden en fornemmelse, som om de fløj igennem luften med en ballon; men de holdt sig dog stadig på isen med båden, hvis jernskinner skar lange furer.

De var snart på det rene med, at dette stivnede hav så ens ud over alt. Ikke et eneste levende væsen bragte liv i den uendelige ensomhed, der gjorde et forunderlig sørgeligt indtryk. Og når så Solen var gået ned, og natten pludselig brød frem, flyttede de rejsende sig uvilkårligt nærmere sammen og trykkede hinanden i hånden.

Natten var mørk, da det var nymåne; men stjernerne tindrede med uforlignelig glans på den dunkle himmel. I mangel af kompas kunne løjtnant Prokop sikkert have rettet sig efter den nye polarstjerne, der nu skinnede helt nede ved horisonten.

Gallias afstand fra Solen måtte nu være meget betydelig, hvilket også den sidste meddelelse godtgjorde. Det tænkte løjtnant Prokop på, mens kaptajn Servadacs tanker dvælede ved den eller dem af hans landsmænd, som han skulle bringe hjælp.

Gallias hastighed var imidlertid fra 1. marts til 1. april aftaget med tyve millioner mile, i overensstemmelse med Kepplers anden lov. I samme tidsrum var dens afstand fra Solen blevet to

og tredive millioner mile større. Den befandt sig altså omtrent midt i de teleskopiske planeters bane imellem Mars og Jupiter og fjernede sig således stadig fra sit tiltrækningscentrum. Kunne man følgelig ikke nok håbe, at det til sidst ville lykkes astronomen at beregne denne bane og ad matematisk vej udfinde, til hvilken tid Gallia ville være længst borte fra Solen, hvis den i det hele fulgte en elliptisk bane? Når den først havde nået dette punkt, ville den atter nærme sig Solen. Man vidste nøjagtigt, hvor langt soláret var og antallet af de galliske dage.

Løjtnant Prokop grundede netop over alle disse problemer, da han overraskedes ved, at det pludselig igen blev dag. Han og kaptajn Servadac holdt nu råd. Efter deres beregning havde de allerede rejst hundrede mile i lige linje, og de besluttede nu at formindske hurtigheden noget. Sejlene blev rebet, og trods den overvættes kulde undersøgte de rejsende med spændt opmærksomhed den uendelige isflade.

Den var ganske øde og ensformig, og ikke et eneste klippeparti hævede sig op over den.

"Er vi ikke kommet lidt for meget vest for Formentera?" sagde kaptajn Servadac, efter at have studeret kortet.

"Jo, det er rimeligt nok," svarede løjtnant Prokop. "Nu kan vi stå lige ned på den."

"Så gør det, løjtnant," svarede kaptajn Servadac, "og lad os ikke spilde et eneste sekund."

Kursen ændredes nu til nordøst. Trods den bidende kulde stod Hector Servadac forude og spejdede efter en røg, der kunne røbe den ulykkelige videnskabsmands opholdssted.

Pludselig fik hans ansigt liv, og han udstrakte hånden mod et punkt i horisonten.

"Dér! Dér!" udbrød han og pegede på en træbygning, der trådte skarpt frem i linjen imellem himlen og isfladen.

Løjtnant Prokop havde taget sin kikkert.

"Ja!" svarede han, "det er rigtigt ... der ligger en bygning!"

Der kunne ikke være mindste tvivl tilbage. Man satte alle sejl op, og båden fløj i rivende fart hen over isen.

Kaptajn Servadac og løjtnant Prokop var så bevægede, at de ikke kunne få et ord frem. Bygningen blev hurtigt større, og snart så de, at den ragede op over nogle lave klipper, der trådte skarpt frem mod den hvide ismark.

Som kaptajn Servadac nok havde befrygtet, sås ingen røg opstige fra den lille ø. I denne kulde måtte man ikke gøre sig illusioner: det var sandsynligvis en grav, de nærmede sig til.

Ti minutter efter tog løjtnanten storsejlet ind for ikke at støde med for stærk fart mod klipperne.

Kaptajn Servadacs hjerte knugedes af en endnu stærkere bevægelse. På toppen af bygningen sled vinden i en blå pjalt tøj ... det var alt, hvad der var tilbage af det franske flag!

Båden stødte nu mod de første klipper. Hele øen var ikke fem hundrede meter i omkreds, – resterne af Formentera.

På klippen stod en ussel træhytte, hvis skodder var hermetisk tillukkede. I et nu var kaptajn Servadac og løjtnant Prokop der oppe.

Hector Servadac bankede på døren, der var aflåset. Han kaldte. Intet svar.

"Kom her, løjtnant," sagde han.

De stødte begge til døren, så den sprang op.

I hyttens eneste værelse var der bælgmørkt og dødsstille.

Enten havde dette værelses sidste beboer forladt det, eller han var der endnu, men død.

Man åbnede skodderne, og der blev lyst.

I kaminen sås kun asken efter en udbrændt ild.

I et hjørne stod en seng. På denne lå et menneskeligt legeme.

Kaptajn Servadac trådte hen til det og gav uvilkårligt et skrig fra sig.

"Død af kulde! Død af sult!"

Løjtnant Prokop bøjede sig ned over den ulykkeliges legeme.

"Han lever!" udbrød han.

Og han tog en lille flaske med stærk brændevin og hældte nogle dråber ind imellem den døendes læber.

Der hørtes et let suk, og et par ord, udtalt af en svag stemme:

"Gallia?"

"Ja! ... ja! ... Gallia!" svarede kaptajn Servadac, "og det er ..."

"Det er min komet ... min komet!"

Derpå faldt den døende i en dyb afmagt, mens kaptajn Servadac ved sig selv sagde:

"Men jeg kender jo denne mand! Hvor har jeg dog set ham før?"

De kunne ikke lade ham blive liggende i denne hytte, hvor alt manglede. Hector Servadac og løjtnant Prokop tog hurtigt en beslutning. I største hast blev den døende, hans få fysiske og astronomiske instrumenter, hans klæder, papirer, bøger og en gammel dør, hvorpå han havde nedskrevet sine beregninger, bragt ned i båden.

Vinden var heldigvis gået lidt om til et gunstigere hjørne. Man benyttede sig af det, satte sejl til, og den eneste klippe, der var tilbage af de Baleariske Øer, var forladt.

Den 19. april, seks og tredive timer senere, blev den lærde, der ikke havde åbnet øjnene eller mælet et ord, bragt ind i Nina-kubens store sal, og kolonisterne modtog med hurraråb de to dristige rejsende, hvis tilbagekomst de med så stor utålmodighed havde imødeset.

Anden del

1 Hvori man uden videre præsenterer den seks og tredivte beboer af den galliske klode.

Den seks og tredivte beboer af Gallia var endelig blevet optaget i Varmeland. De eneste, næsten uforståelige ord, han endnu havde sagt, var:

"Det er min komet ... det er min komet!"

Hvad var meningen af disse ord? Betød de, at den hidtil uforklarlige kendsgerning: at et stort stykke var revet løs fra Jorden og slynget ud i verdensrummet, skyldtes sammenstødet med en komet? Havde der da fundet et sådan sammenstød sted? Hvilken af de to asteroider havde eneboeren på Formentera givet navnet Gallia, den langhalede stjerne eller den del af Jorden, der fo'r gennem rummet? Dette spørgsmål kunne kun besvares af den lærde, der så energisk havde hævdet retten til "sin komet".

Han var under alle omstændigheder forfatteren til de på *Dobryna*s rejse modtagne meddelelser og den, der havde skrevet det af brevduen bragte dokument. Han alene kunne have kastet futteralet og ankeret i havet og sat fuglen i frihed, for at dens instinkt skulle føre den til det eneste beboede land. Han kendte altså noget til Gallia; han havde kunnet beregne dens tiltagende afstand fra Solen, dens aftagende tangential-hastighed. Men – og det var hovedsagen – havde han også beregnet dens banes natur og klaret sig, om asteroiden fulgte en hyperbel, en parabel eller en elliptisk linje? Havde han bestemt denne kurve ved efterhånden at iagttage Gallia i tre forskellige stillinger?

Vidste han endelig, om den nye stjerne var i stand til at vende tilbage mod Jorden, og hvor lang tid det ville tage?

Disse spørgsmål beskæftigede først grev Timascheff, som derpå udtalte sig om dem til kaptajn Servadac og løjtnant Prokop. Men heller ikke disse kunne besvare dem. På hjemrejsen havde de talt meget om disse forskellige muligheder, dog uden at komme til noget resultat. Og desværre var der al udsigt til, at den eneste mand, der sandsynligvis kunne give løsningen af problemet, – at han nu kun var et lig. I så fald måtte man opgive ethvert håb om nogensinde at trænge ind i den fremtid, der var forbeholdt den galliske verden.

Man måtte derfor først og fremmest se at bringe liv i astronomens tilsyneladende livløse legeme. *Dobryna*s apotek, der var godt forsynet med lægemidler, kom her til fortræffelig anvendelse. Man skred også straks til værket, efter at Ben-Zouf havde fremsat den opmuntrende bemærkning:

"Begynd bare på det, kaptajn! Det er ganske utroligt, hvor sådanne lærde mennesker er sejlivede!"

Man gav sig derfor til at behandle den døende, udvendig ved at gnide ham så stærkt, at en levende næsten kunne være død af det, og indvendig med styrkende dråber, der var så kraftige, at de måtte kunne bringe liv i en død.

Det var Ben-Zouf og Negrete, der overtog den udvendige behandling, og man kunne være vis på, at de nok skulle gøre deres bedste.

Imidlertid grundede Hector Servadac forgæves over, hvem denne franskmand dog var, og hvor han før havde truffet ham.

Han burde imidlertid have kunnet kende ham igen; men han havde kun set ham i den alder, man kalder den utaknemmelige,

og det med rette, da den er det både i moralsk og fysisk henseende.

Den lærde, der nu lå i Nina-kubens store sal, var nemlig ingen anden end Hector Servadacs tidligere lærer i fysik ved Charlemagne-skolen.

Han hed Palmyrin Rosette. Det var en virkelig lærd mand med grundige matematiske kundskaber. Men Hector Servadac havde tidligt forladt latinskolen for at træde ind i militærskolen og siden den tid havde han og hans lærer ikke truffet hinanden og havde derfor glemt efter rettere sagt troet at have glemt hinanden.

Som elev havde Servadac, som man vil erindre, aldrig været overdrevent flittig. Men hvor mange puds havde ikke han og hans uopdragne kammerater spillet den ulykkelige Palmyrin Rosette.

Hvem var det, der kom salt i laboratoriets destillerede vand, et nummer, der havde de mest uventede kemiske virkninger til følge? Hvem stjal en dråbe kviksølv ud af barometret, så at det viste et ganske besynderligt vejr? Hvem åndede på termometret et øjeblik, før læreren ville se på det? Hvem puttede levende insekter ind i kikkerterne? Hvem ødelagde elektrisermaskinens isolering, så at den ikke kunne give en eneste gnist fra sig? Og hvem havde boret et lille hul i bunden af luftpumpen, så at Palmyrin Rosette sled sig fordærvet på at pumpe en luft ud, som stadig kom ind igen?

Det var alt sammen Servadacs og hans overgivne kammeraters mindste bedrifter.

Og disse spilopper tiltalte eleverne så meget mere, som den gode lærer var rasende hidsig og satte "de store" i skolen i det

mest strålende humør ved at blive ildrød i hovedet af arrigskab.

To år efter Hector Servadacs afgang fra latinskolen opgav Palmyrin Rosette, der selv følte, at han var bedre videnskabsmand end lærer, sin stilling for udelukkende at ofre sig for astronomiske studier. Han søgte ansættelse ved observatoriet. Men alle døre var lukkede for ham på grund af hans i den lærde verden bekendte stridbare karakter. Da han havde nogen formue, gav han sig til at fortsætte sin astronomiske virksomhed uden officiel stilling, og han fandt en sand nydelse i at kritisere de andre astronomers systemer. Det var for øvrigt ham, der opdagede de tre sidste teleskopiske planeter og beregnede den tre hundrede fem og tyvende komets bane. Men, som sagt, professor Rosette og hans elev Servadac havde ikke truffet hinanden, før de nu mødtes på øen Formentera. Der var altså ikke noget påfaldende i, at kaptajn Servadac ikke, efter tolv års forløb og tilmed i hans nuværende tilstand, kunne genkende sin gamle lærer Palmyrin Rosette.

Da Ben-Zouf og Negrete havde fået den lærde ud af alt det pelsværk, han var indsvøbt i fra top til tå, så de, at det var en lille mand, der ganske vist nu var meget udmagret, men også af naturen var spinkel, meget skaldet, med en af disse blanke isser, der ligner den øverste ende af et strudsæg, ikke barberet i den sidste uge, med en lang og kroget næse, som afgav et fortræffeligt underlag for et par af de store briller, der synes at være en integreret del af adskillige nærsynede mennesker.

Denne lille mand var vistnok meget nervøs. Man kunne sammenligne ham med et elektrisk Ruhmkorff-apparat, hvori den oprullede tråd var en flere alen lang nerve, og hvori den elektriske strøm var erstattet af en lige så kraftig nervøs strøm.

Kort sagt, i "apparatet Rosette" var nervøsiteten drevet op til en meget høj grad af spænding, ligesom elektriciteten er det i apparatet Ruhmkorff.

Men om end professoren var nok så nervøs, var det ingen grund til at lade ham omskifte dette liv med et andet. I et samfund, der kun tæller fem og tredive sjæle, er den seks og tredivtes liv ikke at foragte. Da man havde taget en del af klæderne af den døende, mærkede man, at hans hjerte endnu slog, om end kun svagt. Der var følgelig en mulighed for, at han ved fornuftig behandling kunne komme til bevidsthed igen. Ben-Zouf gned og gned denne krop, der var så tør som en gammel vinstok, så at man til sidst kunne blive bange for, at den skulle fænge ild, og som om det var sin sabel, han pudsede til paraden, nynnede han det gamle bekendte omkvæd:

Kun trippelse, du ærens søn,
er skyld i stålets glans!

Og endelig, efter tyve minutters ufortrøden gnidning, gav den døende et suk fra sig, og derpå et andet og tredje. Hans hidtil hermetisk tillukkede mund åbnede sig.

Han slog øjnene halvt op, lukkede dem og slog dem atter op, men endnu uden bevidsthed om, hvor han var. Også et par uforståelige ord sagde han. Så udstrakte Palmyrin Rosette den højre hånd og holdt den derefter på panden, som om han søgte efter noget, der ikke mere fandtes der. Derpå rynkede han øjenbrynene, blev ganske rød i hovedet, som om han af lutter vrede var vendt tilbage til livet, og råbte:

"Mine briller? Hvor er mine briller?"

Ben-Zouf søgte efter hans briller og fandt dem.

Disse imponerende briller var forsynet med virkelige kikkertglas. Under Ben-Zoufs kraftige behandling var de faldet af de tindinger, de ellers syntes som fastgroede til. De blev sat til rette på ørnenæsen, deres naturlige plads, og nu udstødtes der atter et suk, der endte med et godt varslende "Hm! Hm!"

Kaptajn Servadac stod bøjet over Palmyrin Rosette, hvis ansigt han studerede med den største opmærksomhed.

I dette øjeblik slog patienten øjnene helt op. Han så bistert gennem de tykke brilleglas og udbrød derpå i en yderst pirrelig tone:

"Elev Servadac, fem hundrede linjer udenad til i morgen!"

Det var de første ord, Palmyrin Rosette modtog kaptajn Servadac med.

Men på denne fortræffelige anledning, der åbenbart var fremkaldt ved mindet om gamle spilopper, genkendte Hector Servadac, om han end troede at drømme, straks sin tidligere lærer i fysik ved Charlemagne-skolen.

"Hr. Palmyrin Rosette!" udbrød han. "Min gamle lærer i egen høje person! ... Det var da et ganske mærkværdigt møde!"

Imidlertid var Palmyrin Rosette atter faldet i en slags døs, så at det var bedst at lade ham i ro.

"Vær De kun rolig, kaptajn," sagde Ben-Zouf. "Han lever nok; det indestår jeg for. Sådanne småkarle – de er ikke andet end bare nerver. Jeg har set nogle, der var endnu tørrere end ham, og som var kommet mere langvejs fra."

"Hvor var de da kommet fra, Ben-Zouf?"

"Fra Ægypten, kaptajn, i en pæn malet kasse."

"Det har været mumier, fæhoved."

"Ganske rigtigt, kaptajn!"

Men da professoren nu var faldet i søvn, lagde man ham i en varm seng og opsatte at spørge ham nærmere ud om kometen, indtil han var vågnet.

Hele denne dag igennem kunne kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop – der jo i den lille koloni repræsenterede Videnskabernes Selskab – ikke andet end fordybe sig i de urimeligste hypoteser i stedet for ganske roligt at afvente den næste dag. Hvad var egentlig det for en komet, som Palmyrin Rosette havde døbt Gallia? Der mentes altså ikke med dette navn det fra jordkloden bortrevne stykke? Gjaldt afstands- og hastighedsberegningerne kometen Gallia og ikke deres klode? Var disse overlevende af menneskeslægten galliere, eller var de det ikke?

"Det er måske lidt vanskeligt at afgøre," sagde Hector Servadac, "men nu har vi professor Rosette her, og han er nok mand for at sige os det." – Og kaptajn Servadac beskrev derfor hr. Rosette nærmere, nemlig som en mand, det ikke var behageligt at leve sammen med, og som altid stod på en spændt fod med andre. Han fortalte, at det var en uforbederlig original og en noget heftig og egensindig person, men alligevel i grunden en ganske flink mand. Når han blev hidsig, var det bedst at lade ham rase ud, ligesom man lader en byge drive over.

Efter at kaptajn Servadac havde givet denne lille biografiske skildring, tog grev Timascheff ordet og sagde:

"Vær De kun rolig, kaptajn, vi skal nok gøre alt for at stå på en god fod med professor Palmyrin Rosette. Jeg tror for øvrigt, han vil kunne være os til megen nytte ved at meddele os resultaterne

af sine iagttagelser. Men det kan han rigtignok kun under én forudsætning."

"Og det er?" spurgte Hector Servadac.

"Den," svarede grev Timascheff, "at han virkelig er forfatter til de meddelelser, vi har modtaget."

"Tvivler De om det?"

"Nej, kaptajn. Det ville være aldeles urimeligt andet, og jeg siger det kun for at udtømme alle ugunstige muligheder."

"Men hvem skulle da ellers have affattet dem, hvis det ikke var min gamle lærer?" bemærkede kaptajn Servadac.

"Måske en anden astronom på et andet punkt af den gamle jordklode."

"Det er umuligt," svarede løjtnant Prokop, "fordi meddelelserne kun taler om Gallia, og professor Rosette straks nævnede dette navn."

Denne meget rigtige bemærkning var der ikke noget at sige imod, og der kunne altså ikke være tvivl om, at eneboeren på Formentera jo var forfatter til brevene.

Hvad han egentlig havde at gøre på denne ø, fik man nok at vide af ham selv.

Desuden havde man jo både hans dør og hans papirer, og det kunne ikke være noget overgreb at undersøge dem, mens han sov.

Det gjorde man altså.

Bogstaverne og tallene var skrevet med samme hånd som dokumenterne. Døren var endnu fuld af algebraiske tegn, skrevet med kridt, og som man passede godt på at opbevare. Papirerne bestod mest af løse blade, der var overlæsset med geometriske figurer.

Løjtnant Prokop gjorde opmærksom på, at disse forskellige kurver svarede nøjagtigt til kometbaner, der kunne være paraboliske, hyperboliske og elliptiske, – hvilket i de første to tilfælde antydede, at kometerne, set fra Jorden, aldrig mere ville vise sig over Jordens horisont; i det tredje, at de periodisk ville komme til syne igen efter kortere eller længere tids forløb.

Det var således sikkert nok, at professoren havde beskæftiget sig med beregningen af kometbaner, men man kunne ikke drage slutninger af de forskellige kurver, han efterhånden havde studeret, for når astronomerne begynder deres beregninger, forudsætter de altid, at kometerne har en parabolisk bane.

Det endelige resultat var altså, at Palmyrin Rosette under sit ophold på Formentera fuldstændigt eller til dels havde beregnet banen for en ny komet, som astronomerne endnu ikke havde givet navn.

Havde han anstillet denne beregning før eller efter katastrofen den l. januar? Det kunne kun han selv give oplysning om.

"Lad os vente," sagde grev Timascheff.

"Jeg venter, men det piner mig," svarede kaptajn Servadac. "Jeg ville gerne give en måned af mit liv for hver time af professor Rosettes søvn."

"Det var dog måske en dårlig forretning, kaptajn," sagde løjtnant Prokop.

"Hvad? For at få vished om, hvilken fremtid der er forbeholdt vor asteroide ..."

"Jeg vil ikke gerne berøve Dem Deres illusioner, kaptajn," svarede løjtnant Prokop; "men om også professoren kender

noget til kometen Gallias bane, så følger deraf dog ikke, at han også kan give os oplysning om det brudstykke, der fører os med sig. Mon for øvrigt det, at kometen viser sig over Jordens horisont, står i forbindelse med det fænomen, at et stykke af jordkloden er slynget ud i verdensrummet?"

"Javel," udbrød kaptajn Servadac, "den forbindelse er jo åbenbar. Det er klart som dagen, at ..."

"At ..." sagde grev Timascheff, som om han var spændt på svaret.

"At Jorden er stødt sammen med en komet, og at det er grunden til, at vi føres bort med et stykke af jordkloden."

Ved denne hypotese, som kaptajn Servadac udtalte i en bestemt tone, så grev Timascheff og løjtnant Prokop et øjeblik på hinanden. Hvor usandsynligt det end var, at Jorden og en komet skulle være stødt sammen, var det dog ingen umulighed, og det forklarede meget, som ellers var uforståeligt.

"De har muligvis ret, kaptajn," sagde løjtnant Prokop, efter at have betragtet spørgsmålet fra denne nye side. "Det er ikke aldeles uantageligt, at et sådant sammenstød kan finde sted og bevirke, at et stort stykke rives løs fra Jorden. Hvis dette virkelig er hændet, så er den store skive, som vi så natten efter katastrofen, ikke andet end kometen, der uden tvivl er kommet bort fra sin normale bane, mens dens hastighed dog har været så stor, at Jorden ikke har kunnet trække den til sig."

"Det er den eneste forklaring, vi kan give af den ubekendte stjerne," svarede kaptajn Servadac.

"Her har vi altså," sagde nu grev Timascheff, "en ny hypotese, der ikke synes så urimelig. På den måde stemmer vore egne

iagttagelser med professor Rosettes. I så fald er det denne vandrestjerne, som han har kaldt Gallia."

"Det er klart, grev Timascheff."

"Meget vel, kaptajn; men der er dog noget endnu, jeg ikke kan forklare mig."

"Og det er?"

"At denne videnskabsmand har beskæftiget sig mere med kometen end med det stykke jord, der førte ham selv ud i verdensrummet."

"Ja, grev Timascheff," svarede kaptajn Servadac; "De ved jo, hvilke originaler disse videnskabens fanatikere undertiden er, og jeg tror, han her er et pragteksemplar af racen."

"Desuden," bemærkede løjtnant Prokop, "er det meget muligt, at beregningen er udført forinden sammenstødet. Det kan være, at professoren har set kometen komme og iagttaget den forinden katastrofen."

Løjtnant Prokops bemærkning var rigtig. I hvert tilfælde blev kaptajnens hypotese antaget i princippet. Resultatet blev altså følgende:

En komet, der skar ekliptika, var stødt sammen med Jorden natten imellem den 31. december og 1. januar, og stødet havde fra jorden løsrevet et stort stykke, som nu vandrede ud i rummet mellem planeterne.

Om end medlemmerne af Videnskabernes Selskab på Gallia endnu ikke havde den fulde sandhed inde, var de dog temmelig nær ved den.

Kun Palmyrin Rosette kunne fuldstændigt løse problemet.

2 Hvis sidste ord oplyser læseren om, hvad han formodentlig allerede har gættet.

Således endte dagen den 19. april. Medens de overordnede drøftede sagerne, passede kolonisterne deres daglige dont. Professorens uventede optræden på den galliske scene gjorde ikke noget overdrevent indtryk på dem. Spanierne, der af naturen var mere træge, og russerne, som stolede på deres herre, brød sig kun lidt om årsager og virkninger. Om Gallia engang skulle komme tilbage til Jorden, og om de så skulle leve der, det vil sige dø der, fik de tidsnok at vide. Derfor sov de også den påfølgende nat så trygt og roligt som filosoffer, der ikke lader sig forstyrre af noget som helst.

Ben-Zouf, der nu var blevet forvandlet til sygepasser, veg ikke fra professor Rosettes leje. Han havde sat sig i hovedet at ville få ham på benene igen, og følgelig stod hans ære på spil. Men hvor han også hyggede om ham! Hvor fyldte han ham ikke ved den mindste lejlighed med små dosis kirsebærbrændevin! Og hvor talte han ikke hans suk! Hvor søgte han ikke at gætte sig til meningen af de få ord, der kom fra hans mund! Sandt er det, at navnet Gallia ofte kom igen i Palmyrin Rosettes urolige søvn, i en tone, der skiftede mellem ængstelse og vrede. Drømte professoren måske, at man ville stjæle hans komet fra ham, at man ville bestride, at det var ham, der havde opdaget Gallia, at man på en chikanøs måde ville berøve ham ejendomsretten til hans observationer og beregninger? Det var rimeligt nok.

Palmyrin Rosette var af den slags mennesker, der bliver arrige endog i søvne.

Men hvor opmærksomt sygepasseren end lyttede, fik han dog af de usammenhængende ord ikke noget ud, der kunne bidrage til at løse det store problem. Derimod sov professoren hele natten, og hans i begyndelsen svage suk blev nu til en lydelig snorken, der varslede det bedste.

Da Solen stod op over Gallias vestlige horisont, sov Palmyrin Rosette endnu, og Ben-Zouf mente, at man burde lade ham sove. Desuden indtraf der i dette øjeblik noget, som tiltrak sig ordonnansens opmærksomhed.

Der blev flere gange banket på den store dør, der lukkede for indgangen til Nina-kubens hovedgalleri. Denne dør tjente, om ikke til værn mod ubehagelige besøg, så dog til at holde kulden ude.

Ben-Zouf ville først gå et øjeblik bort fra den syge; men så tænkte han igen, han måtte have hørt fejl. I alt fald var han jo ikke portner, og der var andre, der havde bedre tid end han til at trække i snoren. Han rørte sig følgelig ikke af pletten.

Men alle de andre lå endnu i dyb søvn. Atter blev der banket. Det måtte da åbenbart være et levende væsen.

"Ved alle kabylere, det går for vidt!" tænkte Ben-Zouf. "Hvad kan det dog være?"

Han gik igennem hovedgalleriet, og da han var kommet hen til døren, spurgte han i en ingenlunde behagelig tone:

"Hvem er det?"

"Det er mig," svarede en sødlig stemme.

"Hvad for en mig?"

"Isak Hakhabut."

"Hvad vil du, Astaroth?"

"Luk dog op, hr. Ben-Zouf."

"Hvad vil du her? Vil du sælge dine varer?"

"De ved jo godt, man vil ikke købe dem."

"Så gå Fanden i vold."

"Hr. Ben-Zouf," vedblev Isak i en ydmyg tone, "jeg ville gerne tale med Hs. Excellence generalguvernøren."

"Han sover."

"Så vil jeg vente, til han er vågen."

"Ja, så vent du der, hvor du er, Abimelech!"

Ben-Zouf ville just gå sin vej, da kaptajn Servadac, som var blevet vækket ved støjen, kom til:

"Hvad er der på færde, Ben-Zouf?"

"Ikke noget videre. Det er kun den hund Hakhabut, der vil tale med Dem, kaptajn."

"Nå, så luk op," svarede Hector Servadac. "Vi må dog høre, hvad han vil her i dag."

"Det drejer sig naturligvis kun om hans egen profit."

"Luk nu op, siger jeg."

Ben-Zouf adlød. Straks styrtede Isak Hakhabut, indhyllet i sin gamle kaftan, ind i galleriet. Kaptajn Servadac gik tilbage til hovedhallen, og jøden fulgte efter ham, idet han gav ham de mest glimrende titler.

"Hvad vil De?" spurgte kaptajn Servadac og så skarpt på ham.

"Ak, hr. guvernør," udbrød Isak, "har De ikke hørt noget nyt?"

"Nå, De vil høre nyt her?"

"Ak ja, hr. guvernør, og jeg håber, De er så god at meddele mig ..."

"Jeg har ikke noget at meddele Dem, mester Isak, da jeg ikke ved noget."

"Men der er dog i går kommet en ny person til Varmeland?"

"Nå, det ved De allerede?"

"Ja, hr. guvernør. Fra min ringe tartan så jeg båden gå på en stor rejse og komme tilbage igen. Og det forekom mig, da De gik i land ..."

"Nå?"

"Nå, hr. guvernør, havde De ikke en fremmed med Dem?"

"Som De kender?"

"Nej, det siger jeg ikke, hr. guvernør; men jeg ville dog ... jeg ville gerne ..."

"Hvilket?"

"Tale med den fremmede, for måske kommer han ..."

"Hvorfra?"

"Fra nordkysten af Middelhavet, og det er ikke urimeligt, at han bringer ..."

"At han bringer ...?"

"Efterretninger fra Europa!" sagde Isak og så spændt på kaptajn Servadac.

Efter tre og en halv måneds ophold på Gallia var han altså ikke kommet videre! Med hans tænkemåde måtte det jo rigtignok falde ham vanskeligere end enhver anden at løsrive sin sjæl fra denne verden, om også hans legeme var det. Han måtte, hvor nødig han end ville, indrømme, at det forholdt sig rigtigt med de mange nye fænomener, men efter hans mening foregik de dog alle på Jorden. Havet var stadig Middelhavet. Om også en del af Afrika var gået til grunde, så eksisterede dog Europa endnu nogle hundrede mile længere mod nord. Dets

beboere levede der lige så godt som tidligere, og han kunne endnu fremdeles der købe, sælge, snyde, kort sagt drive handel. *Hansa* kunne lige så godt handle på kysten af Europa som på kysten af Afrika, ja måske endnu bedre. Det var af den grund, at Isak Hakhabut straks var mødt for at høre nyt fra Europa.

At forsøge at bringe Isak på andre tanker, ville have været spildt ulejlighed, og det faldt aldeles ikke kaptajn Servadac ind. Han holdt i det hele ikke af, atter at knytte forbindelse med den ham modbydelige renegat, og han nøjedes derfor med at trække på skuldrene.

Men den, der trak endnu mere på skuldrene, var Ben-Zouf. Ordonnansen havde hørt Isaks spørgsmål, og det behagede ham at svare jøden, efter at kaptajnen havde vendt ham ryggen.

"Jeg har altså virkelig ikke taget fejl?" sagde handelsmanden med spillende øjne. "Der er i går kommet en fremmed hertil?"

"Ja," svarede Ben-Zouf.

"Er han i live?"

"Det håber jeg."

"Og vil De ikke være så venlig at sige mig, hr. Ben-Zouf, hvorfra i Europa han kommer?"

"Fra de Baleariske Øer," svarede Ben-Zouf, der ville se, hvor Isak Hakhabut ville hen.

"De Baleariske Øer!" udbrød denne. "En prægtig handelsplads! Jeg har gjort mange gode forretninger der. *Hansa* var i sin tid godt kendt der."

"Formodentlig alt for godt."

"Men de øer ligger jo ikke fem og tyve mile fra den spanske kyst, og den ærede rejsende må jo så absolut have hørt det nyeste fra Europa."

"Det har han også, Manasse, og han fortæller dig nok noget, der vil glæde dig."

"Tror De, hr. Ben-Zouf?"

"Javel."

"Det skulle ikke komme mig an på ..." vedblev Isak nølende, "nej ... det skulle ikke ... skønt jeg kun er en fattig mand ... det skulle ikke komme mig an på nogle realer, hvis jeg kunne komme til at tale med ham ..."

"Det gjorde det dog nok alligevel."

"Nej ... jeg ville give dem straks ... hvis jeg ufortøvet kunne få ham i tale."

"Jaså," svarede Ben-Zouf. "Uheldigvis er den rejsende meget træt, han sover."

"Man kunne jo vække ham."

"Hakhabut," sagde kaptajn Servadac, "hvis De understår Dem i at vække nogen som helst her, lader jeg Dem kaste på døren."

"Hr. guvernør," svarede Isak i en endnu mere ydmyg tone, "jeg ville dog så gerne vide ..."

"De skal nok få det at vide," sagde kaptajn Servadac. "Jeg ser endog gerne, at De er til stede, når vor nye fælle fortæller os nyt fra Europa."

"Jeg også, Ezechiel," tilføjede Ben-Zouf, "for jeg gad nok se det ansigt, du så sætter op."

Isak Hakhabut kom ikke til at vente længe. I dette øjeblik gav Palmyrin Rosette sig til at kalde i en utålmodig tone.

Alle ilede hende til professorens leje, både grev Timascheff, kaptajn Servadac, løjtnant Prokop og Ben-Zouf, hvis stærke hånd havde ondt nok ved at holde Isak Hakhabut tilbage.

Professoren var kun halvt vågen, og det var formodentlig halvt i søvne, at han råbte: "Nå, Joseph! Så gid da Fanden havde det bæst! Joseph, hvor bliver du af?"

Joseph var åbenbart Palmyrin Rosettes tjener; men han kunne ikke komme, af den grund, at han rimeligvis befandt sig på den gamle Jord. Sammenstødet med Gallia havde pludseligt og sandsynligvis for stedse skilt herre og tjener fra hinanden.

Lidt efter lidt blev professoren helt vågen, mens han stadig råbte:

"Joseph! Du Satans Joseph! Hvor er min dør?"

"Her!" sagde Ben-Zouf, "og Deres dør er i god behold."

Palmyrin Rosette slog øjnene helt op og så med rynkede øjenbryn stift på ordonnansen.

"Er du Joseph?" sagde han.

"Til tjeneste, hr. Palmyrin," svarede Ben-Zouf ganske roligt.

"Vel, Joseph," sagde professoren, "min kaffe, men i en fart!"

"Kaffe til herren!" råbte Ben-Zouf og løb ud i køkkenet.

Imidlertid havde kaptajn Servadac hjulpet Palmyrin Rosette med at rejse sig halvt op.

"Kære professor, De har altså genkendt Deres gamle elev?" sagde han til ham.

"Ja, Servadac, ja," svarede Palmyrin Rosette. "Og jeg vil håbe, De har forbedret Dem i de tolv år?"

"Det har jeg rigtignok," svarede kaptajn Servadac leende.

"Det er godt, det er godt!" sagde Palmyrin Rosette. "Men min kaffe! Før jeg har fået min kaffe, er mit hoved ikke klart, og mit hoved må være klart i dag."

Heldigvis kom Ben-Zouf nu med den omtalte drik – en stor, rigtig varm kop sort kaffe.

Da Palmyrin Rosette havde tømt koppen, stod han op, gik ind i den fælles sal, så sig adspredt om og kastede sig til sidst i den bedste af lænestolene fra *Dobryna*.

Derpå gik professoren, skønt han endnu så lidt muggen ud, lige til sagen i en tilfreds tone, der mindede om meddelelsernes "*all right*", "*va bene*" og "*nil desperandum*.

"Nå, mine herrer," sagde han, "hvad mener De så om Gallia?"

Kaptajn Servadac ville først og fremmest spørge om, hvad Gallia egentlig var, da Isak Hakhabut kom ham i forkøbet.

Ved synet af Isak rynkede professoren atter øjenbrynene og sagde i en tone som en mand, man ikke viser tilbørligt hensyn:

"Hvad skal det sige?" ... Og han stødte Isak fra sig med hånden.

"Bryd Dem ikke om ham," svarede Ben-Zouf.

Men det var ikke så let at slippe fra jøden og hindre ham i at tale. Han trængte sig frem uden at bryde sig om nogen.

"Gode herre," sagde han, "for Abrahams, Israels og Jakobs Guds skyld, hvad nyt fra Europa?"

Palmyrin Rosette fo'r op, som om han havde en fjeder i livet.

"Nyt fra Europa!" udbrød han. "Han vil høre nyt fra Europa!"

"Ja ... ja ..." svarede Isak, der klyngede sig til professorens lænestol for at slippe fri fra Ben-Zouf.

"Og hvorfor det?" spurgte Palmyrin Rosette.

"Fordi jeg vil tilbage dertil."

"Tilbage dertil! Hvad skriver vi i dag?" spurgte professoren sin gamle elev.

"Den 20. april," svarede kaptajn Servadac.

"Vel ..." sagde Palmyrin Rosette med strålende ansigt, "i dag, den 20. april, er Europa et hundrede og tre og tyve millioner

mile herfra."

Isak Hakhabut så ud, som om man havde revet hjertet ud af livet på ham.

"Men," spurgte Palmyrin Rosette, "ved man da ikke noget her?"

"Nu skal De høre, hvad man ved," svarede kaptajn Servadac.

Og med få ord satte han professoren ind i stillingen og fortalte ham alt, hvad der var foregået siden den 31. december.

Palmyrin Rosette hørte på ham med tegn på utålmodighed, og da kaptajn Servadac var færdig, spurgte han:

"Men, mine herrer, hvor tror De da, at De for øjeblikket er?"

"På en ny asteroide, der kredser om i solsystemet," svarede kaptajn Servadac.

"Og efter Deres mening er denne asteroide?"

"Et stykke, som er revet løs fra jordkloden."

"Revet løs? ... Ja så! ... Revet løs! Et stykke af jordkloden! Og hvorledes skulle det være gået til?"

"Ved sammenstødet med den komet, som De har døbt Gallia, kære professor."

"Nej, mine herrer," sagde Palmyrin Rosette og rejste sig op. "Det er bedre endnu."

"Bedre endnu?" spurgte løjtnant Prokop ivrigt.

"Ja," svarede professoren, "ja! Det er ganske rigtigt, at en komet natten mellem den 31. december og 1. januar, klokken to syv og fyrre minutter og fem og tredive seks tiendedel sekund om morgenen er stødt sammen med Jorden; men den har, om jeg så må sige, kun strejfet den og medtaget de få stykker, De har mødt på deres opdagelsesrejse."

"Men," udbrød kaptajn Servadac, "vi skulle altså være?"

"På den stjerne, som jeg har kaldt Gallia," svarede Palmyrin Rosette i en triumferende tone. "De er på min komet!"

3 Variationer over det gamle, velbekendte tema: Kometerne.

Når professor Palmyrin Rosette holdt en forelæsning i kometlære, definerede han i henhold til de bedste astronomer kometerne således:

"Stjerner, der består af et centrallegeme, den såkaldte kerne, og af et lysende vedhæng, den såkaldte hale, hvilke stjerner på grund af, at deres baner omkring Solen er så excentriske, kun er synlige fra Jorden på en del af deres løb."

Hertil føjede så Palmyrin Rosette den bemærkning, at hans definition var strengt nøjagtig, – dog på det nær, at disse stjerner undertiden manglede kernen og undertiden halen; men alligevel var de kometer.

Han undlod heller ikke, i henhold til Arago, at tilføje, at for at fortjene det stolte navn komet, måtte en stjerne 1) have selvstændig bevægelse og 2) beskrive en meget aflang ellipse og som følge deraf til sidst komme så langt bort, at den bliver usynlig fra Solen og fra Jorden. Under den første betingelse kunne den ikke forveksles med en fiksstjerne, og i det andet tilfælde kunne man ikke tage den for en planet. Dengang anede professor Palmyrin Rosette næppe, at han selv skulle blive ført bort af en komet. Han havde altid haft en særegen forkærlighed for disse halestjerner. Havde han måske en forudfølelse af, hvad fremtiden havde forbeholdt ham? Han var meget stiv i kometlæren. Hvad han mest savnede på Formentera efter sammenstødet, var vistnok ikke at have et auditorium, for så

havde han straks begyndt at holde forelæsninger og behandlet sit stof i følgende orden:

1. hvor mange kometer findes der i verdensrummet?
2. hvilke er de periodiske kometer, det vil sige, de, der kommer tilbage til en bestemt tid, og hvilke er de ikke periodiske kometer?
3. hvor stor sandsynlighed er der for et sammenstød imellem Jorden og en af disse kometer?
4. hvilke følger ville sammenstødet have, efter som kometen havde kerne eller ikke?

Når Palmyrin Rosette havde besvaret disse fire spørgsmål, havde han sikkert tilfredsstillet de mest fordringsfulde af sine tilhørere.

Vi vil nu gøre det her i dette kapitel.

Det første spørgsmål lød altså: Hvor mange kometer findes der i verdensrummet?

Keppler påstod, at kometerne er lige så talrige på himlen som fiskene i vandet.

Arago anslog hele antallet til sytten millioner.

Lambert siger, at der alene til Saturn findes fem hundrede millioner, det vil sige indenfor en kreds af tre hundrede og fire og tres millioner mile. Andre beregninger opgiver endnu mere svimlende tal.

Sagen er den, man ikke ved noget bestemt om antallet af kometer, man har ikke talt dem, og man vil aldrig kunne tælle dem, men de er meget talrige. For at blive ved Kepplers sammenligning og udvide den kunne man sige, at en fisker, der

stod på Solen, ikke kunne kaste sin snøre ud i rummet uden at støde på en komet.

Hertil kommer, at der desuden findes mange kometer, som har unddraget sig Solens påvirkning; nogle er endog så omstrejfende, så uberegnelige, at de ligesom efter eget forgodtbefindende forlader deres tiltrækningscentrum for at vælge et nyt. De skifter opholdssted med en beklagelig lethed, idet nogle viser sig over Jordens horisont, hvor man aldrig før har set dem, mens andre forsvinder, uden at man nogensinde ser dem igen.

Men for at holde os til de kometer, der utvivlsomt hører til vor solverden, har de da i alt fald ikke deres bestemte baner, som intet kan forandre, og som følgelig gør det umuligt, at disse legemer støder sammen enten indbyrdes eller med Jorden?

Nej desværre! Disse baner er ikke aldeles sikrede mod fremmed indflydelse. Fra ellipser kan de blive parabler eller hyperbler. For kun at holde os til Jupiter, volder denne stjerne store forstyrrelser. Efter astronomernes iagttagelser synes den fortrinsvis at færdes på kometernes hovedvej og udøver på disse svage kloder en indflydelse, der kan blive skæbnesvanger for dem, men som lader sig forklare af dens mægtige tiltrækningskraft.

Således er i store træk kometverdenen, der omfatter millioner af stjerner.

Det andet spørgsmål var dernæst: Hvilke er de periodiske og de ikke-periodiske kometer?

Af henved fem eller seks hundrede kometer, der til forskellige tider har været genstand for grundige undersøgelser, er der vel

næppe fyrre, hvis omløbstid er nøjagtig kendt.

Disse fyrre stjerner deles i periodiske og ikke-periodiske kometer. De første viser sig atter over Jordens horisont efter et kortere eller længere tidsrum, de andre, hvis tilbagekomst ikke kan bestemmes, fjerner sig fra Solen i ligefrem uendelige afstande.

Af de periodiske kometer har ti "korte perioder", og deres bevægelser er nøjagtigt beregnet. Det er Halleys, Enckes, Gambarts, Fayes, Brorsens, d'Arrests, Tuttles, Winneckes, Vicos og Tempels kometer.

Vi skal i korthed omtale dem, da en af dem er optrådt over for Jorden ganske på samme måde som kometen Gallia.

Halleys er den ældste af alle kendte kometer. Man antager, at den er blevet set i årene 134 og 52 f.Chr. og har dernæst været synlig i årene 400, 855, 930, 1006, 1230, 1305, 1380, 1456, 1531, 1607, 1682, 1759 og 1835. Den bevæger sig fra øst til vest, det vil sige i modsat retning af planeterne, og kommer igen med mellemrum af fem eller seks og halvfjerds år, alt eftersom den på sin bane bliver mere eller mindre påvirket af Jupiters og Saturns nærhed, – en forskel, der kan stige indtil seks hundrede dage. Den berømte Herschel kunne fra Kap Det gode Håb følge denne komet fra dens tilsynekomst i 1835 til slutningen af marts 1836, da den blev usynlig på grund af den store afstand fra Jorden.

Enckes komet har den korteste omløbstid, omtrent tre og et halvt år. Den bevæger sig i lighed med Jorden fra vest til øst, blev opdaget den 26. november 1818 og viste sig at være den samme som kometen af 1805. Som astronomerne havde forudsagt kom den igen 1822, 1825, 1829, 1832, 1835, 1838, 1842,

1845, 1848, 1852 osv. og har stadig på bestemt tid vist sig over Jordens horisont. Dens bane falder sammen med Jupiters. Man har iagttaget, at den§ middelafstand fra Solen bliver mindre og mindre, og det er altså sandsynligt, at Enckes komet til sidst vil komme Solen så nær, at denne vil optage den, medmindre den forinden opløser sig på grund af den alt for stærke hede.

Den såkaldte Gambarts eller Bielas komet er blevet iagttaget 1772, 1789, 1795, 1805, men først den 28. februar 1826 blev den nærmere bestemt. Dens omløbstid er omtrent syv år. Et mærkeligt særsyn frembød den i 1846. Kometen sås da skilt i to dele, rimeligvis sprængt af indre kræfter. De to brudstykker var dengang tres tusinde mile fra hinanden; men i 1852 var afstanden allerede blevet fem hundrede tusinde mile.

Fayes komet sås første gang den 22. november 1843. Dens bane blev beregnet, og man forudsagde, at den ville komme tilbage i 1850 eller 1851. Spådommen slog til: Kometen viste sig igen til den bestemte tid, efter at have været længere borte end Mars fra Solen.

Brorsens komet blev opdaget den 26. februar 1846. Dens omløbstid er fem og et halvt år.

Af de andre periodiske kometer har d'Arrests en omløbstid af seks et halvt år, Tuttles henved fjorten, Winneckes og Tempels omtrent fem et halvt år, Vicos er ikke senere blevet iagttaget. Disse kometers baner er dog endnu ikke så nøjagtigt undersøgte som de førstnævntes.

Af kometerne "med lange perioder" har man med større eller mindre nøjagtighed iagttaget fyrre.

Kometen af 1556, den såkaldte "Carl den Femtes komet", som man ventede i 1860, har man ikke senere set noget til.

Kometen af 1680, som Newton har iagttaget, og som efter Whistons mening skal have været årsag til syndfloden ved at komme for nær til Jorden, skal være set i årene 619 og 43 f.Chr. Og derefter i 531 og 1106.

Kometen af 1586 skal i glans have været lig med stjerner af første rang.

Kometen af 1744 havde flere haler.

Kometen af 1843, som man har antaget for den samme som kometerne af 1668, 1494 og 1317, blev iagttaget af Cassini; men astronomerne er ingenlunde enige om dens omløbstid. Den nærmer sig Solen indtil tolv tusinde mile og har da en hastighed af femten tusinde mile i sekundet. Den varme, den modtager fra Solen, er da lige så stor som den, som syv og firs tusinde sole ville sende til Jorden. Dens hale var endog synlig ved højlys dag.

Endelig vil kometen af 1864, hvis omløbstid er ikke mindre end 280.000 år, ligesom forsvinde i det uendelige rum.

Det tredje spørgsmål var: Hvor stor sandsynlighed er der for et sammenstød mellem jorden og en af disse kometer?

Når man på et kort aftegner planeternes og kometernes baner, ser man, at de mange steder krydser hinanden. Dette er dog ikke tilfældet i verdensrummet. Men kan det alligevel ikke, trods Skaberens "forsynlighed", indtræffe, at en komet støder mod Jorden?

Hertil kan svares:

Jorden forlader aldrig ekliptikas plan, og den bane, den gennemløber omkring Solen, ligger fuldstændigt i dette plan.

For at en komet skal støde sammen med Jorden kræves altså:

1. at denne komet møder Jorden i ekliptikas plan;

2. at det punkt, som kometen i det øjeblik passerer, netop er det samme punkt, hvor Jorden da befinder sig;
3. at afstanden imellem de to himmellegemers midtpunkter er mindre end deres omkreds.

Kan disse tre tilfælde nu indtræffe samtidig og følgelig medføre sammenstødet?

Da man spurgte Arago om hans mening i denne sag, svarede han:

"Sandsynlighedsberegningen sætter os i stand til at finde chancerne for et sådant sammenstød og siger os, at når en hidtil ukendt komet viser sig, kan man holde to hundrede og firs millioner mod én på, at den ikke vil støde sammen med vor klode."

Laplace forkastede ikke muligheden af et sådant sammenstød og har beskrevet følgerne deraf i sin *Fremstilling af verdenssystemet*.

Er udsigterne nu tilstrækkeligt beroligende? Det vil enhver have sin mening om, alt efter sit temperament. Det må for øvrigt bemærkes, at den berømte astronoms beregning hviler på to forudsætninger, der kan variere i det uendelige. Han fordrer nemlig: l) at kometen skal være nærmere ved Solen end Jorden, og 2) at denne komets diameter skal være en fjerdedel af Jordens.

Arago siger endvidere:

"Lad os et øjeblik antage, at en komet, der stødte sammen med Jorden, ville tilintetgøre hele menneskeslægten; i så fald ville dødsfaren ved en ny komets ankomst for ethvert individ være lige så stor, som når der i en urne fandtes én hvid kugle ud

af to hundrede og firs millioner kugler, og hans dødsdom var afhængig af, at han lige straks tog denne hvide kugle!"

Af alt dette fremgår, at det ikke er umuligt, at Jorden støder sammen med en komet.

Har den nogensinde gjort det?

Nej, svarer astronomerne, fordi man – siger Arago – ud fra det, at Jorden stadig drejer sig om den samme akse, med sikkerhed kan drage den slutning, at den aldrig er stødt sammen med en komet. Hvis et sådant sammenstød havde fundet sted, ville den oprindelige omdrejningsakse være blevet ombyttet med en anden, og Jordens breddegrader ville være underkastet idelige forstyrrelser, hvilket man imidlertid ikke har iagttaget. Breddegradernes uforandrethed beviser altså, at vor klode aldrig er stødt sammen med en komet.

Har der nogensinde været mulighed for det?

Dette fører os til en nærmere omtale af Gambarts komet.

I 1832 satte Gambart-kometens tilbagekomst hele verden i skræk. Ved et mærkeligt træf skærer denne komets bane næsten Jordens. Den 29. oktober, lidt før midnat, skulle nu kometen passere i stor nærhed af jordbanen. Ville Jorden være der i samme øjeblik? I så fald ville der ske et sammenstød, for efter Olbers' observationer ville en del af jordbanen falde inden for kometens tågekreds.

Heldigvis kom Jorden først en måned senere til dette punkt af ekliptika, nemlig den 30. november, og kometen var da allerede mere end tyve millioner mile borte.

Det er nu meget godt; men hvis Jorden var nået til dette punkt af sin bane en måned tidligere, eller kometen var kommet en måned senere, så havde sammenstødet fundet sted.

Kunne det tænkes? Ja, ganske vist, for om man end ikke tør antage, at der kunne komme forstyrrelse i jordklodens bevægelse, vil dog vel ingen benægte, at en komet måske kan blive forsinket på sin bane, da disse himmellegemer er udsat for så mange farlige påvirkninger.

Altså, om der end hidtil ikke har været noget sammenstød, kan det dog godt komme endnu.

Samme komet havde desuden i 1805 været Jorden ti gange nærmere, kun to millioner mile borte. Men da man ikke vidste det, forårsagede denne forbigang ingen skræk. Således gik det ikke med kometen af 1843. Man var den gang meget ængstelig for, at jordkloden efter en større eller mindre målestok skulle komme ind i dens hale, hvad der kunne ødelægge dens atmosfære.

Det fjerde spørgsmål lød: Når det nu er givet, at et sammenstød kan finde sted imellem Jorden og en komet, hvad vil i så fald følgen blive?

Det afhænger af, hvorvidt kometen har kerne eller ikke.

Nogle af disse omstrejfende himmellegemer har nemlig en kerne, andre ikke.

Når kometerne ingen kerne har, består de af en så tynd tågemasse, at man har kunnet se stjerner af tiende rang igennem dem. Deraf kommer det også, at de fremtræder med så forskelligt udseende, at det er vanskeligt at kende dem igen. Det samme uendeligt fine stof kommer igen i halens sammensætning. Det er ligesom en uddunstning, der fremkommer af sig selv under påvirkning af Solens varme. Dette kan bevises af, at halen først begynder at udvikle sig, enten som en lang fjer eller som en flergrenet vifte, når

kometerne er tredive millioner mile fra Solen, en afstand, der er mindre end dennes afstand fra Jorden. For øvrigt hænder det ofte, at visse kometer heller ikke har spor af hale.

I det tilfælde, at jordkloden og en kerneløs komet skulle møde hinanden, ville der ikke blive noget sammenstød i dette ords sædvanlige betydning. Astronomen Faye har udtalt, at et spindelvæv måske ville gøre større modstand mod en geværkugle end en komets tågemasse. Hvis det stof, halen består af, ikke er skadeligt for sundheden, er der ikke noget at frygte. Men hvad man måske kunne ængstes for, ville være: enten at tågemasserne i halen var antændelige, og i så fald ville de afbrænde hele Jordens overflade, eller at de i vor atmosfære ville indblande gasarter, som var ødelæggende for alt liv. Dog synes det urimeligt at antage dette sidste. Ifølge Bobinet har nemlig jordatmosfæren, hvor tynd den end er i de højere lag, en i forhold til kometernes tågemasser betydelig tæthed, og disse ville ikke kunne trænge igennem den. I virkeligheden er disse tågers tæthed få ringe, at Newton har kunnet opstille den påstand, at hvis en komet uden kerne, med en omkreds af tre hundrede fem og tres millioner mile, blev kondenseret til samme tæthed som jordatmosfæren, så kunne den helt og holdent ligge i en terning med en diameter af fem og tyve millimeter.

For almindelige kometer er der altså ingen grund til at nære frygt i tilfælde af sammenstød. Men hvad ville der ske, hvis en sådan halestjerne havde en fast kerne?

Gives der imidlertid overhovedet sådanne kerner? Man vil svare, at de må være til stede, når kometen har nået en vis grad af fortætning, der er stor nok til, at den fra den gasagtige

tilværelse går over til en fast form. Når den i dette tilfælde kommer imellem en stjerne og en iagttager på Jorden, opstår en stjerneformørkelse.

Nu synes det, efter Anaxagoras, at Solen i året 480 f.Chr., i Xerxes' regeringstid, blev formørket af en komet. En lignende formørkelse iagttog Dion nogle dage før kejser Augustus' død, en formørkelse, der ikke kunne tilskrives Månen, da denne netop befandt sig i opposition.

Det må imidlertid bemærkes, at kometograferne ikke lægger vægt på disse vidnesbyrd, og det måske med rette. Men to observationer fra nyere tid tillader ikke at nære tvivl om kometkernernes eksistens. Kometerne af 1774 og 1828 bevirkede nemlig, at stjerner af ottende rang blev formørkede. Det er ligeledes ved direkte observationer påvist, at kometerne af 1402, 1532 og 1744 har haft faste kerner, og med hensyn til kometen af 1843 er sagen endnu sikrere, da man kunne se stjernen midt om dagen, i nærheden af Solen og uden instrumenter.

Ja, ikke alene findes der faste kerner i adskillige kometer, men man har endog målt dem. Man kender således de virkelige diametre for kometerne af 1797 og 1805: seks og syv mile, for kometen af 1845: 1920 mile. Denne sidste komet skulle altså have en kerne, der er større end jordkloden, så at i tilfælde af sammenstød ville kometen måske have fordelen på sin side.

For altså at slutte, kunne vi sige med Arago:

Der findes eller kan findes:

1. kometer uden kerne;
2. kometer, hvis kerne måske er gennemsigtig;

3. kometer med stærkere glans end planeterne, og som sandsynligvis har en fast og uigennemsigtig kerne.

Selv i det tilfælde, at der ikke fandt noget ligefremt sammenstød sted, kunne der dog fremkomme fænomener af største betydning.

Det ville i virkeligheden ikke være uden fare, når en komet med en nogenlunde betydelig masse passerede Jorden i ringe afstand. Er dens masse mindre end Jordens, er der intet at befrygte. Kometen af 1770, der var Jorden på 360.000 mile nær, gjorde således ikke et sekunds forandring i jordårets længde, mens Jordens påvirkning forsinkede kometen to dage i dens omdrejning.

Men hvis de to legemers masser var lige store, hvis kometen passerede Jorden i en afstand af kun tre og tredive tusinde mile, ville den gøre jordåret seksten timer og fem minutter længere og give ekliptika en forandret stilling af to grader. Måske tog den også i forbigående Månen med sig.

Og hvilke følger ville endelig et sammenstød medføre?

Enten ville kometen, ved kun at strejfe jordkloden, efterlade på den et stykke af sig selv, eller den ville rive nogle dele løs fra Jorden – dette var tilfældet med Gallia – eller også ville den danne et nyt fastland på dens overflade.

I alle disse tilfælde kunne Jordens omdrejningshastighed pludselig blive ophævet. Da ville alle levende skabninger, træer, huse blive kastede frem med den samme hastighed af otte mile i sekundet, som de havde før sammenstødet. Havene ville bryde ud af deres naturlige leje og tilintetgøre alt. Jordklodens indre dele, der endnu er i flydende tilstand, ville sprænge dækket og

søge at trænge ud. På grund af jordaksens forandrede stilling ville der komme en ny ækvator i den tidligeres sted. Endelig kunne jordklodens hastighed blive bragt til fuldstændigt at ophøre, og da således Solens tiltrækningskraft ingen modvægt havde, ville Jorden styrte i lige linje imod den for at blive opslugt af den efter et fire og tres dages fald.

Holder man sig til Tyndalls teori, at varmen kun er en omsat bevægelse, ville jordklodens hastighed, der pludselig var standset, ad mekanisk vej blive forvandlet til varme. Jorden ville da under påvirkningen af en temperatur af flere millioner graders varme blive opløst på få sekunder.

Men, for at slutte denne flygtige oversigt, sandsynligheden for, at et sammenstød mellem Jorden og en komet ikke vil finde sted, er som to hundrede og en og firs millioner mod én.

"Ganske rigtigt," som Palmyrin Rosette senere sagde, "ganske rigtigt, men vi har nu engang trukket den hvide kugle."

4 Hvori man vil se Palmyrin Rosette så henrykt over sin skæbne, at det giver nok at tænke over.

"Min komet!" var professorens sidste ord. Derpå havde han rynket panden og set på sine tilhørere med et strengt blik, som om det vel nok kunne falde en af dem ind at gøre ham hans ejendomsret til Gallia stridig. Måske tænkte han endog på, hvorledes disse fremmede egentlig havde kunnet understå sig i at flytte ind på hans komet.

Imidlertid var kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop blevet stående tavse. Endelig så de klart for sig sandheden, som de havde været så nær. Man vil mindes de forskellige hypoteser, de efterhånden var kommet til: først Jordens forandrede omdrejningsakse og omskiftningen af de to kardinalpunkter, dernæst, at et stykke var revet løs fra jordkloden og ført ud i verdensrummet; og endelig, at en ubekendt komet, efter at have strejfet Jorden, havde taget nogle stykker med af den og nu måske førte dem med sig helt ind i stjerneverdenen.

Fortiden kendte man. Nutiden så man. Hvorledes ville fremtiden blive? Havde denne original af en lærd måske gættet rigtigt? Hector Servadac og hans venner betænkte sig på at spørge ham nærmere.

Palmyrin Rosette påtog sig nu en rigtig professormine og lod til at vente, at de fremmede, der var samlet i den fælles sal, skulle blive forestillet for ham.

Hector Servadac skred altså til denne ceremoni for ikke at ophidse den pirrelige astronom.

"Hr. greve Timascheff," sagde han, idet han forestillede sin ledsager.

"Velkommen, hr. greve," svarede Palmyrin Rosette, forekommende som værten i huset.

"Hr. professor," sagde grev Timascheff, "jeg tør just ikke påstå, at det er med min gode vilje, at jeg er kommet til Deres komet, men derfor takker jeg ikke mindre for den venlige modtagelse."

Hector Servadac, som følte det ironiske i svaret, smilede let og sagde:

"Løjtnant Prokop, fører af kutteren *Dobryna*, som vi har sejlet omkring den galliske verden med."

"Sejlet omkring?" udbrød professoren hastigt.

"Ja, netop," svarede kaptajn Servadac.

Derpå fortsatte han:

"Ben-Zouf, min ordon..."

"Adjudant hos generalguvernøren over Gallia," skyndte Ben-Zouf sig at rette. Han ville hævde denne rang både for sig selv og sin kaptajn.

Så forestillede man endvidere de russiske matroser, spanierne, den unge Pablo og lille Nina, som professoren stirrede på over sine skrækkelige briller som en gnavpotte, der ikke holder af børn.

Så kom Isak Hakhabut frem og sagde:

"Hr. astronom, et spørgsmål, kun et eneste spørgsmål, men som det er mig af stor vigtighed at få besvaret ... hvornår kan vi håbe at komme hjem igen?"

"Komme hjem igen?" svarede professoren, "vi er jo lige rejst ud!"

Efter endt præsentation bad Hector Servadac Palmyrin Rosette om at fortælle dem sin historie.

Den kan meddeles i nogle få linjer:

Den franske regering havde udnævnt en videnskabelig kommission til at anstille fornyede undersøgelser af Paris' meridian; men denne blev Palmyrin Rosette på grund af sin ufordragelighed ikke medlem af. Professoren var rasende over dette og besluttede at arbejde på egen hånd. Han påstod, at de tidligere jordmålinger var unøjagtige, og ville nu selv berigtige dem ved at opmåle linjen mellem Formentera og den spanske kyst ved hjælp af en trekant, hvis ene side var fyrre mile lang. Det var det samme arbejde, som Arago og Biot tidligere havde udført med overordentlig nøjagtighed.

Palmyrin Rosette tog altså fra Paris. Han rejste til Balearerne, opslog sit observatorium på det højeste punkt af øen og indrettede sig på at leve som eremit der sammen med sin tjener Joseph, mens en af hans tidligere medhjælpere, som han i samme anledning havde fæstet, på en af bjergtoppene på den spanske kyst skulle anbringe et signal, der fra Formentera kunne ses gennem kikkert. Nogle bøger, instrumenter til observationerne og levnedsmidler for to måneder var alt, hvad han førte med sig, vel at mærke foruden en astronomisk kikkert, som Palmyrin Rosette aldrig skilte sig fra, og som snarere syntes at udgøre en del af ham selv. Det var nemlig en sand lidenskab hos professoren at gennemtrænge himlens dybder i håb om engang at gøre en opdagelse, hvorved hans navn ville blive udødeligt. Det var nu hans kæphest.

Palmyrin Rosettes arbejde krævede en utrættelig tålmodighed. Den ene nat efter den anden måtte han spejde efter blusset, som hans medhjælper holdt tændt på den spanske kyst, for at han kunne bestemme trekantens toppunkt, og han havde ikke glemt, at det under lignende forhold havde taget en og tres dage, før Arago og Biot havde nået deres mål. Uheldigvis havde, som man ved, en usædvanlig tæt tåge lagt sig ikke alene over denne del af Europa, men næsten over hele jordkloden.

Imidlertid opstod der dog netop ved de Baleariske Øer gentagne gange store åbninger i tågesløret. Det gjaldt derfor om at passe rigtig nøje på, – hvad der dog ikke hindrede Palmyrin Rosette i også jævnligt at kaste forskende blikke på himmelhvælvingen, da han på samme tid tillige var optaget af at revidere kortet over den del af himlen, hvor "Tvillingerne" findes.

For det blotte øje har dette stjernebillede i det højeste seks stjerner; men med et rigtig stort teleskop opdager man over seks tusinde. Palmyrin Rosette måtte imidlertid i mangel af bedre nøjes med sin astronomiske kikkert.

Som han en nat betragtede Tvillingerne, forekom det ham, at han kunne se et glimrende punkt, der ikke var afsat på noget kort. Det var formodentlig en endnu ikke katalogiseret stjerne. Men ved opmærksomt at iagttage den flere nætter i rad, så professoren, at denne stjerne flyttede sig usædvanlig hurtigt i sammenligning med de andre. Var det en ny lille planet, som astronomernes Gud sendte ham? Skulle endelig hans opdagelse lykkes?

Palmyrin Rosette fordoblede sin opmærksomhed. Den hurtighed, stjernen skiftede plads med, sagde ham, at det

måtte være en komet. Snart blev dens tågemasse synlig, og derpå udviklede halen sig, da kometen kun var tredive millioner mile fra Solen.

Det lader sig ikke nægte: fra dette øjeblik blev den store trekant stærkt forsømt. Vistnok tændte Palmyrin Rosettes medhjælper hver nat sit blus på den spanske kyst, men lige så sikkert er det, at Palmyrin Rosette ikke mere så i den retning. Han havde kun øje for den nye halestjerne, som han ville give navn. Han levede udelukkende i den egn af himlen, hvor Tvillingerne befandt sig.

Når man vil beregne en komets elementer, begynder man altid med at tillægge den en parabolisk bane. Det er den bedste fremgangsmåde. Kometerne viser sig nemlig i almindelighed i deres korteste afstand fra Solen, der findes i et af banens brændpunkter. Imellem en ellipse og parabel, der har fælles brændpunkt, er der nu få godt som ingen forskel på denne del af deres kurver, for parablen er kun en ellipse med uendelig akse.

Ligesom det for at bestemme en cirkel er nødvendigt at kende tre punkter af dens omkreds, således må man for at bestemme en komets elementer efterhånden have iagttaget den i tre forskellige stillinger. Man kan så afsætte den vej, som stjernen vil følge i rummet, og opstille, hvad man kalder dens efemerider.

Palmyrin Rosette nøjedes ikke med tre stillinger. Han benyttede hvert øjeblik, når tågen fordelte sig, og afsatte ti, tyve, tredive, og erholdt med stor nøjagtighed den nye komets fem elementer, mens denne kom nærmere med forfærdelig hastighed.

Derefter beregnede Palmyrin Rosette dagen, da kometen ville være nærmest ved Solen. Og da han til sin store glæde var kommet på det rene med, at det var en ukendt komet, gav han den navnet Gallia, dog ikke uden at have vaklet imellem Palmyra og Rosette, og gav sig derpå til at affatte sin indberetning.

Man vil formodentlig spørge, om professoren var kommet til den erkendelse, at et sammenstød var muligt mellem Jorden og Gallia.

Fuldstændigt, – sammenstødet var ikke alene muligt, men sikkert.

At sige, at han var henrykt over det, forslår ikke. Han gik formelig i et astronomisk delirium. Jo, sammenstødet ville sinde sted natten mellem den 31. december og 1. januar, og det ville blive så meget mere forfærdeligt, som de to himmellegemer gik i modsat retning.

En anden ville i sin forfærdelse straks have forladt Formentera. Han blev på sin post. Og ikke alene forlod han ikke øen; men han sagde ikke noget om sin opdagelse. Af bladene havde han set, at tætte tågemasser gjorde alle observationer umulige både i den gamle og den nye verden, og da der hidtil ikke var indgået nogen melding om, at den nye komet var blevet iagttaget, var han tilbøjelig til at tro, at han var den eneste, der havde opdaget den.

Således forholdt det sig virkelig også, og denne omstændighed skånede beboerne af den øvrige jord for den uendelige panik, som ville have grebet dem, hvis de havde kendt den fare, der truede dem.

Således var Palmyrin Rosette den eneste, der vidste, at et sammenstød ville finde sted imellem Jorden og den komet, som Balearernes himmel havde ladet ham se, mens den ellers over alt unddrog sig astronomernes opmærksomhed.

Professoren forblev altså på Formentera, og det så meget mere, som kometen efter hans beregning måtte komme til at træffe Jorden i det sydlige Algier. Så ville han være til stede, for da kometen var en komet med hård kerne, "ville det blive meget interessant!"

Sammenstødet kom da også med alle de følger, man kender. Men: Palmyrin Rosette blev tillige straks skilt fra sin tjener Joseph! Og da han kom til sig selv efter en temmelig lang afmagt, befandt han sig ene på en lille ø. Det var alt, hvad der var tilbage af Balearerne.

Således lød professorens beretning, der ledsagedes af en mængde udråb og en truende rynken af øjenbrynene, som tilhørernes velvillige stemning ingenlunde berettigede ham til. Han endte med at sige:

"Der var foregået forandringer af stor betydning, men jeg blev ikke som De, mine herrer, forledet til at antage, at jeg endnu var på jordkloden. Nej! Jorden fortsatte sin vandring i rummet, ledsaget af Månen, der ikke havde forladt den, og fulgte sin normale bane, som stødet ikke havde bragt i uorden. Den var desuden så at sige kun blevet strejfet af kometen og havde kun mistet nogle ubetydelige partier, som De har fundet igen. Alt er således gået på bedste måde, og vi har ikke noget at klage over. Enten kunne vi jo være blevet knust ved kometens stød, eller også kunne denne være blevet hængende ved Jorden,

og i begge disse tilfælde havde vi nu ikke været så heldige at drage igennem solverdenen."

Palmyrin Rosette sagde alt dette i en så overbevist tone, at man ikke følte sig fristet til at sige ham imod. Kun den ubehændige Ben-Zouf tillod sig at udtale som sin mening, "at hvis kometen, i stedet for at træffe Afrika, var støbt sammen med Montmartre-højen, så havde denne nok holdt det stød ud, og så ..."

"Montmartre!" udbrød Palmyrin Rosette, "Montmartre ville være blevet til det bare støv som et andet muldvarpeskud."

"Muldvarpeskud!" udbrød nu Ben-Zouf yderst fornærmet. "Nej, Montmartre ville have taget fat i Deres pjalt af en komet og sat den på sit hoved som en kepi."

Hector Servadac ville helst gøre ende på denne ubelejlige strid og påbød derfor Ben-Zouf tavshed, mens han forklarede professoren, at ordonnansen havde sine egne ideer om Montmartres soliditet.

Dette spørgsmål faldt altså bort, "efter ordre"; men Ben-Zouf tilgav aldrig Palmyrin Rosette den hånlige måde, denne havde omtalt hans fødested på.

Men hvis nu Palmyrin Rosette efter sammenstødet havde kunnet fortsætte sine astronomiske observationer, hvilket resultat ville han da være kommet til med hensyn til kometens fremtid? Det var nok værd at vide.

Løjtnant Prokop tillod sig derfor, med tilbørligt hensyn til professorens stridbare temperament, at udbede sig hans mening om, hvilken vej Gallia nu tog i rummet, og hvor længe den vel ville vedblive at bevæge sig omkring Solen.

"Ja, min herre," sagde Palmyrin Rosette, "jeg havde beregnet min komets bane før sammenstødet; men nu må jeg begynde mine beregninger forfra."

"Hvorfor det, hr. professor?" spurgte løjtnant Prokop, noget forundret over dette svar.

"Fordi, selv om Jordens bane ikke er blevet forandret ved sammenstødet, er i alt fald Gallias blevet det."

"Skulle Gallias bane være blevet forandret ved sammenstødet?"

"Ja, aldeles bestemt," svarede Palmyrin Rosette, "mine observationer efter sammenstødet er foretaget med den yderste grad af nøjagtighed."

"Og De har fået den nye banes elementer?" spurgte løjtnant Prokop.

"Ja," svarede Palmyrin Rosette uden at betænke sig.

"Men så ved De jo ..."

"Hvad jeg ved, højstærede, er: at Gallia er stødt sammen med Jorden klokken to, syv og fyrre minutter, fem og tredive seks tiendedele sekunder om morgenen, natten imellem den 31. december og 1. januar; den 10. januar har den skåret Venus' bane, den har været i dens perihelium den 15. januar, har atter skåret Venus' bane den 1. februar, krydset Mars den 13. februar, er trængt ind i de teleskopiske planeters bane den 10. marts, taget Nerina til drabant ..."

"Det ved vi alle, kære professor," sagde Hector Servadac, "da vi har været så heldige at få Deres meddelelser. Men der stod rigtignok ikke, hvorfra og fra hvem de kom."

"Kunne man da være i tvivl om, at de kom fra mig!" udbrød professoren overlegent, "fra mig, der i hundredvis kastede dem

i havet, fra mig, Palmyrin Rosette."

"Nej, det kunne man ikke!" svarede grev Timascheff alvorligt.

De havde imidlertid endnu ikke fået svar på spørgsmålet om Gallias fremtid. Det lod næsten til, at Palmyrin Rosette ville undgå at give et ligefremt svar. Løjtnant Prokop ville derfor gentage sit spørgsmål med større eftertryk, men Hector Servadac var af den mening, at det ikke var rigtigt at trænge alt for stærkt ind på denne original og sagde:

"Men sig mig, kære professor, kan De forklare os, hvorledes det er gået til, at vi ikke er blevet mere mishandlet ved et så forfærdeligt sammenstød?"

"Det er let at forklare."

"Mener De, at Jorden ikke har lidt videre, når undtages, at nogle kvadratmile land er taget fra den, og at, blandt andet, dens omdrejningsakse ikke pludselig er blevet forandret?"

"Det tror jeg, kaptajn Servadac," svarede Palmyrin Rosette, "og jeg skal sige Dem hvorfor. Jorden bevægede sig den gang med en hurtighed af otte og tyve tusinde otte hundrede mile i timen, Gallia med en hurtighed af syv og halvtreds tusinde mile i timen. Det er, ligesom et tog med en fart af seks og firs tusinde mile i timen stødte mod en hindring. Det er let at se, hvad resultatet måtte blive af et sådant sammenstød. Kometen, hvis kerne er af en overordentlig hård substans, har gjort ligesom en kugle, der bliver afskudt på kort afstand igennem en rude: den er gået igennem Jorden, uden selv at blive knust."

"De har måske ret," svarede Hector Servadac, "således kan det virkelig være gået til ..."

"Således *er* det gået til," sagde professoren i en afgørende tone, "og det så meget mere, som jordkloden kun er blevet

truffet i en meget skrå linje. Men hvis Gallia var styrtet lodret imod den, ville den være trængt dybt ind og ville have anrettet store ødelæggelser, ja endog knust Montmartre, hvis denne lille høj havde ligget på dens vej."

"Min herre!" udbrød Ben-Zouf, der nu blev direkte angrebet, og det uden at have givet anledning dertil.

"Ti stille, Ben-Zouf," sagde kaptajn Servadac.

I dette øjeblik kom Isak Hakhabut, der nu måske var blevet overbevist om, at det forholdt sig rigtigt med, hvad der var sagt ham, nærmere hen til Palmyrin Rosette og spurgte i en yderst ængstelig tone:

"Hr. professor, kommer vi tilbage til Jorden, og hvornår kommer vi tilbage?"

"Har det måske så stor hast?" genmælede Palmyrin Rosette.

"Jeg kunne have lyst til," sagde løjtnant Prokop, "at stille Dem det samme spørgsmål i en lidt mere videnskabelig form. De siger jo, at Gallias tidligere bane er blevet forandret?"

"Ganske sikkert."

"Er den nye bane, som kometen følger, en hyperbel, hvilket ville føre den stadig længere ud i det uendelige stjernerum?"

"Nej!" svarede Palmyrin Rosette.

"Er den da elliptisk?"

"Ja, elliptisk."

"Og dens plan falder stadig sammen med jordbanens?"

"Fuldstændig."

"Gallia skulle altså være en periodisk komet?"

"Ja, og med kort periode, da den til sin vandring omkring Solen, iberegnet de fra Jupiter, Mars og Saturn hidrørende forsinkelser, nøjagtigt bruger to år."

"Men så er der jo," udbrød løjtnant Prokop, "al mulig udsigt til, at den to år efter sammenstødet træffer Jorden på samme sted, hvor den en gang før har mødt den?"

"Ganske vist, højstærede, det er at befrygte!"

"Befrygte!" udbrød kaptajn Servadac.

"Ja, mine herrer," svarede Palmyrin Rosette og stampede i gulvet. "Vi har det godt, hvor vi er, og afhang det af mig, skulle Gallia aldrig komme tilbage til Jorden."

5 Elev Servadac bliver taget temmelig strengt i skole af professor Palmyrin Rosette.

Nu var altså alt tydeligt forklaret for vore hypotesemagere. De førtes af en komet gennem den ubegrænsede solverden. Efter sammenstødet var det den i verdensrummet forsvindende Jord, som kaptajn Servadac havde skimtet bag det tætte skylag. Det var jordkloden, som havde foranlediget det betydningsfulde og enestående højvande i det galliske hav.

Men denne komet ville en gang komme tilbage til Jorden, – det påstod i alt fald professoren. Var nu også hans beregninger så nøjagtige, at de ydede matematisk vished for denne tilbagevenden? Man må indrømme, at gallierne nok kunne nære nogen tvivl i så henseende.

De følgende dage benyttedes til at indrette en bolig for den nye gæst. Det var heldigvis et menneske, der ikke gjorde store fordringer, men kunne finde sig i alt. Da han dag og nat levede blandt himlens stjerner, havde han kun ringe interesse for bolig og føde – når undtages hans kaffe. Det lod ikke engang til, at han lagde mærke til, hvor snildt kolonisterne havde indrettet Nina-kuben.

Kaptajn Servadac ville tilbyde sin gamle lærer det bedste værelse. Men denne, der kun brød sig lidt om at deltage i det fælles liv, ville ikke modtage det. Hvad han behøvede, var snarere et slags isoleret observatorium, hvor han i fred og ro kunne beskæftige sig med sine astronomiske studier.

Hector Servadac og løjtnant Prokop grundede derfor på at finde en passende bolig til ham, og det lykkedes dem. På siden af vulkanen, hundrede fod højere end midtgrotten, opdagede de en snæver hule, der dog var stor nok til astronomen og hans instrumenter. Der var plads til en seng, nogle møbler, bord, lænestol, skab, ikke at forglemme den berømmelige kikkert, der blev anbragt således, at den med lethed kunne håndteres. En lille lavastrøm, der blev ledet ind fra det store fald, var tilstrækkelig til at opvarme observatoriet.

Der flyttede nu professoren ind, der spiste han, hvad man på bestemte tider sendte ham; han sov kun lidt, regnede om dagen og observerede om natten, deltog kort sagt så lidt som muligt i det fælles liv. Og det var vel egentlig også bedst at lade ham skøtte sig selv.

Kulden var nu blevet meget streng. Termometret viste i almindelighed tredive grader under nul. Der var ingen skiftevis stigen og falden som i mere lunefulde vejrlag, det faldt langsomt og jævnt. Denne falden ville vedblive, indtil den havde nået den yderste grænse for kulden i rummet, og temperaturen ville først stige igen, når Gallia atter nærmede sig til Solen.

Intet vindpust forstyrrede den galliske atmosfære. Kolonisterne levede under ganske særegne klimatiske forhold. Ingen, end ikke den mindste luftdel rørte sig af stedet. Alt, hvad der var flydende eller flygtigt på overfladen af kometen, syntes at være stivnet. Ingen storm, ingen skylregn, ingen dampe, hverken i zenit eller i horisonten. Aldrig viste sig den fugtige eller tørre tåge, der så tit findes i Jordens polaregne. Himlen havde uforanderligt det samme klare udseende, om dagen

gennemtrængt af Solens stråler, om natten af stjernernes, uden at den første varmede mere end de sidste.

Man må dog lægge vel mærke til, at denne stærke kulde var til at udholde selv i fri luft. Det, som de, der overvintrer i polaregnene, lider mest under, det, der udtørrer deres lunger og gør dem uskikkede til at arbejde, er den kolde luft, som sættes i stærk bevægelse, den skarpe vind, den usunde tåge, de skrækkelige snestorme. I stille vejr, når luften er ren, kan de med gode klæder og god føde trodse kulden, hvor stærk den end er, om så termometret synker til tres grader under nul.

Kolonisterne på Varmeland var altså særdeles heldigt stillede over for kulden i verdensrummet. Fra kutteren havde de nok af tilberedte skind og pelsværk. Gode fødemidler fandtes i rigelig mængde, og endelig kunne de, trods den strenge kulde, i det stille vejr bevæge sig, hvor de ville.

For øvrigt sørgede generalguvernøren over Gallia for, at alle kolonisterne fik rigelig føde og varme klæder, og han indførte daglige sunde legemsøvelser. Ingen vovede at frigøre sig fra dette program for det fælles liv; hverken Pablo eller den lille Nina udgjorde undtagelser fra det. Godt indhyllede i pelsværk så de ud som små nydelige eskimoer, når de løb på skøjter langs kysten.

Hvorledes gik det imidlertid Isak Hakhabut?

Efter sin uheldige præsentation for Palmyrin Rosette var Isak ganske flov vendt tilbage til sin tartan. Der var foregået en fuldstændig forandring med hans ideer. Han tvivlede nu ikke længere. Han vidste nu, at han blev ført rundt i rummet på en omstrejfende komet, millioner af mile fra den jord, hvor han havde gjort så mange gode forretninger.

Når han således så sig selv som den seks og tredivte på Gallia, skulle man tro, at denne situation, der lå så aldeles uden for al menneskelig beregning, ville have ændret hans tankegang og karakter, at han ville have anstillet selvbetragtninger, fattet bedre følelser for de af hans medmennesker, som Gud havde vist ham den nåde at lade ham beholde, og ikke mere betragtet dem udelukkende fra fordelens synspunkt.

Det var dog ikke tilfældet. Var der foregået nogen forandring med Isak Hakhabut, ville han ikke have været det pragteksemplar, han var, af et menneske, der kun tænker på sig selv. Han blev tværtimod endnu mere hårdhjertet og havde kun den ene tanke: at drage den størst mulige fordel af omstændighederne. Han kendte kaptajn Servadac tilstrækkeligt til at være sikker på, at der ikke ville blive tilføjet ham nogen overlast; han vidste, at hans ejendom stod under en fransk officers beskyttelse, og at man kun, hvis nødvendigheden bød det, ville forgribe sig på den. Denne bydende nødvendighed syntes ikke at ville indtræde, men Isak Hakhabut forstod dog at drage fordel af stillingen.

På den ene side stod udsigterne til at vende tilbage til Jorden, om de end var nok så usikre. På den anden side var den lille koloni ganske godt forsynet med penge, både engelske og russiske, både guld og sølv; men disse metaller havde ingen værdi, før man kunne omsætte dem på den gamle Jord. Det gjaldt om, lidt efter lidt at få fingre i hele Gallias rigdom på rede penge. Isak Hakhabuts interesse gik altså ud på at sælge sine varer forinden hjemkomsten, for netop på grund af deres sjældenhed havde de større værdi på Gallia end på Jorden; og tillige måtte han vente, at efterspørgslen ved koloniens stigende

trang blev større end tilbuddet. Det ville blive en sikker vinding. Altså blev hans løsen: sælge, men tillige vente, for at kunne sælge bedre.

Det sad nu Isak Hakhabut og spekulerede på i sin lille kahyt på *Hansa*. Så længe var man i alt fald fri for denne ubehagelige person, og det var der ingen, der klagede over.

I løbet af april måned havde Gallia tilbagelagt tre og tyve millioner mile og var nu ved månedens slutning seks og tres millioner mile fra Solen. Kometens elliptiske bane var blevet særdeles nøjagtigt tegnet af professoren. Kurven var delt i fire og tyve ulige store dele, der fremstillede det galliske års fire og tyve måneder og viste, hvor langt man var kommet i hver måned.

Professoren forelagde en dag – den 12. maj – kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop hele sit arbejde. Den tilbagelagte vej for hver måned og afstandene fra Solen var udtrykt i tal. Intet kunne være tydeligere, og hvis Palmyrin Rosettes beregning var rigtig, hvis Gallia gennemløb sin bane nøjagtigt på to år, ville den igen støde mod Jorden på samme punkt som tidligere, da denne så på samme tid to gange havde fuldendt sit løb. Men hvad ville følgen blive af det nye sammenstød? Det ville man ikke engang tænke på.

I ethvert tilfælde skulle man tage sig vel i agt for at lade sig mærke med, at man tvivlede om rigtigheden af Palmyrin Rosettes beregninger.

"Vi har altså forladt de teleskopiske planeters bælte?" spurgte grev Timascheff.

"Her kan De selv se det, hr. greve," svarede Palmyrin Rosette, "jeg har afsat disse planeters bælte."

"Og kometen vil være længst borte fra Solen," spurgte Hector Servadac, "netop et år efter at den har været nærmest ved den?"
"Netop."
"Førstkommende 15. januar?"
"Javel, den 15. januar ... Nej, nej!" udbrød professoren. "Hvorfor siger De den 15. januar, kaptajn Servadac?"
"Fordi der fra 15. januar til 15. januar er et år, skulle jeg mene, tolv måneder ..."
"Ja, tolv jordmåneder," svarede professoren, "men ikke tolv galliske måneder."
Løjtnant Prokop kunne ikke lade være at smile ved denne uventede bemærkning.
"De smiler, højstærede!" sagde Palmyrin Rosette hastigt. "Hvorfor smiler De?"
"Å, hr. professor, fordi jeg ser, at De vil reformere den jordiske kalender."
"Jeg vil, højstærede, kun være logisk."
"Lad os så være logiske, kære professor," sagde kaptajn Servadac, "lad os være logiske."
"Vil De indrømme," spurgte Palmyrin Rosette i en noget tør tone, "at Gallia er nærmest ved Solen hvert andet år?"
"Indrømmet!"
"Udgør dette tidsrum ikke et gallisk år?"
"Ganske vist!"
"Skal dette år ikke som ethvert andet år deles i tolv måneder?"
"Som De vil, kære professor."
"Nej: ikke *som jeg vil* ..."
"Godt da: altså tolv måneder!" svarede Hector Servadac.
"Og hvor mange dage har så hver måned?"

"Tres, fordi dagene er blevet en halv gang kortere."

"Kaptajn Servadac," sagde professoren i en streng tone, "tænk vel over, hvad De siger ..."

"Det forekommer mig, at jeg går ind på Deres system," svarede Hector Servadac.

"På ingen måde."

"Så forklar mig ..."

"Intet er simplere," svarede Palmyrin Rosette og trak hånligt på skuldrene, "må hver gallisk måned ikke være to jordmåneder?"

"Jo, da det galliske år er to år langt."

"Er to måneder ikke tres dage på Jorden?"

"Jo, tres dage."

"Og heraf følger?" spurgte grev Timascheff.

"Heraf følger," svarede professoren, "at når to måneder er tres jorddage, bliver det hundrede og tyve galliske dage, da hver dag på Gallia kun har tolv timer. Er De med?"

"Fuldstændigt," svarede grev Timascheff. "Men er De ikke bange for, at denne nye kalender afstedkommer nogen forvirring?"

"Forvirring!" udbrød professoren. "Jeg har lige siden den 1. januar udelukkende regnet efter den."

"Altså," spurgte kaptajn Servadac, "er vore måneder nu mindst hundrede og tyve dage?"

"Ja, har De noget imod det?"

"Nej, kære professor. Vi er altså i dag ikke i maj, men i marts?"

"I marts, mine herrer, den to hundrede og seks og tresindstyvende dag i det galliske år, der svarer til den

hundrede og tre og tredivte i det jordiske år. Det er altså i dag den 12. galliske marts, og når tres dage er gået ..."

"Så skriver vi den 72. marts!" udbrød Hector Servadac. "Bravo! det er der logik i!"

Palmyrin Rosette så ud til ikke ret at vide, om hans tidligere elev ikke gjorde lidt nar af ham, men på grund af den fremrykkede tid forlod nu de tre besøgende observatoriet.

Professoren havde altså fastslået den galliske kalender. Dog må vi tilstå, at han var den eneste, der fulgte den, og at ingen forstod ham, når han talte om den 47. april eller 118. maj.

Imidlertid var juni måned – efter den gamle almanak – kommet. Temperaturen var stedse i aftagende, men luften var lige så ren og rolig som tidligere. Det daglige liv gik sin regelmæssige gang på Gallia, ja man kunne sige, det var næsten for ensformigt. For at bringe lidt afveksling i tilværelsen havde man netop godt af sådan en støjende, nervøs, lunefuld, ja arrig person som Palmyrin Rosette. Når det behagede ham at afbryde sine observationer og stige ned til den fælles forsamlingssal, kunne man være vis på, at hans besøg altid gav anledning til en ny scene.

Talen drejede sig næsten altid om, at selv om det var nok så farligt endnu en gang at træffe sammen med Jorden, så imødeså dog kaptajn Servadac og hans venner med længsel dette øjeblik. Det kunne nu gøre professoren ganske rasende, da han ikke ville høre tale om at vende tilbage til Jorden, og han fortsatte da også sine studier på Gallia, som om han aldrig skulle bort derfra.

En dag – den 27. juni – kom Palmyrin Rosette farende som en bombe ind i salen, hvor netop både kaptajn Servadac, grev

Timascheff, løjtnant Prokop og Ben-Zouf var til stede.

"Løjtnant Prokop," råbte han, "besvar uden omsvøb og udflugter et spørgsmål, jeg vil rette til Dem."

"Men jeg er ikke vant til ..." svarede løjtnant Prokop.

"Godt!" vedblev Palmyrin Rosette, der lod til at ville behandle løjtnanten, som læreren eleven. "Svar mig nu: Har De – ja eller nej – sejlet rundt om Gallia med Deres kutter i nærheden af dens ækvator eller med andre ord en af dens storcirkler?"

"Ja," svarede løjtnanten, som grev Timascheff med et nik bad om at føje den skrækkelige Rosette.

"Godt," vedblev professoren. "Og har De ikke på denne opdagelsesrejse opmålt, hvor langt *Dobryna* har sejlet?"

"Tilnærmelsesvis," svarede Prokop, "det vil sige ved hjælp af loggen og kompasset og ikke ved sol- eller stjernehøjderne, som det var umuligt at beregne."

"Og hvad har De fundet?"

"At Gallia er omtrent to tusinde tre hundrede kilometre i omkreds."

"Ja ..." sagde Palmyrin Rosette som for sig selv, "dens diameter vil være seksten gange mindre end Jordens."

Kaptajn Servadac og hans venner så på professoren uden at forstå, hvor han egentlig ville hen.

"Nuvel," vedblev Palmyrin Rosette, "for at fuldstændiggøre mine studier over Gallia, må jeg kende størrelsen af dens overflade, dens rumfang, dens masse, dens tæthed og dens vægtfylde."

"Hvad dens overflade og rumfang angår," svarede løjtnant Prokop, "er det jo en let sag, da vi fjender Gallias diameter."

"Har jeg måske sagt, at det var svært?" udbrød professoren. "Det kunne jeg regne ud, før jeg blev født!"

"Hå! hå!" sagde Ben-Zouf, der greb enhver lejlighed til at være ubehagelig mod en mand, der havde talt med foragt om Montmartre.

"Elev Servadac," vedblev Palmyrin Rosette, efter et øjeblik at have stirret på Ben-Zouf, "tag Deres pen. Når De kender omkredsen af en storcirkel på Gallia, sig mig så, hvor stor er dens overflade?"

"Her, hr. Rosette," svarede Hector Servadac, der dog engang ville vise sig som en flink elev. "Så skal Gallias omkreds multipliceres med diameteren."

"Rigtigt, skynd Dem nu!" udbrød professoren. "Det burde allerede være gjort! Nå?"

"Produktet bliver," svarede Hector Servadac, "en million syv hundrede og nitten tusinde og tyve kvadratkilometer."

"To hundrede syv og halvfems gange mindre end Jordens overflade."

"Puh!" sagde Ben-Zouf og stak læberne frem for at udtrykke sin foragt for professorens komet. Til svar fik han et lynende blik fra Palmyrin Rosette.

"Nuvel," vedblev professoren, der begyndte at komme i ånde, "hvor stort er så Gallias rumfang?"

"Rumfang?" Gentog Hector Servadac usikkert.

"Elev Servadac, har De nu glemt, hvorledes De udregner en kugles rumfang, når De kender dens overflade?"

"Nej, hr. Rosette ... Men De giver mig slet ikke tid til at få vejret."

"Man trækker ikke vejret, når man har matematik, nej, man gør ikke."

Det kneb for kaptajnen at lade være at briste i latter.

"Nå, får det så en ende?" spurgte professoren. "En kugles rumfang ..."

"Er lig produktet af overfladen ..." svarede Hector Servadac, idet han følte sig frem, "multipliceret med ..."

"En tredjedel af radius!" fuldendte Palmyrin Rosette. "Med en tredjedel af radius! Er De færdig?"

"Straks! Da en tredjedel af radius er hundrede og tyve og tre, tre, tre, tre, tre, tre ..."

"Tre, tre, tre, tre ..." gentog Ben-Zouf, idet han gennemløb hele tonestigen.

"Stille her!" råbte professoren, der nu var alvorligt vred. "De kan nøjes med de to første decimaler, slet de andre."

"De er slettet!" svarede Hector Servadac.

"Nå?"

"Det bliver to hundrede og elleve millioner fire hundrede og ni og tredive tusinde fire hundrede og tres kubikkilometer."

"Det er altså min komets rumfang!" udbrød professoren. "Det er dog altid noget."

"Ganske vist," tillod løjtnant Prokop sig at sige, "men dette rumfang er dog fem tusinde et hundrede og seks og tres gange mindre end Jordens."

"Det ved jeg nok, højstærede," svarede Palmyrin Rosette.

"Og følgelig," vedblev løjtnant Prokop, "er Gallias rumfang ikke engang så stort som Månens, der ..."

"Hvem taler om Månen?" afbrød professoren ham og så dybt krænket på ham.

"Altså," vedblev løjtnant Prokop uden barmhjertighed, "vil Gallia, set fra Jorden, ikke være større end en stjerne af syvende rang, og således usynlig for det blotte øje."

"Død og pine," råbte Ben-Zouf, "det var en dejlig komet! Og sådan én skal vi bo på."

"Stille!" sagde Palmyrin Rosette aldeles rasende.

"Sådan en nøddeskal, sådan en ussel ært, sådant et sennepskorn!" vedblev Ben-Zouf, der nu ville hævne sig.

"Ti stille, Ben-Zouf," sagde kaptajn Servadac.

"Et knappenålshoved! Mindre end ingenting!"

"For Fanden! Hold nu op!"

Nu forstod Ben-Zouf, at kaptajnen var lige ved at blive vred, og han gik ud af salen, men under en skingrende latter, der gav genlyd i de vulkanske hvælvinger.

Det var på høje tid, han gik. Palmyrin Rosette var lige ved at briste af harme og måtte have tid til at sunde sig lidt. Han tålte nemlig lige så lidt, at man angreb hans komet, som Ben-Zouf, at man talte ilde om Montmartre. Hver holdt på sit.

Endelig fik professoren mælet igen og sagde til sine elever – eller sine tilhørere:

"Mine herrer, nu kender vi Gallias tværmål, omkreds, overflade og rumfang. Det er altid noget; men det er ikke nok. Jeg vil ved direkte måling undersøge dens masse og tæthed samt tyngdeforholdene på dens overflade."

"Det bliver svært," sagde grev Timascheff.

"Lige meget. Jeg vil vide, hvad min komet vejer, og jeg skal nok få det at vide."

"Hvad der gør besvarelsen af dette spørgsmål mindre let," sagde løjtnant Prokop, "er, at vi ikke ved, hvilke stoffer Gallia

består af."

"Ah, De kender ikke dens grundstoffer?" svarede professoren.

"Nej," sagde grev Timascheff, "og hvis De kunne sige os det ..."

"Gør intet til sagen," svarede Palmyrin Rosette. "Jeg skal nok uden det løse mit problem ..."

"Som De vil, kære professor, vi er til Deres tjeneste!" sagde Hector Servadac.

"Jeg er en månedstid endnu optaget af observationer og beregninger," svarede Palmyrin Rosette i en tvær tone, "og De er måske så god at vente, indtil jeg er færdig!"

"Gudbevares, hr. professor!" svarede grev Timascheff, "vi venter gerne, så længe det behager Dem!"

"Og længere endnu!" tilføjede kaptajn Servadac, der ikke kunne dy sig.

"Nu vel, altså om en måned," svarede Palmyrin Rosette, "førstkommende 62. april!"

Det var den 31. juli i jordåret.

6 Palmyrin Rosette finder, at koloniens materiel er utilstrækkeligt.

Imidlertid fortsatte Gallia sin vandring imellem planeterne under påvirkning af Solens tiltrækning. Hidtil havde der ikke vist sig nogen hindring på dens vej. Planeten Nerina, som den havde taget med sig, da den passerede asteroidebæltet, fulgte den fremdeles trofast. Det så ud til, at det galliske år skulle forløbe i fred og ro.

Men det store spørgsmål, der pinte Gallias ufrivillige beboere, var stadig det samme: Ville man nogen sinde komme tilbage til Jorden? Havde astronomen ikke regnet fejl?

Palmyrin Rosette var så mistroisk, at man ikke turde bede ham om tilladelse til at gennemse hans beregninger.

Hector Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop var derfor lidt urolige i så henseende. Hvad de andre kolonister angår, var det deres mindste bekymring. De fandt sig godt i deres skæbne og viste sig som praktiske filosoffer. Navnlig havde spanierne, som hjemme i deres fødeland havde været fattige mennesker, aldrig i livet haft det så godt. Hvad brød de sig vel om, hvilken vej Gallia tog? Hvorfor skulle de pine og plage sig med at spekulere over, om den endnu var inden for Solens tiltrækning? De sang, de drivere, og en *majo* kan jo ikke anvende sin tid bedre.

Men de lykkeligste mennesker i hele kolonien var dog Pablo og lille Nina. Hvor morede de sig ikke ved at løbe gennem de lange gallerier og klatre rundt på klipperne ved havet! En dag

løb de så langt bort på deres skøjter, at man ikke kunne se dem på det isdækkede hav. En anden dag morede de sig med at fiske i den lille dam, som ildkaskaden holdt isfri. Men derfor passede de lige fuldt deres timer hos Hector Servadac. De kunne allerede gøre sig forståelige, men forstod dog allerbedst hinanden.

Hvorfor skulle denne dreng og denne lille pige være bekymrede for fremtiden? Af hvilken grund skulle de savne fortiden?

En dag havde Pablo sagt:

"Har du forældre, Nina?"

"Nej, Pablo," svarede Nina, "jeg står ganske ene. Har du?"

"Jeg står også ganske ene, Nina. – Hvad tog du dig for derovre?"

"Jeg vogtede mine geder, Pablo."

"Jeg," svarede det unge menneske, "bestilte ikke andet end løbe efter postvognene."

"Men nu er vi ikke mere ene, Pablo."

"Nej, det er vi ikke."

"Guvernøren er vor papa, og greven og løjtnanten er vore onkler."

"Og Ben-Zouf er vor legekammerat."

"Og de er alle sammen rigtig rare imod os. Vi bliver forkælet, Pablo. Men vi bør ikke lade os forkæle. De skal være tilfredse med os altid."

"Du er så fornuftig, Nina, at når jeg er sammen med dig, bliver jeg også nødt til at være det."

"Jeg er din søster, og du er min broder," sagde Nina højtideligt.

"Det er rigtigt," svarede Pablo.

Alle holdt af disse to børn, fordi de var så yndige og artige. Man forkælede dem på alle mulige måder, og om det så var geden Marzy, fik den sin del af det. Både kaptajn Servadac og grev Timascheff viste dem en sand faderlig ømhed. Hvorfor skulle så Pablo savne Andalusiens brændende hede sletter, Nina Sardiniens golde klipper? Det forekom dem virkelig, at den verden, de nu levede i, altid havde været deres.

Juli kom. Gallia var fire en halv gang længere fra Solen end Jorden, mens den omtrent havde samme hastighed som denne.

Den 62. galliske april fik kaptajn Servadac en lakonisk billet fra professoren. Palmyrin Rosette ville nemlig den dag begynde sine operationer for at beregne kometens masse og tæthed samt tyngdeforholdene på dens overflade.

Hector Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop undlod naturligvis ikke at give møde. Imidlertid kunne de forsøg, der skulle anstilles, ikke interessere dem i samme grad som professoren, og de ville unægtelig have foretrukket at få at vide, hvad det var for et stof, der ene syntes at danne underlaget for Gallia.

Tidligt om morgenen mødte Palmyrin Rosette i den store sal. Det lod ikke til, at han var i det rigtigt gnavne humør, men det var jo også tidligt på dagen endnu.

Det første spørgsmål, der skulle besvares, var altså: Hvor stor var tyngdekraften på overfladen af Gallia?

Det andet: Hvor stor var Gallias masse og følgelig dens vægt?

Det tredje: Hvor stor var dens tæthed?

"Mine herrer," sagde professoren, "i dag skal vi til at bestemme de forskellige elementer ved min komet. Når vi

kender tyngdevirkningen på dens overflade, dens masse og dens tæthed ved ligefrem måling, har den ikke flere hemmeligheder for os. Vi vil altså veje Gallia!"

Ben-Zouf, der lige var kommet ind i salen, hørte de sidste ord. Han gik straks ud, uden at sige noget, og kom et øjeblik efter ind igen og sagde i en snøvlende tone:

"Nu har jeg søgt hele magasinet igennem; men jeg har hverken kunnet finde vægt eller lodder, og for resten ved jeg egentlig heller ikke, hvor vi skulle hænge den op."

Ben-Zouf kiggede ud, som om han ledte efter et søm oppe på himlen.

Et blik fra professoren og en håndbevægelse af Hector Servadac fik ham til at holde inde med sine utidige vittigheder.

"Mine herrer," fortsatte Palmyrin Rosette, "jeg må først og fremmest vide, hvad et jordkilogram vejer på Gallia. På grund af Gallias mindre masse er også dens tiltrækning mindre, og følgen af dette er, at enhver genstand vejer mindre på dens overflade, end den ville veje på Jordens. Men hvor stor forskellen er, må vi nu have at vide."

"Det er ganske rigtigt," svarede løjtnant Prokop, "og en almindelig vægt – hvis vi ellers havde nogen – kunne ikke bruges til det, da de to skåle, som i lige høj grad er udsat for Gallias tiltrækning, ikke kunne give os forholdet mellem tyngden på Gallia og tyngden på Jorden."

"Ja," sagde grev Timascheff, "kilogrammet for eksempel ville have tabt lige så meget i vægt som den genstand, til hvis vejning det skulle benyttes, og ..."

"Mine herrer," svarede Palmyrin Rosette, "hvis De siger dette til belæring for mig, så spilder De kun deres tid, og jeg beder

Dem om at lade mig fortsætte mit foredrag over fysik."

Professoren optrådte mere end nogensinde som den belærende.

"Har De en bismer og et to punds lod?" spurgte han. "Det er alt, hvad der behøves. Jeg gentager derfor: Har De en hurtigvægt?"

Tilhørerne så spørgende på hinanden. Hector Servadac vendte sig om mod Ben-Zouf, der kendte hvert stykke af koloniens materiel.

"Vi har hverken bismer eller lod," sagde han.

Professoren ytrede sin skuffelse ved at stampe hårdt i gulvet.

"Men," sagde Ben-Zouf, "jeg tror, jeg ved, hvor der er både bismer og vægtskål."

"Hvor da?"

"På Hakhabuts tartan."

"Det kunne du have sagt straks, dit fæ!" svarede professoren og trak på skuldrene.

"Den må du straks hente," tilføjede kaptajnen.

"Jeg går," sagde Ben-Zouf.

"Jeg følger med dig," sagde Hector Servadac, "for Hakhabut gør let vanskeligheder, når der er tale om at låne noget som helst ud."

"Lad os alle sammen gå til tartanen," sagde grev Timascheff. "Så kan vi se, hvorledes Isak har det ombord i *Hansa*."

Da de var blevet enige om dette, og alle ville til at gå, sagde professoren:

"Grev Timascheff, kunne ikke en af Deres folk udhugge mig et stykke sten, nøjagtigt en kubikdecimeter stort?"

"Det kan min maskinist," svarede grev Timascheff, "men kun, hvis man kan skaffe ham et metermål."

"Har De da heller ikke dét?" udbrød Palmyrin Rosette.

Ben-Zouf måtte desværre indrømme, at der ingen fandtes noget metermål i magasinet.

"Men," tilføjede han, "det er jo muligt, at det findes ombord i *Hansa*."

"Så afsted!" råbte Palmyrin Rosette og skyndte sig ud i det store galleri.

Alle de andre fulgte ham og kom lidt efter til syne på den høje klippe, der ragede op over strandbredden. De gik ned til vandet og til den lille havn, hvor *Dobryna* og *Hansa* lå indefrosne.

Klokken var otte. Solen hævede sig rask på himlen, men dens stråler var svage og udsendte ingen varme. Alle klipper var hvide af den tidligere faldne sne. På den ene side af vulkanen var sneen forsvundet for ildmasserne, der som slanger bugtede sig ned ad bjerget til midtgrotten, hvorfra de styrtede lodret i havet.

Oven over hulen, halvandet hundrede fod højere oppe, hvor lavastrømmen delte sig, så man et sort hul, hvorfra en astronomisk kikkert stak ud. Det var Palmyrin Rosettes observatorium.

Strandbredden var ganske hvid og kunne ikke skelnes fra det islagte hav. I modsætning til dette hvide tæppe havde himlen en bleg, blå farve. I sneen sås fodspor, der førte ud til *Hansa*; men på grund af den strenge kulde var de allerede så hårde som sten.

Da de kom ned til havnen, gjorde løjtnant Prokop opmærksom på, at *Hansa* og *Dobryna* efterhånden var kommet

til at ligge højere i vandet; de ragede nu en snes fod op over vandfladen.

"Det var mærkeligt!" udbrød kaptajn Servadac.

"Ja, både underligt og foruroligende," sagde løjtnant Prokop. "Det er tydeligt nok, at der under skibenes køl, hvor der kun findes lidt vand, samler sig et mægtigt islag, som lidt efter lidt løfter alt i vejret."

"Men der må dog være en grænse for udviklingen af denne ismasse?" sagde grev Timascheff.

"Jeg ved det ikke, fa'er," svarede løjtnant Prokop, "for kulden har endnu ikke nået sit højeste."

"Det var heller ikke godt!" udbrød professoren. "Det var sandelig også noget at rejse ti hundrede millioner mile bort fra Solen og så ikke træffe stærkere kulde end ved polerne på jordkloden."

"De er alt for god, hr. professor!" svarede løjtnant Prokop. "Heldigvis er kulden i verdensrummet ikke over halvfjerds grader, og det er såmænd også mere end nok."

"Å!" sagde Hector Servadac, "kulde uden blæst er kulde uden forkølelse, og vi kommer ikke engang til at nyse i vinter."

Løjtnant Prokop talte imidlertid sagte med grev Timascheff om, at han var noget ængstelig før kutterens stilling. Det var ikke umuligt, at *Dobryna* ved isens sammenskruning ville blive hævet så højt op, at det kunne medføre fare ved indtrædende tøvejr. Men hvad var der at gøre ved den sag?

De var nu i nærheden af *Hansa*, der også lå helt indesluttet af isen. Isak Hakhabut havde hugget trin ud i denne, så at man kunne gå ombord. Hvad ville han gribe til, hvis tartanen blev løftet en hundrede fod i vejret? – Det blev hans sag.

En svag blålig røg steg op fra det kobberrør, som ragede frem af den hårde sne, der havde lagt sig over *Hansa*s dæk. Gnieren sparede vistnok til det yderste på sit brændsel, men led dog ikke synderlig af kulden, da netop de ismasser, der omgav tartanen, som slette varmeledere bevirkede, at temperaturen var tålelig inde i skibet.

"Halløj, Nebukadnezar!" råbte Ben-Zouf.

7 Isak finder en herlig lejlighed til at udlåne sine penge til over atten hundrede procent.

Kahytsdøren gik op, og Isak Hakhabut stak hovedet frem.

"Hvem er det?" råbte han. "Hvad vil man her? Her er ingen hjemme! Jeg hverken låner eller sælger noget!"

Det var hans venlige modtagelse.

"Lad det nu være godt, mester Hakhabut," svarede kaptajn Servadac i en bydende tone. "Tror De måske, vi er tyve?"

"Ah! det er hr. generalguvernøren!" sagde Isak, uden at komme frem fra sin kahyt.

"I egen person," svarede Ben-Zouf, der var entret op på dækket. "Det er en stor ære for dig. Nå, kom nu frem af dit hul."

Isak Hakhabut kom endelig frem, men holdt dog døren således, at han i en fart kunne slå den i.

"Hvad vil De?" spurgte han.

"Få en lille passiar med dem, mester Isak," svarede kaptajn Servadac; "men da der er lidt koldt her, vil De så ikke nok vise os gæstfrihed et kvarters tid i Deres kahyt?"

"Hvad! De vil indenfor?" udbrød Isak uden at lægge skjul på, at han fandt dette besøg meget mistænkeligt.

"Ja, vel vil vi det," svarede Hector Servadac og klavrede op, fulgt af sine venner.

"Jeg kan ikke byde Dem noget," sagde Isak i en ynkelig tone. "Jeg er en fattig mand!"

"Så, nu har vi den gamle vise!" ytrede Ben-Zouf. "Nå, Elias, gør nu plads."

Uden videre tog Ben-Zouf Hakhabut i kraven og skubbede ham af vejen. Derpå åbnede han kahytsdøren.

Inden de trådte ind, sagde kaptajn Servadac:

"Hør nu, Hakhabut, vi kommer ikke for at fratage Dem Deres ejendom mod Deres vilje. Som jeg flere gange har sagt Dem, når almenvellet kræver, at vi lægger beslag på tartanens ladning, vil jeg ikke betænke mig på at gøre det, det vil sige ekspropriere Deres varer for samfundets skyld, men tillige betale Dem efter den i Europa gangbare pris."

"Den i Europa gangbare pris!" mumlede Isak Hakhabut imellem tænderne. "Nej, efter den på Gallia gangbare pris, og den er det mig, der bestemmer."

Gæsterne var imidlertid kommet ned i kahytten. Der var kun knap plads, da der over alt lå varer. En lille jernovn, hvori to stykker kul lå uden at brænde, stod i det ene hjørne lige over for en kasse, der blev brugt som seng. Langt tilbage var der et omhyggeligt aflåset skab. Endvidere fandtes nogle skamler, et fyrretræsbord, der ikke var overdrevent rent, og det allernødvendigste køkkentøj. Møbleringen var, som man ser, ikke videre hyggelig, men passede udmærket til ejermanden.

Det første, Ben-Zouf foretog sig, da han var kommet ned i kahytten, og efter at jøden havde lukket døren, var at kaste nogle stykker kul i ovnen, hvilket var meget fornuftigt, da der var hundekoldt. Så sukkede og hylede naturligvis Isak Hakhabut, der, hellere end at ødsle med sit brændsel, ville have brændt sine egne ben, hvis han havde haft nogle at skifte med. Men man brød sig ikke om ham. Ben-Zouf stod som skildvagt ved ovnen, hvor han forstod at få det til at brænde. De andre tog

så plads, hvor de kunne, og overlod til kaptajn Servadac at meddele øjemedet med deres besøg.

"Mester Isak," sagde kaptajn Servadac, "vi er kommet her ganske ligefrem for at bede Dem om en tjeneste."

"En tjeneste?"

"I vor fælles interesse."

"Men jeg har ingen fælles interesse ..."

"Hør nu dog først efter og hyl ikke. Vi har ikke i sinde at tage livet af Dem."

"Bede mig om en tjeneste, mig, en fattig mand!" jamrede jøden sig.

"Hør nu, hvad sagen drejer sig om," svarede Hector Servadac, der lod, som om han ikke forstod ham.

Ved denne højtidelige indledning udsatte han sig for, at Isak Hakhabut troede, at man ville affordre ham alt, hvad han ejede.

"Kort sagt, mester Isak," vedblev kaptajn Servadac, "vi har brug for en bismer. Kan De låne os en bismer?"

"En bismer?" udbrød Isak, som om man havde forlangt at låne adskillige millioner af ham. "En bismer, siger De?"

"Ja, en bismer til at veje med," gentog Palmyrin Rosette, der begyndte at blive utålmodig over alle disse omsvøb.

"Har De ikke en bismer?" spurgte løjtnant Prokop.

"Jo vist har han en," sagde Ben-Zouf.

"Ja ... jeg tror nok ..." svarede Isak Hakhabut, der ikke ville vove sig for langt.

"Nå, mester Isak, vil De så have den overordentlige godhed at låne os Deres bismer?"

"Låne!" udbrød ågerkarlen. "Hr. guvernør, De vil låne ..."

"Ja, for en dag," svarede professoren, "for en dag, Isak! De skal nok få den igen ..."

"Men det er et meget fint instrument, gode herre," svarede Isak Hakhabut. "Den kan let springe i den skrækkelige kulde."

"Å, det bæst!" udbrød Palmyrin Rosette.

"Og måske er det noget meget tungt, der skal vejes på den?"

"Tror du da, Efraim," sagde Ben-Zouf, "at vi har i sinde at veje et bjerg?"

"Højere op!" udbrød professoren. "Vi vil veje Gallia!"

"Gud være mig nådig!" skreg Isak.

Kaptajn Servadac lagde sig atter imellem.

"Mester Hakhabut," sagde han, "vi skal have en bismer for at veje en ting af højst et kilograms vægt."

"Et kilogram, store Gud!"

"Og denne vægt vil oven i købet veje mindre som følge af Gallias mindre tiltrækning. De behøver altså ikke at være bange for Deres bismer."

"Nej, vistnok ikke ... hr. guvernør ... men låne ... låne! ..."

"Hvis De ikke vil låne os den," sagde grev Timascheff, "vil De da sælge os den?"

"Sælge!" udbrød Isak Hakhabut, "sælge min bismer! Når jeg har solgt den, hvordan skal jeg så bære mig ad med at veje mine varer? Jeg har ingen vægtskål! Jeg har kun dette lille, udmærket justerede instrument, og det vil man nu tage fra mig."

Ben-Zouf kunne ikke forstå, at hans kaptajn ikke straks drejede halsen om på den gode mand. Men det morede Hector Servadac, til det yderste at tage jøden med det gode.

"Hør nu, mester Isak," sagde han uden i mindste måde at blive heftig, "jeg ser nok, De vil ikke låne os Deres bismer."

"Ak, kan jeg det, hr. guvernør?"

"Eller sælge os den?"

"Sælge den ... aldrig!"

"Nå, vil De da leje os den?"

Isak Hakhabuts øjne skinnede som gløder.

"Vil De være ansvarlig for den?" spurgte han hurtigt.

"Ja."

"Vil De deponere en sum, som er min, hvis noget skulle hænde?"

"Ja."

"Hvor meget?"

"Hundrede francs for et instrument, der ikke er tyve værd. Er det tilstrækkeligt?"

"Knap nok ... hr. guvernør ... knap nok, for denne bismer er jo den eneste, der findes på denne Jord. – Men, lad gå," sagde han til sidst, "men de hundrede francs må være i guld."

"Ja vel."

"Og De lejer denne bismer, som jeg aldeles ikke kan undvære. De lejer den for en dag?"

"For en dag."

"Og lejen?"

"Lad den være tyve francs," svarede grev Timascheff. "Er De tilfreds med det?"

"Ak ja! ... jeg er den lille her ..." mumlede Isak Hakhabut og foldede hænderne, "så må man jo være nøjsom."

Den handel var altså i orden og sikkert til Isaks største tilfredshed. Tyve francs i leje, hundrede francs i pant, og det i fransk eller russisk guld. Nej, Isak Hakhabut ville rigtignok ikke

have solgt sin førstefødselsret, for et fad linser, eller også måtte de linser da have været perler.

Handelsmanden så sig mistroisk om og gik så ud for at hente bismeren.

"Hvilket menneske!" sagde grev Timascheff.

"Å ja," svarede Hector Servadac, "ganske vellykket i sin slags."

Isak kom straks tilbage med bismeren under armen.

Det var en vægt med fjeder og en krog til at hænge den genstand i, der skulle vejes. En nål, der bevægede sig hen over en i grader inddelt cirkel, angav vægten. Altså var, som Palmyrin Rosette havde bemærket, graderne på dette instrument uafhængige af en hvilken som helst tyngde. Da den var indrettet til at veje med på Jorden, ville den dér have vist et kilogram for enhver genstand, der vejede et kilogram. Men hvad ville den for samme genstand vise på Gallia? Det måtte man senere undersøge.

De hundrede og tyve francs i guld blev udbetalt Isak, hvis hænder lukkede sig fast om det dyrebare metal. Bismeren blev leveret til Ben-Zouf, og selskabet ville nu straks forlade kahytten.

Men i dette øjeblik randt det professoren i hu, at han endnu manglede en aldeles uundværlig genstand. En bismer var ham til ingen nytte, hvis han ikke på den kunne ophænge en blok af Gallias substans, der var nøjagtigt målt, for eksempel et stykke af en kubikdecimeters størrelse.

"Vent, vi skal have mere endnu," sagde professoren. "Han må også låne os ..."

Isak Hakhabut rystede.

"Han må også låne os et metermål og et kilogramlod!"

"Ak, bedste herre," svarede Isak, "det gør mig inderlig ondt; men det er mig umuligt! Jeg ville være så glad, hvis jeg kunne gøre Dem den tjeneste!"

Denne gang talte Isak to gange sandhed, idet han virkelig ikke havde et metermål, og det tillige gjorde ham inderlig ondt, at han ikke havde det. Havde han haft det, kunne han jo have gjort endnu en glimrende forretning.

Palmyrin Rosette var meget ærgerlig over dette og så på de andre herrer, som om han ville gøre dem ansvarlige.

"Ja, så må jeg jo se at klare mig uden det," sagde han endelig og kløede sig i hovedet.

Han gik rask op ad kahytstrappen og hans ledsagere fulgte efter ham, men de var endnu ikke kommet helt op på dækket, før de hørte klangen af penge inde i kahytten.

Det var Isak Hakhabut, som forsigtigt gemte sine mønter i en skuffe i skabet.

Ved denne lyd vendte professoren pludselig om og styrtede igen ned ad trappen, mens de andre fulgte efter ham, uden at forstå, hvad han havde i sinde.

"De har sølvmønter!" råbte han, idet han trak Isak i ærmet.

"Jeg! ... sølv! ..." svarede Isak Hakhabut, bleg, som om han var blevet grebet i tyveri.

"Ja ... sølvmønter ..." gentog professoren heftigt. "Er det fransk mønt? ... Er det fem-francs-stykker?"

"Ja ... nej ..." svarede Isak, der nu ikke selv vidste, hvad han sagde.

Men professoren så allerede ned i skuffen, som Isak Hakhabut forgæves søgte at få lukket. Kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop, som ikke forstod et ord af det

hele, men var bestemte på at tage professorens parti, lod ham gøre, hvad han ville.

"Jeg må have disse franske mønter," sagde Palmyrin Rosette.

"Aldrig!" råbte handelsmanden, der havde en fornemmelse, som om man ville rive indvoldene ud af ham.

"Jeg *må* have dem, siger jeg, og jeg *vil* have dem."

"Så skal man før slå mig ihjel!" hylede jøden.

Kaptajn Servadac mente nu, det var rettest at lægge sig imellem.

"Kære professor," sagde han smilende, "lad mig også ordne denne sag."

"Ak, hr. guvernør!" råbte Isak ynkeligt, "beskyt mig, beskyt min ejendom!"

"Stille, mester Isak," svarede kaptajn Servadac.

Derpå vendte han sig om mod Palmyrin Rosette og sagde:

"De behøver nogle fem-francs-stykker til Deres forsøg?"

"Ja," svarede professoren, "jeg må have fyrre."

"To hundrede francs," mumlede bankieren.

"Og desuden," tilføjede professoren, "ti to-francs-stykker og tyve halvtreds-centimer."

"Tredive francs," sagde en klagende røst.

"I alt altså to hundrede og tredive francs?" spurgte kaptajnen.

"Ja, to hundrede og tredive francs," svarede professoren.

"Godt," sagde kaptajn Servadac.

Derpå sagde han til grev Timascheff:

"Hr. greve, har De mere, vi kan stille i pant for det tvungne lån, jeg må gøre hos Isak?"

"Min pung er til Deres tjeneste, kaptajn," svarede greven, "men jeg har kun papirsrubler hos mig ..."

"Nej, ikke papir, ikke papir!" udbrød Isak Hakhabut. "Papirpenge står så lavt på Gallia."

"Står sølv måske højere?" spurgte grev Timascheff koldt.

"Mester Isak," sagde nu kaptajn Servadac, "jeg har nu længe nok tålmodigt hørt på Deres jeremiader; men jeg råder Dem til, misbrug nu ikke min overbærenhed længere. Med det gode eller det onde må De give os de to hundrede og tredive francs!"

"Hjælp!" råbte Isak.

Men længere kom han ikke, for Ben-Zoufs kraftige arm klemte ham allerede om halsen.

"Slip ham, Ben-Zouf," sagde kaptajn Servadac, "lad ham selv besørge eksekutionen!"

"Aldrig! ... aldrig! ..."

"Mester Isak, hvad forlanger De i rente for at låne os disse to hundrede og tredive francs?"

"Låne? ... Nå, det er kun et lån?" udbrød Isak Hakhabut med strålende ansigt.

"Ja, ligefrem et lån ... hvor stor rente?"

"Ak, hr. generalguvernør!" svarede ågerkarlen i en slesk tone, "det er meget vanskelige tider, og penge er sjældne her på Gallia ..."

"Spar alt det vrøvl ... Hvad forlanger De?" gentog Hector Servadac.

"Nu vel, hr. guvernør ..." svarede Isak Hakhabut, "det forekommer mig, at ti francs i rente ..."

"Om dagen?"

"Naturligvis ... om dagen!"

Han havde ikke talt ud, før grev Timascheff kastede nogle rubler på bordet. Isak tog straks sedlerne og talte dem med en

mærkværdig færdighed. Skønt det kun var "papir", kunne den værste ågerkarl dog nok være tilfreds med pantet.

Professoren fik straks sine franske mønter udbetalt og stak dem i lommen med synlig tilfredshed.

Isak havde ganske ligefrem anbragt sine penge til over atten hundrede procent. Kunne han fortsætte forretningen på den måde, ville han i en fart blive en rig mand på Gallia.

Kaptajnen og hans venner forlod nu tartanen, og professoren sagde da:

"Mine herrer, det er alle disse to hundrede og tredive francs, jeg har brug for, det er noget, ved hjælp af hvilket jeg nøjagtigt kan skaffe mig et kilogram og et metermål."

8 Professoren og hans elever giver sig kun af med sekstillioner, kvintillioner og andre mangefold af millioner.

Et kvarter efter var hele selskabet samlet i den store sal, og professoren skulle nu give en forklaring af sine sidste ord.

Efter ordre gjorde Ben-Zouf bordet ryddeligt. Sølvmønterne, som man havde lånt hos jøden Hakhabut, blev lagt på det og ordnet efter deres værdi, to ruller med tyve fem-francs-stykker, en rulle med ti to-franc-stykker og en rulle med tyve halvtredscentimer-stykker.

"Mine herrer," sagde Palmyrin Rosette med megen selvtilfredshed, "da De i det øjeblik, sammenstødet skete, ikke har haft forudseenhed nok til at redde en meter og et kilogramlod af materiellet på Jorden, så har jeg måttet finde på midler til at erstatte disse genstande, der er uundværlige til beregningen af min komets tiltrækning, masse og tæthed."

Denne indledning var lidt lang, som det sømmer sig for en taler, der er sikker på sig selv og det indtryk, han vil gøre på sine tilhørere. Men ingen af disse blev stødt over professorens bebrejdelse, da man nu var vant til hans måde at være på.

"Mine herrer," vedblev professoren, "jeg overbeviste mig straks om, at disse mønter næsten er ganske nye, og at de ikke er slidte eller beklippede af denne jøde. Jeg kan altså med dem udføre mine forsøg med den ønskelige pålidelighed. Først vil jeg benytte dem til nøjagtigt at finde jordmeterens længde."

Hector Servadac og hans venner havde opfattet professorens mening, længe for han var færdig med sin tale. Ben-Zouf derimod stirrede på Palmyrin Rosette som på en troldmand, der skulle gøre sine kunster i et telt på Montmartre. –

Som bekendt er de franske mønter præget efter decimalsystemet og i forskellig værdi fra en centime til hundrede francs, nemlig: 1) en, to, fem, ti centimer, i kobber; 2) tyve centimer, halvtreds centimer, en franc, to francs, fem francs, i sølv; 3) fem, ti, tyve, halvtreds og hundrede francs, i guld.

Der findes altså over en franc alle decimalmultipla af franc'en, under den alle decimaldele af franc'en, franc'en er enheden.

Altså – og det fremhævede professor Palmyrin Rosette straks – er disse forskellige pengestykker nøjagtigt af en bestemt størrelse, og deres tværmål bliver strengt overholdt. Loven fordrer det, og det sker også ved fabrikationen. For således kun at holde os til fem-francs-stykker og to-francs-stykker, har de første en diameter af syv og tredive millimeter og de sidste en diameter af syv og tyve millimeter.

Var det nu ikke muligt, ved at lægge et vist antal af disse mønter, af forskellig værdi, ved siden af hinanden, at få et strengt nøjagtigt længdemål der svarede til de tusinde millimeter, som jordmeteren indeholder?

Jo, ganske vist; det vidste professoren, og derfor havde han valgt ti fem-francs-stykker af de tyve, han havde taget, ti to francs-stykker og tyve halvtredscentimer-stykker.

Han opstillede så i en fart følgende regnestykke på en lap papir, som han rakte sine tilhørere:

10 mønter à 5 francs à 0,037 m	=	0,370 m
10 mønter à 2 francs à 0,027 m	=	0,270 m
20 mønter à 50 cent. à 0,018 m	=	0,360 m
	Summa	1,000 m

"Meget vel, kære professor," sagde Hector Servadac. "Vi behøver nu kun at lægge disse fyrre mønter ved siden af hinanden, således at den samme lige linje går igennem deres midtpunkter; så har vi nøjagtigt længden af en jordmeter."

"Død og pine," udbrød Ben-Zouf, "det er alligevel ikke så tosset at være en lærd mand!"

"Det kalder han at være en lærd mand!" svarede Palmyrin Rosette med et skuldertræk.

Mønterne blev da lagt nøjagtigt ved siden af hinanden i lige linje, og der blev på bordet afsat tegn for enderne af den således afstukne linje.

"Mine herrer," sagde professoren, "her har vi den nøjagtige længde af en jordmeter."

Meteren blev delt i ti lige store dele, hvorved man fik decimetre. Et stykke træ blev skåret over i denne længde, og det leverede man *Dobryna*s maskinist.

Denne, der var meget dygtig i sit fag, havde skaffet sig en blok af den ubekendte stenart, bjerget bestod af, og behøvede nu blot at tilhugge den og give hver os dens seks sider en kvadratdecimeters størrelse, for at få en fuldkommen terning.

Det havde Palmyrin Rosette anmodet ham om.

Nu havde man meteren. Der stod kun tilbage at finde den nøjagtige vægt af et kilogram.

Det var endnu lettere.

De franske mønter har nemlig ikke alene en strengt bestemt størrelse, men også en nøjagtigt beregnet vægt.

For at holde os til et fem-francs-stykke, vejer det nøjagtigt fem og tyve gram eller samme vægt som fem en-franc-stykker, som hver vejer fem gram.

Man behøvede altså kun at veje fyrre fem-francs-stykker for at få vægten af et jordisk kilogram.

Det forstod kaptajn Servadac og hans venner straks.

"Ja, ja," sagde Ben-Zouf, "så meget kan jag se, at for at lave det her er det ikke nok at være lærd, man må også ..."

"Hvilket?" spurgte Hector Servadac.

"Være rig!"

Alle lo ad den brave Ben-Zoufs bemærkning.

Nogle timer efter var stenen hugget meget nøjagtigt til, og maskinisten leverede den til professoren, der nu havde, hvad han behøvede til at beregne sin komets tiltrækning, masse og tæthed.

"Mine herrer," sagde han, "for det tilfælde, at De ikke ved det – eller at De måske har glemt det –, må jeg minde Dem om Newtons berømte lov, i følge hvilken tiltrækningen tiltager i forhold til masserne og aftager i forhold til afstandenes kvadrater. Jeg beder Dem, ikke at glemme denne grundsætning."

Jo, den professor kunne rigtignok tale som en professor. Men hvor flinke elever havde han ikke også!

"Ser De," vedblev han, "her har jeg i denne pose fyrre fem-francs-stykker. På Jorden ville den nøjagtigt veje et kilogram.

Når jeg altså, hvis jeg var på Jorden, hængte den på krogen af denne hurtigvægt, ville nålen vise et kilogram. Er De med?"

Ved disse ord så professoren stift på Ben-Zouf. Han efterlignede heri Arago, der på sine forelæsninger altid så skarpt på den af tilhørerne, der forekom ham at være mindst intelligent; når det så lod til, at denne tilhører havde forstået ham, var han sikker på at have udtrykt sig tilstrækkelig tydeligt.

Nu var ordonnansen vel ikke uden intelligens, men han var uvidende, og det kom ud på ét.

"Nu vel, mine herrer, denne pose med mønter hænger jeg på krogen her, og da jeg foretager mit forsøg på Gallia, får vi at se, hvad den vejer på Gallia."

Mønterne blev hængt på krogen, viseren kom i svingninger, stod derpå stille og pegede på den inddelte cirkel: hundrede og tre og tredive gram.

"Altså," vedblev Palmyrin Rosette, "hvad der på Jorden vejer et kilogram, vejer på Gallia kun et hundrede og tre og tredive gram, det vil sige, omtrent syv gange mindre. Forstår De mig?"

Da Ben-Zouf nikkede bekræftende, fortsatte professoren sin forelæsning.

"Nu forstår De også, at de resultater, jeg har opnået med en bismer, ville have været uden værd med en almindelig vægtskål. Her ville nemlig de to skåle, hvori jeg havde lagt, i den ene mønterne, i den anden et kilogramlod, være forblevet i ligevægt. Står det Dem klart?"

"Selv for mig," svarede Ben-Zouf.

"Altså," vedblev professoren, "når vægten af et legeme er syv gange mindre her end på jordkloden, kan man deraf drage den

slutning, at tyngden på Gallia kun er en syvendedel af, hvad den er på overfladen af Jorden."

"Det er rigtigt," sagde kaptajn Servadac, "og nu er dette punkt fastslået. Lad os derfor, kære professor, gå over til massen."

"Nej, først til tætheden," svarede Palmyrin Rosette.

"Ganske rigtigt," sagde løjtnant Prokop, "når vi først kender Gallias rumfang og tæthed, kan massen udledes deraf."

Professoren gik nu over til at beregne tætheden. Han tog det udhuggede stykke sten, der nøjagtigt udgjorde en kubikdecimeter.

"Mine herrer," sagde han, "denne lille blok er af det ubekendte stof, som vi har truffet over alt på Gallia. Det synes næsten, at min komet udelukkende sammensættes af denne substans. Strandbredden, det vulkanske bjerg, hele egnen mod nord og mod syd består ene og alene af dette mineral, som De på grund af Deres uvidenhed i geologi endnu ikke har kunnet give navn."

"Nej, og vi vil gerne vide, hvad det er for et stof," sagde Hector Servadac.

"Jeg tror altså," vedblev Palmyrin Rosette, "at have ret til at antage, at Gallia helt og holdent består af dette stof. Her ser De en kubikdecimeter af det. Hvad ville den veje på Jorden? Nøjagtigt samme vægt, som den har på Gallia, multipliceret med syv, eftersom, jeg gentager det, tiltrækningen er syv gange mindre på kometen end på Jorden. Forstår De mig, De der, som glor på mig med Deres store øjne?"

Det gjaldt Ben-Zouf.

"Nej," svarede Ben-Zouf

"Godt, jeg kan ikke spilde tiden med at gøre Dem det begribeligt. Herrerne der har forstået mig, det er

tilstrækkeligt."

"Sikken en stud!" mumlede Ben-Zouf.

"Lad os altså veje denne blok," sagde professoren. "Det er det samme, som om jeg hængte hele min komet på bismeren."

Stenstykket blev fastgjort til bismeren, og nålen viste et kilo og fire hundrede og tredive gram.

"Et kilo og fire hundrede og tredive gram, multipliceret med syv," sagde Palmyrin Rosette, "det bliver omtrent ti kilogram. Da Jordens tæthed er henved fem, er Gallias tæthed omtrent dobbelt så stor, eftersom den er lig ti! Heraf følger, at tyngden, i stedet for at være en syvendedel af Jordens, på min komet kun er en femtendedel!"

Professoren sagde disse ord med en vis stolthed. Om end Jorden var større i rumfang, var hans komet den dog overlegen i tæthed, og han ville ikke bytte den bort.

Således kendte man nu Gallias diameter, omkreds, overflade, rumfang og tæthed samt tyngden på dens overflade. Der stod kun tilbage at beregne dens masse eller med andre ord dens vægt.

Denne beregning var snart gjort. For når en kubikdecimeter af Gallias stof vejede ti kilogram på Jorden, vejede Gallia lige så mange gange ti kilogram, som dens rumfang indeholdt kubikdecimetre.

Det var altså fire sekstillioner, syv hundrede og otte og firs kvintillioner, fem hundrede og halvfjerds kvatrillioner, fem hundrede og fyrre trillioner kilogram.

"Men hvad vejer så Jorden?" spurgte Ben-Zouf, der virkelig var overvældet af disse milliarder af millioner.

"Sig mig først, hvad en milliard er?" spurgte kaptajn Servadac.

"Jeg har kun en dunkel forestilling om det, kaptajn."

"Så vid da, at der siden Kristi fødsel endnu ikke er gået en milliard minutter, og at hvis du havde skyldt en milliard bort, ville du, om du end hvert minut siden den tid havde afbetalt en franc, endnu ikke have fået det hele betalt!"

"En franc hvert minut!" udbrød Ben-Zouf. "Jeg var gået fallit inden et kvarter! – Men hvad vejer så Jorden?"

"Fem tusinde otte hundrede og fem og halvfjerds sekstillioner kilogram," svarede løjtnant Prokop, "et tal, der består af fem og tyve cifre."

"Altså," sagde kaptajn Servadac "for at slutte sagen, vejer enhver genstand syv gange mindre på overfladen af Gallia end på Jordens overflade."

"Ja," svarede professoren, "og følgelig er vor muskelkraft blevet syv gange stærkere. En drager, der på Jorden kan bære hundrede kilo, kan her bære syv hundrede."

"Det er altså derfor, vi kan springe syv gange så højt!" sagde Ben-Zouf.

"Ganske rigtigt," svarede løjtnant Prokop, "og havde Gallias masse været mindre, Ben-Zouf, kunne De have sprunget højere endnu."

"Endog over Montmartre," sagde professoren og blinkede med øjnene, så at Ben-Zouf blev aldeles rasende.

"Hvor stor er tyngden på de andre stjerner?" spurgte Hector Servadac.

"Og det har De glemt!" udbrød professoren. "Ja, De har altid været en temmelig tarvelig elev."

"Jeg tilstår min fejl," svarede kaptajn Servadac.

"Nu vel! Når Jorden tages som enhed, er tiltrækningen på månen 0,16, på Jupiter 2,45, på Mars 0,50, på Merkur 1,15, på Venus 0,92, næsten lig Jordens, og på Solen 28. Der vejer altså et jordkilogram 28."

"Dér ville altså," tilføjede løjtnant Prokop, "et menneske med vor legemsbygning kun med besvær kunne rejse sig, hvis han faldt, og en kanonkugle kunne ikke nå længere end nogle dusin metre."

"Det var en dejlig valplads for kujoner!" sagde Ben-Zouf.

"Å nej," sparede kaptajn Servadac, "for de ville være for tunge til at kunne løbe deres vej."

"Nå," sagde Ben-Zouf, "da vi så ville have været stærkere og kunnet springe højere, beklager jeg, at Gallia ikke er endnu mindre, end den er, men det ville rigtignok have sine vanskeligheder."

Denne bemærkning måtte nødvendigvis krænke Palmyrin Rosette, ejeren af bemeldte Gallia. Han sagde derfor også belærende til Ben-Zouf:

"Ser De det! En sådan ignorants hoved er allerede let nok. Pas på, at ikke et vindstød en dag tager det med sig."

"Jeg skal," svarede Ben-Zouf, "i påkommende tilfælde holde på det med begge hænder."

Palmyrin Rosette, der så, at han ikke fik lov at beholde det sidste ord over for Ben-Zouf, ville trække sig tilbage; men kaptajnen standsede ham og sagde:

"Undskyld, kære professor, endnu kun et spørgsmål. Ved De ikke, hvad det egentlig er for et stof, Gallia består af?"

"Måske!" svarede Palmyrin Rosette. "Dette stofs natur ... dets tæthed ... Jeg turde næsten påstå ... Ja, skulle det være tilfældet, har jeg unægtelig noget, jeg kan slå Ben-Zouf med! Han, som vover at sammenligne sin usle høj med min komet."

"Hvad er det da, De tør påstå?" spurgte kaptajn Servadac.

"At denne substans," svarede professoren, idet han lagde eftertryk på hvert ord, "ikke er andet end en forbindelse af tellur og guld, der indeholder henved halvfjerds procent tellur og tredive procent guld."

"Tredive procent!" udbrød Hector Servadac forbavset.

"Lægger man disse to legemers vægtfylde sammen, får man summen ti, – netop det tal, der angiver Gallias tæthed."

"En guldkomet!" udbrød kaptajn Servadac.

"Den berømte Maupertuis var af den mening, at det var meget muligt, og Gallia viser, at han havde ret."

"Men i så fald," sagde grev Timascheff, "vil Gallia, hvis den falder ned på jordkloden, bringe forstyrrelse i alle pengeforhold dér, da der for tiden kun er ni og tyve milliarder fire hundrede millioner francs guld i omløb."

"Ganske vist," svarede Palmyrin Rosette, "og denne guldklump, som vi nu befinder os på, vil tilføre Jorden omtrent en og halvfjerds kvintillioner kilo guld. Beregnet til tre tusinde og fem hundrede francs pr. kilo, bliver det et tal, der består af seks og tyve cifre."

"Den dag," svarede Hector Servadac, "vil guldets værdi blive lig nul, og det vil da mere end nogensinde fortjene benævnelsen usselt malm!"

Professoren havde ikke hørt denne bemærkning. Han havde efter sit sidste svar majestætisk forladt salen for at fortsætte

sine observationer.

"Men," spurgte Ben-Zouf, "hvad gavner nu alle disse beregninger, som denne lærde gnavpotte har opstillet?"

"Til ingenting," svarede kaptajn Servadac, "og det er netop det morsomme ved dem!"

9 Hvori der kun er tale om Jupiter, også kaldet den store kometforstyrrer.

Når det kom til stykket, havde Palmyrin Rosette egentlig kun udført sit kunststykke for kunstens egen skyld. Han kendte kometens efemerider, dens bane i planetrummet, varigheden af dens bevægelse omkring Solen. Resten, Gallias masse, tæthed, tiltrækning, ja endog dens metalværdi, kunne kun interessere ham og ikke de andre herrer, hvis tanker udelukkende drejede sig om til den bestemte tid atter at træffe Jorden.

Man overlod derfor professoren til hans højere videnskabelige arbejder.

Den følgende dag var det den 1. august eller, for at tale i Palmyrin Rosettes sprog, den 63. galliske april. I løbet af denne måned ville kometen fjerne sig hundrede og syv og halvfems millioner mile fra Solen, men på samme tid kom den nærmere til en vidunderlig verden, som hidtil intet menneskeligt øje havde set så nær på.

Ja, professoren handlede rigtigt i ikke mere at forlade sit observatorium. Aldrig havde en astronom – og en astronom er mere end et menneske, da han ser ud over den jordiske verden – haft en sådan nydelse. Hvor de galliske nætter var skønne! Ikke et vindpust, ikke den mindste tåge forstyrrede deres klarhed. Firmamentets bog lå opslået og lod sig læse med uforlignelig tydelighed.

Denne glimrende verden, som Gallia nu nærmede sig, var Jupiter, den betydeligste af de planeter, som drejer sig om

Solen. Der var nu gået syv måneder siden Jordens sammenstød med kometen, og denne havde bevæget sig frem i retning af hin stolte stjerne. Den 1. august var de to himmellegemer kun seks og tredive millioner mile fra hinanden, og lige til den 1. november ville de stadig komme hinanden nærmere og nærmere.

Men var det ikke farligt? Udsatte Gallia sig ikke for meget ved at komme Jupiter så nær? Kunne planetens uhyre tiltrækningskraft ikke udøve en ødelæggende indflydelse på den? Vist nok havde professoren, da han beregnede Gallias bane, taget hensyn til forstyrrelser, der kunne fremkaldes ikke alene af Jupiter, men også af Saturn og Mars. Men hvis han nu havde taget fejl i sine beregninger, hvis hans komet blev mere forsinket, end han troede. Hvis den skrækkelige Jupiter, denne kometernes evige forfører …

Hvis astronomens beregninger ikke var rigtige, så ville ganske vist, hvad også løjtnant Prokop udviklede, en firedobbelt fare true Gallia:

1. enten ville den, uimodståeligt tiltrukket af Jupiter, falde ned på denne og blive tilintetgjort,
2. eller, hvis den kun i mindre grad blev påvirket af Jupiter, blive dennes drabant, måske endog underdrabant,
3. eller bringes ind på en ny bane, som ikke førte den tilbage til ekliptika,
4. efter også, forsinket, om end kun nok så lidt, komme for sent til ekliptika til der at træffe Jorden.

Man ser, at en eneste af disse farer kunne bevirke, at gallierne mistede enhver udsigt til at komme tilbage til deres oprindelige klode.

Vi bemærker her, at af disse fire muligheder frygtede Palmyrin Rosette kun de to. At Gallia blev en måne efter undermåne for Jupiter, faldt ikke rigtig i den eventyrsøgende astronoms smag; men at undgå mødet med Jorden, fortsætte vandringen omkring Solen eller endog trænge ind i stjernerummet igennem Mælkevejens tågestjerner, tiltalte ham i høj grad. At de andre galliere følte en uimodståelig længsel efter at komme tilbage til Jorden, hvor de havde slægt og venner, var forståeligt; men Palmyrin Rosette havde hverken frænder efter venner, da han aldrig havde haft tid til at give sig af med den slags sager. Derfor ville han, da han nu engang havde det ualmindelige held at rejse rundt i rummet på en ny stjerne, have givet alt for aldrig at forlade den.

Således gik en måned, hvori gallierne frygtede, og Palmyrin Rosette håbede. Den 1. september var afstanden mellem Gallia og Jupiter kun to og tyve millioner mile og den 15. kun femten millioner mile. Planeten voksede på himmelhvælvingen, og Gallia syntes at blive braget hen imod den, som om dens elliptiske bane var blevet forvandlet til et fald i lige linje mod Jupiter.

Det var unægtelig en betydelig planet, der nu truede Gallia, en slem anstødssten på dens bane! Jupiters masse var meget betydelig, og afstanden, Gallia skulle passere den i, var forholdsvis lille.

Denne kæmpes diameter er elleve gange så stor som Jordens, dens rumfang femten hundrede og fjorten gange større end

Jordens, og dens masse tre hundrede og otte og tredive gange større, eller med andre ord, den vejer et hundrede og otte og tredive gange mere; dens middeltæthed er imidlertid en fjerdedel af Jordens og kun en tredjedel større end vandets – hvoraf man slutter, at den vældige planet til dels er flydende, i det mindste på overfladen –, men dens masse var dog derfor lige frygtelig for Gallia.

Her skal endnu blot anføres, at Jupiter fuldender sit løb omkring Solen i elleve år, ti måneder, sytten dage, otte timer og to og fyrre minutter, – at dagene og nætterne på den er omtrent lige lange, og forskellen på årstiderne kun ubetydelig, – og endelig, at intensiteten af det lys og den varme, som planeten modtager, kun er en femogtyvendedel af lyset og varmen på Jordens overflade. Af de fire måner, som, snart samlede over samme horisont, snart skilte fra hinanden, så prægtigt oplyser Jupiters nætter, bevæger den ene sig omkring Jupiter omtrent i samme afstand som Månen fra Jorden; men alle fuldender deres omløb med langt større hurtighed end Månen.

Som bekendt var det ved at iagttage disse drabanter, at danskeren Ole Rømer udregnede lysets hastighed.

"Man kan altså forestille sig Jupiter," ytrede en dag løjtnant Prokop, "som et uendeligt stort ur, hvor drabanterne gør tjeneste som visere, og som nøjagtigt angiver tiden."

"Det ur er lidt for stort for min lomme!" svarede Ben-Zouf.

"Jeg skal tilføje," sagde løjtnanten, "at mens vore ure har højst tre visere, har dette fire ..."

"Lad os passe på, at det ikke snart får den femte!" svarede kaptajn Servadac, der tænkte på faren for, at Gallia måske kunne blive den femte drabant.

Som man nok kan tænke sig, var denne klode, der hver dag blev større, udelukkende genstand for kaptajn Servadacs og hans venners samtaler. De kunne ikke vende blikket bort fra den, kunne ikke tale om andet.

En dag faldt talen på planeternes alder, og løjtnant Prokop oplæste da følgende linjer af Flammarions værk *Récits de l'infini*:

"De fjerneste af disse himmellegemer er de ærværdigste, de er kommet længst på fremskridtets vej. Neptun er udgået af tågemassen for milliarder af århundreder siden. Uranus har en alder af flere hundrede millioner århundreder. Jupiter, denne kolos med en bane af hundrede og fjorten millioner mile, kan være halvfjerds millioner århundreder gammel. Mars har været til i ti gange hundrede millioner år; dens afstand fra Solen er tre og tredive millioner mile. Jorden, der er tyve millioner mile fra Solen, er udgået fra dennes brændende indre for hundrede millioner år siden. Måske er det kun halvtreds millioner år, siden Venus udgik fra Solen, og ti millioner år, siden Merkur skabtes."

Således lød den nye teori, til hvilken kaptajn Servadac bemærkede, "at så var det dog måske bedre at blive fanget af Merkur end af Jupiter. Det var bedre at tjene en herre, der ikke var så gammel og derfor sandsynligvis mindre lunefuld."

I de sidste fjorten dage af september vedblev Gallia og Jupiter at komme hinanden nærmere. Den 1. i denne måned havde kometen krydset planetens bane, og den første dag i den følgende måned ville de to himmellegemer være i deres korteste afstand fra hinanden. Man behøvede ikke at være bange for et direkte sammenstød, da banernes plan ikke faldt sammen, men de havde dog en svag bøjning mod hinanden.

I disse fjorten dage ville Jupiter for en iagttager, der var mere uinteresseret end gallierne, have frembudt et beundringsværdigt skue. Dens skive, der oplystes af Solens stråler, kastede dem med en vis kraft tilbage på Gallia. Alle genstande fik ved det stærkere lys nye farvenuancer. Man kunne endog om natten svagt se Nerina, når den stod i opposition med Jupiter og følgelig i konjunktion med Solen. Palmyrin Rosette, der stadig sad i sit observatorium med kikkerten rettet mod den vidunderlige stjerne, lod til at ville trænge ind i Jupiter-verdenens mysterier. Denne planet, som Jordens astronomer aldrig har set nærmere end i en afstand af mindst halvfems millioner mile, ville komme den begejstrede professor så nær som henved otte millioner mile.

Nogle dage før Jupiter og Gallia var kommet i den korteste afstand fra hinanden, var planetens drabanter synlige for det blotte øje. Det er ikke vel muligt fra Jorden at se Jupiters måner uden kikkert. Kun nogle få udvalgte, der har været begavede med en usædvanlig synsevne, har gjort det uden hjælp af noget instrument. Der nævnes således Møstlin, Kepplers lærer, en sibirisk jæger, efter hvad Wrangel beretter, og efter Bogulavski, direktør for observatoriet i Breslau, en skrædder i denne by. Hvis dette er sandt, ville de i al fald have haft adskillige rivaler på Gallia. Alle kunne her se drabanterne. Man kunne endog iagttage, at den første var mere eller mindre skarpt hvid, den anden let blålig, den tredje rent hvid, og den fjerde snart gulagtig, snart rødlig. I denne afstand manglede Jupiter også fuldstændigt sin sædvanlige tindren.

Medens Palmyrin Rosette iagttog planeten af rent astronomisk interesse, frygtede de andre stadig for at blive

forsinkede af den eller endog tiltrukne i den grad, at det blev til et fald. Dagene gik imidlertid, uden at denne frygt bekræftede sig.

Ville nu den forstyrrende stjerne ikke kunne have anden indflydelse på Gallia end at bevirke de beregnede afvigelser? Dette spørgsmål beskæftigede stadig Palmyrin Rosette; men det ville ikke have nyttet at ville frarive ham hans hemmelighed.

Hector Servadac og hans venner talte undertiden om det.

"Å!" sagde kaptajn Servadac, "hvis der indtræder en forandring i Gallias omløbstid, hvis den uventet bliver forsinket, så vil min eks-lærer ikke kunne skjule, hvor tilfreds han er, så at vi ikke behøver at spørge ham."

"Gud give," sagde grev Timascheff, "at han ikke har gjort nogen fejl i sine første beregninger."

"Palmyrin Rosette begå en fejl!" svarede Hector Servadac, "det er højst usandsynligt. Man kan ikke frakende ham, at han er en meget dygtig observatør. Jeg tror på hans første beregninger, og jeg vil også tro ham, hvis han påstår, at vi må opgive ethvert håb om at komme tilbage til Jorden."

"Ved De, kaptajn," sagde Ben-Zouf, "hvad det er, der ærgrer mig allermest?"

"Lad os høre, hvad det er, der ærgrer dig, Ben-Zouf!"

"Vor kloge mand tilbringer jo hele tiden i sit observatorium, ikke sandt?"

"Jo, ganske rigtigt."

"Og dag og nat har han sin forbandede kikkert rettet på denne hr. Jupiter, der vil opsluge os?"

"Nå, og så?"

"Er De sikker på, kaptajn, at Deres gamle lærer ikke trækker den nærmere til os med den fordømte kikkert?"

"Å, det har ingen nød!" svarede kaptajn Servadac, der ikke kunne lade være at le.

"Hvem ved, kaptajn!" sagde Ben-Zouf og rystede vantro på hovedet. "Jeg er ikke så sikker på den sag som De, og jeg må rigtig holde mig i skindet for ..."

"For hvad?" spurgte Hector Servadac.

"For ikke at ødelægge det forbandede instrument."

"Slå kikkerten itu, Ben-Zouf?"

"Ja, i tusinde stykker!"

"Prøv på det, så lader jeg dig hænge!"

"Hænge?"

"Er jeg ikke generalguvernør over Gallia?"

"Jo, kaptajn!" svarede den skikkelige Ben-Zouf.

Og ganske sikkert, hvis han var blevet dømt til døden, så havde han selv lagt strikken om halsen, hellere end et eneste øjeblik at frakende "Hs. Excellence" retten over liv og død!

Den 1. oktober var afstanden mellem Jupiter og Gallia kun elleve millioner mile. Hvis Jupiter havde været i samme afstand som Månen fra jordkloden, ville dens skives diameter have været fire og tredive gange så stor som Månens; men selv nu viste den sig med en meget stor overflade.

Man så tydeligt de forskelligt farvede bånd, der i parallelle striber løber over dens ækvator, grålige mod syd og mod nord, skiftevis mørke og skinnende ved polerne, mens stjernens rande ligger i et skarpere lys. Meget kendelige pletter bragte hist og her forandring i disse bånds rene farver og var forskellige i udseende og størrelse.

Hidrørte disse bånd og pletter kun fra atmosfæriske forstyrrelser på Jupiter? Lod deres tilstedeværelse, deres natur, deres foranderlighed sig forklare af en ophobning af dampe, af dannelsen af skyer, der gik i modsat retning af planetens omdrejning om sin akse? Det kunne Palmyrin Rosette lige så lidt afgøre som hans kolleger på Jorden. Hvis han igen kom tilbage til denne, ville han ikke engang kunne trøste sig med at have udgransket en af Jupiter-verdenens interessanteste hemmeligheder.

I den anden uge af oktober blev faren betydeligt større. Gallia nærmede sig med stor hastighed det skæbnesvangre punkt. Grev Timascheff og kaptajn Servadac, der i almindelighed var lidt tilbageholdne, om end ikke kolde over for hinanden, følte, at den fælles fare bragte dem nærmere sammen. De udvekslede uafbrudt deres tanker. Når de undertiden betragtede spillet som tabt, deres tilbagekomst til Jorden som umulig, kunne de ikke lade være at gruble over den fremtid, der ventede dem i solverdenen, måske endog i stjerneverdenen. De resignerede forud overfor denne skæbne. De så sig henført til en ny verden og følte sig besjælet af den ophøjede filosofi, som forkaster den snæverhjertede tro på, at der kun er skabt én verden, som alene er for mennesket og omfatter hele vidden af et beboet universum.

Men når de så ind i deres inderste hjerte, følte de, at håbet ikke kunne forlade dem, og at de ikke kunne opgive tanken om atter at se Jorden, så længe den viste sig over Gallias horisont, midt imellem himmelhvælvingens tusinder af stjerner. For øvrigt havde de, hvis de undslap farerne ved Jupiters nærhed, ikke mere at frygte, hverken af Saturn, der var alt for langt

borte, eller af Mars, hvis bane Gallia ville skære, når den vendte tilbage mod Solen.

Den 15. oktober var de to kloder i den mindst mulige afstand, de kunne være fra hinanden, hvis der ikke skulle afstedkommes nye forstyrrelser. Afstanden var knap otte millioner mile. Nu ville enten Jupiters tiltrækningskraft drage den til sig, eller også ville Gallia fortsætte sin vej uden andre forsinkelser end de beregnede …

Gallia passerede.

Man kunne den følgende dag slutte det af Palmyrin Rosettes skrækkelige humor. Om han end sejrede som beregner, led dog hans higen efter eventyr et nederlag. Han, som burde have været den mest tilfredse af alle astronomer, var nu den ulykkeligste gallier.

Gallia fortsatte sin bane omkring Solen og begyndte følgelig at komme Jorden nærmere.

10 Hvori der leveres klart bevis for, at det er bedre at være handelsmand på Jorden end på Gallia.

"Jeg tror, Fanden tage mig, vi slipper helskindede fra det!" udbrød kaptajn Servadac, da han af professorens forknytte udseende kunne se, at faren var overstået.

Derpå vendte han sig om mod sine venner, der var lige så tilfredse som han, og sagde:

"Hvad har vi nu egentlig gjort? Ikke andet end en rejse i solverdenen, en to års rejse. Men på Jorden rejser man undertiden i endnu længere tid. Vi har altså indtil nu ikke noget at klage over, og da fra nu af alt vil gå sin jævne gang, er vi om femten måneder igen hjemme på vor gamle Jord."

"Og på Montmartre!" tilføjede Ben-Zouf.

Det var unægtelig et held, at gallierne havde "afslået denne entring", som en sømand ville have sagt. For selv om kometen ved Jupiters påvirkning kun var blevet forsinket en time, ville Jorden allerede være hundrede tusinde mile fra del punkt, hvor de skulle mødes. Og hvornår ville et sådant tilfælde atter indtræde? Ville der ikke gå hundreder, tusinder af år, før et sådant sammentræf igen var muligt? Jo, ganske sikkert. Og desuden, hvis Jupiter havde bragt en sådan forstyrrelse i dens banes form eller plan, ville den måske for stedse være vandret videre gennem solverdenen eller i stjernerummet.

Solens ejendommelige skin og farve var efterhånden blevet svagere. Alle genstande på kometen sås kun i et halvlys. Varme og lys var kun en femogtyvendedel af, hvad Solen udstrålede til

Jorden. Men Solen var der dog endnu, og man var endnu ikke kommet uden for dens område. Man skulle jo snart komme nærmere til den; man ville få nyt liv ved at vende om mod dette brændende centrum. Denne nære udsigt ville have oplivet gallierne både i legemlig og åndelig henseende, – hvis de for øvrigt havde tabt modet.

Og Isak Hakhabut? – Havde denne egoist lidt af de samme bekymringer som kaptajn Servadac og hans venner i den sidste tid?

Nej, på ingen måde. Isak Hakhabut havde ikke forladt *Hansa*, siden man havde gjort det store lån hos ham. Samme dag professoren var færdig med sine operationer, havde Ben-Zouf skyndt sig at bringe ham hans penge og bismer. Lejen og renten var allerede betalt. Han behøvede kun at tilbagegive de pantsatte papirsrubler, så var enhver forbindelse med Nina-kubens beboere hævet.

Men ved samme lejlighed havde Ben-Zouf meddelt ham, at hele Gallias jordbund bestod af godt guld. Rigtignok var det her uden værdi, og på grund af dets overvældende mængde ville det heller ikke have nogen større værdi, når det faldt ned på Jorden.

Isak havde naturligvis troet, at Ben-Zouf gjorde nar af ham. Han havde ikke fæstet lid til hans historier, og mere end før spekulerede han på at få fingre i hele koloniens kontante penge.

Derfor var Nina-kuben ikke en eneste gang blevet beæret med besøg af den gode Hakhabut.

"Det er dog mærkværdigt," bemærkede Ben-Zouf, "hvor let man vænner sig til ikke at se ham."

På denne tid tænkte altså Isak Hakhabut på at genoptage forbindelsen med gallierne. Det lå nemlig i hans egen interesse.

Dels begyndte adskillige af hans varer at blive fordærvede, og dels var det af vigtighed for ham, at han fik dem afsat mod rede penge, forinden kometen nåede ned til Jorden. Disse varer ville nemlig ikke have overdrevent stor værdi på jordkloden, hvorimod de kunne opnå høje priser på det galliske marked på grund af deres sjældenhed, og fordi man var nødt til at henvende sig til ham.

Der begyndte netop på denne tid at blive mangel i hovedmagasinet på adskillige nødvendighedsartikler som olie, kaffe, sukker, tobak osv. Ben-Zouf havde gjort kaptajnen opmærksom på det, og denne besluttede i overensstemmelse med den optræden, han havde valgt over for Isak Hakhabut, at rekvirere varerne fra *Hansa*:

Denne gensidige trang hos køber og sælger måtte følgelig bringe Isak til at genoptage forbindelsen med Varmelands beboere. Da han jo kunne sælge dyrt, håbede Isak snart at have kapret hele koloniens sølv- og guldbeholdning.

"Der er kun den slemme omstændighed," sagde han ved sig selv nede i sin snævre kahyt, "at min ladning er mere værd, end disse mennesker kan betale. Når jeg altså har alle deres penge i min kuffert, hvorledes skal de så kunne købe resten af mine varer?"

Denne udsigt gjorde den gode mand noget ængstelig. Men så faldt det ham ind, at han jo ikke alene var handelsmand, men også pengeudlåner eller, for at sige det rent ud, ågerkarl. Kunne han ikke på Gallia fortsætte denne forretning, der havde været så indbringende på Jorden? Hans sidste forretning af denne slags havde givet ham blod på tanden.

Isak Hakhabut, der var meget logisk, sluttede altså som så:

"Når disse mennesker ikke har flere penge, så har jeg endnu adskillige varer tilbage. Hvorfor skulle jeg så ikke låne dem penge, naturligvis kun til dem, hvis underskrift forekommer mig god? Vekslerne er lige gode på Jorden, om de også er underskrevet på Gallia. Bliver de ikke betalt til forfaldstid, sender jeg dem til fogeden, og så har retten sin gang. Gud har ikke forbudt menneskene at ågre med deres pund. Tværtimod! Der er nu denne kaptajn Servadac og især denne grev Timascheff … Jeg tror, de er solide, og de tager ikke hensyn til renten. På den rigtige Jord skulle jeg ikke have noget imod at låne de folk større summer."

Uden at vide det, bar Isak Hakhabut sig her ad som gallerne i gamle dage. De lånte på veksler, der var betalbare i det andet liv. For dem var det andet liv rigtignok evigheden, mens det for Isak var det jordiske liv, som han forhåbentlig om femten måneder ville være vendt tilbage til.

Som følge af alt, hvad her er sagt, ville – på samme måde som Jorden og Gallia droges uimodståeligt mod hinanden – Isak Hakhabut gøre det første skridt hen imod kaptajn Servadac, mens denne på samme tid opsøgte tartanens ejermand.

Mødet fandt sted den 15. november i *Hansas* kahyt. Den forsigtige handelsmand tog sig vel i agt for at komme med tilbud, da han jo vidste, at man ville henvende sig til ham.

"Mester Isak," sagde kaptajn Servadac, der gik lige til sagen, "vi trænger til kaffe, tobak, olie og nogle flere artikler, som *Hansa* er godt forsynet med. I morgen kommer Ben-Zouf og jeg for at købe, hvad vi behøver."

"Barmhjertige Gud!" udbrød Isak, der ikke kunne undvære denne indledning.

"Som sagt," vedblev kaptajnen, "vi kommer for at "købe". Forstår De? Jeg antager, at "købe", det er at få varer mod en vis betaling. De behøver følgelig ikke at komme med Deres jeremiader."

"Ak, hr. guvernør," svarede Isak med rystende stemme som en fattig stakkel, der tigger om en skilling, "jeg forstår Dem godt. Jeg ved nok, at De ikke vil plyndre en ulykkelig handelsmand, hvis hele formue står på spil."

"Den står ikke på spil, Isak; jeg gentager, vi vil ikke have noget uden betaling."

"Kontant?"

"Kontant."

"De indser nok, hr. guvernør, det vilde være mig umuligt at give kredit ..."

For endnu mere at studere denne person, lod kaptajnen ham tale ud. Isak fortsatte derfor:

"Jeg tror ... ja, jeg mener ... at der her på Varmeland findes meget hæderlige folk ... jeg mener solide folk ... nemlig hr. grev Timascheff ... og hr. guvernøren selv ..."

Hector Servadac følte lyst til at give ham et spark.

"Men De forstår nok ..." vedblev Isak Hakhabut i sin sødeste tone, "at gav jeg den ene kredit ... så kunne, jeg heller ikke godt nægte de andre det. Det ville kun give anledning til ubehagelige scener ... og jeg mener derfor, det er bedst ... ikke at give nogen kredit."

"Det er også min mening," svarede Hector Servadac.

"Ah!" vedblev Isak, "jeg er mageløst henrykt over, at hr. guvernøren er af samme mening som jeg. Således skal handel

være. Tør jeg spørge hr. guvernøren, i hvad slags penge sker betalingen?"

"I guld, i sølv, i kobber, og når vi ikke har mere af det, i bankanvisninger."

"Altså papir!" udbrød Isak Hakhabut. "Det var nok det, jeg var bange for."

"Har De ingen tro til Frankrigs, Englands og Ruslands banker?"

"Ak, hr. guvernør, det er kun guld og sølv, der har virkelig værdi!"

"Derfor," svarede kaptajn Servadac med uforstyrret ro, "har jeg jo også sagt Dem, mester Isak, at De først skal blive betalt med guld og sølv, der har kurs på Jorden."

"I guld! ... i guld!" udbrød Isak hastigt. "Det er dog den bedste mønt!"

"Ja, netop helst i guld, mester Isak, for her er mest guld på Gallia, både russisk, engelsk og fransk."

"Ak, de kære guldstykker!" mumlede Isak.

Kaptajn Servadac ville nu gå.

"Det er altså en aftale, mester Isak," sagde han, "jeg kommer i morgen."

Isak Hakhabut holdt ham tilbage.

"Hr. guvernør," sagde han, "tillader De mig endnu et spørgsmål?"

"Tal."

"Jeg får vel lov til at sætte den pris på mine varer, som jeg finder rigtigst?"

"Mester Isak," svarede kaptajn Servadac roligt, "jeg ville være i min ret ved at fastsætte et maksimum, men jeg giver afkald på

denne revolutionære fremgangsmåde. De kan sætte samme pris for Deres varer som på det europæiske marked, og ingen anden."

"Barmhjertighed, hr. guvernør!" udbrød Isak, der var truffet på sit ømme sted, "det er jo at berøve mig min lovlige fordel ... det er stridende mod alle handelsregler ... Jeg har ret til at bestemme markedsprisen, da jeg er den eneste sælger. Det kan De som en retfærdig mand ikke modsætte Dem, hr. guvernør ... Det ville ellers være at plyndre mig for min ejendom."

"Priserne i Europa!" gentog kaptajn Servadac.

"Men her er jo en glimrende lejlighed til at eksploitere ..."

"Det er netop det, jeg vil forhindre."

"Jeg får aldrig så god en lejlighed ..."

"Til at plyndre Deres næste, mester Isak. Nå, det gør mig ondt for Dem ... Men glem ikke, at jeg i den fælles interesse har ret til at råde over Deres varer ..."

"Råde over, hvad der i den Eviges øjne er min lovlige ejendom!"

"Ja, mester Isak," svarede kaptajnen, "men det ville kun være at spilde min tid, hvis jeg ville gøre Dem denne simple sandhed begribelig. Behag derfor at adlyde mig, og vær De glad ved overhovedet at kunne sælge, når man kunne tvinge Dem til at give."

Isak Hakhabut ville igen hyle, men kaptajnen afbrød ham og sagde kun, idet han gik:

"Europæiske priser, mester Isak, europæiske priser!"

Isak tilbragte resten af dagen med at skælde ud på guvernøren og hele den galliske koloni, der ville påbyde ham et "maksimum", aldeles som i revolutionstider. Og det lod til, at

han først blev nogenlunde trøstet, efter at han havde anstillet følgende betragtning, som han åbenbart tillagde en dybere betydning:

"Ja, ja, I slette mennesker! I skal få europæiske priser; men jeg skal alligevel tjene mere på det, end I tror."

Den følgende dag, den 16. november, begav kaptajn Servadac, der selv ville våge over, at hans ordre blev udført, sig tidligt om morgenen med Ben-Zouf og to russiske matroser til tartanen.

"Nå, Eliezer," råbte Ben-Zouf straks, "hvorledes går det, gamle slyngel?"

"De er alt for god, hr. Ben-Zouf," svarede Isak.

"Vi skal altså i al venskabelighed slå en lille handel af med dig?"

"Ja, i al venskabelighed ... men pr. kontant ..."

"Europæiske priser!" tilføjede kaptajn Servadac.

"Godt!" sagde Ben-Zouf. "Du skal ikke komme til at vente længe på betaling."

"Hvad behøver De?" spurgte Isak Hakhabut.

"For i dag," svarede Ben-Zouf, "behøver vi kaffe, tobak og sukker, en snes pund af hver slags. Men må jeg bede om bedste kvalitet ... jeg forstår mig på de sager, da jeg i dag er korporal ved intendanturen."

"Jeg troede. De var adjudant hos hr. generalguvernøren?" sagde Isak.

"Ja vel, Kaiafas, ved højtidelige lejligheder; men når vi går på torvet, er jeg korporal. Nå, lad os nu ikke spilde tiden."

"De sagde, hr. Ben-Zouf, tyve pund kaffe, tyve pund sukker og tyve pund tobak?"

Og Isak Hakhabut forlod kahytten, gik ned i lastrummet og kom snart op igen med ti pakker af den franske stats monopoliserede tobak, der var forsynet med statsstemplet og hver vejede et kilogram.

"Her er ti kilo tobak," sagde han. "Til tolv francs kiloet bliver det hundrede og tyve francs."

Ben-Zouf ville betale, men kaptajn Servadac standsede ham og sagde:

"Vent lidt, Ben-Zouf. Vi må først se, om vægten er nøjagtig."

"De har ret, kaptajn."

"Hvad skal det gøre godt for?" sagde Isak Hakhabut. "De ser jo, pakkerne er urørte, og vægten står på dem."

"Lad os alligevel se, mester Isak!" svarede kaptajnen i en tone, der ikke tålte modsigelse.

"Nå, gamle, kom nu med din bismer!" sagde Ben-Zouf.

Isak hentede en bismer og hængte en pakke tobak af et kilograms vægt på krogen.

"*Mein Gott!*" udbrød han pludselig.

Og det havde han god grund til.

På grund af den ringere tyngde på overfladen af Gallia viste nålen kun et hundrede og tre og tredive gram i stedet for et kilo.

"Nå, mester Isak," sagde kaptajn Servadac med urokkelig alvor, "ser De, der var god grund til at veje pakken."

"Men, hr. guvernør ..."

"Læg så megen tobak til, som der behøves til et kilo."

"Men, hr. guvernør ..."

"Nå, skynd sig!" sagde Ben-Zouf.

"Men, hr. Ben-Zouf!"

Den ulykkelige Isak slap ikke. Han forstod godt den mindre tiltrækning. Han så, at alle disse "vantro" kunne unddrage sig den af ham fastsatte pris. Ja, havde han haft en almindelig vægt, så var det ikke hændet. Men det havde han nu ikke.

Han søgte endnu at gøre indsigelser og røre kaptajn Servadac; men denne lod til at ville forblive ubøjelig. Det var hverken hans eller hans venners fejl, han gjorde kun fordring på, at nålen skulle angive et kilo, når han betalte for et kilo.

Isak Hakhabut måtte således finde sig i skæbnen til stor glæde for Ben-Zouf og de russiske matroser. Og som det gik med tobakken, gik det også med sukkeret og kaffen.

"Gør nu ikke mere vrøvl, Harpagon!" sagde Ben-Zouf, der selv holdt bismeren. "Vil du måske hellere have, at vi tager det uden at betale?"

Endelig var den sag i orden. Isak Hakhabut havde udleveret halvfjerds kilo tobak og lige så meget kaffe og sukker, men havde for hver artikel kun fået betaling for ti kilo.

"Det var egentlig kun Gallias skyld det hele," sagde Ben-Zouf; "hvorfor ville han også drive handel på Gallia?"

Men kaptajn Servadac, som kun havde villet more sig over jøden og gav efter for den retfærdighedsfølelse, han altid viste over for ham, gjorde nu rigtigt op med ham, så at Isak fik fuld betaling for sine halvfjerds kilo.

For øvrigt kunne Hector Servadac ved denne som ved andre lejligheder mærke, at Isak gjorde sig mere ulykkelig, end han var. Der var en del falskhed i hans suk og hyl; det så man tydeligt.

Alle forlod nu Hansa, og Isak Hakhabut kunne længe høre Ben-Zouf synge:

Piber og trommer
lyder skønt her på Jorden;
men højst dog kommer
kanonernes torden!

11 Hvori Gallias lærde verden i tankerne styrter sig midt ind i det uendelige verdensrum.

Der hengik nu atter en måned. Gallia fortsatte sin vandring med sin lille befolkning. Ja, lille var den, men også kun lidet berørt af de menneskelige lidenskaber. Havesyge og egenkærlighed repræsenteredes kun af Hakhabut, dette udskud af menneskeslægten, og han var også den eneste plet på denne fra den øvrige menneskehed skilte lille verden.

Når alt kommer til alt, kunne disse galliere betragte sig som passagerer på en rundrejse i solverdenen. Derfor ville de også indrette sig ombord så hyggeligt som muligt, men dog kun for et midlertidigt ophold. Når denne verdensomsejling var fuldendt, efter et fravær på to år, skulle deres skib igen lægge til ved den gamle Jord, og hvis professorens beregninger var ganske rigtige, – men det skulle de rigtignok være – ville de forlade kometen for atter at sætte foden på egen grund.

Vistnok ville skibet Gallias ankomst til Jorden, "dets bestemmelsessted", ikke løbe af uden store vanskeligheder og ligefrem forfærdelige farer. Men den sag kunne man altid senere tale om.

Grev Timascheff, kaptajn Servadac og løjtnant Prokop mente altså, at de kunne være nogenlunde sikre på at træffe deres medskabninger igen inden en ikke alt for lang tids forløb. De behøvede altså ikke at tænke på at opsamle store forråd for fremtiden, i den varme årstid at drage nytte af de frugtbare strækninger på øen Gurbi eller søge at vedligeholde de

forskellige dyreracer, de havde i sinde at berige Gallias dyreverden med.

Men hvor ofte talte de ikke med hinanden om, hvad de havde måttet gennemføre for at gøre deres asteroide beboelig, i tilfælde af, at de aldrig havde kunnet forlade den. Hvor mange planer måtte ikke udføres, hvor mange arbejder tilendebringes for at sikre en tilværelse, som en tyve måneders vinter gjorde så vanskelig?

Den førstkommende 15. januar skulle kometen nå endepunktet af sin storakse, hvorefter den ville føres hen imod Solen med stigende hastighed. Der ville endnu gå ni eller ti måneder, før Solens varme gjorde havet isfrit og Jorden frugtbar. Så skulle *Dobryna* og *Hansa* føre mennesker og dyr til øen Gurbi. Jorden skulle hurtigt beredes for den korte, men så varme galliske sommer. Besået i rette tid, ville denne jordbund på nogle måneder frembringe det nødvendige græs og korn, og man måtte skynde sig at høste, før det igen blev vinter. Man kunne leve på den store og sunde ø som jægere og agerdyrkere. Og når så vinteren kom, begyndte man igen på det underjordiske liv i vulkanens huler. Bierne ville trække sig tilbage til Nina-kuben for der at tilbringe den strenge og lange kolde årstid.

Ja, kolonisterne skulle så vende tilbage til deres varme bolig. Men skulle de ikke have undersøgt landet længere borte for om muligt at opdage et kulleje, som man kunne få adgang til uden for meget besvær? Skulle de ikke have forsøgt, på selve øen Gurbi at opføre en mere hyggelig bolig, som bedre egnede sig for kolonien og for Gallias klimatiske forhold?

De ville sikkert have gjort det. De ville have forsøgt det, i alt fald for at undgå et længere ophold i Varmelands huler, en indespærring, der var endnu mere beklagelig i åndelig henseende end i legemlig. Man måtte være en Palmyrin Rosette for at have lyst til at bo på den måde i det uendelige.

For øvrigt truede en frygtelig mulighed endnu fremdeles Varmelands beboere. Kunne det nemlig ikke tænkes, at vulkanen til sidst slukkedes? Kunne den indre ild i Gallia ikke til sidst blive udbrændt? Og hvis udbruddet ophørte, hvad skulle der så blive af dem? Måtte de så trænge endnu længere ind i kometen for at finde en tålelig temperatur? Og var det selv der muligt at trodse kulden i verdensrummet?

Det ville åbenbart, om end i en uoverskuelig fremtid, gå Gallia som alle andre kloder i himmelrummet. Den indre ild ville slukkes. Den ville blive en død stjerne, således som Månen nu er, og som Jorden engang vil blive. Men denne fremtid behøvede gallierne vel ikke at tage hensyn til – det mente de i alt fald –, og de gjorde regning på at have forladt Gallia, længe før den var blevet ubeboelig.

Det kunne imidlertid tænkes, at udbruddene hørte op med mellemrum, på samme måde som ved Jordens vulkaner, forinden kometen var kommet Solen tilstrækkeligt nær. Og hvor skulle man så få lavaen fra, der nu gjorde så god nytte? Hvilket brændsel kunne afgive den fornødne varme?

Det var et meget alvorligt spørgsmål. Heldigvis arbejdede vulkanen endnu som sædvanlig og med en ro, der varslede godt. I den henseende behøvede man følgelig hverken at være ængstelig for fremtiden eller for nutiden. Den mening havde i alt fald kaptajn Servadac, der altid var ved godt mod.

Den 15. december var Gallia næsten ved det yderste punkt af sin banes storakse.

En ny verden viste sig for gallierne, navnlig for Palmyrin Rosette. Efter at have set Jupiter på kortere afstand end nogen anden dødelig, samlede nu professoren hele sin opmærksomhed på beskuelsen af Saturn.

Det var ingen nytte til at bede Palmyrin Rosette om nærmere oplysninger om Saturn. Eks-professoren følte ikke mere trang til at holde forelæsninger. Det ville ikke være en let sag at få ham bort fra observatoriet, og hans øjne veg hverken dag eller nat fra kikkerten.

Heldigvis fandtes der i *Dobryna*s bibliotek nogle bøger af astronomisk indhold, og løjtnant Prokop kunne forklare de af gallierne, som det interesserede, noget nærmere om Saturn.

Først og fremmest var Ben-Zouf tilfreds, da han hørte, at hvis Gallia havde været så langt fra Solen, som Saturn var, så havde han ikke mere kunnet se Jorden med blotte øjne. Og som bekendt satte ordonnansen megen pris på, at man stadig havde udsigt til jordkloden.

"Så længe man kan se Jorden, er der ikke noget i vejen," sagde han tit og ofte.

Og ganske vist, i så stor afstand, som der er imellem Solen og Saturn, ville Jorden være usynlig, selv for de bedste øjne.

Med bogen i hånden fik man at vide, at Saturns omløb omkring Solen tager en og tyve år og hundrede og syv og tres dage, og i det hele er Saturn syv hundrede og fem og tredive gange så stor som jorden. Dens masse er kun hundrede gange større end jordklodens, hvilket antyder en tæthed, der er mindre end vandets. Dens år indeholder fire og tyve tusinde

seks hundrede og tredive dage, og hver af dens årstider har en længde på syv jordår.

Men Saturns beboere – hvis der for resten findes sådanne – har prægtige nætter, takket være de otte måner, som ledsager denne planet og hedder: Midas, Enceladus, Thetis, Dione, Rhea, Titan, Hyperion og Japetus.

Og hvad der gør nætterne på denne planet endnu skønnere, er unægtelig den tredobbelte ring, som omgiver den. Saturn synes at være indfattet i et lysende bælte. En iagttager, der står lige under denne ring, ser kun et smalt bånd, som Herschel anslår til en bredde af 66 mile, altså kun som en skinnende tråd i rummet. Men træder iagttageren til den ene eller anden side, så ser han tre koncentriske ringe, hvoraf den nærmeste, der er mørk og gennemsigtig, er 1875 mile bred, den mellemste 4433 mile bred og endnu mere glimrende end selve planeten, og endelig den yderste ring 2207 mile bred og af en grålig farve.

Denne ring er åbenbart resterne af den tågemasse, som ved lidt efter lidt at fortættes er blevet til Saturn. Af en eller anden ukendt årsag er den sandsynligvis selv gået over til fast form, og hvis den sønderbrødes, ville den enten falde i stumper ned på Saturn, eller stykkerne ville blive til nye drabanter for planeten.

Gallierne var nu ikke i stand til fuldt ud at iagttage dette himmellegemes pragt; dertil var afstanden for stor. Jordens astronomer kommer med deres kikkerter Saturn mere end tusinde gange nærmere, og bøgerne fra *Dobryna* lærte kaptajn Servadac og hans venner mere om den, end deres egne øjne. Men det klagede de ikke over, da disse store stjerners nærhed altid medfører alvorlige farer for en lille komet.

De kunne ikke trænge længere frem mod Uranus; men denne planet, der er to og firs gange så stor som Jorden, viste sig dog meget tydeligt. Dog så man ikke de otte drabanter, den fører med sig på sin bane, som den gennemløber på fire og firs år.

Den sidste planet i solsystemet – den sidste, indtil en ny Leverrier opdager en endnu fjernere – kunne gallierne ikke få øje på. Palmyrin Rosette så den sikkert nok i sin kikkert, men han tog ikke mod besøg i sit observatorium, og de andre måtte nøjes med at studere Neptun i bøgerne.

Neptuns middelafstand – henved 700 millioner mile – synes at betegne grænsen for vort solsystem. Men hvor stor diameteren i denne verden end er, forsvinder den dog fuldstændig i sammenligning med afstandene i den fiksstjernegruppe, som vor Sol udgør et enkelt led af.

Solen selv synes at udgøre en del af mælkevejens store tågemasse, hvori den kun glimrer som en beskeden stjerne af fjerde rang. Hvor ville altså Gallia være kommet hen, hvis den havde unddraget sig Solens tiltrækning? Til hvilket nyt centrum ville den være blevet hendraget? Måske til den nærmeste af stjernerne i Mælkevejen.

Denne stjerne er Alfa i Skyttens stjernebillede, og lyset, hvis hastighed er to og fyrre tusinde mile i sekundet, bruger tre og et halvt år om at komme til den fra Solen. Hvor stor er da denne afstand? Så stor, at astronomerne for at nedskrive den har måttet tage milliarden som enhed, idet de siger, at Alfas afstand er 4800 "milliarder" mile.

Kender man mange af disse stjerneafstande? Højst otte er målt, blandt dem Vegas med 30.000 milliarder mile, Sirius'

med 31.320 milliarder og Polarstjernens med 69.560 milliarder mile.

Det var egentlig ikke så underligt, at Palmyrin Rosette havde lyst til at drage igennem en sådan stjerneverden. Hvis hans komet efterhånden kunne komme i tjeneste hos én stjerne og så hos en anden, hvilke forskellige stjernesystemer kunne så ikke iagttages! Gallia ville da have flyttet sig samtidig med disse stjerner, hvis ubevægelighed kun er tilsyneladende, men som på grund af den uendelige afstand, trods deres hurtige bevægelse, endnu ikke har skiftet plads for iagttagerne fra Jorden.

Imidlertid må dog denne stedforandring i århundreder med nødvendighed engang medføre en forandring i stjernebilledernes skikkelse, for enhver stjerne bevæger sig eller synes at bevæge sig med ulige hastighed. Astronomerne har kunnet påvise nye stillinger, som stjernerne indtager overfor hinanden i løbet af et stort antal år, og leveret tegninger af flere stjernebilleder, således som de vil vise sig om halvtreds tusinde år. Man ser da i stedet for den Store Bjørns uregelrette firkant et aflangt kors og i stedet for stjernebilledet Orions femkant kun en firkant.

Men hverken Gallias eller Jordens beboere ville med egne øjne kunne følge disse jævnt foregående forandringer. Det var heller ikke dem, Palmyrin Rosette søgte i stjerneverdenen. Hvis kometen på en eller anden måde blev revet løs fra sit tiltrækningscentrum for at følge med andre stjerner, da ville hans blik henrykt have skuet vidundere, som vort solsystem ikke kan give os nogen forestilling om.

I det uendelige fjerne styres nemlig planetgrupperne ikke altid af en enkelt sol. Det monarkiske system synes bandlyst fra

visse egne af himlen. En sol her, to sole hist, seks sole der, som, afhængige af hinanden, bevæger sig under denne gensidige påvirkning. Det er forskelligt farvede himmellegemer, røde, gule, grønne, rødgule og mørkeblå. Hvor beundringsværdig må ikke den lyskontrast være, som de kaster ud over overfladen af deres planeter? Og hvem ved, om ikke Gallia skulle få at se dage, hvor lyset skiftevis spillede i alle regnbuens farver, oprinde over dens horisont?

Dog, det skulle ikke falde i dens lod hverken at bevæge sig under en ny sols påvirkning eller blande sig i den stjernevrimmel, som de mægtigste teleskoper lige netop har kunnet opløse i dens enkelte bestanddele, eller trænge ind i de tætte tågemasser, som de bedste instrumenter endnu ikke har kunnet trænge til bunds i, og hvoraf astronomerne kender over fem tusinde, spredt rundt om i rummet.

Nej! Gallia forlod ikke solverdenen og tabte ikke Jorden af syne. Efter at have gennemløbet en bane på 378 millioner mile havde den dog kun gjort en ubetydelig rejse igennem det universum, hvis uendelighed ikke kender grænser.

12 Hvorledes man højtideligholdt den 1. januar på Gallia, og hvorledes festen endte.

Efterhånden som Gallia kom længere og længere bort fra Solen, blev også kulden stærkere. Temperaturen var allerede to og fyrre grader under frysepunktet. Da kviksølvet stivner ved to og fyrre grader, måtte man herefter ty til *Dobryna*s alkoholtermometer, og det viste tre og halvtreds grader under nulpunktet.

På samme tid indtraf, hvad løjtnant Prokop havde forudsagt med hensyn til de to skibe, der lå indefrosne i havnen. Islagene var langsomt, men uimodståeligt, blevet tykkere under *Hansa*s og *Dobryna*s køl, så at disse nu lå et halvt hundrede fod over havets overflade, *Dobryna*, der var lettere end tartanen, endog noget højere. Ingen menneskelig kraft kunne have forhindret denne hævning.

Løjtnant Prokop var meget ængstelig for kutteren. Det meste af, hvad der havde været i den, var taget ud; tilbage var kun skroget, rigningen og maskinen; men dette skrog skulle under visse omstændigheder være den lille kolonis sidste tilflugtssted. Hvis det ved indtrædende tøvejr blev knust ved et fald, som det var umuligt at forebygge, og hvis gallierne blev nødt til at forlade Varmeland, hvor skulle de så ty hen?

I alt fald ikke til tartanen, der truedes af samme skæbne. *Hansa*, der havde fået en uheldig stilling, begyndte allerede at hælde, så at det var forbundet med fare at opholde sig der. Ikke desto mindre ville Isak ikke høre tale om at forlade sin ladning,

som han vågede over dag og nat. Han havde vistnok en fornemmelse af, at hans liv var i fare; men hans ejendom var det i endnu højere grad, og den Evige, som han ellers påkaldte ved enhver lejlighed, undså han sig nu ikke ved at forbande på grund af alle de lidelser, Vorherre overvældede ham med.

Under disse omstændigheder tog kaptajn Servadac en afgørende beslutning, som Isak måtte bøje sig for. Om end Isak Hakhabuts liv ikke var af så stor værdi for kolonisterne, havde dog i alt fald hans ladning overordentlig betydning for dem. Den måtte altså frem for alt bevares fra den nære undergang. Kaptajn Servadac havde først, skønt uden held, søgt at gøre Isak Hakhabut ængstelig for hans egen persons vedkommende, men Isak ville ikke flytte.

"Som De behager," havde Hector Servadac svaret, "men Deres ladning skal bringes til Varmelands magasiner."

Isaks hyl rørte ingen, og man begyndte flytningen den 20. december.

Desuden stod det jo Isak frit for, selv at flytte ind i Nina-kuben, hvor han fremdeles kunne passe på sine varer, sælge og handle efter aftalt pris og vægt. Man ville ikke vise sig urimelig imod ham. Var der i det hele noget, som Ben-Zouf ikke syntes rigtig godt om hos kaptajnen, skulle det da være, at han viste den elendige jøde så mange hensyn.

I grunden kunne Isak Hakhabut ikke andet end bifalde generalguvernørens beslutning. Den var i hans egen interesse, den sikrede hans ejendom, og han slap for udgift til tartanens losning, da denne skete "imod hans vilje".

Både russerne og spanierne havde i flere dage nok at gøre med dette arbejde. Varmt klædte og med tætsluttende hætter på

hovedet trodsede de den lave temperatur. Kun måtte de tage sig i agt for med bare hænder at berøre de genstande af metal, som de flyttede, da huden på deres fingre ellers løsnedes, som om disse genstande havde været glødende, – virkningen er nemlig ganske den samme som ved forbrænding. Denne sag blev altså heldigt besørget, og *Hansa*s ladning blev oplagt i et af Nina-kubens rummelige gallerier.'

Løjtnant Prokop var heller ikke rolig, før den sag var fuldstændigt i orden.

Da nu Isak Hakhabut ikke længere havde nogen grund til at forblive ombord på skuden, flyttede også han ind i det galleri, hvor hans varer lå, og det måtte man indrømme, han generede ikke folk meget; man så ikke stort til ham. Han sov ved siden af sine varer og levede udelukkende af dem. En spirituslampe var tilstrækkelig til at besørge hans mere end beskedne køkkenforretninger. Hans værter havde altså ikke andet med ham at gøre, end når de ville købe, og han sælge. Sikkert er det, at hele den lille kolonis sølv- og guldbeholdning efterhånden vandrede ned i en skuffe, hvortil nøglen aldrig forlod Isak Hakhabut.

Den 1. januar efter Jordens almanak nærmede sig nu. Om nogle dage ville der være gået et år siden sammenstødet mellem Jorden og kometen, dette sammenstød, der havde skilt seks og tredive mennesker fra deres medskabninger. Ingen var endnu bukket under for de nye forhold; tvært imod var helbredstilstanden udmærket. Alt berettigede derfor til at tro, at hvis professorens beregninger var rigtige, hvis Gallia kom tilbage til Jorden, ville gallierne komme fuldtallige dertil.

Skønt denne årets første dag ikke var det galliske års nytårsdag, eftersom først den anden halvdel af kometens bevægelse omkring Solen nu tog sin begyndelse, ville dog kaptajn Servadac med rette have, at den skulle helligholdes med en vis højtidelighed.

"Vi må sørge for," sagde han til grev Timascheff og løjtnant Prokop, "at vore folk ikke taber interessen for Jorden. En gang skal de gense jordkloden, og selv om det ikke var tilfældet, er det dog bedst at knytte dem til den gamle verden, i det mindste ved mindet. Der højtideligholder man årets fornyelse, lad os også gøre det her på vor komet. Der er noget godt ved denne samtidighed i følelser. Vi må ikke glemme, at man rimeligvis tænker på os på Jorden. Fra de forskellige punkter på jordkloden ser man Gallia på dens vandring i rummet, om ikke med blotte øjne, så i alt fald med kikkerter og teleskoper. Et slags videnskabeligt bånd knytter os til jordkloden, og Gallia er endnu fremdeles en del af solverdenen."

"Jeg er ganske af Deres mening, kaptajn," svarede grev Timascheff. "Der kan ikke være tvivl om, at observatorierne har meget travlt med den nye komet. Fra Paris, fra St. Petersborg, fra Greenwich, fra Cambridge, fra Kap, fra Melbourne rettes sikkert nok mægtige kikkerter mod vor asteroide."

"Den er nok på mode dernede," sagde kaptajn Servadac, "og det skulle undre mig, om ikke alle blade havde lange artikler om Gallia. Lad os derfor tænke på dem, der tænker på os, og lad os den 1. januar dele deres følelser."

"De mener," sagde løjtnant Prokop, "at man på Jorden beskæftiger sig med den komet, der er stødt sammen med den. Det tror jeg også, men jeg antager, at man ledes til det af andre

grunde end nysgerrighed eller af rent videnskabelig interesse. De samme observationer, som vor astronom har været optaget af, har man sikkert også anstillet på Jorden og med lige så stor nøjagtighed. Gallias efemerider er for længe siden fastslået. Man kender den nye komets elementer og dens bane i rummet, man ved, hvor og hvorledes den vil støde sammen med Jorden. Det er altså visheden om dette møde, der især beskæftiger tankerne, og jeg tør endog påstå, at man på Jorden har taget forholdsregler for at formindske faren ved et nyt sammenstød, – hvis det for øvrigt er muligt."

Løjtnant Prokop traf vistnok sandheden ved disse ord, for de var logisk rigtige. Gallias tilbagekomst, som man havde beregnet, ville opsluge al anden interesse, ikke så meget, fordi man ønskede den, som fordi man frygtede den. Heller ikke gallierne kunne, hvor meget de end længtes efter dette møde, undlade at tænke på følgerne af det. Når man på Jorden, som løjtnant Prokop antog, tog forholdsregler for at gøre faren mindre, burde man så ikke gøre det samme på Gallia? Det spørgsmål fortjente vel senere at tages under overvejelse.

Men i ethvert tilfælde ville man højtideligholde den 1. januar. Russerne skulle slutte sig til franskmændene og spanierne, skønt de ikke har nytårsdag fælles med disse.

Julen kom. Årsdagen for Kristi fødsel blev fejret. Kun Isak holdt sig den dag endnu mere end ellers skjult i sin mørke hule.

I årets sidste uge havde Ben-Zouf yderst travlt. Det gjaldt jo om at få et godt program for festen, og der kunne ikke være megen afveksling i adspredelserne på Gallia. Man bestemte sig for, at den store dag skulle begynde med et glimrende morgenmåltid og ende med en stor promenade på isen, hen

imod øen Gurbi. Man ville vende tilbage under fakkelskin, det vil sige med fakler, der var lavet af forskellige stoffer, som man fandt i *Hansa*s ladning.

"Når blot morgenmaden bliver rigtig god," sagde Ben-Zouf, "skal spadsereturen også blive rigtig munter, og det er alt, hvad man kan forlange!"

Spisesedlens affattelse var følgelig en sag af stor betydning. Der plejedes derfor ivrige underhandlinger imellem kaptajn Servadacs ordonnans og *Dobryna*s kok, og det russiske og franske køkken blev på en ganske heldig måde bragt til at passe sammen.

Om aftenen den 31. december var alt i orden. De kolde retter, henkogt kød, vildtpostejer og lignende sager, som man i dyre domme havde købt af Isak Hakhabut, var allerede opstillet på det store bord i salen. De varme retter skulle den følgende morgen tilberedes i lavaovnen.

Derpå blev spørgsmålet "Palmyrin Rosette?" sat under debat. Skulle man indbyde professoren til festen? Ja, naturligvis. Men om han tog mod indbydelsen, var rigtignok et andet spørgsmål.

I alt fald ville man indbyde ham. Kaptajn Servadac ville gerne selv være gået op til observatoriet; men Palmyrin Rosette var så ubehagelig, når han fik besøg, at han foretrak at afgøre det skriftligt.

Den unge Pablo påtog sig at overbringe indbydelsen og kom snart tilbage med følgende svar:

"Palmyrin Rosette har kun ét at sige: Det er i dag den 125. juni og i morgen den 1. juli, eftersom man på Gallia bør regne efter den galliske kalender."

Det var rent ud afslag, om end i videnskabelig form.

Den 1. januar, en time efter Solens opgang, var franskmænd, russere, spaniere og den lille Nina, Italiens repræsentant, samlet ved et morgenbord, som man endnu ikke havde set mage til på Gallia. Hvad maden angår, havde Ben-Zouf og *Dobryna*s kok overgået sig selv. Mest lykke gjorde en ret: Agerhøns med stuvet kål, hvor kålen erstattedes af en "karry", der brændte en helt ned i maven. Vinene, som var taget af *Dobryna*s beholdning, var ganske udmærkede. Man drak franske og spanske vine til ære for deres hjemstavn, og Rusland mindedes ved nogle flasker kommen-akvavit.

Det gik, som Ben-Zouf havde håbet, rigtig muntert til.

Ved desserten blev der udbragt en skål for det fælles fædreland, den gamle jordklode, og for hjemkomsten til Jorden, og den besvaredes med så stærke hurraråb, at Palmyrin Rosette måtte kunne høre dem oppe i sit observatorium.

Efter morgenmaden var det endnu dag i tre timer. Solen stod i zenit, – men denne sol ville aldrig have bragt den nylig drukne Bordeaux- og Bourgogne-vin til modenhed, for dens skive oplyste kun svagt rummet og varmede ikke.

Alle bordgæsterne klædte sig nu varmt på fra top til tå til en udflugt, der skulle vare, lige til natten brød frem. Det var en streng kulde at vove sig ud i; men de kunne gøre det, da det var så stille.

Syngende og passiarende forlod man Nina-kuben. Nede ved stranden tog man skøjterne på og drog afsted, snart hver for sig, snart i klynger. Grev Timascheff, kaptajn Servadac og løjtnant Prokop holdt sig mest sammen, Negrete og spanierne strejfede vidt om på den uendelige isflade og var ofte i forbavsende fart helt ude i horisonten. De var blevet meget

gode skøjteløbere og drev nu kunsten med megen iver og den dem ejendommelige ynde.

*Dobryna*s matroser løb efter deres lands skik alle i en række, hver med sin iskæp under armen, og så i afstand ud som et langt jernbanetog. Pablo og Nina holdt hinanden under armen og skred med uforlignelig ynde rask fremad. De to børn var koloniens glæde og måske dens eneste håb.

Vi må ikke glemme Ben-Zouf, der løb fra den ene til den anden i det mest strålende humør, aldeles optaget af øjeblikket og uden bekymring for fremtiden.

Skøjteløberne kom hurtigt langt bort, – ud over den horisont, man havde fra Varmeland. Bag dem forsvandt de første klippeafsatser, derpå den hvide strandbred og til sidst vulkanens top med dens røgskyer. Undertiden standsede man for at puste lidt, men kun et øjeblik, på grund af kulden. Så drog man videre og nåede hen i nærheden af øen Gurbi, dog uden at gå i land, da natten brød frem, og man måtte skynde sig tilbage.

Solen *dalede* allerede i øst, eller snarere, den *faldt* hurtigt, – et særsyn, som gallierne nu var vant til. Der var noget ejendommeligt ved Solens forsvinden bag den snævre horisont. Der var ikke som ellers skyer, som glimrede i prægtige farver. Solen stod skarpt i omrids og forsvandt pludselig, som om der var åbnet en falddør for den, og natten indtrådte umiddelbart efter.

Inden det blev mørkt, samlede kaptajn Servadac alle omkring sig og pålagde dem at slutte sig sammen. Man var gået ud "i kæde", man måtte vende tilbage i sluttet kolonne, for ikke at fare vild i mørket, for månen så man ikke noget til. –

Det var altså blevet nat. Man tændte faklerne, og i det hastige løb udsendte de en lang ildregn. En time efter skimtede man Varmeland som en mørk sky i horisonten; vulkanen ragede højt i vejret, og den glødende lava udbredte et lys, der kastede lange skygger bag skøjteløberne.

Således gik det en halv times tid. Man kom hurtigt kysten nærmere, da der pludselig hørtes et råb.

Det kom fra Ben-Zouf, og alle flokkedes omkring ham. Ved skinnet af faklerne så man, at han strakte armen ud mod kysten.

Et almindeligt skrig besvarede nu Ben-Zoufs udråb.

Vulkanen var pludselig slukket. Lavaen, som løb ned fra toppen af keglen, var standset. Det var, som om et mægtigt pust var gået hen over krateret.

Alle fattede, at ildkilden var udtørret. Fandtes der da ikke mere brændstof? Skulle Varmeland for fremtiden være uden varme, og skulle det fra nu af være umuligt at bekæmpe kulden? Var det altså døden, døden af kulde?

"Fremad!" råbte kaptajn Servadac.

Faklerne var gået ud, men alle styrtede fremad i det dybe mørke. De var snart ved land og kom ikke uden besvær op ad de isklædte klipper. De ilede ind i det åbne galleri og derfra ind i den store sal ...

Dybt mørke herskede rundt om, temperaturen var allerede lav, ildstrømmen lukkede ikke mere for åbningen, og ved at bøje sig ud så løjtnant Prokop, at dammen, som lavastrømmen hidtil havde holdt åben, allerede var islagt. –

Således endte på Gallia den første dag i det nye år, der var begyndt så fornøjeligt.

13 Kaptajn Servadac og hans lidelsesfæller gør det eneste, der er at gøre.

Gallierne tilbragte resten af natten, det vil sige de få timer, før det igen blev dag, i en meget nedtrykt stemning. Palmyrin Rosette, som var blevet fordrevet af kulden, havde måttet forlade sit observatorium og søge tilflugt i Nina-kubens gallerier. Nu eller aldrig var det måske øjeblikket til at spørge ham, om han endnu havde lyst til at fortsætte sin rejse i solsystemet på den ubeboelige komet; men han havde sikkert nok svaret bekræftende. Hvor vidt han ville drive sit vanvid, var ikke godt at sige.

Også Hector Servadac og alle de andre havde måttet ty ind i klippens dybeste gallerier. I den store sal, der nu lå så åben, kunne man ikke længere opholde sig. Dens fugtige vægge var allerede beklædt med iskrystaller, og selv om man på en eller anden måde kunne få den store åbning lukket, ville kulden alligevel ikke være til at udholde.

Inderst inde i de mørke gallerier var der endnu lidt varmt. Der var endnu ikke indtrådt ligevægt i luftens temperatur her inde og udenfor; men det ville snart komme. Man følte, at varmekilden lidt efter lidt trak sig tilbage. Bjerget var ligesom et lig, hvor lemmerne først bliver kolde, mens hjertet endnu kæmper mod dødens kulde.

"Nu vel," sagde kaptajn Servadac, "så bliver vi boende i hjertet!"

Den næste dag sammenkaldte han alle og talte således til dem:

"Mine venner, hvad er det, der truer os'? Kulden, men også kun kulden. Levnedsmidler har vi mere end nok af for den tid, vi bliver på Gallia. Hvad er det da, vi trænger til for at kunne holde ud i nogle vintermåneder? Lidt af den varme, som naturen hidtil gav os gratis. Nu vel, det er mere end sandsynligt, at denne varme endnu findes i Gallias indre, og der vil vi opsøge den."

Disse tillidsfulde ord opmuntrede folkene, som allerede til dels begyndte at tabe modet. Grev Timascheff, løjtnant Prokop og Ben-Zouf trykkede hånden, som kaptajnen rakte dem; de lod sig ikke så let forknytte.

"Og du, Nina," sagde Hector Servadac og så på den lille pige, "er du ikke bange for at komme ned i vulkanen?"

"Nej, kaptajn," svarede Nina bestemt, "især ikke, når Pablo følger med."

"Pablo skal følge med. Han er en rask dreng, han er ikke bange. – Vel, Pablo?"

"Jeg går, hvorhen De går, hr. guvernør," svarede drengen.

Nu gjaldt det kun om at sætte sagen i værk.

Det var ikke til at tænke på at trænge ned i vulkanen igennem det øverste krater. I en sådan kulde ville bjergets sider ikke være tilgængelige, da man ikke kunne få fodfæste på de glatte skråninger. Det blev derfor nødvendigt at trænge ind til den ildflydende masse gennem selve klippen; men det måtte gøres i en fart, da kulden efterhånden bredte sig over alt.

Løjtnant Prokop havde tidligere undersøgt retningen af de indre gallerier og var kommet til den erkendelse, at en af disse

snævre gange endte i nærheden af selve arnen. Der kunne man nemlig, når lavaen hævede sig under dampmassernes opadgående tryk, føle varmen ligesom sive ud igennem væggene. Bjergets mineralske substans var åbenbart en god varmeleder. Når man altså gennembrød dette galleri i en længde af 7-8 meter, ville man støde på lavaens gamle vej, og måske var det let at komme ned ad den.

Man tog straks fat på arbejdet. Ved denne lejlighed gjorde de russiske matroser under deres løjtnants ledelse god nytte. Hakker og spader havde ikke magt over den hårde klippe; man måtte bore minehuller og sprænge den med krudt. Men arbejdet gik rask fra hånden, og i løbet af to dage var det fuldbragt.

Men i den tid led også kolonisterne skrækkeligt af kulden.

"Hvis det bliver os umuligt at trænge ind i bjerget," havde grev Timascheff sagt, "vil ingen af os kunne stå imod, og det er snart forbi med den galliske koloni."

"Grev Timascheff," svarede kaptajn Servadac, "De har dog vel tillid til den Gud, der formår alt?"

"Ja, kaptajn; men han kan i dag ville ét, som han ikke ville i går. Det tilkommer ikke os at dømme om hans beslutninger. Hans hånd var åben … den synes at ville lukke sig …"

"Kun halvt," svarede kaptajn Servadac. "Han sætter kun vort mod på prøve. Der er noget, som siger mig, at det ikke er rimeligt, at vulkanens udbrud er standset som følge af, at den indre ild i Gallia fuldstændigt er slukket. Det er langt mere sandsynligt, at denne standsning kun er forbigående."

Løjtnant Prokop støttede kaptajn Servadacs mening. Måske havde et andet krater åbnet sig på et andet punkt af kometen,

og det var muligt, at lavastrømmen fulgte denne nye vej. En sådan forandring kunne være hidført ved mange omstændigheder, uden at man derfor behøvede at frygte for, at de vulkanske kræfter skulle høre op. Men om man kunne trænge så langt ind, at man derfra kunne trodse kulden, var det endnu ikke muligt at afgøre.

Palmyrin Rosette tog hverken del i samtalerne eller i arbejdet. Han vankede om som en ånd, der ikke kan finde ro i graven. Han havde, skønt man advarede ham, opstillet sin kikkert i den store sal. Der iagttog han jævnligt himlen både ved dag og ved nat, indtil han bogstavelig talt selv blev til is. Så kom han ind igen, forbandede Varmeland og sagde, at han havde haft det ganske anderledes godt på Formentera.

Den 4. januar slog man det sidste slag med hammeren. Man kunne høre stenene rulle inde i centralrøret. Løjtnant Prokop lagde mærke til, at de ikke faldt lodret ned, men ligesom gled langs væggene og stødte mod fremstående klippestykker. Centralskorstenen gik altså i en skrå retning og var følgelig lettere at passere.

Deri havde han fuldkommen ret.

Så snart åbningen var blevet stor nok til, at en mand kunne slippe igennem, trængte løjtnant Prokop og kaptajn Servadac ind i centralrøret, mens Ben-Zouf lyste for dem med en fakkel. Dette rør gik i skrå retning med en hældning af højst fem og fyrre grader. Man kunne altså stige ned uden at udsætte sig for at falde. Desuden var der både revner og fremspringende sten i klippevæggen, og man følte den faste grund under asken, der dækkede alt.

"Godt!" sagde Ben-Zouf, "nu skal vi ned ad trappen. Undskyld, den er ikke rigtig god."

De begyndte at stige forsigtigt ned. Trappen – for at bruge Ben-Zoufs udtryk – manglede rigtignok adskillige trin. De var næsten en halv time om at komme fem hundrede fod ned i sydlig retning. Nu og da udvidedes røret, og Ben-Zouf rystede da sin fakkel for bedre at oplyse omgivelserne. Man kunne se helt ned til bunden af disse åbninger; men de forgrenede sig ikke længere ind i bjerget. Man havde imidlertid ikke noget valg og måtte tage forholdene, som de var.

Kaptajn Servadacs håb syntes dog ikke at skulle blive skuffet. Jo længere man kom ind i bjerget, desto højere steg temperaturen, og det ikke blot som i minerne på Jorden, men med en hurtighed, der måtte have en lokal årsag. Varmekilden kunne spores i dette dyb; længst nede i denne vulkan, der ikke, som man befrygtede, var slukket, sydede lavaen endnu. Om den end af en eller anden ukendt årsag ikke steg helt op igennem krateret, udbredte den dog sin hede til bjergets nedre dele. Et kviksølvtermometer, som løjtnant Prokop havde taget med, og et aneroidbarometer, som kaptajn Servadac havde i hånden, viste både, at man var under havets overflade, og at varmen var i jævn tiltagende. Seks hundrede fod under Jorden viste kviksølvsøjlen seks grader over frysepunktet.

"Seks grader," sagde kaptajn Servadac, "det er ikke nok for folk, der skal holde ud i flere måneder. Vi må længere ned, da luften endnu er meget god."

Den ydre luft trængte nemlig i rigelig mængde ind gennem bjergets store krater og den store åbning på siden. Den droges ligesom ned i dette dyb og var endog bedre at indånde. Man

kunne altså uden fare trænge dybere ned, indtil man traf på en passende temperatur.

Fire hundrede fod længere ned under Nina-kuben, i alt en dybde af to hundrede og halvtreds meter under det galliske havs overflade, viste termometret tolv grader celsius over nul, en temperatur, der var høj nok, hvis der ikke indtrådte nogen forandring.

De tre dristige mænd kunne med lethed have trængt endnu længere frem ad den skrå lavavej. Men til hvad nytte? Når de lyttede, kunne de allerede nu høre en dump rullen, et bevis på, at de ikke var langt fra ildens arnested.

"Lad os blive her," sagde Ben-Zouf. "De, der er meget kuldskære, kan jo gå videre, om de så synes. Men, ved alle kabyler, jeg synes sandelig, her er allerede mere end hedt nok."

Spørgsmålet var nu blot, om man så nogenlunde kunne indrette sig i denne del af bjerget.

Hector Servadac og hans venner havde taget plads på et fremspringende klippestykke, fra hvilket de ved faklens skin undersøgte det sted, hvor de havde gjort holdt.

Sandt at sige var der ikke videre hyggeligt her, hvor centralrøret udvidede sig og dannede en slags temmelig dyb hule. Hele kolonien kunne unægtelig rummes i dette hul; men at indrette sig der på en passende måde, var ikke så let en sag. Både foroven og forneden var der hist og her mindre fordybninger i klippen, hvor man kunne anbringe forrådene; men særskilte værelser til kaptajn Servadac og grev Timascheff kunne der ikke være tale om. Man fandt dog et sted, hvor Nina kunne ligge; men for øvrigt måtte man uafbrudt leve i fællesskab. Hulen måtte på én gang være spisestue, sal og

sovekammer. Efter først at have levet næsten som kaniner, skulle kolonisterne nu flytte helt ind i Jorden som muldvarpe og leve som sådanne – når undtages den lange vintersøvn.

Det var imidlertid en let sag at oplyse det mørke rum ved lamper og fakler. Man manglede ikke olie, for i hovedmagasinet fandtes der endnu flere tønder, ligesom også en del sprit, der kunne bruges til at koge fødemidlerne.

Fuldstændigt indesluttede for hele vinteren ville kolonisterne jo heller ikke være. Når de var varmt påklædte, kunne de jævnligt komme frem og aflægge besøg i Nina-kuben og langs stranden. De måtte desuden forsyne sig med is, der ved at smelte ville afgive det nødvendige vand til det daglige forbrug, og de måtte skiftes til denne ubehagelige tjeneste, da man skulle ni hundrede fod op og lige så langt ned med en tung byrde.

Efter således at have taget alt under overvejelse, enedes man da til sidst om, at den lille koloni skulle flytte ind i den mørke hule og så indrette sig der på bedste måde. Selve uddybningen skulle være fælles bolig. Når alt kom til alt, var man jo dog ikke værre stillet end så mange polarfarere. Hverken ombord i hvalfangerne eller i Nordamerikas faktorier er der overflødighed på kahytter eller værelser. Man bygger kun en stor hal, som fugtigheden ikke så let trænger ind i, og som man lettere kan holde varm og skaffe frisk luft til.

Dette udvikledes i korthed af løjtnant Prokop, der havde været med på den slags togter, og i alt fald var man jo nødt til at finde sig i forholdene.

Alle tre gik nu igen op til Nina-kuben. Kolonisterne blev underrettet om de tagne beslutninger, der vandt deres bifald.

Man tog straks fat og begyndte med at befri hulen fra den endnu varme aske, der dækkede væggene, og flyttede materiellet over fra Nina-kuben.

Der var heller ingen tid at spilde. Man frøs formelig til is i den gamle bolig, endog i de dybeste gallerier. Arbejdernes iver fordobledes derfor ganske naturligt, og flytningen af de nødvendigste sager gik rask for sig.

Skønt Palmyrin Rosette selv var blevet nødt til at ty til bjergets huler, tillod han ikke, at man bragte hans kikkert derned. Det kan nu heller ikke nægtes, at den var ikke til nogen nytte i den mørke afgrund, og den blev følgelig stående på sin trefod i Nina-kubens store sal.

Det er vel overflødigt at omtale Isak Hakhabuts uendelige klager; der var i den hele vide verden ikke en handelsmand, der havde gennemgået så meget som han. Trods alle de spydigheder, der regnede ned over ham, vedblev han at ruge over sine varer. Efter kaptajn Servadacs ordre blev alt, hvad der tilhørte ham, anbragt for sig selv og i det samme hul, som han selv beboede. På den måde kunne han både våge over sin ejendom og fortsætte sin handel.

I løbet af nogle dage var hele flytningen til ende. Nogle fakler oplyste med større mellemrum det skråtliggende rør, der førte op imod Nina-kuben. Det tog sig ganske malerisk ud og ville have gjort god virkning i "Tusind og én Nat". Den største hule, der skulle være det fælles opholdssted, blev oplyst af lamper fra *Dobryna*. Den 10. januar var enhver kommet til ro i sin kælderlejlighed og i det mindste nogenlunde beskyttet mod den ydre temperatur, der nu var tres grader under frysepunktet.

"*Va bene!* som lille Nina siger," udbrød Ben-Zouf, der altid var i godt humør. "I stedet for at bo på første sal, bor vi nu i kælderen, det er hele forskellen."

Men skønt de ikke lod sig mærke med noget, var dog grev Timascheff, kaptajn Servadac og løjtnant Prokop ikke uden bekymring for fremtiden. Hvis den vulkanske varme pludselig svigtede, hvis en uventet forstyrrelse forsinkede Gallia på dens bane, og man så atter skulle overvintre, ville man da i kometens kerne kunne finde det nødvendige varmestof? Stenkul, resterne af ældgamle skove, der i tidernes løb er blevet forstenet, kunne man ikke vente at finde i Gallias indre. Ville man blive nødt til at holde sig til de brændbare stoffer, der lå skjult i vulkanens dyb, selv efter at den var slukket?

"Mine venner," sagde kaptajn Servadac, "lad os se tiden an. Vi har endnu adskillige måneder til at overtænke sagen i. Det skulle da være som Fanden, om vi ikke fik en god idé."

"Ja," tog grev Timascheff til orde, "hjernens arbejdsevne stiger i forhold til vanskelighederne, og vi finder nok på noget. Det er desuden heller ikke rimeligt, at bjergets indre varme hører op, før vi igen har den galliske sommer."

"Det antager jeg heller ikke," ytrede løjtnant Prokop. "Man hører stadig den samme syden inde i bjerget. Sandsynligvis er nye vulkanske substanser kommet i brand. Den gang kometen bevægede sig i verdensrummet, før sammenstødet med Jorden, havde den ingen atmosfære, og følgelig er der først derved tilført den en sådan. Deraf er opstået en kemisk forbindelse, som har foranlediget udbruddet. Det er derfor min mening, at den plutoniske virksomhed først er i sin begyndelse i Gallias indre."

"Jeg er så ganske af din mening, Prokop," svarede grev Timascheff, "at jeg i stedet for at frygte, at den indre varme skal slukkes, snarere er bange for en anden eventualitet, der ville være lige så fordærvelig for os."

"Hvad er da det?" spurgte kaptajn Servadac.

"At der pludselig kommer et udbrud og overrasker os her."

"Ja, for Fanden!" udbrød kaptajn Servadac, "det kunne nok hænde."

"Vi må passe godt på," sagde løjtnant Prokop, "og være så årvågne, at vi ikke lader os overraske."

Fem dage efter, den 15. januar, kom Gallia til det yderste punkt af sin storakses bane og var da 132 millioner mile fra Solen.

14 Der beviser, at menneskene ikke er skabt til at færdes hundrede og to og tredive millioner mile fra Solen.

Fra denne dag af skulle altså Gallia efterhånden vende tilbage ad sin elliptiske bane og med stigende hastighed. Ethvert levende væsen på den var nu tyet ind i vulkanens indre, alene med undtagelse af de tretten englændere fra Gibraltar.

Hvorledes havde da disse, der frivilligt var forblevet på deres lille ø, udholdt den første halvdel af den galliske vinter? Vistnok bedre – det var den almindelige mening – end beboerne af Varmeland. De havde ikke været nødt til hos en vulkan at låne dens lavas varmestof til anvendelse i det daglige liv. De var endnu rigeligt forsynet med kul og levnedsmidler. Den af dem beboede vagtbygning med solide kasematter og tykke stenmure havde sikkert beskyttet dem mod den stærkeste kulde, alt imens general Murphy og major Oliphant leverede hinanden de vældigste slag på skakbrættets valplads. Ingen tvivlede om, at alt stod godt til på Gibraltar.

Kaptajn Servadac og hans venner havde sikkert kunnet søge tilflugt på den lille Gibraltar-ø og havde også et øjeblik tænkt på det. De ville uden tvivl være blevet gæstfrit modtaget, om end den tidligere modtagelse, de havde fået, havde ladet adskilligt tilbage at ønske. Englænderne ville ikke have ladet medmennesker i stikken. Havde det altså været absolut nødvendigt, ville Varmelands beboere ikke have betænkt sig på at udvandre til Gibraltar. Men det var blevet en lang rejse over den uendelige isflade, uden ly, uden ild, og måske havde ikke

alle nået målet. Denne plan kunne derfor kun bringes til udførelse, når omstændighederne var aldeles fortvivlede, og så længe vulkanen ydede tilstrækkelig varme, ville man selvfølgelig ikke forlade Varmeland.

Vi sagde, at ethvert levende væsen i den galliske koloni havde søgt tilflugt i vulkanen. En del dyr havde nemlig også måttet forlade Nina-kubens gallerier, hvor de ville være døde af kulde. Ikke uden besvær havde man sået kaptajn Servadacs og Ben-Zoufs heste ned i en sådan dybde, men kaptajnen og hans ordonnans ville så gerne frelse Zefyr og Galette og bringe dem levende tilbage til Jorden. Der blev derfor indrettet en slags stald til dem, og foder var der heldigvis nok af.

De andre husdyr måtte man til dels ofre, da det ville være umuligt at holde dem i de underjordiske huler, og at lade dem forblive i de øvre gallerier ville have været at udsætte dem for en grusom død. Man måtte altså slagte dem. Men da disse dyrs kød kunne holde sig i det uendelige i det gamle magasin, hvor der var så koldt, var det en betydelig tilvækst til kødforsyningen.

For ikke at glemme nogen af de levende skabninger, der søgte tilflugt i vulkanen, må vi endnu nævne fuglene, hvis føde udelukkende bestod af de levninger fra måltiderne, man hver dag i rigeligt mål overlod dem. Kulden havde fordrevet dem fra Nina-kubens højder, men der var endnu så mange tilbage, at man for alvor måtte gøre jagt på dem og for en del udrydde dem.

Alt dette medtog slutningen af januar, ved hvilken tid man først var rigtig færdig med indflytningen. Men så begyndte der også en fortvivlet ensformig tilværelse for kolonisterne. Kunne

de besejre denne åndelige slappelse, der var en følge af den legemlige? Deres førere søgte at opnå dette ved endnu mere at slutte sig til dem i det daglige liv, ved samtaler, som alle kunne tage del i, ved at læse højt for dem af bibliotekets rejsebeskrivelser og naturvidenskabelige bøger. Alle, både russere og spaniere, sad da omkring det store bord og hørte efter, og skulle de nogensinde komme tilbage til Jorden, ville de i alt fald ikke være så uvidende, som hvis de var forblevet i deres fædreland.

Men hvad tog Isak Hakhabut sig for imens? Interesserede han sig også for disse samtaler og oplæsninger? Ikke i mindste måde. Var der måske noget at tjene ved dem? Han tilbragte de lange timer med at anstille sine beregninger og tælle sine penge. Sammenlagt med, hvad han allerede i forvejen ejede, beløb hans fortjeneste sig nu til en sum af hundrede og halvtreds tusinde francs, hvoraf halvdelen i godt europæisk guld. Dette vægtige og klingende metal skulle han nok engang gøre frugtbringende på Jorden, og når han regnede ud, hvor mange dage der var gået, var det nærmest for den tabte rentes skyld. Han havde selvfølgelig endnu ikke fundet lejlighed til, som han havde håbet at låne sine penge ud mod gode veksler og god sikkerhed.

Af alle kolonisterne var det endnu stedse Palmyrin Rosette, der hurtigst forstod at skaffe sig en altoptagende beskæftigelse. Med sine tal var han aldrig ene, og hans beregninger forkortede ham de lange vinterdage.

Gallia kendte han nu til bunds, men det samme var ikke tilfældet med Nerina, dens drabant, og dog skulle den ejendomsret, han hævdede for sig til kometen, også udstrækkes

til dens måne. Det var altså det mindste, han kunne gøre, at bestemme dens nye elementer, efter at den var revet ud af de teleskopiske planeters bælte.

Han besluttede derfor at foretage denne beregning. Han behøvede endnu kun nogle oplysninger om Nerinas stilling på forskellige punkter af dens bane. Når han havde dem, ville han, da han kendte Gallias masse, være i stand til inde i sin mørke hule at veje Nerina.

Men han havde rigtignok endnu ikke denne mørke hule, som han tillod sig at kalde "studerekammer", da han ikke godt kunne kalde den observatorium. En af de første dage i februar talte han derfor med kaptajn Servadac om denne sag.

"De behøver et studerekammer, kære professor?" svarede denne.

"Ja, kaptajn, men et studerekammer, hvor jeg kan arbejde, uden at blive forstyrret af uvedkommende."

"Så må vi finde sådan et," svarede Hector Servadac. "Kun er jeg bange for, det bliver ikke så hyggeligt, som jeg kunne ønske; men det skal i alt fald blive afsides og roligt."

"Mere forlanger jeg ikke."

"Så er vi altså enige."

Men da kaptajnen så, at Palmyrin Rosette var i tåleligt godt humor, benyttede han lejligheden til at stille ham et spørgsmål vedkommende hans tidligere beregninger, – et spørgsmål, han med rette tillagde stor betydning.

"Kære professor," sagde han, just som Palmyrin Rosette ville gå, "der er noget, jeg gerne ville spørge Dem om."

"Spørg."

"De beregninger, De har udledet varigheden af Gallias omdrejning omkring Solen fra, er selvfølgelig nøjagtige," vedblev kaptajn Servadac. "Men hvis jeg ikke tager fejl, vil et halvt minuts for tidlige eller for sene ankomst gøre, at Deres komet ikke træffer sammen med Jorden i ekliptika!"

"Nu vel?"

"Nu vel, kære professor, ville det ikke være rigtigst, på ny at gennemgå disse beregninger ..."

"Det er aldeles overflødigt."

"Løjtnant Prokop vil vist gerne yde Dem sin tjeneste ved dette vigtige arbejde."

"Jeg trænger ikke til nogen," svarede Palmyrin Rosette noget stødt.

"Men ..."

"Jeg tager aldrig fejl, kaptajn Servadac, Deres påtrængenhed er på urette plads."

"For pokker, kære professor!" svarede Hector Servadac, "De er just ikke overdrevent behagelig mod Deres venner, og ..."

Men han beholdt for sig selv, hvad han havde på hjertet, da Palmyrin Rosette var en mand, man måtte vise skånsel.

"Kaptajn Servadac," svarede professoren tørt, "jeg begynder ikke mine beregninger forfra igen, for mine beregninger er absolut rigtige. Men jeg skal gerne meddele Dem, at hvad jeg har gjort for Gallia, vil jeg også gøre for Nerina, dens drabant."

"Det er netop en sag, der nu ligger for," svarede kaptajn Servadac alvorligt. "Men jeg antog, at da Nerina er en teleskopisk planet, var dens elementer kendt af Jordens astronomer."

Professoren så på kaptajn Servadac med et vildt blik, som om denne betvivlede nytten af hans arbejde. Derpå sagde han i en noget ivrig tone:

"Kaptajn Servadac, selv om Jordens astronomer har observeret Nerina, om de end kender dens daglige middelbevægelse, længden af dens omdrejning i stjernerummet, dens middelafstand fra Solen, dens excentricitet, længden af dens perihelium, epokens middellængde, dens banes inklination, – så må dog det hele gøres om igen, eftersom Nerina ikke længere er en planet i det teleskopiske bælte, men Gallias drabant. Da den altså er en måne, vil jeg studere den som måne, og jeg ser ingen grund til, at gallierne ikke skulle vide lige så god besked om deres måne, som Jordens astronomer om deres."

Man skulle have hørt Palmyrin Rosette tale om Jordens astronomer. I hvilken hånlig tone talte han nu ikke om alt, hvad der angik Jorden.

"Kaptajn Servadac," sagde han, "jeg ender denne samtale, som jeg begyndte den, og beder Dem om at skaffe mig et studerekammer ..."

"Nu skal vi tænke på det, kære professor ..."

"Det haster aldeles ikke," svarede Palmyrin Rosette, "og når det blot er i orden om en time ..."

Det tog nu rigtignok tre, men til sidst fandt man et hul, hvor der var plads til professorens bord og lænestol. Og i de følgende dage gik han trods den strenge kulde flere gange op til den gamle sal for at iagttage Nerinas forskellige stillinger. Når det var besørget, lukkede han sig igen inde i sit studerekammer, og man så ikke mere noget til ham.

Unægtelig måtte gallierne, som således var begravet otte hundrede fod under Jorden, være i besiddelse af stor sjælsstyrke for at udholde denne tilstand, der ikke blev afbrudt af nogen betydeligere hændelse. Der gik mange dage, uden at nogen af dem kom op på overfladen, og havde det ikke været nødvendigt for dem at hente is for at skaffe sig vand fra den, havde de til sidst slet ikke forladt vulkanens dyb.

Man aflagde imidlertid nogle besøg i de nedre dele af centralrøret. Kaptajn Servadac, grev Timascheff, Prokop og Ben-Zouf ville undersøge denne afgrund på så stort et stykke som muligt. Derimod må man indrømme, at de var temmelig ligegyldige for selve klippemassen, der dog indeholdt tredive procent guld. Dette metal havde ingen værdi på Gallia og ville lige så lidt have nogen, hvis kometen faldt ned på Jorden, hvorfor de ikke brød sig mere om det end om almindelig granit.

Men hvad de kom på det rene med ved denne undersøgelse, var, at centralilden fremdeles var i virksomhed, og de sluttede deraf, at når der ikke mere fandt noget udbrud sted, måtte andre kratere have åbnet sig på Gallia.

Således gik tiden fra februar til maj i en slags åndelig sløvhedstilstand, som de indespærrede ikke kunne få bugt med. De fleste vegeterede under trykket af en slaphed, der begyndte at blive foruroligende. Oplæsningerne, som i begyndelsen blev fulgt med så megen interesse, samlede nu næsten ingen tilhørere omkring det store bord. Samtalerne førtes kun mellem et par enkelte personer og i en dæmpet tone. Især var spanierne sløvede og forlod næsten ikke deres leje. Russerne stod bedre imod og passede deres forretning med større iver.

Manglen på beskæftigelse var unægtelig den største fare ved denne lange indespærring. Det så også førerne godt; men hvad skulle de gøre? Opmuntrende ord gjorde ingen nytte. De følte sig også selv undertiden overvældet af denne moralske slappelse og kunne ikke altid besejre den. At sove og spise var snart den eneste tidsfordriv, indtil den varme årstid kom.

Den, der holdt sig bedst af dem alle, var lille Nina. Hun var altid på færde og satte liv i Pablo, der også begyndte at falde sammen. Hun talte snart med én og snart med en anden, og hendes klare stemme virkede oplivende som en fugls kvidren. Hun fik den ene til at spise, den anden til at drikke og var i det hele sjælen i denne lille verden. Der var et så overstrømmende liv i den lille pige, at det uvilkårligt rev de andre med sig. Måske havde ingen klar bevidsthed om det, men hendes nærværelse var virkelig en velsignelse for de halvt sovende galliere.

I begyndelsen af juni syntes den almindelige sløvhed at tage lidt af. Var det følgen af, at man kom Solen nærmere? Måske, men Solen var dog langt borte endnu. Løjtnant Prokop havde nøjagtigt mærket sig de af professoren opgivne positioner og tal og fulgte med opmærksomhed kometens bane. Han kunne altså give de andre de fornødne oplysninger, uden at behøve at spørge Palmyrin Rosette til råds.

I den anden halvdel af juni var kaptajn Servadac og hans venner kommet fuldstændigt til kræfter igen både i åndelig og legemlig henseende. Ben-Zouf strakte sig, som om han havde sovet over sig.

Man aflagde nu jævnligt besøg i Nina-kuben. Kulden var endnu stærk; men det var fremdeles ganske stille, og man så ikke en sky på himlen. Kun på ét sted var der foregået en

forandring, nemlig ved den lille havn. Her var isen stadig skudt i vejret, og skibene stod nu oppe i en højde af halvandet hundrede fod, så at de nødvendigvis måtte blive knust ved indtrædende tøvejr.

Heldigvis var Isak Hakhabut ikke med på disse udflugter. – "Havde han været med her," sagde Ben-Zouf, "hvor ville da den gamle slyngel have skreget op som en påfugl! Men der er nu ingen mening i at skrige som en påfugl, når man ikke har dens hale!"

I løbet af de to næste måneder, juli og august, kom Gallia Solen indtil 98 millioner mile nær. I de korte nætter var det endnu bidende koldt; men om dagen havde Solen allerede nogen kraft, så at termometret steg en snes grader, og gallierne kunne rigtigt glæde sig ved dens oplivende stråler.

Det var et slags forår, og med det kom også håb og tillid. Om dagen var Solens skive kendeligt større i horisonten, og om natten syntes Jorden at vokse imellem de andre stjerner. Man så målet, om end kun fjernt, og selv om det kun var et punkt i horisonten.

Det foranledigede også en dag Ben-Zouf til at sige:

"Nej, ingen skal bilde mig ind, at Montmartre kan få plads der."

"Montmartre har alligevel plads der," sagde kaptajn Servadac, "og jeg håber, det skal nok findes der endnu."

"Jeg med. Kaptajn! Men vær så god at sige mig: hvis hr. Rosettes komet nu ikke af sig selv gik tilbage til Jorden, skulle det så ikke være muligt at tvinge den til det?"

"Nej, min ven," svarede grev Timascheff. "Ingen menneskelig magt kan forandre ordenen i verdensrummet. Det ville blive en

slem forstyrrelse, hvis enhver kunne forandre sin planets gang. Det har Gud nu ikke villet, og jeg tror, det er viseligt gjort af ham."

15 Hvorledes Palmyrin Rosette og Isak Hakhabut for første og sidste gang fik noget med hinanden at gøre.

September måned nærmede sig. Det var endnu umuligt at forlade de mørke, men dog varme rum i vulkanens indre og atter flytte op i Nina-kuben. Bierne ville være frosset ihjel i deres celler.

Heldigvis eller uheldigvis lod det ikke til, at vulkanen ville komme i virksomhed igen lige med det første.

Heldigvis, for et uventet udbrud kunne let have overrasket gallierne i centralskorstenen, den eneste udvej for lavastrømmen.

Uheldigvis, fordi man da straks til almindelig tilfredshed havde genoptaget det tidligere liv i Nina-kuben.

"Syv fæle måneder har vi tilbragt her, kaptajn," sagde Ben-Zouf en dag. "Har De lagt mærke til vor Nina i al den tid?"

"Ja, Ben-Zouf," svarede kaptajn Servadac. "Hun er et sjældent lille væsen. Det er, som om hele det galliske liv var koncentreret i hendes hjerte."

"Ja, kaptajn, sådan er det. Men hvad følger af det?"

"Hvad mener du med det?"

"Jeg mener, at når vi kommer tilbage til Jorden, kan vi ikke forlade det kære barn."

"Du har ret, Ben-Zouf, vi adopterer hende."

"Bravo, kaptajn! Så er De hendes fader, og med Deres tilladelse skal jeg være hendes moder."

"Så er vi jo gift med hinanden, Ben-Zouf."

"Kaptajn," svarede den skikkelige soldat, "det har vi nok så omtrent været i lang tid."

I de første dage af oktober var kulden ganske tålelig, endog om natten, da der ikke var mindste uro i luften. Afstanden mellem Gallia og Solen var nu næppe tre gange så stor som mellem Jorden og Solen. Temperaturen var i gennemsnit tredive til fem og tredive grader under nul. Man foretog hyppigere udflugter til Nina-kuben, ja endog længere bort, og man begyndte atter med skøjteløbningen. Det var en sand nydelse for fangerne at slippe ud af deres fængsel. Men der hengik dog ikke en dag, uden at man diskuterede "det store landingsspørgsmål". Det var jo nemlig ikke nok at lande på Jorden; man måtte også gøre alt for at kunne lande med den mindst mulige fare.

En af dem, der oftest aflagde besøg i Nina-kuben, var Palmyrin Rosette. Han havde igen fået kikkerten op i sit observatorium og tog nu atter, for så vidt kulden tillod det, fat på sine astronomiske observationer.

Man udfrittede ham ikke om resultatet af hans nye beregninger, da man vidste, at man ikke fik noget svar. Men efter nogle dages forløb mærkede man, at han ikke rigtig var i humør. Bestandig var han henne ved den skrå tunnel til centralskorstenen. Han brummede og skældte ud og var mere utilgængelig end nogen sinde. Et par gange havde Ben-Zouf, der jo ikke var bange af sig og i grunden var inderligt fornøjet over disse tegn på, at professoren ærgrede sig, forsøgt at lirke ved ham. Men hvorledes han blev modtaget, kan man nok tænke sig.

"Det lader til," tænkte han, "at det ikke går rigtig glat deroppe. Guds død og pine, blot han ikke bringer uorden i himmelmaskineriet."

Imidlertid kunne kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop ikke lade være at tænke på, hvad der egentlig var i vejen med Palmyrin Rosette. Havde han måske gennemset sine beregninger, og stemte de ikke med hans seneste iagttagelser? Med andre ord, var kometen ikke mere, hvor den skulle være, og ville den som følge heraf ikke møde Jorden på det angivne tidspunkt?

Det var stadig deres største frygt, og da de kun støttede deres håb på Palmyrin Rosettes udtalelser, kunne de nok have grund til at ængstes, når de så ham så forstemt.

Sagen var den, at astronomen lidt efter lidt var blevet den allerulykkeligste af alle astronomer. Hans beregninger stemte åbenbart ikke med hans iagttagelser, og det var den skrækkeligste skuffelse for en mand som ham. Hver gang han, halvdød af kulde, kom ned fra et alt for langt ophold ved kikkerten, var han virkelig også nær ved at være aldeles rasende.

Hvis nogen i et sådant øjeblik havde vovet at komme ham nær, ville han have hørt ham mumle:

"For Fanden! Hvad er dog meningen? Hvad har den dér at gøre? Den er ikke på den plads, mine beregninger har anvist den. Det asen! Den kommer for sent! Enten er Newton gal eller også er den gal. Det strider jo aldeles mod alle love. Jeg har da, for Fanden, ikke taget fejl! Mine iagttagelser er rigtige, og mine beregninger med. Den Satan!"

Og Palmyrin Rosette tog sig til hovedet og rev de få hår af, han endnu havde tilbage. Og altid, altid det samme resultat: en vedvarende og uforklarlig uoverensstemmelse mellem observation og beregning.

"Lad mig se," sagde han ved sig selv, "skulle der være noget galt i den himmelske mekanisme? Nej, det er ikke muligt. Det må være mig, der tager fejl. Og dog … dog …"

Palmyrin Rosette ville være blevet helt mager, hvis han da ellers kunne blive mere mager. De andre blev til sidst ganske ængstelige for ham, men det var han nu ligeglad med.

Denne tilstand måtte imidlertid have en ende.

En dag, den 12. oktober, hørte Ben-Zouf, der snusede om ved Nina-kuben, i hvis store sal professoren for øjeblikket opholdt sig, denne udstøde et gennemtrængende skrig.

Ben-Zouf løb ind til ham.

"Er De kommet til skade?" sagde han i en tone, så rolig, som om han sagde goddag.

"*Heureka*, siger jeg dig, *heureka*!" svarede Palmyrin Rosette, der fo'r rundt som et galt menneske.

"*Heureka*?" gentog Ben-Zouf.

"Ja, *heureka*! Ved du ikke, hvad det betyder?"

"Nej."

"Så gå Fanden i vold."

"Det er et held," tænkte Ben-Zouf, "at når professoren ikke vil svare, så holder han i det mindste på formerne!"

Og han gik, ikke Fanden i vold, men til Hector Servadac.

"Kaptajn," sagde han, "jeg har noget at melde."

"Hvad da?"

"Han … den lærde … han har – *heureka*!"

"Han har fundet det ..." udbrød kaptajn Servadac. "Hvad har han da fundet?"

"Ja, det ved jeg ikke."

"Ja men, det er netop det, vi må have at vide."

Og kaptajn Servadac blev mere urolig end nogen sinde.

Imidlertid var Palmyrin Rosette på vejen til sit studerekammer, mens han for sig selv sagde:

"Ja, sådan er det ... det kan ikke være anderledes ... Den slyngel! ... Men er det tilfældet, så skal det komme ham dyrt at stå ... Vil han imidlertid tilstå det? Aldrig! ... Før lader han sig slå ihjel ... Men jeg skal bruge list ... vi skal dog få at se!"

Det var ikke muligt at forstå meningen af dette, men hvad man snart så, var, at Palmyrin Rosette fra den dag aldeles forandrede sin holdning overfor mester Isak Hakhabut. Hidtil havde han stedse undgået ham eller sjoflet ham. Nu var det ganske anderledes.

Hvem undrede sig mest over det? Sikkert nok mester Isak, der ikke var forvænt i henseende til behagelig omgang. Professoren besøgte ham ofte i hans mørke butik; han viste interesse for ham, både for hans person og for hans forretning. Han spurgte ham, om han nu havde fået alle sine varer solgt, hvor meget han havde tjent på dem, om han nu også rigtig havde benyttet en så enestående lejlighed, osv. osv., og det alene i den hensigt at pine sandheden ud af ham.

Isak Hakhabut, der var så mistroisk som en gammel ræv, var noget tilbageholdende i sine svar. Denne forandring i professorens optræden over for ham kunne nok gøre ham noget forundret. Hans første tanke var, om Palmyrin Rosette måske havde i sinde at låne penge hos ham.

Nu ved man jo, at Isak Hakhabut i princippet ikke havde noget imod at låne penge ud imod gode renter; men han ville kun låne mod en solid underskrift, og – rent ud sagt – han mente kun at kunne indlade sig med grev Timascheff, der var en rig russisk adelsmand. Som gascogner var kaptajn Servadac naturligvis en pjalt. Og professoren – hvem kunne falde på at låne penge til en professor? Mester Isak var følgelig noget tilbageholdende.

På den anden side blev jøden snart nødt til at gøre en brug af sine penge, som han ikke havde tænkt sig. Hans varer var nemlig snart sluppet op. Han havde solgt alt til gallierne, men havde tillige været så uforsigtig ikke at gemme noget til sig selv. Han havde navnlig ikke mere kaffe. Og om man så omgås nok så sparsommeligt med kaffe, så – "når der ikke er mere, så er der ikke mere," ville Ben-Zouf have sagt.

Altså kunne mester Isak ikke længere få den drik, som han ikke kunne undvære, og han blev nødt til at se at få noget af reserven i hovedmagasinet.

Efter lang betænkning kom han endelig til den erkendelse, at da hele reserven var fælles for gallierne uden forskel, så havde han samme ret til den som alle andre, og han opsøgte derfor Ben-Zouf.

"Hr. Ben-Zouf," sagde han i sin sødeste tone, "jeg har en lille tjeneste at bede Dem om."

"Tal, Josva," svarede Ben-Zouf.

"Jeg ville gerne af reservebeholdningen have et pund kaffe til mit personlige brug."

"Et pund kaffe! Hvad! Vil du have et pund kaffe?"

"Ja, hr. Ben-Zouf."

"Det er sandelig en alvorlig sag!"

"Er der måske ikke mere?"

"Jo, der er et par hundrede pund endnu."

"Nå?"

"Nå, gamle," svarede Ben-Zouf og rystede højtideligt på hovedet, "jeg ved ikke, om jeg må give dig noget af det."

"Giv mig det, hr. Ben-Zouf, det vil være en vederkvægelse for mit hjerte."

"Jeg bryder mig forbandet lidt om at vederkvæge dit hjerte."

"Men De vil dog vel ikke nægte mig, hvad enhver anden ..."

"Jo, det er netop ulykken, at du ikke er enhver anden."

"Men, bedste hr. Ben-Zouf ..."

"Nå, jeg skal forebringe sagen for Hs. Excellence generalguvernøren."

"Ak, hr. Ben-Zouf, jeg tvivler ikke om, at hans retfærdighed ..."

"Tværtimod, gamle, det er netop på grund af hans retfærdighed, at jeg er bange for dig!"

Og med denne lidet trøstende bemærkning lod ordonnansen Isak Hakhabut blive stående.

Palmyrin Rosette, der stadig gik på lur, kom netop til ved de sidste ord. Lejligheden forekom ham at være gunstig, og han gik lige til sagen.

"Hør, mester Isak," sagde han. "De trænger til kaffe?"

"Ja, hr. professor," svarede Isak Hakhabut.

"De har altså solgt alt?"

"Ak ja! jeg har været så dum."

"Men De må jo nødvendigvis have kaffe ... den bringer varme i blodet ..."

"Ganske rigtigt ... og i det sorte hul kan jeg ikke undvære den ..."

"Godt, mester Isak, De skal få kaffe ..."

"Tak, hr. professor ... og skønt jeg har solgt min kaffe, har jeg dog vel som enhver anden ret til at få det, jeg behøver."

"Ganske vist ... mester Isak ... ganske vist! ... Behøver De meget?"

"Kun et pund ... Jeg sparer så stærkt på det ... det kan jeg have i lang tid."

"Men hvor skal vi få den kaffe vejet?" spurgte Palmyrin Rosette, med lidt mere eftertryk, end han selv vidste af.

"På min bismer ..." mumlede jøden.

Og det forekom Palmyrin Rosette, at han hørte et svagt suk.

"Ja ..." ytrede han, "på bismeren. Her er jo ikke anden vægt?"

"Nej!" svarede Isak, der måske angrede sit suk.

"Nå, mester Isak, det bliver jo en god forretning. For et pund kaffe får de syv."

"Ja ... syv ... det er ganske rigtigt."

Professoren så harmfuld på mande. Han ville gerne stille ham et spørgsmål, men han vovede det ikke, da han med rette antog, at Isak ikke ville rykke ud med sandheden.

Til sidst var han dog lige ved at give efter for sin utålmodighed, da Ben-Zouf kom til.

"Nå?" spurgte Isak Hakhabut hurtigt.

"Guvernøren vil ikke ..." svarede Ben-Zouf.

"Han vil ikke give mig kaffe?" udbrød Isak.

"Nej, men han vil sælge."

"Sælge, *mein Gott!*"

"Ja, og det er ganske i sin orden, da du jo har fået alle koloniens penge. Nå, op med mønten!"

"Tvinge mig til at købe, mens en anden ..."

"Jeg har jo en gang sagt dig, at du ikke er en anden. Vil du købe, ja eller nej?"

"Barmhjertige Gud!"

"Svar, ellers lukker jeg butikken!"

Isak vidste, at Ben-Zouf ikke var at spøge med.

"Nu da ... jeg skal købe," sagde han.

"Godt."

"Men til hvilken pris?"

"Til samme pris, som du har solgt. Du skal ikke blive trukket op!"

Isak Hakhabut havde stukket hånden i lommen, og man hørte nogle mønter klingre. Professoren blev mere og mere opmærksom.

"Hvad," sagde jøden, "skal jeg så give for et pund kaffe?"

"Ti francs," svarede Ben-Zouf. "Det er prisen her på pladsen. Men det kan jo være dig det samme, da guld jo ingen værdi har, når vi engang kommer tilbage til Jorden."

"Guld ingen værdi!" udbrød Isak. "Skulle det være muligt, hr. Ben-Zouf?"

"Det skal du nok få at se."

"Den Evige stå mig bi! Ti francs for et pund kaffe ..."

"Ti francs! Kan det nu snart få en ende?"

Isak Hakhabut tog et guldstykke op af lommen, holdt det hen til lampen og næsten kyssede det.

"Og De vil veje på min bismer?" spurgte han i en så ynkelig tone, at det næsten var mistænkeligt.

"Ja, hvad skulle jeg ellers veje på?" svarede Ben-Zouf.

Derpå tog han bismeren, hængte en skål på krogen og hældte så megen kaffe i den, som der behøvedes, for at nålen skulle vise et pund, – eller syv i virkeligheden.

Isak Hakhabut fulgte ham med øjnene.

"Pas nu på!" sagde Ben-Zouf.

"Står nålen rigtigt?" spurgte handelsmanden og bøjede sig ned over instrumentets graderede cirkel.

"Ja vel, gamle Jonas!"

"Stød lidt til den med fingren, hr. Ben-Zouf!"

"Hvorfor det?"

"Fordi ... fordi ..." mumlede Isak Hakhabut, "fordi min bismer måske ikke er ... ganske ... pålidelig ..."

Næppe var disse ord udtalt, før professoren kastede sig over Isak og tog ham i halsen.

"Slyngel!" råbte han.

"Hjælp! Hjælp!" skreg Isak.

De sloges, og Ben-Zouf lagde sig ikke imellem. Han opmuntrede tvært imod de kæmpende og skoggerlo. I hans øjne var den ene ikke et hår bedre end den anden.

Men ved larmen af denne batalje kom kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop til for at se, hvad der var på færde.

Man skilte Isak og professoren fra hinanden.

"Men hvad er der dog på færde?" spurgte Hector Servadac.

"Der er det," svarede Palmyrin Rosette, "at denne nederdrægtige skurk har givet os en falsk bismer, en bismer, der viser en større vægt end den virkelige."

"Er det sandt, Isak?"

"Hr. guvernør ... ja ... nej! ..." svarede han, "ja!"

"Den tyveknægt har solgt efter falsk vægt," vedblev professoren med stigende raseri, "og da jeg har vejet min komet på hans bismer, har jeg jo fået en højere vægt end den virkelige."

"Er det sandt?"

"Ak ..., jeg ved ikke, ..." stammede Isak Hakhabut.

"Og denne urigtige masse har jeg lagt til grund for mine nye beregninger, så at disse ikke har stemt med mine observationer, og jeg har måttet tro, at den ikke mere var, hvor den skulle være."

"Hvem? ... Gallia?"

"Nej, for Fanden! Nerina ... vor måne!"

"Men Gallia da?"

"Gallia er fremdeles, hvor den skal være," svarede Palmyrin Rosette. "Den går nu direkte til Jorden, og vi med den! ... også den forbandede Isak! ... Gid Fanden havde ham!"

16 Kaptajn Servadac og Ben-Zouf foretager en rejse, men kommer straks hjem igen.

Det forholdt sig ganske rigtigt. I al den tid, Isak Hakhabut havde drevet handel på kysten, havde han solgt efter falsk vægt. Det var der ingen, der undrede sig over, da manden var godt nok kendt. Men nu, da sælgeren blev til køber, vendte hans uærlighed sig mod ham selv. Det var netop bismeren, der lagde grunden til hans rigdom, og man så snart, at den viste en fjerdedel fejl, – hvorved professoren blev i stand til at genoptage sine beregninger på en rigtig basis.

Når denne bismer på Jorden angav en vægt af et kilogram, vejede genstanden i virkeligheden kun syv hundrede og halvtreds gram. Fra den vægt, den viste på Gallia, måtte der altså trækkes en fjerdedel. Selvfølgelig kunne professorens beregninger, der gik ud fra en fjerdedel for stor masse af kometen, ikke stemme med Nerinas virkelige stillinger, da de netop var afhængige af Gallias masse.

Palmyrin Rosette, der var særdeles tilfreds med den grundige afbankning, han havde givet Isak Hakhabut, tog nu straks igen fat på Nerina.

At Isak Hakhabut blev slemt hånet efter dette optrin, er en selvfølge. Ben-Zouf forsikrede ham i det uendelige, at han ville blive tiltalt for at have brugt falsk vægt og mål, og at han ikke kunne undgå at komme for retten.

"Hvor da og hvornår?" spurgte Isak.

"Oppe på Jorden, når vi kommer hjem, gamle kæltring!" svarede Ben-Zouf forekommende.

Jøden lukkede sig inde i sit sorte hul og lod sig se så lidt som muligt.

Der var endnu to og en halv måned til den dag, da gallierne håbede at møde Jorden. Den 7. oktober var kometen atter kommet ind i de teleskopiske planeters bælte, hvorfra den tidligere havde taget Nerina med sig.

Den 1. november havde den lykkeligt passeret dette bælte, der er så opfyldt med asteroider, som efter al sandsynlighed stammer fra en sprængt planet imellem Jupiter og Mars. I løbet af denne måned skulle Gallia gennemløbe en bue af 24 millioner mile og komme Solen indtil 46 millioner mile nær.

Temperaturen blev nu tåleligere – en halv snes grader under frysepunktet; men det tegnede dog endnu ikke til tøvejr. Havet var stadig tillagt, og de to skibe hvilede endnu på deres krystalklare underlag.

Spørgsmålet om englænderne på den lille Gibraltar-ø kom nu på tale. Man tvivlede ikke om, at de jo nok havde holdt den skrækkelige kulde ud.

Kaptajn Servadac betragtede dette spørgsmål fra et synspunkt, der gjorde hans hjerte ære. Han sagde, at man trods den tidligere dårlige modtagelse burde sætte sig i forbindelse med dem for at meddele dem alt, hvad de formodentlig var uvidende om. Der var megen fare forbundet med tilbagekomsten til Jorden, som jo i virkeligheden ville blive et nyt sammenstød. Det burde man meddele englænderne og opfordre dem til i fællesskab med de andre at imødegå faren.

Grev Timascheff og løjtnant Prokop var fuldstændig af samme mening. Det var et humanitetsspørgsmål, som de ikke kunne være ligegyldige overfor.

Men hvorledes skulle man på den tid komme til Gibraltarøen? Over havet naturligvis, der endnu frembød en fast og sikker vej.

Det var også den eneste tænkelige udvej, for var det først blevet tøvejr, var ingen forbindelse mulig. Man kunne nemlig ikke mere gøre regning på skibene, og at bruge dampbarkassen ville altid tage nogle tønder kul, som man måtte beholde i reserve for det tilfælde, at kolonisterne ville flytte over til øen Gurbi.

Der var rigtignok giggen, som man jo allerede en gang før havde brugt som sejlbåd; men man mærkede endnu ikke spor af vind.

Der var altså ikke andet for end at foretage rejsen til fods eller rettere sagt på skøjter. Det var et godt stykke vej, – henved 65 mile. Turde man vove at indlade sig på det?

Kaptajn Servadac tilbød at gøre forsøget. Tolv til atten mile om dagen, eller omtrent 10 km. i timen, det var ikke noget for en øvet skøjteløber. I løbet af en uges tid kunne han besøge Gibraltar og være tilbage igen. Et kompas, noget koldt kød og en lille spirituslampe til at lave kaffe ved var alt, hvad han behøvede til denne lidt vovelige færd.

Grev Timascheff og løjtnant Prokop gjorde påstand på enten at foretage rejsen i hans sted eller også at ledsage ham. Men kaptajn Servadac ville ikke indlade sig på noget sådant. Hvis en ulykke indtraf, var det bedst, at greven og løjtnanten forblev på Varmeland.

Grev Timascheff måtte give efter. Kaptajn Servadac ville kun have én ledsager, nemlig hans trofaste Ben-Zouf. Han spurgte denne, om han ville med.

"Om jeg vil med, kaptajn!" udbrød Ben-Zouf. "En sådan lejlighed til at få benene rørt! Tror De virkelig, jeg ville lade Dem rejse alene?"

Afrejsen blev bestemt til den 2. november. Vistnok var ønsket om at komme englænderne til hjælp den første følelse, som besjælede kaptajn Servadac; men hans gascognerhjerne havde dog måske også undfanget en anden idé. Det havde han dog ikke talt til nogen om, ikke engang til grev Timascheff.

I hvert tilfælde indså Ben-Zouf, at der "stak noget under", da kaptajnen aftenen før afrejsen sagde til ham:

"Ben-Zouf, kan du ikke i hovedmagasinet finde noget, du kunne lave et fransk flag af?"

"Jo, kaptajn," svarede Ben-Zouf.

"Godt, lav så sådan et flag, uden at nogen ser dig, stik det til dig og tag det med."

Ben-Zouf spurgte ikke videre, men adlød.

Hvilken plan havde da kaptajn Servadac, og hvorfor ville han ikke meddele sine venner den?

Forinden vi går videre, må vi her omtale et vist psykologisk fænomen, der, om det end ikke hørte til de himmelske fænomeners kategori, i alt fald var lige så naturligt, – når man tager hensyn til den menneskelige svaghed.

Siden Gallia begyndte at nærme sig Jorden, fjernede grev Timascheff og kaptajn Servadac sig uvilkårligt mere fra hinanden, muligvis ganske mod deres eget vidende. Mindet om deres tidligere rivalitet, der under et to og tyve måneders

samliv fuldstændig var gået i glemme, dukkede lidt efter lidt frem igen. Ville disse mænd, som sammen med hinanden havde bestået så mange eventyr, ikke ved deres tilbagekomst til Jorden atter være de gamle medbejlere? Selv om man har været gallier, er man dog alligevel menneske. Fru de L... var måske fri endnu, – ja, det burde man vel ikke engang tvivle om ...

Med eller mod deres vilje udviklede der sig som følge heraf en vis kulde imellem greven og kaptajnen. For øvrigt havde der aldrig været rigtig fortrolighed imellem dem, men kun et venskabeligt forhold, der var en følge af omstændighederne.

Efter disse bemærkninger skal vi nu meddele kaptajn Servadacs plan, som måske ville give anledning til ny rivalitet imellem ham og grev Timascheff, hvilket også var grunden til, at han beholdt sin hemmelighed for sig selv.

Man vil mindes, at englænderne stadig holdt Gibraltar-øen besat under engelsk højhed. Det var de i deres gode ret til, og kom øen tilbage til Jorden, kunne ingen gøre dem den stridig.

Men lige over for Gibraltar lå den lille ø Ceuta. Forinden sammenstødet tilhørte Ceuta spanierne og beherskede den ene side af strædet. Men det forladte Ceuta tilhørte den, der først tog det i besiddelse. Det var derfor kaptajnens plan at begive sig til Ceuta-klippen, tage den i besiddelse i Frankrigs navn og plante det franske flag på den.

"Hvem ved," tænkte han, "om ikke Ceuta kommer lykkelig og vel til Jorden for der at beherske et eller andet vigtigt Middelhav? I så fald giver det franske flag Frankrig ret til klippen."

Og det var grunden til at kaptajn Servadac og hans ordonnans Ben-Zouf, uden at tale om det til nogen, drog ud på

dette erobringstog.

Det må man i øvrigt lade Ben-Zouf, han var mand for at forstå sin kaptajn. Erobre en stump klippe til Frankrig! Narre englænderne! Det var noget for ham.

Først da de var ene ude på isen, meddelte kaptajnen Ben-Zouf sine planer, og det lod til, at denne pludselig kom til at mindes de gamle regimentsviser, for med kraftig røst sang han:

Se, nu står Solen op!
Fremad, I raske zouaver!

Kaptajn Servadac og Ben-Zouf ilede varmt påklædte hen over den hvide isflade og havde snart tabt Varmeland af syne.

På rejsen forefaldt intet mærkeligt. De gjorde jævnligt holdt for at hvile og holde måltid. Kulden var ikke streng, ikke engang om natten, og tre dage efter deres afrejse, den 5. november, var de to helte kun nogle få kilometer fra øen Ceuta.

Ben-Zouf var i strålende humør. Skulle man have stormet, ville han have været med i stormkolonnen; nu ilede de to eventyrere kun desto raskere frem for at nå klippen.

Men pludselig, da de endnu var henved tre kilometer derfra, standsede Ben-Zouf, som var meget skarpsynet, og sagde:

"Kaptajn, se der!"

"Hvad er der, Ben-Zouf?"

"Noget bevæger sig på klippen."

"Fremad," sagde kaptajn Servadac.

På nogle få minutter havde de tilbagelagt to kilometer. De sagtnede derpå deres løb og standsede atter.

"Kaptajn!"

"Nå, Ben-Zouf?"

"Der er ganske sikkert en herre på Ceuta, og han står og gestikulerer til os. Han strækker armene, som om han havde sovet over sig."

"For Fanden!" udbrød kaptajn Servadac, "skulle vi måske være kommet for sent?"

Atter ilede de frem, og kort efter udbrød Ben-Zouf:

"Nej, kaptajn, det er en telegraf!"

Det var ganske rigtig en telegraf, en semafor, der var i virksomhed på Ceuta-klippen.

"Men for Fanden!" udbrød kaptajnen, "er det en telegraf, må der jo være nogen, der har opstillet den."

"Med mindre der," sagde Ben-Zouf, "på Gallia vokser telegrafer i stedet for træer."

"Der må jo absolut være nogen, der sætter den i bevægelse."

"Det skulle man unægtelig tro."

Hector Servadac så noget overrasket mod nord.

Langt ude i horisonten hævede Gibraltarklippen sig, og det forekom dem begge, at dér også var en telegraf, som besvarede den førstes signaler.

"De har besat Ceuta," udbrød kaptajn Servadac, "og vor ankomst meldes nu til Gibraltar."

"Hvad så, kaptajn?"

"Så må vi opgive vore erobringsplaner og gøre gode miner til slet spil."

"Men, kaptajn, hvis der nu kun er fem-seks englændere til at forsvare Ceuta ..."

"Nej, Ben-Zouf," svarede kaptajn Servadac, "man er kommet os i forkøbet, og med mindre mine argumenter bringer dem til at vige pladsen, er der ikke noget at gøre ved den ting."

De var nu kommet til foden af klippen. I samme øjeblik sprang en skildvagt frem, som om han havde en fjeder i sig.

"Hvem der?"

"Venner! Frankrig!"

"England!"

Det var de første ord, der blev udvekslet. Men nu kom fire mænd til syne oppe på klippen.

"Hvad vil De?" spurgte en af disse mænd, der hørte til garnisonen i Gibraltar.

"Jeg vil gerne tale med Deres chef," svarede kaptajn Servadac.

"Med kommandanten på Ceuta?"

"Med kommandanten på Ceuta, siden Ceuta allerede har en kommandant."

"Jeg skal melde ham det," svarede den engelske soldat.

Lidt efter kom kommandanten gående i fuld uniform.

Det var major Oliphant i egen høje person.

Nu var det ikke muligt at tvivle længere. Samme tanke, som kaptajn Servadac havde haft, at besætte Ceuta, havde englænderne også haft; men de havde hurtigere kunnet bringe den til udførelse. Efter at have besat klippen indrettede de en vagtbygning med solide kasematter og førte brændsel og levnedsmidler derover fra Gibraltar, før havet var lagt til.

En tyk røg fra klippen beviste, at man havde fyret godt i, og at garnisonen ikke havde lidt ved den galliske vinters strenghed. Og, ganske rigtigt, de engelske soldater så overordentlig trivelige ud, og major Oliphant havde, skønt han ikke ville indrømme det, fået en lille begyndelse til mave.

For øvrigt førte Ceuta-englænderne ikke så isoleret et liv, da de kun havde fire mile til Gibraltar og desuden havde

forbindelse med den gennem telegrafen.

General Murphy og major Oliphant havde ingenlunde afbrudt deres skakparti. Deres vel overvejede træk meldte de hinanden pr. telegraf, og det er overflødigt at bemærke, at det endnu var samme parti, som de spillede under kaptajn Servadacs besøg på Gibraltar.

Imidlertid ventede majoren med kold og stiv holdning på, hvad de to fremmede havde at sige ham.

"Major Oliphant, om jeg ikke tager fejl?" sagde kaptajn Servadac, idet han hilste.

"Major Oliphant, guvernør over Ceuta," svarede officeren og tilføjede: "Hvem har jeg den ære at tale med?"

"Kaptajn Servadac, generalguvernør over Varmeland."

"Ah! meget vel," svarede majoren.

"Min herre," vedblev Hector Servadac, "undskyld, det overrasker mig lidt at se Dem som kommandant over, hvad der er tilbage af en tidligere spansk besiddelse."

"Det er Dem tilladt, kaptajn."

"Tør jeg spørge Dem, i henhold til hvilken ret ..."

"I henhold til den førstkomnes ret."

"Fortræffeligt, major Oliphant. Men tror De ikke, at de spaniere, som nu er vore gæster på Varmeland, med nogen ret kunne få i sinde at reklamere ..."

"Det tror jeg ikke, kaptajn Servadac."

"Og hvorfor ikke, om De tillader?"

"Fordi det er de spaniere, som har overdraget England deres ret til Ceuta."

"Ifølge overenskomst, major Oliphant?"

"Ifølge skriftlig overenskomst."

"Nej virkelig!"

"De har endog, kaptajn Servadac, fået betaling for denne overdragelse i gode engelske guldstykker."

"Aha!" udbrød Ben-Zouf, "nu ved vi, hvorfra Negrete og hans kammerater var så dygtigt beslået med penge."

Det var ganske rigtigt gået til, som major Oliphant sagde. De to officerer havde, som man vil mindes, hemmeligt aflagt et besøg på Ceuta, den gang spanierne endnu var der, og havde med lethed fået dem til at overdrage øen til England.

Dermed faldt kaptajn Servadacs argumenter til Jorden til stor sorg både for erobreren og for hans stabschef. Han trængte følgelig ikke videre på, for at man ikke skulle fatte mistanke om hans planer.

"Tør jeg spørge," sagde nu major Oliphant, "hvad der skaffer mig æren af Deres besøg?"

"Major Oliphant," svarede kaptajn Servadac, "jeg er kommet for at vise Dem og Deres folk en tjeneste."

"Ah!" sagde majoren i en tone, som om han var sig bevidst, at han ikke behøvede at tage mod tjenester af nogen.

"Måske, major Oliphant, forstår De ikke ganske, hvad der egentlig er foregået, og ved ikke, at Ceutas og Gibraltars klipper nu ligger på en komet, der farer om i verdensrummet?"

"En komet?" gentog majoren med et yderst vantro smil.

Med få ord forklarede kaptajn Servadac ham følgerne af sammenstødet mellem Jorden og kometen, – uden at den engelske officer så meget som rynkede øjenbrynene. Derpå udviklede han, at det var højst sandsynligt, at man ville komme tilbage til Jorden, og at det måske var ganske hensigtsmæssigt,

om alle Gallias beboere slog sig sammen for at forebygge farerne ved et nyt sammenstød.

"Altså, major Oliphant, hvis Deres lille garnison her og i Gibraltar vil udvandre til Varmeland ...?"

"Jeg er Dem overordentlig forbunden, kaptajn Servadac," svarede major Oliphant koldt, "men vi kan ikke forlade vor post."

"Hvorfor ikke?"

"Vi har ingen ordre fået fra vor regering, og vort tjenestebrev til admiral Fairfax venter endnu på postens afgang."

"Men jeg siger Dem endnu en gang, vi er ikke her på Jorden, og inden to måneder støder kometen sammen med jordkloden."

"Det undrer mig aldeles ikke, kaptajn Servadac, for England har sikkert gjort alt for at drage den til sig."

Majoren troede åbenbart ikke et ord af, hvad kaptajnen sagde.

"Som De behager," svarede denne. "De vil absolut forblive på Ceuta og Gibraltar?"

"Naturligvis, kaptajn Servadac, da de behersker indgangen til Middelhavet."

"Å, der er måske ikke mere noget Middelhav, major Oliphant."

"Der er altid et Middelhav, hvis det behager England. – Men undskyld, kaptajn Servadac, general Murphy melder mig med telegrafen et meget betænkeligt skaktræk. De undskylder ..."

Kaptajn Servadac snoede sit overskæg, som om han ville rykke det ud, og bukkede for major Oliphant. De engelske

soldater gik igen ind i deres kasemat, og de to erobrere stod ene ved foden af klippen.

"Nå, Ben-Zouf?"

"Nå, kaptajn! Det var ellers et rart felttog det!"

"Lad os komme afsted, Ben-Zouf."

"Ja, lad os det, kaptajn," svarede Ben-Zouf, men glemte at synge sin zouav-vise.

Og de tog afsted, uden at have haft lejlighed til at udfolde deres fane.

På hjemturen indtraf der ikke noget, og den 9. november var de igen på Varmeland, hvor de traf Palmyrin Rosette aldeles rasende. Og det kan ikke nægtes, han havde grund til det.

Som ovenfor sagt, gennemgik professoren atter sine beregninger med hensyn til Nerina. Han var endelig blevet færdig dermed og havde nu alle sin drabants elementer ...

Men Nerina, der dagen i forvejen skulle have vist sig, var ikke kommet op over Gallias horisont. Formodentlig var den tiltrukket af en mægtigere asteroide og føjtede nu om mellem de teleskopiske planeter.

17 Der handler om det store spørgsmål: at komme tilbage til jorden, og om løjtnant Prokops dristige forslag.

Ved sin hjemkomst meddelte kaptajn Servadac grev Timascheff udbyttet af sit besøg hos englænderne. Han lagde ikke skjul på, at Ceuta var blevet solgt af spanierne, som for øvrigt ingen ret havde til det, og han fortav kun sine personlige planer.

Man enedes da om, at siden englænderne ikke ville komme til Varmeland, måtte man hjælpe sig uden dem. Man havde nu advaret dem; de fik så selv klare sig.

Der stod endnu tilbage at afhandle det alvorlige spørgsmål om kometens og jordklodens nye sammenstød.

Først og fremmest måtte det betragtes som et sandt vidunder, at kaptajn Servadac og de andre havde overstået det første sammenstød. Sandsynligvis kom det af, at bevægelsen på grund af ukendte omstændigheder var foregået temmelig langsomt. Om nogen på Jorden var faldet som ofre for katastrofen, ville man senere få at vide. Sikkert var det i alt fald, at af dem, der var blevet ført bort ved sammenstødet, havde ingen lidt skade.

Ville hjemrejsen løbe lige så heldigt af? Det turde man ikke gøre regning på.

Det var den 10. november, at man afhandlede dette vigtige spørgsmål. Grev Timascheff, kaptajn Servadac og løjtnant Prokop havde taget plads i forsamlingssalen; også Ben-Zouf var til stede. Derimod havde Palmyrin Rosette, der ligeledes var

indbudt til mødet, afslået at komme, da det var et spørgsmål, som ikke interesserede ham. Han var aldeles utrøstelig, efter at hans kære Nerina var forsvundet. Skulle han nu tillige miste sin komet, ligesom han havde mistet dens drabant, ønskede han blot, at man ville lade ham i fred. Og det gjorde man.

Kaptajn Servadac og grev Timascheff, der blev mere og mere kølige over for hinanden, lod sig ikke mærke med deres hemmelige tanker, men drøftede det for alle så betydningsfulde spørgsmål.

Kaptajn Servadac tog først ordet og udtalte sig således:

"Mine herrer, det er i dag den 10. november. Hvis min gamle lærers beregninger er rigtige – og det må de være –, vil der altså om en og halvtreds dage finde et nyt sammenstød sted mellem kometen og Jorden. Bør vi tage forholdsregler i så henseende?"

"Utvivlsomt, kaptajn," svarede grev Timascheff, "men står det i vor magt at gøre det, må vi ikke snarere alene stole på Forsynet?"

"Det forbyder ikke, at man hjælper sig selv. hr. greve," svarede kaptajn Servadac. "Tvært imod."

"Har De da nogen forestilling om, hvad man kan gøre, kaptajn Servadac?"

"Oprigtigt talt, nej."

"Hvad, mine herrer," sagde nu Ben-Zouf, "er sådanne lærde folk som De, med skyldig respekt, ikke i stand til at styre den Satans komet, som De selv vil?"

"For det første er vi ikke lærde folk, Ben-Zouf," svarede kaptajn Servadac, "og selv om vi var det, formåede vi ikke noget. Se, om Palmyrin Rosette, der dog er videnskabsmand ..."

"Men dårligt dresseret!" sagde Ben-Zouf.

"Meget muligt, men dog videnskabsmand; se, om han kan forhindre Gallia fra at vende tilbage til Jorden."

"Men hvad nytte er så al den videnskab til?"

"I de fleste tilfælde til at vide, at man endnu ikke ved alt," svarede grev Timascheff.

"Mine herrer," sagde løjtnant Prokop, "sikkert er det, at adskillige farer truer os ved dette nye sammenstød. Jeg skal med Deres tilladelse opregne dem; vi kan da bedst se, om det er muligt at besejre dem eller i alt fald formindske virkningen af dem."

"Tal, Prokop," bød grev Timascheff.

Man talte så roligt om disse sager, som om de egentlig slet ikke vedkom nogen af dem.

"Mine herrer," tog løjtnant Prokop til orde, "vi må først klare det spørgsmål, på hvilken måde vil dette nye sammenstød kunne finde sted, og dernæst må vi se, hvad der i hvert enkelt tilfælde er at frygte eller at håbe."

"Det er logisk rigtigt," svarede kaptajn Servadac, "men lad os ikke glemme, at de to himmellegemer bevæger sig imod hinanden med en hastighed, der i sammenstødets øjeblik vil være halvfems tusinde mile i timen."

"Det er en rar jernbanefart!" tillod Ben-Zouf sig at ytre.

"Lad os dernæst se, hvorledes sammenstødet vil finde sted," vedblev løjtnant Prokop. "De to himmellegemer vil enten støde sammen i en skrå retning eller fare lige mød hinanden. I første tilfælde kan det hænde, at Gallia ligesom forrige gang kun strejfer Jorden og, efter at have taget nogle stykker med sig, fortsætter sin bane ud i rummet. Men der er da sikkert kommet

forstyrrelse i denne bane, og vi har kun ringe udsigt til nogen sinde at se vore medmennesker igen."

"Det er noget for hr. Palmyrin Rosette, men ikke for os," bemærkede Ben-Zouf.

"Lad os foreløbig holde denne mulighed ude af betragtning," svarede grev Timascheff. "De gode og uheldige sider ved den kender vi tilstrækkeligt. Lad os gå over til det direkte sammenstød, det vil sige det tilfælde, at Gallia, efter at være stødt mød Jorden, forbliver på denne."

"Som en vorte i ansigtet!" sagde Ben-Zouf.

"Stille, Ben-Zouf!" udbrød Hector Servadac.

"Som De befaler, kaptajn."

"Lad os altså se, fortsatte løjtnant Prokop, hvad der kan tænkes at følge af et ligefremt sammenstød. Først og fremmest må vi erindre, at da Jordens masse er betydeligt større end Gallias, vil dens hastighed ikke blive forandret ved dette møde, og den vil tage kometen med sig."

"Indrømmet," svarede kaptajn Servadac.

"Nu vel, mine herrer, i så tilfælde vil Gallia enten træffe Jorden med den side af dens ækvator, hvor vi opholder os, eller med den modsatte side eller også med en af dens poler. I alle disse tilfælde er der al udsigt til, at ikke en eneste slipper levende fra det."

"Forklar Dem nærmere, løjtnant," sagde kaptajn Servadac.

"Er vi i det øjeblik, sammenstødet finder sted, på den side, der vender mod Jorden, så bliver vi knust."

"Det er tydeligt," sagde Ben-Zouf.

"Er vi på den modsatte side, har vi foruden visheden om at blive knust, da hastigheden pludselig ophører – hvilket vil have

samme virkning som et direkte sammenstød – tillige visheden om at blive kvalt. Gallias atmosfære vil nemlig blive blandet med Jordens, og der vil ingen luft være på toppen af det hundrede mile høje bjerg, som Gallia vil danne på Jorden."

"Og hvis Gallia støder mod Jorden med en af polerne?" spurgte grev Timascheff.

"I så fald," svarede løjtnant Prokop, "bliver vi uundgåeligt slynget frem og knust i et forfærdeligt fald."

"Meget vel," sagde Ben-Zouf.

"Og jeg tilføjer, at i det umulige tilfælde, at ingen af disse gisninger holder stik, bliver vi ufejlbarligt brændt op."

"Brændt op?" udbrød Hector Servadac.

"Ja, for når Gallias hastighed, der pludselig ophører, bliver forvandlet til varme, vil kometen i ethvert tilfælde helt eller for en del blive brændt op under påvirkningen af en temperatur, der vil stige til flere tusinde grader."

Alt, hvad løjtnant Prokop anførte, var åbenbart aldeles korrekt. Hans tilhørere så på ham og lyttede, uden mindste forbavselse, til udviklingen af disse forskellige hypoteser.

"Men, hr. Prokop," sagde Ben-Zouf, "tillad mig et spørgsmål. Hvis Gallia nu falder i havet?"

"Hvor dybt end Atlanterhavet eller Stillehavet er," svarede løjtnant Prokop, – "og den største dybde er kun noget over en mil – er denne vandmasse dog utilstrækkelig til at ophæve virkningerne af stødet. Følgelig vil disse straks indtræde ..."

"Også drukningen?" udbrød Ben-Zouf.

"Altså, mine herrer," sagde kaptajn Servadac, "at blive knust, druknet, kvalt efter stegt, det er den skæbne, der venter os, hvorledes så sammenstødet end går for sig."

"Ja, kaptajn Servadac," svarede løjtnant Prokop uden betænkning.

"Godt," sagde Ben-Zouf, "så har vi kun ét at gøre."

"Og hvad skulle det være?" spurgte Hector Servadac.

"Forlade Gallia før sammenstødet."

"Men på hvilken måde?"

"På hvilken måde? Det er simpelt nok. Der er slet ingen."

"Måske dog!" sagde løjtnant Prokop.

Alle så på løjtnanten, der med hovedet i hænderne sad og grundede over en dristig plan.

"Måske dog," gentog han, "og hvor vanvittig min plan end kan synes, tror jeg dog, vi må bringe den i udførelse."

"Tal, Prokop!" sagde grev Timascheff.

Løjtnanten blev nogle minutter siddende fordybet i sine tanker. Derpå sagde han:

"Ben-Zouf har antydet det eneste, vi har at gøre: forlade Gallia før sammenstødet."

"Men er det da muligt?" spurgte grev Timascheff.

"Ja ... måske ... ja!"

"Men hvorledes?"

"I en ballon!"

"En ballon!" udbrød kaptajn Servadac. "Nej, det er for forslidt. Balloner bruger man nu til dags ikke engang i romaner!"

"Behag først at høre mig, mine herrer," sagde løjtnant Prokop med en let rynken af øjenbrynene. "Når vi kun nøjagtigt ved, hvornår sammenstødet vil finde sted, kan vi en time i forvejen hæve os op i Gallias atmosfære. Denne atmosfære vil nødvendigvis føre os med sig med dens egen hastighed; men forinden sammenstødet kan den blive blandet med Jordens

atmosfære, og der er da en mulighed for, at ballonen ligesom glider over fra den ene i den anden, undgår det direkte stød og holder sig svævende i luften, mens sammenstødet finder sted."

"Vel, Prokop," svarede grev Timascheff, "vi forstår dig ... og vi skal gøre, som du siger."

"Af hundrede chancer," vedblev løjtnant Prokop, "har vi rigtignok de ni og halvfems imod os."

"Ni og halvfems?"

"Mindst, for det er sikkert nok, at i det øjeblik, da bevægelsen ophører, vil ballonen blive brændt op."

"Også den?" udbrød Ben-Zouf.

"Den lige så godt som kometen," svarede Prokop, "med mindre der ved denne sammenblanding af to atmosfærer ... jeg ved ikke rigtig ... det er vanskeligt at afgøre ... men jeg tror dog, det er bedst i det afgørende øjeblik at have forladt Gallia."

"Ja, ja!" sagde kaptajn Servadac. "Om chancen kun er som en af tusinde, må vi dog gøre det."

"Men hvad skal vi fylde ballonen med?" spurgte grev Timascheff.

"Med varm luft," svarede Prokop, "vi behøver ikke at være mere end en time oppe i luften."

"Godt," sagde kaptajn Servadac, "en montgolfiere, ... den er lettere at lave ... men af hvad?"

"Vi kan skære den af *Dobryna*s sejl, der er af let og stærkt lærred ..."

"Rigtigt, Prokop," svarede grev Timascheff. "Du har altid svar på rede hånd."

"Hurra! Bravo!" råbte Ben-Zouf.

Det var unægtelig en dristig plan, løjtnant Prokop havde foreslået. Men da det var en afgjort sag, at kolonisterne ellers sikkert ville gå til grunde, måtte man vove forsøget. I det øjemed var det af vigtighed at kende ikke blot timen, men minuttet, ja om muligt sekundet, da sammenstødet ville indtræffe.

Kaptajn Servadac påtog sig med største forsigtighed at spørge Palmyrin Rosette om dette. Og nu begyndte man under løjtnantens ledelse at arbejde på montgolfieren. Den måtte være af temmelig stort omfang, da den skulle optage alle Varmelands beboere, tre og tyve i alt, – for man tænkte nu ikke mere på englænderne på Gibraltar og Ceuta.

Desuden besluttede løjtnant Prokop at gøre alt, for at man, hvis ballonen kom uskadt fra sammenstødet, kunne opholde sig så længe som muligt i luften. Det kunne let hænde, at man måtte søge efter et passende sted at gå ned på, og hans befordring måtte så ikke svigte dem. Derfor besluttede han at medtage en del tørt græs og halm for dermed at opvarme luften inde i montgolfieren. Således bar i sin tid de første luftskippere sig ad.

Dobrynas sejl var oplagt i Nina-kuben. De var af meget fast sejldug, som man kunne gøre endnu tættere ved at overstryge det med fernis, som der fandtes nok af i tartanens ladning. Løjtnanten skar nu de enkelte stykker til, og alle tog fat på arbejdet med at sy dem sammen. De russiske matroser, der var vant til den slags arbejder, viste spanierne, hvorledes de skulle bære sig ad, og man drev ikke tiden bort i det nye værksted.

Når vi siger alle, må vi dog undtage jøden, hvis fraværelse ingen beklagede, og Palmyrin Rosette, som slet ikke ville høre

tale om luftballonen.

En måned gik med disse arbejder. Kaptajn Servadac havde endnu ikke fundet lejlighed til at forelægge professoren spørgsmålet om det forventede sammenstød mellem de to himmellegemer. Palmyrin Rosette var ikke til at komme nær, og tiden gik, uden at man så noget til ham. Da kulden nu ikke var så streng, var han igen flyttet op i sit observatorium og tillod ikke nogen adgang til det. Da kaptajn Servadac forsøgte en tilnærmelse, viste han sig meget utilgængelig. Han var mere end nogen sinde fortvivlet over at skulle vende tilbage til Jorden og ville hverken tænke på den dermed forbundne fare eller bidrage noget til den fælles frelse.

Og dog var det af yderste vigtighed at vide aldeles bestemt, til hvilken tid de to himmellegemer måtte støde sammen med en hastighed af 15 mile i sekundet. Men kaptajn Servadac måtte have tålmodighed, og det havde han.

Gallia kom imidlertid stadig Solen nærmere. Jordklodens skive blev dag for dag synligt større. Kometen havde i løbet af november tilbagelagt 35 millioner mile, og den 1. december var den kun 46 millioner mile fra Solen.

Temperaturen hævede sig nu betydeligt, og med tøvejret kom isgangen. Det var et prægtigt syn at se havet, hvor isen efterhånden brød op. Og over alt piblede nu vandet frem, idet sneen smeltede.

På samme tid begyndte skyer at hæve sig i horisonten og bevæge sig rask for en frisk vind, mens man i den lange galliske vinter havde haft blikstille. Der ville altså snart indtræde uroligt vejr; men det var dog livet, der kom tilbage med lys og varme.

Desværre skete ved denne lejlighed, hvad man havde ventet: den galliske flåde blev ødelagt. Da tøvejret kom, lå kutteren og tartanen endnu hundrede fod over havfladen; men det store isbjerg begyndte at give sig. Natten mellem den 12. og 13. december indtraf katastrofen: ismasserne styrtede sammen, og *Hansa* og *Dobryna* blev knust mod klipperne.

Denne ulykke, som man var forberedt på og ikke kunne afvende, gjorde dog et smerteligt indtryk på kolonisterne, for det var, som om et stykke af Jorden var revet bort fra dem. Isak Hakhabut var dog den, der hylede mest og udstødte forbandelser mod de slette mennesker og specielt mod kaptajn Servadac og hans venner. Hvis man ikke havde tvunget ham til at lægge *Hansa* ind i denne havn, var ulykken ikke sket! Man havde handlet imod hans vilje, man bar ansvaret for, hvad der var sket, og når han kom tilbage til Jorden, skulle han nok anlægge sag mod dem, der havde tilføjet ham et sådant tab!

"For Fanden!" udbrød kaptajn Servadac, "ti nu stille, mester Isak, ellers lader jeg dem lægge i lænker."

Isak Hakhabut tav og krøb ind i sit hul.

Den 14. december var montgolfieren færdig. Den var stærkt syet og ferniseret og meget solid. Nettet var lavet af tynde reb fra *Dobryna*, og den lette båd kunne rumme tre og tyve personer. Der var jo kun tale om et kort ophold i luften, så det gjorde ikke noget til sagen, om man ikke havde det videre bekvemt.

Det eneste, det nu gjaldt om, var spørgsmålet om det rette øjeblik; men det havde den gnavne og forrykte Palmyrin Rosette endnu ikke villet udtale sig om.

På dette tidspunkt skar Gallia Mars' bane; men selve planeten var i en afstand af 33 millioner mile, så at den ikke var farlig.

Men om natten til den 15. december indtraf noget, der nok kunne bringe gallierne på den tro, at deres sidste time var slået. Det var et slags "jordskælv". Vulkanen bevægede sig, som om den blev rystet af underjordiske præster. Kaptajn Servadac og hans venner troede, at kometen skulle revne, og skyndte sig ud i det fri.

På samme tid hørtes der skrig fra observatoriet, og man så den ulykkelige professor komme frem på klipperne med et stykke af den knuste kikkert i hånden.

Man havde ikke tid til at beklage ham. I den mørke nat så det ud, som om Gallia havde fået en ny drabant.

Det var et stykke af selve kometen!

Under trykket af indre kræfter var den blevet sprængt i to dele, ligesom tidligere kometen Gambart. Et kolossalt stykke var løsnet og slynget ud i rummet, og det førte med sig englænderne i Ceuta og deres genboer, englænderne i Gibraltar.

18 Gallierne bereder sig til fra det høje at skue ned på deres asteroide.

Hvad ville følgen af denne alvorlige begivenhed blive for Gallias vedkommende? Dette vovede kolonisterne endnu ikke at besvare.

Solen steg som sædvanlig op over horisonten, men kometens tvedeling havde medført, at om end Gallia fremdeles drejede sig om sin akse fra øst til vest, medtog denne omdrejning dog nu kun den halve tid; der var nu kun seks timer imellem to solopgange i stedet for tolv.

"For Fanden!" udbrød kaptajn Servadac, "nu får året to tusinde og otte hundrede dage."

"Hvorfra skal vi dog få helgener nok til den almanak?" bemærkede Ben-Zouf.

Og det kan ikke nægtes: ville Palmyrin Rosette have sin almanak indrettet efter de nye galliske dage, kunne han komme til at tale om den 238. juni eller 325. december.

Man kunne nu se, at det stykke af Gallia, som havde taget englænderne og Gibraltar med sig, ikke bevægede sig omkring kometen. Det fjernede sig tvært imod fra den. Men havde det også bortført en del af Gallias hav og atmosfære? Var den endnu beboelig? Og ville den nogensinde komme tilbage til Jorden?

Det ville man vel nok en gang få at vide.

Hvad ville nu følgen blive af, at Gallia havde delt sig? Dette spørgsmål søgte kaptajn Servadac, grev Timascheff og løjtnant Prokop straks at klare sig. De havde øjeblikkelig mærket, at

deres muskelkraft var blevet større og tyngden mindre. Da Gallias masse var blevet betydelig mindre, ville så ikke også dens hastighed blive forandret, så at den enten kom for tidligt eller for sent til at møde Jorden?

Men havde Gallias hastighed i mindste måde forandret sig? Løjtnant Prokop mente det ikke; dog vovede han ikke at udtale sig om det, da han ikke havde tilstrækkeligt kendskab til sagen.

Dette spørgsmål kunne kun Palmyrin Rosette besvare. På den ene eller den anden måde, med det gode eller med det onde, måtte man få ham til at tale og samtidig nøjagtigt opgive, hvornår sammenstødet ville finde sted.

Man kunne rigtignok i de nærmeste dage straks mærke, at professoren var i et nederdrægtigt humør. Var det, fordi han havde mistet sin kikkert, eller fordi Gallias hastighed var uforandret, og den følgelig til bestemt tid ville træffe sammen med Jorden? Man tvivlede ikke om, at hvis kometens bevægelse var blevet hurtigere eller langsommere efter delingen, kunne Palmyrin Rosette ikke have skjult sin glæde. Men for en sikkerheds skyld ville man dog se at komme efter hemmeligheden.

Det lykkedes endelig kaptajn Servadac, og det gik således til:

Det var den 18. december. Den fortvivlede professor havde været i voldsomt skænderi med Ben-Zouf. Denne havde fornærmet ham på kometens vegne. Jo, det var en dejlig stjerne, der gik itu som et stykke legetøj, der revnede som en svineblære og knækkede midt over som en nød. Man kunne lige så gerne leve på en granat, på en bombe, hvis rør var antændt, osv. – Man kan jo nok tænke sig, hvor prægtigt Ben-Zouf kunne

variere dette tema. De to stridsmænd stak hinanden Gallia og Montmartre i næsen.

Tilfældigvis kom kaptajn Servadac, netop som striden var på sit højeste. Var det en indskydelse fra Himlen? I alt fald fik han den idé, at når man ingen vegne kom med professoren med det gode, så hjalp måske grovhed desto mere, og han tog derfor straks parti for Ben-Zouf.

Palmyrin Rosettes vrede skaffede sig straks luft i bitre ord, og kaptajnen, der lod, som om han var lige så vred, sagde til sidst:

"Hr. professor, De tillader Dem et sprog, som jeg ikke ynder, og som jeg ikke vil tåle! De husker nok ikke, at De taler med generalguvernøren over Gallia?"

"Og De," svarede den pirrelige astronom, "de glemmer nok, at De taler med dens ejermand."

"Undskyld, højstærede! Deres ejendomsret er dog nok noget omtvistelig."

"Omtvistelig?"

"Og da det nu er os umuligt at komme tilbage til Jorden, vil De måske behage at rette Dem efter de her gældende love."

"Hvad behager?" svarede Palmyrin Rosette, "jeg skulle nu stå under Deres kommando?"

"Ja, netop!"

"Nu især, da Gallia ikke vender tilbage til Jorden?"

"Og vi følgelig er bestemt til at leve her til evig tid!" svarede kaptajn Servadac.

"Og hvorfor skulle Gallia ikke komme tilbage til Jorden?" spurgte professoren i en yderst overlegen tone.

"Fordi," svarede kaptajn Servadac, "dens masse, efter at den har delt sig, er blevet mindre og følgelig dens hastighed

forandret."

"Hvem siger det?"

"Jeg og alle andre."

"Nu skal jeg sige Dem, kaptajn Servadac, De og alle andre, De er nogle ..."

"Hr. Rosette!"

"Ignoranter og fæhoveder, som ikke har mindste begreb om den himmelske mekanisme."

"Tag Dem i agt!"

"Eller om fysikkens simpleste grundsætninger ..."

"Min herre!"

"Dårlige skoledreng!" vedblev professoren, der nu var aldeles rasende. "Jeg har ikke glemt, at De i sin tid var en skam for klassen ..."

"Det går for vidt ..."

"Ja, at De var en skam for hele skolen!"

"Vil de tie, eller ..."

"Nej, jeg vil ikke tie, og De skal høre mig, om De så ti gange er kaptajn! Fordi Gallias masse er blevet mindre, tror De herrer straks, at også dens tangentielle hastighed er forandret. Som om denne hastighed ikke ene og alene var afhængig af dens begyndelseshastighed i forening med Solens tiltrækning. Å, jeg har virkelig ondt af Dem!"

Professoren blev ivrig. Ben-Zouf, der tog kaptajnens vrede for ramme alvor, sagde til ham:

"Skal jeg slå ham midt over, kaptajn, skal jeg dele ham i to dele ligesom hans pjalt af en komet?"

"Ja, vov at røre mig!" råbte Palmyrin Rosette og rettede sin lille person.

"Hr. professor," sagde kaptajn Servadac hurtigt, "jeg skal nok bringe Dem til ræson."

"Og jeg skal for kompetent domstol anlægge sag imod Dem for trusler og vold!"

"For domstolen på Gallia?"

"Nej, hr. kaptajn, på Jorden!"

"Å, der er langt herfra til Jorden," sagde kaptajn Servadac.

"Hvor langt der end er," svarede Palmyrin Rosette, der nu var aldeles ude af sig selv, "så skærer vi dog dens bane natten mellem den 31. december og 1. januar, og vi kommer der om morgenen klokken to, seks og fyrre minutter, fem og tredive seks tiendedele sekunder!"

"Bedste professor," svarede kaptajn Servadac med en forbindtlig hilsen, "det var kun det, jeg ville vide!"

Og han forlod den forbløffede Palmyrin Rosette, der også fik en meget nådig hilsen af Ben-Zouf.

Hector Servadac og hans venner vidste nu endelig, hvad der var dem af så stor vigtighed at vide.

Indtil sammenstødet skete, var der endnu seksten jorddage eller to og tredive galliske dage gammel tid eller fire og tres ny tidsregning.

Man fortsatte imidlertid med største iver forberedelserne til afrejsen. Alle ønskede kun, de var lykkeligt og vel borte fra Gallia. Løjtnant Prokops ballon forekom dem at være et sikkert middel til at lande på Jorden, og man glemte de tusinde farer ved en situation, der ikke havde noget forbillede i luftrejsernes historie. Og dog gentog løjtnant Prokop idelig, at montgolfieren, når dens bevægelse pludselig standsede, ville blive brændt op med alle dens passagerer, – med mindre der da

skete et mirakel. Kaptajn Servadac lod, som om han var meget begejstret for rejsen, og Ben-Zouf havde altid haft lyst til en tur med en luftballon. Han fik altså sit ønske opfyldt.

Kun grev Timascheff, der var af en mere kold natur, og løjtnant Prokop, som var meget tilbageholdende, så klart alle farerne ved forsøget. Men de var beredt på alt.

Havet var nu aldeles isfrit. Dampbarkassen blev sat i stand og gjorde med resten af kulbeholdningen flere rejser til øen Gurbi.

Kaptajn Servadac, Prokop og nogle russers var med på den første rejse. De fandt alt uforandret. Bækkene rislede, fuglene, der havde forladt Varmeland, var vendt tilbage til den lille frugtbare ø, hvor de atter så grønne enge og træer. Nye planter var skudt i vejret under Solens kraftige stråler. Det var en brændende hed sommer, som uden overgang var fulgt på vinteren.

Her indsamlede man det græs og strå, der skulle bruges til ballonen. Hvis denne kæmpemæssige maskine ikke havde været så omfangsrig, havde man måske ført den over til øen; men nu foretrak man at indskibe sig fra Varmeland og føre brændslet der over.

Til det daglige forbrug var man attende begyndt at brænde træet af de to skibe. Da der blev tale om at bruge tartanen på den måde, ville Isak Hakhabut sætte sig imod det. Men Ben-Zouf lod ham vide, at han skulle betale halvtreds tusinde francs for sin plads i ballonens båd, hvis han understod sig i at lukke munden op.

Isak Hakhabut sukkede og tav.

Den 25. december var alt i orden til afrejsen. Man højtideligholdt julen på samme måde som året i forvejen, men

med en mere levende religiøs følelse. Nytårsdag håbede de at kunne fejre på jorden, og Ben-Zouf lovede allerede den unge Pablo og den lille pige smukke nytårsgaver.

"Og ser I," sagde han, "det er lige så godt, som om I allerede havde dem!"

Skønt det måske er lidt vanskeligt at forstå, tænkte kaptajn Servadac og grev Timascheff, efterhånden som det afgørende øjeblik nærmede sig, på alt andet end farerne ved landgangen på Jorden. Den kulde, de viste hinanden, var ikke forstilt. De to år, de havde tilbragt sammen langt fra Jorden, var nu for dem som en glemt drøm, og de skulle snart stå lige over for hinanden i det virkelige liv. Et henrivende billede stillede sig imellem dem, så at de ikke kunne se hinanden som tidligere.

Og så faldt det på én gang kaptajn Servadac ind, at han ville gøre den berømmelige serenade færdig, hvis sidste del ikke var lykkedes ham. Nogle vers endnu, og det kostelige lille digt var færdigt. Det var en digter, som Gallia havde berøvet Jorden, den skulle også gengive den en digter.

Kaptajn Servadac gennemgik fra tid til anden alle sine fortvivlede rim.

Også de andre medlemmer af kolonien, grev Timascheff og løjtnant Prokop, længtes efter at se Jorden igen. Russerne havde kun den ene tanke: at følge deres herre, hvorhen han førte dem.

Spanierne havde befundet sig så vel på Gallia, at de gerne var blevet der hele deres levetid. Men dog tænkte Negrete og hans folk også med en vis glæde på at gense Andalusiens sletter.

Pablo og Nina var jo henrykte over at komme tilbage med alle deres venner, men rigtignok på den betingelse, at de aldrig mere skulle forlade hinanden.

Kun én var misfornøjet, nemlig den gnavne Palmyrin Rosette. Han var stadig lige arrig. Han svor på, at han ikke ville gå med ballonen. Nej! Aldrig ville han forlade sin komet. Han fortsatte dag og nat sine astronomiske observationer. Hvor savnede han nu ikke sin kikkert! Nu skulle Gallia netop trænge ind i den tætteste stjernevrimmel! Hvad ville der ikke være at iagttage, hvilke opdagelser kunne man ikke gøre der!

Den fortvivlede Palmyrin Rosette anvendte da et heroisk middel, idet han gjorde sine øjenstene større for så vidt muligt at erstatte de manglende kikkertglas. Han benyttede hertil belladonna, som han fik fra Nina-kubens medicinkasse, og så stirrede han og stirrede, så at han var nær ved at blive blind. Men hvor meget han end stirrede, så han ikke noget, opdagede han ikke noget.

De sidste dage blev tilbragt i en ophidset, febrilsk stemning, som ingen kunne frigøre sig for. Løjtnant Prokop holdt øje med de sidste forberedelser. Kutterens to undermaster blev opstillet på strandbredden for at tjene til støtte for den kolossale ballon, der endnu ikke var fyldt. Også båden lå der, og den blev på siderne behængt med lædersække, for at den skulle kunne holde sig over vandet i nogen tid, hvis ballonen faldt ned i havet i nærheden af land. Faldt den ned midt ude på det åbne hav, ville den derimod snart gå til bunds med alle passagererne, med mindre der i nærheden var et skib, som kunne tage dem op.

Således hengik den 26. til 30. december. Man skulle endnu kun tilbringe otte og fyrre timer på Gallia.

Den 31. december kom. Endnu fire og tyve timer, og montgolfieren skulle stige op i Gallias luft. Ganske vist var denne atmosfære mindre tæt end Jordens; men man må

erindre, at tiltrækningen også var mindre, så at ballonen ville have lettere ved at hæve sig.

Gallia var nu 24 millioner mile fra Solen. Den nærmede sig med overordentlig hurtighed jordbanen, og dens afstand fra Jorden var nu kun 1¼ million mil. De to himmellegemer gik imod hinanden og tilbagelagde 52.000 mile i timen.

Klokken to om morgenen holdt gallierne sig rede til afgang. Sammenstødet ville ske om syv og fyrre minutter, fem og tredive sekunder.

Montgolfieren var blevet fuldstændigt fyldt for en time siden. Alt var løbet heldigt af. Den store ballon gyngede imellem masterne, og båden, der var gjort fast til nettet, ventede kun på passagererne.

Gallia var nu kun 45.000 mile fra Jorden.

Isak Hakhabut tog først plads i båden.

Men i det øjeblik lagde kaptajn Servadac mærke til, at jøden havde et meget tykt bælte om livet.

"Hvad er det?" spurgte han.

"Ak, hr. guvernør," svarede Isak Hakhabut, "det er min ringe formue, som jeg tager med mig."

"Hvad vejer da Deres ringe formue?"

"Å, kun et halvt hundrede pund."

"Et halvt hundrede pund, og vor ballon kan ikke mere end lige netop bære os selv. Kast det unyttige stads bort, mester Isak."

"Men, hr. guvernør ..."

"Ingen snak, siger jeg, vi kan ikke overlæsse båden ..."

"Almægtige Gud!" udbrød Isak, "alt hvad jeg ejer, hele min møjsommeligt sammensparede formue."

"Hør, mester Isak, De ved jo, at alt Deres guld ikke har mindste værdi på Jorden, da Gallia indeholder for to hundrede og fyrre sekstillioner ..."

"Men, nådige herre, hav dog medlidenhed ..."

"Nå, Mattathias," sagde Ben-Zouf, "væk med dig selv eller dit guld, – nu kan du vælge!"

Og trods sine hyl og veklager måtte den ulykkelige Isak skille sig af med sit tykke bælte.

Med Palmyrin Rosette gik det ikke så let. Han ville ikke forlade sin komet. Montgolfieren var en dum opfindelse. Overgangen fra den ene atmosfære til den anden kunne ikke foregå, uden at ballonen brændte op som et stykke papir. Der var mindre fare forbundet med at blive på Gallia, og hvis den kun kom til at strejfe Jorden, ville Palmyrin Rosette gå videre med den. Han endte sin tordentale med skrækkelige trusler om, at han ville give elev Servadac større lektier.

Til sidst fik man dog professoren som nummer to ind i båden; men han måtte bindes og holdes af to stærke matroser. Kaptajn Servadac, der var fast bestemt på ikke at lade ham blive tilbage på Gallia, måtte anvende denne lidt summariske fremgangsmåde.

De to heste og Ninas ged måtte man efterlade. Det var et hårdt stød for kaptajnen, Ben-Zouf og den lille pige; men man var nødt til det. Kun Ninas due tog man med. Måske kunne denne fugl endog komme til nytte som bud imellem ballonens passagerer og et eller andet punkt på Jorden.

Grev Timascheff og løjtnant Prokop tog derpå plads på opfordring af kaptajnen.

Denne og hans trofaste Ben-Zouf stod endnu på gallisk grund.

"Nu du, Ben-Zouf!" sagde han.

"Efter Dem, kaptajn!"

"Nej, jeg må, jeg vil være sidste mand, ligesom en skibsfører er den sidste, der forlader sit skib."

"Men ..."

"Skynd dig nu, siger jeg."

"Så lystrer jeg!" svarede Ben-Zouf.

Ben-Zouf gik op i båden. Kaptajn Servadac satte sig ved siden af ham.

De sidste reb blev hugget over, og ballonen hævede sig majestætisk op i luften.

19 Nøjagtig skildring af luftskippernes følelser og indtryk.

Montgolfieren steg til en højde af to tusinde fem hundrede meter. Løjtnant Prokop besluttede at holde den i dette luftlag. Høet var anbragt i en kurv af jerntråd og kunne med lethed antændes, så at den indre luft vedvarende var så fortyndet, at ballonen ikke sank.

Passagererne i båden så sig nu om til alle sider. Under sig havde de et stort parti af det galliske hav, der syntes at danne et aflangt bækken. Mod nord sås et enligt punkt, det var øen Gurbi.

I syd hævede sig vulkanen yderst ude på Varmeland. Denne halvø var forbundet med fastlandet, som omgav det galliske hav. Over alt samme udseende, over alt det samme guldsprængte mineralske stof, der syntes at være kometens underbygning, dens faste kerne.

Så langt øjet nåede, var himlen klar og ren. Men i nordvest sås et nyt himmellegeme, mindre end en stjerne, mindre end en asteroide, – det var det stykke, som indre vulkanske kræfter havde løsrevet fra Gallia. Dette kolossale klippestykke fjernede sig i en ny bane og var allerede flere tusinde mile borte. Det var for øvrigt næsten ikke synligt mere; men om natten ville det vise sig som et skinnende punkt i rummet.

Og oven over båden, i lidt skrå retning, sås Jordens skive i hele sin glans. Den så ud, som om den ville styrte ned over Gallia, og dækkede en stor del af himlen.

Denne glimrende belyste skive blændede blikket. Afstanden var allerede forholdsvis for ringe til, at man kunne se begge polerne på én gang. På overfladen havde kloden forskellige pletter, nogle med stærk glans, – det var fastlandene, andre mere mørke, fordi de opsugede Solens stråler, – det var verdenshavene. Omkring den bevægede sig langsomt store hvide bånd, som man kunne mærke var mørkere på den modsatte side; det var skyerne, der svævede i jordatmosfæren.

Men snart blev jordklodens lidt ubestemte omrids klarere. Man kunne skelne bjerge og sletter, og de forskellige punkter begyndte at hæve sig frem fra det flade landkort.

Klokken to, syv og tyve minutter var kometen ikke atten tusinde mile fra jordkloden. De to himmellegemer fløj hinanden i møde. Klokken to, syv og tredive minutter var der endnu ni tusinde mile imellem dem.

De store linjer på skiven blev nu aldeles tydelige, og løjtnant Prokop, grev Timascheff og kaptajn Servadac udbrød på én gang:

"Europa!"

"Rusland!"

"Frankrig!"

De tog ikke fejl. Jorden vendte den side mod Gallia, som Europa lå på. Hvert land var til at kende.

De rejsende så dybt bevægede på denne jord, der var rede til at opsluge dem. De tænkte kun på at lande og ikke på farerne ved landgangen. Endelig skulle de vende tilbage til den menneskeslægt, som de havde troet aldrig mere at skulle så at se.

Ja, det var Europa, der klart viste sig for deres blik! De kunne se de forskellige stater med deres af naturen givne eller af politikken tildelte forunderlige former.

England, en fin dame, der vandrer mod øst, i sin folderige kjole og med en krans af store og små øer om hovedet,

Rusland, en vældig isbjørn, med hovedet vendt mod Asien og med den ene lab på Tyrkiet, den anden på Kaukasien.

Østrig, en stor sammenkrøben kat, der sover en urolig søvn.

Spanien, der hænger som et flag ved Europa med Portugal til stang.

Tyrkiet, en brusende hane, der med den ene klo holder fast ved Asien og med den anden snapper efter Grækenland.

Italien, en elegant og fin støvle, der synes at gøre jonglørkunster med Sicilien, Sardinien og Korsika.

Preussen, en forfærdelig økse, der er trængt dybt ind i det tyske rige, og hvis od strejfer Frankrig.

Og endelig Frankrig, en kraftfuld torso med Paris til hjerte.

Ja, alt det både så og følte man, og alle var dybt bevægede. Dog blev det almindelige indtryk afbrudt af et komisk udbrud.

"Montmartre!" råbte Ben-Zouf.

Det var umuligt at gøre ordonnansen begribeligt, at han ikke kunne se sit yndlingssted på den afstand.

Palmyrin Rosette sad og stak hovedet ud over bådens ræling og havde kun øje for Gallia, der nu svævede to tusinde fem hundrede meter under ham. Han ville ikke engang se på Jorden, der drog den til sig, og han holdt kun øje med sin komet, der klart belyst svævede i rummet.

Med kronometret i hånden talte løjtnant Prokop minutterne og sekunderne. Han lod fra tid til anden lægge mere hø på

ilden, og montgolfieren holdt sig i en passende højde.

Der blev imidlertid kun talt lidt i båden. Kaptajn Servadac og grev Timascheff holdt uafbrudt øje med Jorden. Hvor ville vel ballonen dale?

Mon på et fastland? Og i så fald mon på et sted, der stod i let forbindelse med den beboede del af Jorden?

Eller i verdenshavet? Kunne man så gøre regning på det mirakel, at der netop var et skib til at optage de skibbrudne?

Hvor mange farer viste sig ikke fra alle sider, og havde grev Timascheff ikke ret i at sige, at hans og de øvriges liv ene stod i Guds hånd?

"Nu er klokken to toogfyrre," sagde løjtnant Prokop i den almindelige stilhed.

Endnu fem minutter og fem og tredive seks tiendedele sekunder, og de to himmellegemer skulle støde sammen ... De var ikke fem tusinde mile fra hinanden.

Løjtnant Prokop lagde nu mærke til, at kometen gik i en noget skrå retning mod Jorden. De to legemer løb ikke i samme linje. Dog måtte man antage, at kometen pludselig ville standse fuldstændigt og ikke blot strejfe Jorden, således som den havde gjort for to år siden. Om Gallia ikke stødte på normal måde mod Jorden, ville den i alt fald nok "give den et ordentligt dunk", som Ben-Zouf sagde.

Men hvis nu ingen af bådens passagerer kom levende fra sammenstødet, hvis montgolfieren sprængtes og styrtede ned på Jorden, ville da ethvert minde om dem selv, om deres ophold på kometen og deres vandring med den for stedse være tilintetgjort?

Nej! Kaptajn Servadac fik en god idé. Han rev et blad ud af sin tegnebog, og på del optegnede han kometens og sine rejsefællers navne og underskrev det med sit eget.

Derpå bad han Nina om vandreduen, som hun holdt trykket imod sit bryst.

Efter at have givet den et sidste kys udleverede den lille pige uden nølen sin due.

Kaptajn Servadac tog fuglen, bandt papiret om dens hals og kastede den ud. Duen flagrede om i den galliske atmosfære og holdt sig noget nedenfor ballonen.

Atter to minutter – og omtrent atten hundrede mile! De to himmellegemer skulle nu mødes med en hastighed, der var tre gange så stor som Jordens i ekliptika.

Det er overflødigt at fremhæve, at bådens passagerer ikke mærkede noget til denne forfærdelige hastighed, og at ballonen syntes at svæve ganske stille i luften.

"To seks og fyrre," meldte løjtnant Prokop.

Afstanden var nu kun 1020 mile, Jorden syntes at åbne sig som en uhyre afgrund under kometen. Det var, som om den ville opsluge den,

"To syv og fyrretyve," sagde igen løjtnant Prokop.

Kun fem og tredive seks tiendedele sekunder, og en hastighed på 162 mile i sekundet.

Endelig hørtes en underlig knitren. Det var den galliske luft, som Jorden sugede til sig og med den montgolfieren, der så ud til at skulle sprænges.

Alle klyngede sig forfærdede og forvildede til bådens ræling.

De to atmosfærer blandedes. Overalt dampe og skyer. De rejsende kunne slet intet se mere. Det forekom dem, at de var

omgivet af en umådelig flamme, at deres fødder manglede fodfæste, og uden at de selv vidste hvorledes, uden at de kunne forklare sig det, befandt de sig på Jorden. I afmagt havde de forladt Jorden, i afmagt kom de tilbage til den. –

Af ballonen var ethvert spor forsvundet. –

På samme tid ilede Gallia videre i en skråt tangerende retning, og, efter kun at have strejfet Jorden, forsvandt den mod øst.

20 Der, trods alle regler for romaner, ikke ender med heltens bryllup.

"Kaptajn, det er Algier!"

"Og der henne ligger Mostaganem, Ben-Zouf!"

Det var de første ord, der undslap kaptajn Servadac og hans ordonnans, efter at alle var kommet til bevidsthed igen.

Ved et rent mirakel – uforklarligt som alle mirakler – var hver og én i god behold.

"Mostaganem! Algier!" havde kaptajn Servadac og hans ordonnans sagt. Og de kunne ikke tage fejl, da de i flere år havde ligget i garnison i denne del af provinsen.

De kom altså tilbage omtrent til samme sted, de var gået ud fra, efter en to års rejse igennem solverdenen.

Et mærkeligt tilfælde – hvis det ellers kan kaldes et tilfælde, da Jorden og Gallia også forrige gang stødte sammen på samme tid og sted – førte dem tilbage næsten til deres udgangspunkt.

De var ikke to kilometer fra Mostaganem, og en halv time efter holdt de deres indtog i byen.

Mest overraskede det dem, at alt syntes at gå sin vante gang på Jorden. Folk passede deres daglige dont, og dyrene, der slet ikke var opskræmte, græssede fredeligt på de dugvåde marker. Klokken var vel otte, og Solen stod op i den sædvanlige horisont. Og ikke alene så det ikke ud til, at der var hændet jordkloden noget uventet, men det lod heller ikke til, at dens beboere havde ventet noget sådant.

"Ja så!" sagde kaptajn Servadac, "de har altså ikke vidst noget om kometens ankomst."

"Man skulle næsten tro det, kaptajn," svarede Ben-Zouf. "Og jeg, som gjorde regning på et glimrende indtog!"

Det var tydeligt nok, at man ikke havde ventet et sammenstød med en komet. Ellers ville der nok have vist sig tegn på en forskrækkelig panik, og Jordens beboere ville sikkert have troet, at det var nærmere ved Verdens ende end i året 1000.

I Mascara-porten mødte kaptajn Servadac sine to kammerater, chefen for 2. skytteregiment og kaptajnen ved 8. artilleriregiment. Han faldt bogstaveligt talt i armene på dem.

"Er det Dem, Servadac?" udbrød bataljonschefen.

"I egen person!"

"Men hvor kommer De dog fra, stakkels ven, efter denne uforklarlige fraværelse?"

"Det skulle jeg gerne sige Dem, men hvis jeg siger Dem det, vil De ikke tro mig."

"Men ..."

"Hør, mine venner! Tryk en gammel kammerat i hånden, som ikke har glemt jer, og lad os så for resten betragte det hele som en drøm."

Og Hector Servadac ville ikke på nogen måde sige mere.

Alligevel kunne han ikke lade være at rette et spørgsmål til de to officerer:

"Hvorledes lever fru de ...?"

Bataljonschefen, som forstod ham, lod ham ikke tale ud.

"Gift, anden gang gift, kære," sagde han. "Herregud! De ved: ude af øje, ude af sind."

"Ja!" svarede kaptajn Servadac, "det hævner sig at farte to år om i kimærernes land."

Derpå vendte han sig om mod grev Timascheff og sagde:

"Der hører De, hr. greve! Det glæder mig, oprigtigt talt, at jeg ikke mere er nødt til at slås med Dem."

"Og jeg, kaptajn, er lykkelig over, at jeg nu uden bitanker kan trykke Deres hånd."

"Det var for resten rart," mumlede Hector Servadac, "at jeg ikke fik min gyselige serenade færdig."

Og de to rivaler, der nu ikke længere havde grund til at være rivaler, indgik et venskab, som aldrig skulle blive brudt.

Grev Timascheff var lige så tilbageholdende som kaptajn Servadac med hensyn til de forunderlige begivenheder, de havde oplevet, og som deres afrejse og hjemkomst var de mest uforklarlige af. Men hvad der forekom dem mest ufatteligt, var, at alt gik sin vante gang ved Middelhavets kyst.

Det var nok derfor bedst at tie stille.

Den næste dag opløstes den lille koloni. Russerne vendte tilbage til Rusland sammen med grev Timascheff og løjtnant Prokop, og spanierne til Spanien, hvor grevens rundhåndethed satte dem i stand til at føre et sorgfrit liv. De flinke folk viste ved deres afrejse tydelige tegn på deres oprigtige hengivenhed.

Isak Hakhabut, der først var blevet ruineret ved tabet af *Hansa* og anden gang ved, at han måtte skille sig ved alle sine penge, forsvandt aldeles. Sandt at sige, var der ingen, de savnede ham.

"Den gamle slyngel," sagde Ben-Zouf en dag, "han lader sig nok forevise i Amerika som en genganger fra solverdenen."

Vi må endnu sige et par ord om Palmyrin Rosette.

Ham var det selvfølgelig en umulighed at tie stille. Og han havde talt! ... Man benægtede eksistensen af hans komet, som ingen af Jordens astronomer havde set det mindste til. Den blev ikke optaget i kataloget, og man kan vel så til nød forestille sig, hvor rasende den pirrelige professor blev. To år efter sin hjemkomst udgav han et omfangsrigt værk, der indeholdt en beskrivelse af Gallia og en beretning om hans eventyrligste rejse.

Der blev da stor uenighed i den lærde verden; nogle – og det var de fleste – var imod ham, andre – og det var kun et mindretal – for ham.

Et svar på dette værk – efter al rimelighed det bedste, der kunne gives – henviste Palmyrin Rosettes arbejde til dets rette plads ved at kalde det: *En historie om en hypotese.*

Denne uforskammethed gjorde professoren aldeles rasende, og han påstod nu, at han ikke alene kunne se Gallia på dens vandring igennem verdensrummet, men endog det stykke af kometen, der førte de tretten englændere med sig ind i den uendelige stjernevrimmel! Han fortrød altid bittert, at han ikke var kommet med på den rejse.

Men hvad enten de nu virkelig havde eller ikke havde foretaget denne mærkelige rejse i solverdenen sammen, så forblev Hector Servadac og Ben-Zouf uadskillelige, den ene som kaptajn, den anden som ordonnans.

En dag spadserede de sammen på Montmartre, og da de var sikre på ikke at blive hørt, talte de om deres hændelser.

"Det er måske alligevel slet ikke sandt!" sagde Ben-Zouf.

"For Fanden! Jeg er nær ved at tro det!" svarede kaptajn Servadac.

Pablo og Nina blev adopteret, den ene af grev Timascheff, den anden af kaptajn Servadac, og de blev opdraget og vel oplært under deres ledelse.

Da så nogle år var gåede, forenede oberst Servadac, hvis hår var blevet noget gråsprængt, den unge spanier, der nu var blevet et smukt ungt menneske, med den lille italienerinde, der var blevet en smuk ung pige. Grev Timascheff overbragte selv Ninas medgift.

Og derefter levede de unge folk lykkeligt, skønt de ikke var blevet en ny verdens Adam og Eva.

Om "Hector Servadac"

Forfatter: Jules Verne (1828-1905).
Org.udgave: *Hector Servadac. Voyages et aventures à travers le monde solaire.* Føljeton i *Magasin d'éducation et de récréation* 1. januar til 15. december 1877, bogudgave *Bibliothèque d'éducation et de récréation*, J. Hetzel et Cie, Paris 1877.
Denne udgave baseret på: Jules Verne: *Hector Servadac. Rejse gjennem Verdensrummet.* Efter originalens 17de oplag. Andr. Schous Forlag, København 1883. Oversætteren er ikke kendt.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Paul Dominique Philippoteaux (1846-1923): "*L'Europe! la Russie! la France!*" fra førsteudgaven.

ISBN 978-87-7628-189-2
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-400-9 (Ølstykke 2015).

www.ebib1800.dk



Note 1:

England var stærkt optaget: "Forbavset over det store held med Saharahavet, som kaptajn Roudaire havde skabt, og da de ikke ville stå tilbage for Frankrig, anlagde England et stort Australhav midt i Australien" – lyder den originale fodnote. Roudaires projekt blev skrinlagt efter hans død i 1885, og det australske projekt forblev ren fantasi. *Red.anm.*

Note 2:

Orbe fracto … etc.: ~ Over en ødelagt verden svæver håbet uskadt. *Red.anm.*

Note 3:

Tu sandungu … etc.:

Din yndest og en cigar
og et glas sherry,
min hest og en skyder,
hvad vil du vel mere?

Note 4:

Para alcarraz … etc.:

For alcarrazas, Chiclana,
for kornet, Trebujena,
og for alle smukke piger,
San Lucar de Barrameda.

>